

T.C.

**KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU BAŞKANI

**YUSUF BERAT BAŞ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Nurdan ORBAY ORTAÇ**

KIRIKKALE - 2021

KABUL-ONAY

Yusuf Berat BAŞ tarafından hazırlanan “ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU BAŞKANI” adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Nurdan ORBAY ORTAÇ

Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

İmza:

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Şengül AL KILIÇ

Ticaret Hukuk Anabilim Dalı,

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

İmza:

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Emre KALENDER

İmza:

Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 24/06/2021

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Abdussamed YEŞİLDAĞ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yusuf Berat BAŞ

ÖN SÖZ

Yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulundaki konumu ve görevleri itibarıyla anonim şirketler uygulamasında önemli bir yer tutmaktadır. Buna karşılık yönetim kurulu başkanına yönelik detaylı düzenlemeler mevzuatta yer almamaktadır. Çalışmamız yönetim kurulu başkanına ilişkin hususların detaylı bir şekilde incelenmesini ve uygulamada ortaya çıkan uyuşmazlıklara dair önerilerin sunulmasını amaçlamaktadır.

Akademik çalışmalarımızda bizlere her zaman destek veren, öğrencilik yıllarımızdan beri özverili çalışmayı ve bilime katkı sunmayı amaç edinmemizde bize yol gösterici olan, bu çalışmanın meydana gelmesi sürecinde hiçbir desteği esirgemeyen, kendisiyle çalışmaktan onur duyduğum kıymetli hocam ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Nurdan ORBAY ORTAÇ'a saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamızın konusunun belirlenmesinde tecrübeleri ile öncü olan ve çalışmanın meydana gelmesi sürecinde büyük katkılarını gördüğün kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Emre KALENDER'e şükranlarımı sunarım. Akademik çalışmalarımda desteğini gördüğüm saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mehmet ÖZDAMAR'a, yanında yetişmekte olduğum kürsü hocam ve anabilim dal başkanım Doç. Dr. Ozan CAN'a ve tez jürimde yer alarak beni onurlandıran Dr. Öğr. Üyesi Şengül AL KILIÇ hocama teşekkürlerimi sunarım.

Yusuf Berat BAŞ

Kırıkkale-2021

ÖZET

ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Kırıkkale Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim dalı, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Nurdan ORBAY ORTAÇ

Haziran 2021, 184 sayfa.

Anonim şirketin yönetim ve temsil organı yönetim kuruludur. Yönetim kurulu, faaliyetlerini kurul halinde yürütür. Kurul halinde çalışabilmek ise bir düzenin varlığını gerektirir. Bu ihtiyaç doğrultusunda, yönetim kurulu içerisinde bir görev dağılımı yapılır. Yönetim kurulu, bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere en az bir başkan vekili seçer. Yönetim kurulu başkanın başlıca görevleri, kurulun işleyişini yürütmek; toplantıları tertip etmek ve üyelerin bilgi alma hakkını kullanmasını sağlamaktır. Ancak yönetim kurulu başkanının görev ve yetkilerine dair ayrıntılı bir düzenleme mevzuatımızda mevcut değildir. Yönetim kurulu başkanının görev ve yetkileri emredici hükümler ilkesi çerçevesinde, esas sözleşmede yahut iç yönergede somutlaştırılabilir.

Yönetim kurulu başkanı, mevzuatta ayrıntılı bir şekilde düzenlenmemişse de anonim şirketler uygulamasında önemli bir yer tutar. Yönetim kurulu başkanının görev ve yetkilerine; hak ve yükümlülükleri ile sorumluluklarına dair uyuşmazlıklarla karşılaşılmaktadır. Çalışmamızda mevzuat hükümleri, öğretideki görüşler ve yargı kararları göz önüne alınarak yönetim kurulu başkanı konusu incelenmiş ve uyuşmazlıklara dair çözüm önerileri sunulmuştur.

ABSTRACT

CHAIRMAN OF THE BOARD OF DIRECTORS AT JOINT STOCK COMPANIES

Kırıkkale University

The Institute of Social Science

Department of Private Law, Master's Thesis

Supervisor: Dr. Nurdan ORBAY ORTAÇ

June 2021, 184 page.

Management and represented organ of joint stock company is board of directors. The board of directors works as a board. Working as a board needs organisation. Therefore, a division of duties is made on the board because of this requirement. The board shall elect a chairman and at least a vice-chairman to deputize in the absence of chairman. The initial duties of the chairman are to conduct functioning of the board; to hold meetings; to provide its members to use their right to request information. However, there aren't any detailed regulations on chairman's duties and power. Duties and power of the chairman can be embodied in articles of association and internal directive within the framework of the principle of imperative provisions.

Although the chairman is not regulated with legislation comprehensively, it has an important role in practice of joint stock companies. Some conflicts can be seen over the chairman's tasks, power, rights, duties and liabilities. In this study, the chairman is examined considering legislation, doctrine and judicial decisions; and solutions are proposed.

KISALTMALAR DİZİNİ

AATUHK	: Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BanK.	: Bankacılık Kanunu
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CEO	: Chef Executive Officer
D.E.Ü.	: Dokuz Eylül Üniversitesi
dn.	: dipnot
eTBK	: 818 sayılı Türk Borçlar Kanunu
eTTK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
İsvBk	: İsviçre Borçlar Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
KAP	: Kamu Aydınlatma Platformu
KHM	: Kırıkkale Hukuk Mecmuası
KYİ	: Kurumsal Yönetim İlkeleri
LHD	: Legal Hukuk Dergisi
m.	: madde
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SK.	: Sigortacılık Kanunu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SS.	: Sıra Sayısı
SSGSK	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
SSK	: Sosyal Sigortalar Kanunu
TBB Dergisi	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	: 6102 Sayılı Türk Borçlar Kanunu

TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCMBK	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu
TFM	: Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	: ve devamı
VUK	: Vergi Usul Kanunu
Y.	: Yıl
YBHD	: Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
KISALTMALAR DİZİNİ	vi
İÇİNDEKİLER	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ANONİM ŞİRKETİN YÖNETİM ORGANİZASYONU

I. Anonim Şirketlerde Organ Kavramı	3
II. Organlar Arasındaki İlişki ve Yetki Bölüşümü	5
III. Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi	10

İKİNCİ BÖLÜM YÖNETİM KURULU BAŞKANININ SEÇİMİ, GÖREVİNİN SONA ERMESİ, YÖNETİM KURULU BAŞKANINA VEKÂLET VE ONURSAL BAŞKANLIK

I. Genel Olarak	16
II. Yönetim Kurulu Başkanının Seçimi	17
A. Başkanının Seçiminde Yetki	17
1. Yönetim Kurulu	17
2. Genel Kurul	20
3. Yönetim Kurulu Başkanının Seçiminde İmtiyaz	22
a. Genel Olarak	22
b. Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı	23
c. Yönetim Kurulu Başkanının Seçiminde İmtiyaz	27

4. Esas Sözleşmeyle Yönetim Kurulu Başkanı Atanması Sorunu	30
B. Başkan Sıfatının Kazanılması İçin Aranılan Nitelikler	31
1. Türk Ticaret Kanunu'nda Aranılan Nitelikler	31
a. Yönetim Kurulu Üyesi Olmak	31
i. Gerçek veya Tüzel Kişi Olmak	31
ii. Tam Ehliyetli Olmak	35
iii. Seçilme Engelinin Bulunmaması	36
2. Türk Ticaret Kanunu Dışındaki Mevzuat Açısından Gereken Nitelikler	36
a. Bankacılık Kanunu'nda Aranılan Nitelikler	36
b. Kurumsal Yönetim Tebliği Kapsamında Aranılan Nitelikler	37
c. Sigortacılık Kanunu'nda Aranılan Nitelikler	39
d. Seçilme Engelinin Bulunmamasına İlişkin Yasal Düzenlemeler	40
3. Esas Sözleşme İle Aranabilecek Nitelikler	41
C. Yönetim Kurulu Başkanının Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü	42
1. Yönetim Kurulu Kararı Bakımından	42
a. Genel Olarak	42
b. Yönetim Kurulunun Yetkili Olmamasına Rağmen Yönetim Kurulu Başkanı Atadığı Hallerde Alınan Kararın Hükümsüzlüğü	43
c. Yönetim Kurulu Başkanı Olmak İçin Gereken Niteliklere Sahip Olmayan Kişinin Seçilmesi Halinde Yönetim Kurulu Kararının Hükümsüzlüğü	44
2. Genel Kurul Kararı Bakımından	46
a. Genel Olarak	46
b. Genel Kurulun Yetkili Olmamasına Rağmen Yönetim Kurulu Başkanı Atadığı Hallerde Alınan Kararın Hükümsüzlüğü	48
c. Yönetim Kurulu Başkanı Olmak İçin Gereken Niteliklere Sahip Olmayan Kişinin Seçilmesi Halinde Genel Kurul Kararının Hükümsüzlüğü	49
3. Yönetim Kurulu Başkanına İlişkin Seçimin Hükümsüz Olmasının Sonuçları	51
D. Görev Süresi	52
E. Başkanın Seçilmemesinin Sonuçları	55
III. Yönetim Kurulu Başkanı İle Anonim Şirket Arasındaki İlişkisi	57
IV. Görevin Sona Ermesi	57
A. Kendiliğinden Sona Ermesi	57
B. İstifa	58
C. Azil	59
D. Görev Süresinin Sona Ermesi	63

E. Denetçinin Olumsuz Görüş Yazısı Sonucunda Sona Ermesi.....	64
V. Yönetim Kurulu Başkan Vekili	65
VI. Onursal Başkanlık	67

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU BAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ İLE HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. Görev Ve Yetkileri	69
A. Yönetim Kurulu Toplantıları Kapsamında Başkanın Görevleri	69
1. Genel Olarak	69
2. Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrı	70
a. Toplantı Talebi	70
b. Çağrı Yetkisi	71
c. Çağrının Şekli.....	76
d. Çağrının İçeriği	78
e. Toplantının Yeri ve Zamanı	79
f. Toplantının Gündemi.....	79
3. Yönetim Kurulu Başkanının Toplantı Talebini Reddetmesi	80
4. Yönetim Kurulu Toplantısının İdaresi	84
a. Yönetim Kurulu Toplantısının Kayda Alınması.....	86
b. Yönetim Kurulu Üyesinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması.....	89
c. Kararın Alınmasında Uyulacak İlkeler	91
d. Yönetim Kurulu Üyesinin Toplantıdan Çıkarılması	92
e. Yönetim Kurulu Toplantısına Ara Verilmesi.....	94
f. Toplantı Tutanağı Düzenlenmesi.....	94
g. Oyların Kullanılması	96
5. Yönetim Kurulu Toplantılarına Katılımın Sağlanması	97
6. Yönetim Kurulu Kararlarının Tescili	98
7. Yönetim Kurulu Üyesinin Önerisine Onay Verilmesi Suretiyle Karar Alınması Usulü	98
B. Genel Kurul Toplantıları Kapsamında Yönetim Kurulu Başkanının Görevleri.....	99
1. Genel Kurula Katılacaklar ve Genel Kurul Çağrısı	99
2. Hazır Bulunanlar Listesinin Hazırlanması ve Yönetim Kurulu Başkanı Tarafından İmzalanması.....	101
3. Genel Kurul Toplantısının Açılışı ve Toplantı Başkanlığı	102

C. Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı Kapsamında (TTK m. 392) Başkanın Görev ve Yetkisi	105
1. Genel Olarak.....	105
2. Yönetim Kurulu Toplantısı Esnasında Bilgi Alma Hakkı	106
3. Yönetim Kurulu Üyesinin Bilgi Alma ve İnceleme Talebinin Toplantı Dışında Başkanın İznine Tabi Olması	107
4. Talebin Reddi Halinde Açılacak Dava	114
D. Yönetim Kurulu Başkanına Esas Sözleşme veya İç Yönerge İle Görev ve Yetki Tanınması	115
II. Hakları ve Yükümlülükleri	116
A. Hakları	116
1. Yönetim Hakkı	116
2. Temsil Hakkı	117
3. Bilgi Alma Hakkı.....	118
4. Başkanın Üstün Oyu	120
a) Türk Ticaret Kanunu Kapsamında	120
a. Özel Kanunlar Kapsamında.....	123
5. Mali Hakları	124
B. Yükümlülükleri	126
1. Özen ve Sadakat Yükümlülüğü	126
2. Görevi Aslen Yerine Getirme Yükümlülüğü.....	132
3. Sır Saklama Yükümlülüğü	132
4. Menfaat Çatışmasından Kaçınma Yükümlülüğü.....	133
5. Eşit Davranma Yükümlülüğü	134

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU BAŞKANININ SORUMLULUĞU

I. Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Sorumluluk	137
II. Basın Kanunu'nda Düzenlenen Sorumluluk	142
A. Basın Özgürlüğü ve Kişilik Haklarının İhlali	142
B. Kişilik Hakkının İhlali Nedeniyle Doğan Zararlardan Sorumluluk	146
III. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'ndan Doğan Sorumluluk	151
A. 506 sayılı Kanun Döneminde Yönetim Kurulu Başkanının Sorumluluğu	152
B. 5510 Sayılı Kanun Döneminde Yönetim Kurulu Başkanının Sorumluluğu	154

IV. Kamu Borçlarından Doğan Sorumluluk	155
SONUÇ	157
KAYNAKÇA	161
ÖZGEÇMİŞ.....	184

GİRİŞ

Anonim şirket, bir sermaye şirketi olarak ekonominin ve ticari hayatın en önemli aktörlerinden biridir. Anonim şirket tüzel kişiliğe sahip olup genel kurul ve yönetim kurulu şirketin zorunlu iki organıdır. Genel kurul, belirli zaman aralıklarıyla toplanarak kanunda ve esas sözleşmede yetkili kılındığı konularda karar alan organdır. Yönetim kurulu ise genel kurulun yetkisine bırakılmış olanlar dışında şirket adına tüm iş ve işlemleri yerine getirmeye yetkili organ olup sürekli olarak faaliyet yürütmektedir.

Bir anonim şirketin amacına ulaşabilmesinde şirketin nasıl yönetildiği önemli yer tutar. Yönetim kurulunun isabetli kararlar alabilmesi ve ticari hayatın süratine ayak uydurabilmesi gerekir. Yönetim kurulu faaliyetlerini kurul-organ olarak yürütür. Kurul olarak çalışabilmek için üyeler arasında bir görev dağılımı yapılması gerekir. Yönetim kurulu, üyeleri arasından her yıl bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekalet etmek üzere bir başkan vekili seçer.

Bu çalışmada, yönetim kurulunun görev dağılımı gereğince seçtiği yönetim kurulu başkanına ilişkin hususlar öğreti ve yargı kararları göz önüne alınarak incelenmiştir. Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, anonim şirketin organsal yapısına değinilmiş; organlar arasındaki ilişki saptanmaya çalışılmış ve yönetim kurulunun örgütlenmesine ilişkin genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde, öncelikle yönetim kurulu başkanının seçimine ilişkin hususlar ele alınmıştır. Bu kapsamda, yönetim kurulu başkanının seçiminde organların yetkisi; başkan seçilmek için gereken nitelikler; başkanın seçimine ilişkin kararın hükümsüzlüğü; başkanın görev süresi ve başkanın görevinin sona erme halleri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Sonrasında ise başkan vekilliği ile onursal başkanlık müesseseleri ele alınmıştır. Üçüncü bölüm, yönetim kurulu başkanının görev ve yetkileri ile hak ve yükümlülüklerine ayrılmıştır. Yönetim kurulu toplantılarına çağrı, toplantıların

işleyişı, yönetim kurulu başkanının aynı zamanda genel kurul toplantı başkanlığını yürütmesi ve üyelerin bilgi alma hakları kapsamında başkanın görev ve yetkileri ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ayrıca başkanın hakları ve yükümlölükleri incelenmiştir. Çalışmamızın son bölümünde ise, yönetim kurulu başkanının Türk Ticaret Kanunu'nda ve özel kanunlarda öngörölmüş sorumlulukları incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETİN YÖNETİM ORGANİZASYONU

I. Anonim Şirketlerde Organ Kavramı

Ticaret şirketinin tanımına ilişkin bir hüküm mevzuatımızda mevcut değildir. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nda ticaret şirketleri sayma yoluyla belirlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 124. maddesi uyarınca ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerdir. Ticaret şirketlerinin en önemli özelliklerinden biri tüzel kişiliğe sahip olmalarıdır (TTK m. 125/1).

Anonim şirketler ticaret şirketi olduklarından ötürü tüzel kişiliğe sahiptir (TTK m. 125/1). Tüzel kişiler, belirli bir amacı gerçekleştirmek iradesi içerisinde, kendisini oluşturan kişilerden bağımsız örgütlenmeye sahip kişi ya da mal topluluklarıdır¹. Kendilerine duyulan ihtiyaç gereğince, bağımsız hareket edebilmeleri ve kurulma amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için tıpkı gerçek kişiler gibi tüzel kişiler de haklara ve borçlara sahip olabilecek bağımsız bir hak süjesi olarak kabul edilir².

Hak ehliyeti, hukuk düzeninin öngördüğü sınırlar içerisinde haklara ve borçlara sahip olabilme yetkinliğidir (TMK m. 8). Tüzel kişiler, gerçek kişiler gibi hak ehliyetine sahiptir³. Ancak gerçek kişilere özgü olan hususlar, tüzel kişilerin hak ehliyetine sınır çizmektedir⁴. Tüzel kişiler hısımlık, evlilik yahut yaş ile erginlik kazanılması gibi yalnızca gerçek kişiye özgü olan haklardan istifade edemezler (TMK m. 48)⁵. Fiil ehliyeti ise, kişinin kendi fiilleriyle haklar edinebilme ve borçlara sahip olma kudretini ifade eder (TMK m. 9). Tüzel kişiler de fiil ehliyetine sahiptir (TMK m. 49). Ancak tüzel kişiler, gerçek kişiler gibi fiziki varlığa sahip olmayıp yalnızca hukuken kabul edilen varlıklar olduğu için fiil ehliyetlerini bizzat kullanamazlar.

¹ Jale G. Akipek, Turgut Akıntürk, Derya Ateş Karaman, *Türk Medeni Hukuku – Başlangıç Hükümleri – Kişiler Hukuku*, C. 1, 8. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2011, s. 509. Başka tanım için Bkz. Ergun Özsunay, *Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler*, 4. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1978, s. 3.

² Zahir İmre, *Medeni Hukuka Giriş*, 3. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1980, s. 349-350; Aydın Zevkliler, *Medeni Hukuk*, 6. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999, s. 612; Bülent Köprülü, *Medeni Hukukta Tüzel Kişiler*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1967, s. 2-3.

³ Akipek/ Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 540.

⁴ Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, *Türk Medeni Hukuku*, 3. Bası, Nurgök Matbaası, İstanbul, 1963, s. 242; Köprülü, s. 3.

⁵ Tüzel kişilerin nitelikleri gereği sahip olamayacağı haklar için Bkz. Rona Serozan, *Tüzel Kişiler*, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994, s. 32-33.

Gerçek kişiden farklı olarak fiziki bir bedene, düşünme ve karar verme gibi önemli görevleri icra eden bir akla sahip olmayan tüzel kişiler; iş ve işlemler yapabilmek, karar verebilmek ve özünde fiil ehliyetini kullanabilmek için kendi bünyesinde bulunan bir örgüte ihtiyaç duyarlar⁶. Tüzel kişinin faaliyetlerini yürüten, iradesini oluşturan kişi ya da kurullardan oluşan bu örgüte tüzel kişinin organları denilmektedir⁷. Tüzel kişinin iradesi, organları aracılığıyla açıklanır. Organlar, hukukî işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar (TMK m. 50). Görüldüğü üzere, tüzel kişilerin faaliyetlerini yürütebilmesi için organlara sahip olması bir zorunluluktur. Nitekim organların yokluğu halinde tüzel kişiliğin son bulmasına dair düzenlemeler bu zorunluluktan kaynaklanmaktadır⁸.

Tüzel kişiliğin türüne göre bünyesinde mutlaka bulunması gereken organlar mevzuatta öngörülebilir. Bu tür organlara “*zorunlu organ*” denilmektedir⁹. Tüzel kişilerin sahip olduğu organlar yalnızca zorunlu organlardan ibaret olmayabilir. Tüzel kişiler, kanunda veya esas sözleşmelerinde öngörülmek yahut usule uygun şekilde yetkili organı tarafından karar alınmak suretiyle zorunlu organlardan farklı organlara da sahip olabilir. Bu tür organlara ise “*ihtiyari organ*” denilmektedir¹⁰.

Anonim şirket, tüzel kişiliğe sahip olmasından ötürü faaliyetlerini yürütebilmek için organlara ihtiyaç duyar. Anonim şirkette yer alması gereken iki zorunlu organ bulunmaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu gereğince yönetim kurulu ve genel kurul anonim şirketin zorunlu organlarıdır¹¹.

⁶ E. Hırş, **Ticaret Hukuku Dersleri**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1948, s. 303-304; Serozan, s. 40; Velidedeoğlu, s. 246.

⁷ Mustafa Dural, Tufan Ögüz, **Türk Özel Hukuku**, 21. Bası, C. II, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 256; Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman, s. 549; Köprülü, s. 16.

⁸ Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman, s. 550; Dural/Ögüz, s. 256. Örneğin, Türk Ticaret Kanunu'nun 530. maddesinde anonim şirketin kanunen gerekli organlarından birisinin uzun süreden beri mevcut olmaması halinde şirketin feshinin istenebileceği düzenlenmiştir.

⁹ Dural/Ögüz, s. 260.

¹⁰ Öğretide “*iradi organ*” olarak da adlandırılmaktadır: Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman, s. 551.

¹¹ Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu ve genel kurul yanında denetim kurulu da zorunlu organ olarak sayılmıştı. Türk Ticaret Kanunu'nun 399. maddesinin gerekçesinde ise, “Denetim sözlenmesinin niteliği, tartışmalı olup her ülkenin öğretisi ve mahkeme kararlarıyla belirlenmektedir. Bu sorunun kapsamına, sözleşmenin kamusal nitelik taşıyıp taşımadığı ile denetçinin bir tür şirket organı olup olmadığı alt sorunları da girer” denilerek denetçinin organ sıfatı taşıyıp taşımadığının öğretisi ve yargı kararıyla tespit edilmesi istenmiştir. Öğretide denetçinin anonim şirketin bir organı olmadığı görüşü hakimdir. Bkz. Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku**, 6. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 319; Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015, s. 214. Denetçilerin anonim şirket organı olarak kabul edildiği ve denetçi seçilebilecek kişilerde herhangi bir nitelik aranmadığı eski Türk Ticaret Kanunu hükümleri öğretide eleştirilmiş ve

II. Organlar Arasındaki İlişki ve Yetki Bölüşümü

Yönetim kurulu ve genel kurul arasındaki ilişkiye dair öğretide farklı teoriler yer almaktadır. Yönetim kurulunun, genel kurula karşı üstün olduğu fikrine dayanan teori, Liderlik teorisidir^{12,13}. Bu teoriye göre, yönetim kurulu şirket adına yürütülecek iş ve işlemlerde yetkilidir; genel kurul ise yönetim kuruluna gerekli niteliklere sahip bir kişiyi seçmelidir ve genel kurulun yetkisi sona ermelidir¹⁴. Genel kurula üstünlük tanıyan teoriler ise, yönetim kurulunun yetki alanına müdahale imkânının kapsamına ilişkin ayırım esas alınarak mutlak üstünlük ve sınırlı üstünlük teorileri olarak ikiye ayrılabilir¹⁵. Mutlak üstünlük teorisine göre¹⁶; genel kurul, yönetim kurulu üzerinde serbest bir hâkimiyet alanına sahip olup şirket adına tüm faaliyetleri kendi yürütebileceği gibi her konuda karar almaya da yetkili olabilir¹⁷. Sınırlandırılmış üstünlük teorisinin savunucularına göre ise¹⁸, organlar arasındaki yetki paylaşımına uyulması gerekmekte beraber genel kurul bazı durumlarda yönetim kuruluna ait olan alanda bağlayıcı nitelikte direktif verebileceği gibi yönetim kurulunun yerine geçerek

denetimin yalnızca yasal bir prosedürden ibaret kaldığı ileri sürülmüştür. (Bünyamin Gürpınar, “Anonim Ortaklıkta Bağımsız Denetim Sistemi ve Kurumsal Yönetim”, *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2016, S. 11, s. 259-260). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda anonim şirketlerin denetiminin bağımsız ve uzman kişiler tarafından yapılacağı düzenlenmiştir (TTK m. 400). Bağımsız denetime ve denetçiye ilişkin Türk Ticaret Kanunu’nun hükümleriyle, anonim şirketlerin denetiminin bir prosedürden ibaret kalmayıp uzmanlar aracılığıyla gerçekleştirilmesi ve bağımsız denetimin kamuya açık bir şekilde sunulmasının amaçlandığı gerekçede ifade edilmiştir. TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s.188. Denetimin organ vasfına sahip olmayan bağımsız ve uzman kişiler aracılığıyla yürütülmesi anonim şirketlerin kurumsal yönetimine olumlu etkide bulunduğunu söylemek mümkündür.

¹² Bu teori öğretide farklı isimlerle anılmaktadır. “Önderlik Teorisi” (Korkut Özkorkut, *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali*, Sermaye Piyasası Kurulu, Ankara, 1996, s. 10); “Şeflik Prensibi” (Beşir Fatih Doğan, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011 s. 18); “Yöneticilik İlkesi” (Veliye Yanlı, “İsviçre Anonim Ortaklıklar hukukunda “İş Bölümü İlkesi” Ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri”, *İÜHFM*, Y. 1997, C. LV, S. 3, s. 263).

¹³ Esra Kaşak, *Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 74; Özkorkut, s. 10; Doğan, s. 18; Ayhan Kortunay, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 17.

¹⁴ Kaşak, s. 75; Doğan, s. 18.

¹⁵ Kaşak, s. 76.

¹⁶ Bu teori öğretide farklı isimlerle anılmaktadır: “Mutlak Güç Teorisi” (Kortunay, s. 12); “Tek Güç Teorisi” (Doğan, s. 15); “Üstünlük İlkesi” (Yanlı, *İş Bölümü*, s. 263).

¹⁷ Bkz. Doğan, s. 15; Kaşak, s. 77.

¹⁸ Bu teori öğretide farklı isimlerle anılmaktadır: “Sınırlandırılmış Mutlak Güç Teorisi” (Kortunay, s. 16); “Sınırlandırılmış Tek Güç Teorisi” (Doğan, s. 18).

karar da alabilir¹⁹. Eşitlik teorisi ise²⁰, genel kurul ile yönetim kurulunun birbirinden bağımsız olduğu ve genel kurulun yönetim kuruluna bağlayıcı nitelikte emir ve talimat veremeyeceği ve organların birbirinden bağımsız olduğu fikrine dayanmaktadır²¹.

Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde genel kurulun yönetim kurulu karşısında üstün bir konumda olduğu ve üst organ niteliğine sahip olduğu görüşü öğretilmekteydi²². Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişki açıkça belirtilmemiştir. Fakat organların görev ve yetkileri ile iki organ açısından da öngörülen devredilmez görev ve yetkilere yer verilmiştir (TTK m. 375, m. 408/2). Bu iki organ arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için organlara ait görev ve yetkiler incelenmelidir.

Genel kurul, pay sahiplerinin haklarını kullanmakta olduğu; yılda bir defa yapılan olağan toplantılarda ve ihtiyaç hasıl olduğunda yapılan olağanüstü toplantılarda kendileri yahut temsilcileri vasıtasıyla katılarak şirkete ilişkin kararların alındığı; tüm pay sahiplerinden oluşan anonim şirketin iç organ niteliğindeki karar organıdır²³. Genel kurul, yalnızca olağan ve olağanüstü toplantılar suretiyle bir araya gelerek işlevini yerine getiren bir organ olup yönetim kurulu gibi sürekli olarak çalışmaz²⁴. Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hallerde karar alır (TTK m. 408/1). Görüldüğü üzere genel kurul, şirketle alakalı her konuda karar almaya yetkili değildir. Genel kurulun bir hususta yetkili olması için karar alınacak konunun kanunda yahut esas sözleşmede genel kurulun görev ve yetkisine giren işlerden olduğunun belirtilmesi gerekir. Genel kurulun kanundan doğan görev ve yetkileri kapsamında öncelikle Türk Ticaret Kanunu'nun 408. maddesinin ikinci

¹⁹ Bkz. Doğan, s. 18; Kaşak, s. 80-81; Kortunay, s. 16; Yanlı, *İş Bölümü*, s. 264.

²⁰ Bu teori öğretilde farklı isimlerle anılmaktadır: “*İş Bölümü, Görev Ayrılığı İlkesi*” (Yanlı, *İş Bölümü*, s. 263).

²¹ Bkz. Doğan, s. 16; Kaşak, s. 83; Kortunay, s. 14.

²² Oğuz İmregün, *Anonim Ortaklıklar*, 3. Bası, Gün Matbaası, İstanbul, 1974, s. 83; Halil Arslanlı, *Anonim Şirketler*, C. II-III (Organizasyon ve Tahviller), Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s. 3; Olcay Işık, “Anonim Ortaklıkların Genel Yapısı ve 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu İle 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Yer Alan Düzenlemeler Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2011, C. 19, S. 2, s. 172.

²³ Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar, Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku*, 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 340; Tekinalp, s. 297-298; Pulaşlı, *Şirketler*, s. 320.

²⁴ İmregün, s. 82; Fahman Tekil, *Şirketler Hukuku*, C. II, İstanbul, 1974, s. 236; Oruç Hami Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 460; Tekinalp, s. 298; Pulaşlı, *Şirketler*, s. 320.

fıkrasında sayılan devredilmez yetki ve görevleri gelir²⁵. Ancak genel kurulun görev ve yetkileri Türk Ticaret Kanunu'nun 408. maddesinde sayılanlar ile sınırlı değildir. Türk Ticaret Kanunu'nda başka maddelerde de genel kurulun görev ve yetki alanına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Örneğin; anonim şirketin yapısal değişikliklerinde yani birleşme, bölünme ve tür değiştirme hakkında karar vermek (TTK m. 151/1, m. 173, m. 189); şirketin kendi paylarını iktisap etmesi yahut rehin olarak kabul etmesi için yönetim kuruluna yetki vermek (TTK m. 379/2) gibi hallerde karar almak genel kurulun görev ve yetkileri arasındadır²⁶. Yukarıda değindiğimiz üzere, kanunda öngörülen haller dışında genel kurulun bir görevi yahut yetkiyi üstlenebilmesi esas sözleşmede gösterilmesine bağlıdır²⁷. Hemen belirtmek gerekir ki yönetim kurulunun devredilemez yetki ve görevlerine giren konularda genel kurul tarafından karar alınması esas sözleşme ile düzenlenemez. Yönetim kuruluna ait olan devredilemez görev ve yetkiler dışındaki görev ve yetkilerinin genel kurula devredilebilmesine engel bir hüküm bulunmasa da genel kurula esas sözleşmede tanınan görev ve yetkilerin yönetim kurulunun alanına müdahale niteliği de taşıması gerektiği öğretide ileri sürülmektedir²⁸. Yönetim kurulunun yetki alanı yalnızca devredilmez görev ve yetkilerle sınırlı olarak görülmemelidir. Yönetim kurulu şirketin yönetimiyle ilgili hususlarda organ olarak yetkilidir. Sürekli olarak faaliyette bulunan yönetim kurulunun alanına müdahale edilerek birtakım görev ve yetkilerin genel kurulun

²⁵ Türk Ticaret Kanunu'nun 408. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca “Genel kurul, esas sözleşmenin değiştirilmesi; yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları; kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması; finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması; kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi ve önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı konularında karar vermeye yetkili olup bu hususlar genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasındadır”. Genel kurulun devredilmez yetkileri hakkında detaylı olarak Bkz. Muzaffer Eroğlu, Aybüke Demir, “Anonim Şirkette Organlar Arası İşbölümü ve Genel Kurulun Devredilmez Yetkileri”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2014, C. 2, S. 2, s. 89 vd.

²⁶ Pulaşlı, *Şirketler*, s. 321; Ersin Çamoğlu (Reha Poroy, Ünal Tekinalp), *Ortaklıklar Hukuku I*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 530.

²⁷ Keskin, TTK'nin 374. maddesi yorumlanırken, işin niteliği gereği hangi organın yetki alanına girdiğine bakılmaksızın aksi kanunda yahut esas sözleşmede öngörülmediği takdirde yönetim kurulunun yetkili olduğu şekilde yorumlanmaması gerektiğini ileri sürmüştür. Harun Keskin, “Anonim Şirket Genel Kurulu İle Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış”, *BATİDER*, Y. 2018, C. XXXIV, S. 3, s. 268-269.

²⁸ Tekinalp, s. 299; Eroğlu/Demir, s. 86.

uhdesine alınmaya çalışılması anonim şirkette organ düzenine ve şirketin kurumsal yönetimine zarar verecektir.

Yönetim kurulu ise şirketin yönetim ve temsil organıdır (TTK m. 365)²⁹. Yönetim kurulu yönetim yetkisine sahip olmasından ötürü iç organ niteliği taşıdığı gibi temsil yetkisine sahip olmasından ötürü genel kuruldan farklı olarak dışarıya dönük bir organ niteliği de taşımaktadır³⁰. Türk Ticaret Kanunu'nun 375. maddesinde yönetim kuruluna ait olan devredilmez nitelikteki görev ve yetkiler belirtilmiştir³¹. Yönetim kurulunun bir konuda görev ve yetki sahibi olması için bu görev ve yetkinin kanunda ayrıca ve açıkça sayılması gerekmez. Zira yönetim kurulu, kanun ya da esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisine bırakılan haller dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilebilmesi için her çeşit iş ve işlem hakkında karar almaya yetkilidir (TTK m. 374). Yönetim kurulu, genel kurula ait görev ve yetki alanına müdahale etmediği takdirde şirket adına her türlü iş ve işlemi yapabilir.

Anonim şirket organlarının görev ve yetki alanlarına ilişkin bahsettiğimiz bu hususlar nazara alındığında organlar arasındaki ilişki hakkında çıkarılacak sonuçlar anonim şirketin yönetimi ile ilgili önem taşımaktadır. Görüldüğü üzere, kanun koyucu her iki organa da birtakım görev ve yetkiler tanımıştır. Bu görevlerden bazıları münhasıran bir organa tanınmışken bazıları esas sözleşmede düzenlenmek suretiyle diğerine devredilebilecek niteliktedir. Yönetim kuruluna birtakım münhasır yetkilerin tanınması ve genel kurulun yetkisine bırakılmadıkça her türlü iş ve işlemde karar almaya yetkili organın yönetim kurulu olması karşısında; yönetim kurulunun genel

²⁹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 06.05.1999 Tarih ve 1998/8748 Esas ve 1999/3729 Karar sayılı kararına göre " ...Bu hükmün uyarınca gerek iç ilişkide ortaklara karşı ve gerekse dış ilişkide anonim şirketin yönetim ve temsil organı yönetim kuruludur. " Kazancı (Erişim Tarihi: 10.04.2021).

³⁰ Tekinalp, s. 215.

³¹ "Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi; şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi; muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması; müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları; yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi; yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi; borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması" hususları yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır (TTK m. 375). Bu görev ve yetkilerle ilgili ayrıntılı bilgi için Bkz. Mehmet Helvacı, "Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilmez Yetki ve Görevleri", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2014, C. 9, S. 117-118, s. 127 vd.

kurul tarafından atanmasına ve görevden almasına ilişkin düzenlemelerin varlığı aradaki ilişkinin bir hiyerarşiye mahal vermediği kabul edilmelidir³².

Genel kurulun yönetim kurulu üyelerini seçmesi, ataması ve görevden alması anonim şirkette asli yetkinin kendisinden kaynaklandığını ve üst organ niteliği taşıdığını göstermez³³. Genel kurula istediği bir yönetim kurulu ile çalışabilme olanağının tanınması, yönetim kurulunun her türlü iş ve işlemlerinin genel kurulun onayına sunulması ve genel kurulun talimatları üzere çalışması anlamına gelmez. Yönetim kurulu, kanunda ve esas sözleşmede kendisine tanınan yetkileri genel kuruldaki bağımsız olarak kullanır. Bu bağlamda yönetim kurulu kararları genel kurulun onayına tabi tutulamaz; yönetim kurulu da yönetim görevini genel kurula devredemez³⁴. Ancak yönetim kurulu, kendi görev alanı içerisinde olan ve genel kurulunun görüşünü almak istediği konuları genel kurul gündemine getirebilir ve danışma niteliğinde oylama yapılabilir³⁵. Bu tür kararlar yönetim kurulunu bağlamayacaktır³⁶. Türk Ticaret Kanunu'nun kabulü ile beraber yönetim kurulu ile genel kurul arasındaki ilişkinin hiyerarşik bir ilişkiye mahal vermediği, organların diğer organlardan bağımsız olduğu ve anonim şirket içerisinde organlar arasında bir iş bölümü olduğu fikri genel olarak kabul görmektedir³⁷. Genel kurulun anonim şirkete

³² Rauf Karasu, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu İle Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim İle İlgili Getirilen Yenilikler", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2013, C. 4, S. 2, s. 39-40; Hüsnü Turanlı, "Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 941. Yönetim kurulunun işletme konusu içerisinde her türlü iş ve işlemi yapmaya yetkili kılan TTK m. 374 gerekçesinde de buraya dikkat çekilmiştir. "... Böylece, bu hüküm, bir anonim şirkette bütün yönetim yetkilerinin, bir üst kurul olması dolayısıyla genel kurula ait bulunduğu ve hatta ondan doğduğu, genel kurulun istediği görev ve yetkileri istediği anda yönetim kurulundan geri alabileceği yolundaki eskimiş anlayışa kapıları kapamıştır." TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 172.

³³ Tekinalp, s. 215; Mert Aktan, "Genel Kurul – Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi", *Araştırma Görevlisi Tolga Gündoğan'a Armağan*, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2015, C. 5, S. 1, s. 268. Bkz. krş. Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 3. Bası, Adalet Kitabevi, Ankara, 2018, s. 829. Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde genel kurulun diğer organların seçiminde ve görevden alınmasında yetkili olduğu, diğer organların genel kurul kararına uymakla yükümlü olduğu ve yönetim kurulunun yönetim yetkisini genel kuruldaki almış olması gibi nedenlerle genel kurulun üst organ niteliği taşıdığı öğretide kabul edilmekteydi. Bkz. Arslanlı, s. 3-4; Tuğrul Ansay, *Anonim Şirketler Hukuku*, 6. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 1982, s. 94; İmregün, s. 83. Aksi görüşte Bkz. Tekil, s. 235.

³⁴ İsmail Kırca, "6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu- Başlıca Yenilikler", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2012, C. 16, S. 3-4, s. 135.

³⁵ Kırca, *Yenilikler*, s. 135; Yanlı, *İşbölümü*, s. 273; Eroğlu/Demir, s. 87.

³⁶ Yanlı, *İşbölümü*, s. 273; Eroğlu/Demir, s. 87.

³⁷ İsmail Kırca (Feyzan Hayal Şehirali Çelik, Çağlar Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku*, C. 1, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 2013, s. 395; Ali Paslı, *Anonim Ortaklık Kurumsal*

hâkim organ olduğu ve tüm yetkinin genel kuruldan kaynaklandığını ileri süren düşünce kabul görmemektedir³⁸. Genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki ilişkinin bir işbölümü esasına dayandığı görüşü öğretilde hâkimdir³⁹.

III. Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi

Anonim şirketlerin yönetim organının örgütlenmesi açısından esasen iki sistem kabul edilmektedir. Bunlardan ilki monist sistem denilen; yönetim kurulunun yönetim ve temsil faaliyetlerini kendisinde topladığı sistemdir⁴⁰. Bu sistemde yönetim kurulu üyelerinin tümü yönetim ve gözetimle yetkili olarak örgütlenebileceği gibi bazı üyeler yönetim faaliyetlerini yürütmekle bazı üyeler ise gözetim görevini yerine getirmekle yetkili olabilir⁴¹. Dualist sistem ise yönetim faaliyetleri ile şirket işlerinin gözetiminin farklı kurullara ait olduğu ve öğretilde kuvvetler ayrılığı olarak adlandırılan sistemdir⁴². Dualist sistem yönetici kurul ve gözetim kurulundan oluşan ikili bir yapıya

Yönetimi, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, 2. Bası, İstanbul, 2005, s. 286; Özkorkut, s. 12; Işık Özer, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006, s. 10; Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. Bası, Beta Yayınevi, Ankara, 2019, s. 225; M. Aslı Küçükgüngör, *Kurumsal Yönetim İlkeleri Bakımından Halka Açık Anonim Şirketlerde İcrada Görevli Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s. 305; Mert Aktan, “Genel Kurul – Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi”, *Araştırma Görevlisi Tolga Gündoğan’a Armağan*, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2015, C. 5, S. 1, s. 251. Ancak yönetim kurulunun işlevini yerine getiremeyecek olduğu durumlarda anonim şirketin olağan organ yapısı temin edilene kadar yönetim kurulunun yetkilerini genel kurulun kullanabileceği yönünde Bkz. (Kortunay, s. 20-21).

³⁸ Cafer Eminoğlu, *Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 216; Esra Cenkeci, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2011, C. 1, S. 1, s. 121; Pulaşlı, *Şirketler*, s. 320.

³⁹ Şener, s. 460; Karasu, *Yenilikler*, s. 39-40; Eroğlu/ Demir, s. 82. Türk Ticaret Kanunu’nun 375. maddesinin gerekçesinde bu husus şöyle ifade edilmiştir: “Yönetim kurulunun devredilemez yetkilerini gösteren 375 inci madde yenidir. Bu hüküm ile, Ticaret Kanununda, organlar arasında işlev ayrımı yapılmış, organlar arasında işlev bağlamında güç yönünden denklik kabul edilmiş, buna karşılık genel kurulun herşeye kadir olduğuna ve bütün kararları alabilme yetkisi ile donatıldığına ilişkin salt yetki teorisi reddedilmiştir. Genel kurulun bir üst organ olduğu anlayışı Ticaret Kanununa yabancıdır.” TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 172-173.

⁴⁰ Necla Akdağ Güney, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 69; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1158; Doğan, s. 24.

⁴¹ Kortunay, s. 22; Akdağ Güney, s. 69.

⁴² Carsten Jungmann, “The Effectiveness of Corporate Governance in One-Tier and Two-Tier Board Systems Evidence from the UK and Germany”, *European Company and Financial Law Review*, 2006/4, s. 435; Doğan, s. 24; Fatih Bilgili, “Avrupa Anonim Ortaklığı”, *Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004, s. 206; Mehmet Ali Aksoy, “Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, *Prof. Dr. Oğuz Kürşat Ünal’a Armağan*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 54.

dayanmaktadır⁴³. Yönetici kurul şirketin yönetim faaliyetlerini yürütürken; gözetim kurulu ise, yönetici kurulun faaliyetlerini ve şirket işlerinin gözetimini yerine getirir⁴⁴.

Yönetim organizasyonun örgütlenmesinde hangi sistemin esas alındığına dair Türk Ticaret Kanunu'nda açık bir hüküm mevcut değildir. Ancak yönetim faaliyetlerinin kontrol ve gözetimi için ayrıca bir gözetim kurulu öngörülmediğinden şirketler hukukumuz bakımından monist sistemin kabul edildiğini söylemek mümkündür⁴⁵. Fakat monist sistemin hukukumuzda katı ve kesin olarak kabul edildiğini söylemek de yerinde değildir. Her ne kadar anonim şirketin yönetim ve temsilinin yönetim kuruluna ait olduğu Türk Ticaret Kanunu'nun 365. maddesinde ifade edilse de yönetim yetkisinin devredilebileceği de anılan Kanunun 367. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre, yönetim kurulu üyelerinden bir kısmını şirketin yönetimini yürütmekle; bir kısmını ise yönetimi gözetlemekle yükümlü kılmak suretiyle dualist sistem benzeri bir yönetim organizasyonu oluşturulabilir⁴⁶. Ancak bizim de katıldığımız görüşe göre, gerekçede ifade edildiğinin aksine bu hüküm düalist sistemin tam olarak uygulanabileceği gibi anlaşılmamalıdır⁴⁷. Çünkü Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kuruluna devredilmez nitelikte birtakım görev ve yetkiler verilmiştir (TTK m. 375). Bu görev ve yetkiler göz önüne alındığında sistemin “*esnek bir monist sistem*” olduğunu söylemek daha isabetli görünmektedir⁴⁸.

Yönetim kurulu bir veya birden fazla kişiden oluşabilir (TTK m. 359). Buna göre, yönetim kurulunda asgari bir kişinin bulunması gerekli ve yeterlidir. Ancak özel kanunlara tabi olarak faaliyet yürüten anonim şirket yönetim kurullarının ilgili kanunlarda belirtilen asgari üye sayısına sahip olması gerekir. Bankalarda yönetim kurulunun en az beş kişiden oluşması bu duruma örnek olarak gösterilebilir (Bankacılık Kanunu m. 23). Anonim şirket yönetim kurulunun tek üyeden

⁴³ Jungmann, s. 432; Doğan, s. 27; Bilgili, s. 206.

⁴⁴ Jungmann, s. 432; Akdağ Güney, s. 70; Kortunay, s. 24; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1158; Doğan, s. 27.

⁴⁵ Kortunay, s. 29.

⁴⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 530; Akdağ Güney, s. 75. Türk Ticaret Kanunu'nun 367. maddesinin gerekçesinde şu ifadelere yer verilmiştir: “...Böylece tasarının 367 ile 370'inci maddesinin ikinci fıkrası hükümlerinde yer alan düzen, yönetimin tek kurullu (monist) rejime göre şekillenmesine veya Almanya'da uygulanan iki organlı (düalist) uyarınca oluşturulmasına olanak vermektedir.” TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 168.

⁴⁷ Kırca, (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 530; Akdağ Güney, s. 75; Hediye Bahar Sayın, **Pay Sahibi Haklarının Korunması Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 13.

⁴⁸ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1159; Kortunay, s. 30.

oluşabilmesine kanunen izin verilse de esas sözleşmede üye sayısının daha fazla belirlenmesine olanak tanınmıştır (TTK m. 339/2-g.). Yönetim kurulunun birden fazla üyeden oluşması şirketin yönetiminde kurumsallık, uzmanlık ve işbölümü bakımından faydalı olacaktır⁴⁹.

Yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere, en az bir başkan vekili seçer (TTK m. 366/1). Ayrıca yönetim kurulu; işlerin gidişatını izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir (TTK m. 366/2).

Anonim şirketin yönetimi, kural olarak yönetim kuruluna ait olmakla beraber yönetim yetkisinin her zaman yönetim kurulu tarafından kullanılması zorunlu değildir. Yönetim kurulu; esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir (TTK m. 367). Yönetim yetkisi, yönetim kurulu üyelerinden birisine devrediliyorsa Murahhas üyeden; yönetim kurulu dışında bir üçüncü kişiye devrediliyor ise müdürden bahsedilir⁵⁰.

Yönetim kurulu, yönetim yetkisini kural olarak toplantılarda karar almak suretiyle kullanır. Yönetim kurulu toplantılarına katılmak yönetim kurulu üyeleri açısından hem bir hak hem de bir yükümlülüktür⁵¹. Tek kişilik yönetim kurulunda ise toplantı yapılmasına gerek yoktur⁵².

Yönetim kurulunun diğer bir yetkisi ise, şirketi temsildir (TTK m. 370/1). Yönetim kurulu şirketin kanuni temsilcisidir. Bu kapsamda yönetim kurulu işlem ve fiilleriyle şirketi haklara sahip edebildiği gibi, borçlarla yükümlü de kılabilir.. Yönetim kurulu şirketi iç ilişkilerinde pay sahiplerine karşı, dış ilişkilerinde ise üçüncü kişilere

⁴⁹H. Erdal Demir, *Sermaye Piyasası Kurulu'nun Anonim Şirketlerdeki Yönetim Kuruluna İlişkin Kurumsal İlkeleri*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013, s. 49. Ancak Kortunay tarafından haklı olarak belirtildiği üzere, önemli olan yönetim kurulu üyelerinin sayısı değil şirketin ihtiyaçlarıdır. Şirketin bünyesine göre tek kişi yönetim kurulunun da faydaları bulunmaktadır (Kortunay, s. 38).

⁵⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 382. *Kırca* 'ya göre kanundaki terim esas alındığında temsil yetkisinin devredilmediği hallerde Murahhas üyelik ve müdürlük söz konusu olmayacaktır. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 595. Aynı yönde Bkz. Akdağ Güney, s. 84.

⁵¹ Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 7. Bası, Dora Yayınevi, Bursa, 2020, s. 286; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp) s. 372; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 333; Özkorkut, s. 45.

⁵² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 372.

karşı temsil eder⁵³. Yönetim kurulu temsil yetkisini şirketin unvanı altında imzalarını kullanmak suretiyle kullanır (TTK m. 372/1). Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş yahut şirket yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyor ise temsil yetkisi çift imza ile kullanılır (TTK m. 370/1). Dolayısıyla yönetim kurulu, aksine sözleşme hükmü bulunmadığı takdirde şirketi iki üye tarafından imzalanmak suretiyle temsil edebilir. Esas sözleşmede bu kural yerine her yönetim kurulu üyesinin şirketi ferden temsil edebileceği yahut sadece belirli yönetim kurulu üyeleri tarafından temsil yetkisinin kullanılabilmesi öngörülebilir⁵⁴. Temsil yetkisine sahip olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her türlü işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler (TTK m. 371/1).

Yönetim yetkisinin devri gibi temsil yetkisinin devri de kanunda düzenlenmiştir. Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır (TTK m. 370/2). Yönetim yetkisinin devrinde yer alan hükmün aksine temsil yetkisinin devredilmesinde en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması aranmıştır. Tek kişilik yönetim kurulunda ise temsil yetkisi tamamen değil ancak kısmen devredilebilecektir⁵⁵.

Yönetim kurulunun organizasyonuna ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda ayrıntılı hükümlere yer verilmemiştir. Anonim şirketler, kendine özgü organizasyon yapılarını esas sözleşmelerinde düzenleyebilirler⁵⁶. Fakat uygulamada, esas sözleşmeler şirket yönetim organizasyonuna ve yönetim kurulunun işleyişine dair detaylı hükümler içermemektedir.

Yönetim kurulunun işleyişine ilişkin düzenlemelere iç yönergede de yer verilebilir⁵⁷. İç yönergenin yönetim yetkisinin devredildiği durumlarda hazırlanması zorunludur (TTK m. 367). Fakat iç yönerge, yönetim yetkisinin devredildiği hallerle

⁵³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp) s. 384; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1365.

⁵⁴ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 319; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1379; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 625.

⁵⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 386.

⁵⁶ Musa Can, *Anonim Şirketlerde Zorunlu Organ Eksikliğinin Sonucu Olarak Fesih Davası (TTK m. 530)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 69. Bununla beraber, yönetim teşkilatının belirlenmesi yönetim kurulunun devredilmez yetkisi olduğundan (TTK m. 375); yönetim teşkilatının esas sözleşmeyle belirlenmesi mümkün değildir.

⁵⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373; Hasan Pulaşlı, "Anonim Şirketlerde İç Yönerge", *LHD*, Y. 2013, C. 1, S. 125, s. 39; Ozan Oran, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 213.

sınırlı olarak çıkarılan ve yasal prosedür gereği hazırlanması gereken bir dokümandan ibaret değildir⁵⁸. Öğretide haklı olarak belirtildiği üzere, yönetim yetkisinin devri söz konusu olmasa da yönetim kurulu tarafından bir iç yönerge hazırlanabilir⁵⁹.

İç yönerge, yönetim kurulunda yapılan iş bölümüne, kurulun işleyişine, üyelerin haklarını nasıl kullanacağına ve yöneticilerle ilişkilerin tespitine dair önemli hususları içerir⁶⁰. İç yönerge, şirket yönetim organizasyonu içerisinde bir düzenin varlığı açısından büyük katkı sunar. Yönetim kurulunun kurul-organ niteliğine uygun şekilde örgütlenmesi; görevlerini yerine getirebilmek için üyelerin gerekli argümanlara ulaşabilmesi; üyelerin kurulca tartışılmasını istediği konular hakkında toplantıya hazırlık yapılabilmesi ve kurulun işleyişinde ortaya çıkan tıkanmaların aşılabilmesi için başkan ve üyelerle iletişim kurulması açısından iç yönerge yadsınamayacak bir önem taşır. Yönetim organizasyonun iç yönerge ile düzenlenmesi, kurulun çalışmalarına olumlu katkı sağlayacak değişikliklerin yapılması bakımından da ayrıca önem taşır. Günümüz ticari hayatının sürati, piyasa şartları ve gelişen teknolojik imkanlar göz önüne alındığında, esas sözleşmede şirket yönetiminin işleyişine dair ayrıntılı düzenlemeler yer almaktaysa, şirket yönetimi açısından katkı sunacak bir yenilik getirilmek istendiğinde esas sözleşme değişikliği gerekecektir. Uygulamada anonim şirket genel kurullarının yapılamadığı haller göz önüne alındığında şirket yönetim organizasyonu ile ilgili şu tespiti yapmanın yerinde olduğu kanaatindeyiz: Esas sözleşmede yönetim organizasyonuna ilişkin hükümlere yer verilebilse de bu alan sınırlı kalmalı ve yönetim kurulunun kendi organizasyonu yapısını belirleyebilmesine imkan tanınmalıdır. Çünkü yönetim organizasyonunda yapılması istenen bir değişiklik iç yönerge değişikliği ile kurul tarafından hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilecektir⁶¹.

Yönetim kurulu tarafından çıkarılacak olan iç yönerge, yönetim kurulunun yetki alanı ile sınırlı bir içeriğe sahiptir. İç yönerge ile genel kurulun yetki alanına giren konulara dair düzenleme yapılamaz. Esas sözleşmede düzenlenmesi zorunluluk

⁵⁸ Pulaşlı, *İç Yönerge*, s. 40.

⁵⁹ Pulaşlı, *İç Yönerge*, s. 39; Doğan, s. 131; Oran, s. 11.

⁶⁰ Pulaşlı, *İç Yönerge*, s. 40 vd.; Doğan, s. 136 vd.; Oran, s. 188 vd.

⁶¹ İç yönergenin belirli aralıklara gözden geçirilmesi gerektiği hakkında Bkz. Pulaşlı, *İç Yönerge*, s. 40.

arz eden hususlara iç yönergede yer verilemez⁶². Şirket içi bir düzenleme olan iç yönergenin kanuna ve esas sözleşme hükümlerine aykırı olmaması gerekir⁶³.

⁶² Doğan, s. 46; Oran, s. 180-181; Himmet Koç, “Anonim Şirketlerde İç Yönerge ve İç Yönergenin Benzer Hukuki Kurumlarla Olan İlişkisi, *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, Y. 2017, C. 1, S. 2, s. 167.

⁶³ Doğan, s. 135; Oran, s. 180-181; Koç, s. 167.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU BAŞKANININ SEÇİMİ, GÖREVİNİN SONA ERMESİ, YÖNETİM KURULU BAŞKANINA VEKÂLET VE ONURSAL BAŞKANLIK

I. Genel Olarak

Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinde yönetim kurulu içerisinde yapılacak görev dağılımı düzenlenmiştir⁶⁴. Buna göre, yönetim kurulu üyeleri arasından bir başkan ve olmadığı zamanlarda başkana vekâlet etmek üzere en az bir başkan vekili seçilir (TTK m. 366/1). Yönetim kurulu başkanının seçimine ilişkin hüküm ticaret hukukumuz açısından yeni değildir. Yönetim kurulu başkanının ve bir başkan vekilinin seçilmesi eski Türk Ticaret Kanunu'nun 318. maddesinde de öngörülmüştü⁶⁵. Yeni düzenleme ile birden fazla başkan vekili seçilebilmesine ve esas sözleşmede düzenlemek şartıyla başkanın yahut başkan vekilinin genel kurul tarafından seçilebilmesine olanak sağlanmıştır⁶⁶.

Yönetim kurulu başkanının nasıl seçileceğini, seçimde kimin yetkili olduğunu, görev süresini ve görevinin sona ermesini bu bölümde ele alacağız. Yönetim kurulu başkanına ait ayrıntılı düzenlemeler mevzuatta bulunmamaktadır. Ancak konumu itibarıyla yönetim kurulu başkanı, üyelerden bazı önemli farklılıklar taşımaktadır⁶⁷. Yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu toplantıları ve yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkı kapsamında kendisine tanınan birtakım görevlere sahip olduğu gibi

⁶⁴ Öğretide “İş bölümü” olarak da ifade edilmektedir: Domaniç, s. 366; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 372; Hanifi Çelik, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2017, s. 43; Faruk Celep, *Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011, s. 32. Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesi “Görev Dağılımı” başlığı altında düzenlenmiş olup terim birliğinin sağlanması amacıyla bu çalışmada görev dağılımı kavramını tercih etmekteyiz.

⁶⁵ “İdare meclisi her yıl azaları arasından bir reis ve bulunmadığı zamanlarda ona vekalet etmek üzere bir reisvekili seçer.” eTTK m. 318/1.

⁶⁶ Bkz. Abuzer Kendigelen, *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 257; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1310; Akdağ Güney s. 79; Kortunay, s. 222; İsmail Cem Soykan, “Türk Ticaret Kanunu'nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili”, *LHD*, Y. 2010, S.91, s. 1378.

⁶⁷ Yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkının düzenlenmiş olduğu TTK 392. maddesi gerekçesinde yönetim kurulu başkanının “primus enter pares” konumunda olduğu ifade edilmiştir. TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 187. Bu kavram öğretide “eşitler arasında birinci” olarak anılmaktadır. Bkz. Pulaşlı, *Şerh*, s. 1400.

kurulun işleyişini yürütmesinden ötürü de üyelerden farklı bir konumdadır. Anonim şirketi yasal temsilden farklı olarak sosyal ve geniş bir alanda temsil etmesinin yanı sıra organlar arası ilişkilerde yönetim kurulunu temsil etmesi de yönetim kurulu başkanının üyelerden ayrılan yönleridir. Yönetim kurulu başkanına ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer verilmemesine rağmen uygulamada başkanın geniş bir alana nüfuz etmesi, yönetim kurulu başkanının incelenmesini değerli kılmaktadır.

Yönetim kurulu başkanına yönelik ayrıntılı düzenlemelerin mevzuatta yer almaması sebebiyle kapsamı dar olan mevzuatla beraber öğreti, uygulama ve yargı kararları da göz önünde bulundurulmak suretiyle konu incelenmeye çalışılacaktır.

II. Yönetim Kurulu Başkanının Seçimi

A. Başkanının Seçiminde Yetki

1. Yönetim Kurulu

Yönetim kurulu başkanı esas olarak yönetim kurulu tarafından seçilir (TTK m. 366/1). Yönetim kurulunun, görev dağılımı gereğince bir yönetim kurulu başkanı ve en az bir başkan vekili seçmesi kanuni bir zorunluluktur⁶⁸. Ancak yönetim kurulu tek kişiden oluşmaktaysa görev dağılımına ihtiyaç duyulmaz⁶⁹. Zira görev dağılımı yapılabilmesi nitelik itibarıyla birden fazla üyenin varlığını gerektirir. Ayrıca bu sonuca Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin metninde yer alan “*üyeleri arasından*” ifadesinden de ulaşmak mümkündür. Dolayısıyla yönetim kurulu tek kişiden oluşmaktaysa görev dağılımı yapılması ve bir yönetim kurulu başkanı seçilmesi söz konusu değildir.

Yönetim kurulunun genel kuruldan bağımsız bir organ olduğu yukarıda ifade edilmişti⁷⁰. Yönetim kurulunun kendi iç işleyişine ilişkin görev dağılımını kendisinin yapması organın kendisini yönetebilmesi bakımından yerindedir⁷¹. Bu nedenle

⁶⁸ Bkz. Hayri Domaniç, *Anonim Şirketler*, Bilimsel Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1978, s. 366; Gönen Eriş, *Anonim Şirketler Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1995, s. 224; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1251; Kortunay, s. 222.

⁶⁹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat) s. 474; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 497; Gizem Kılıç, *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplanma Ve Karar Alma Esasları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, s. 8; Fatma İnan, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Toplanması Ve Karar Alması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017, s. 50.

⁷⁰ Birinci Bölüm. II.

⁷¹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 24.02.2011 tarih ve 2009/8658 Esas ve 2011/1702 Karar sayılı kararında bu hususa işaret edilmiştir: “...Ancak görev dağılımına ilişkin yetkinin zaten yönetim kurulunun yetkisinde olduğu, bu konuda genel kuruldan yeniden yetki alınmasında bir usulsüzlük bulunmadığı” Kazancı (Erişim Tarihi: 30.04.2021). Söz konusu yargı kararı eski Türk Ticaret Kanunu dönemine ait bir karardır. Genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişki 6102 Türk Ticaret Kanunu

yönetim kurulu başkanının seçiminde de yetki asıl olarak yönetim kuruluna tanınmıştır (TTK m. 366/1).

Yönetim kurulunun görev dağılımı gereğince yönetim kurulu başkanını seçerken hangi usulle karar alması gerektiği ve alınacak kararda aranacak nisaplar Türk Ticaret Kanunu'nda ayrıca belirtilmemiştir. Bu durumda, yönetim kurulu başkanının seçiminde yönetim kurulu toplantılarına ve yetersayılarına ilişkin hükümlerin yer aldığı Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesi uygulama alanı bulur.

Yönetim kurulu başkanının yalnızca toplantı yapmak suretiyle seçilebileceğine ilişkin bir hükme yer verilmemiştir. Dolayısıyla yönetim kurulu başkanının seçiminde yönetim kurulu tarafından toplantı usulüyle karar alınabileceği gibi üyelere birinin yapmış olduğu öneriye diğer üyelerin onay vermesi suretiyle de seçim yapılabilir (TTK m. 392/7, m. 390/4). Zira yönetim kurulu üyelerinden birisinin yapacağı yazılı öneriye onay vermek suretiyle karar alınması usulü hakkında⁷², kanun koyucu tarafından herhangi bir konu sınırlamasına gidilmemiştir⁷³. Ancak bir üyenin önerisi üzerine yönetim kurulu başkanı seçiminin yapılabilmesi için yönetim kurulu üyelerinden hiçbirinin toplantı yapılmasını istememesi gerekir (TTK m. 390/4)⁷⁴. Üyelerden birisi yönetim kurulu başkanının seçilmesi için yönetim kurulu toplantısı yapılması talebinde bulunursa bu usulle yönetim kurulu başkanı seçilemez.

Esas sözleşmede yahut iç yönergede, bazı konularda bu usulle karar alınmasının önüne geçilebileceği öğretide ileri sürülmüştür⁷⁵. Zira yönetim kurulunun

döneminde bağımsız bir organ ilişkisi kabul edildiğine göre yönetim kuruluna kanunda tanınmış bir yetkinin esas sözleşmeyle yahut genel kurul kararıyla tekrar edilmesinde bu eşitliği bozacak bir irade vardır. Söz konusu genel kurul kararı yönetim kurulunun yetki alanına müdahale niteliği taşır. Zira böyle bir hüküm asli yetkinin genel kurula ait olduğu izlenimi yaratmaktadır.

⁷² Öğretide toplantı yapılmadan karar alınması usulü farklı kavramlarla ifade edilmiştir: “*Elden Dolaştırma Yoluyla Karar Alınması*” (Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 374; Güzin Üçışık, Aydın Çelik, *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, C. I, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 434;) Bahtiyar, *Ortaklıklar*, s. 220. “*Öneriye Yazılı Onay Alınmak Yoluyla Karar Alınması*” (Kırca, *Yenilikler*, s. 133) “*Toplantı Yapılmaksızın Karar Alınması*” (Kortunay, s. 155) “*Ayak Divanı Yoluyla Karar Alınması*” (Emre Kalender, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 164) “*Şirküler Karar*” Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 334; Şener, s. 405. “*Toplantısız Karar Alma*” Y. Ziya Taşkan, “Yönetim Kurulunun Toplanmadan Karar Alabilmesi”, *Yaklaşım Dergisi*, Y. 1998, S. 66, s. 113.

⁷³ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 489.

⁷⁴ Yönetim kurulu başkanının bu usulle azledilebileceği hakkında Bkz. Hülya Çoştan, “Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı”, *BATİDER*, Y. 2012, C. 28, S. 3, s. 167.

⁷⁵ Kırca, (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 490; Ömer Teoman, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapılmaksızın Karar Alması”, *Tüm Makalelerim*, C. I-II, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, s. 1107.

kollektif bir organ olması nedeniyle toplantı yapmak suretiyle karar alınmasının kural olduğu; üyelerden birisinin yapmış olduğu öneriye onay vermek suretiyle karar alınmasının istisnai nitelik taşıdığı öğretide ve yargı kararlarında ifade edilmiştir⁷⁶. Anonim şirket yönetim kurulu başkanının seçimi ve yapılan görev dağılımının önemi göz önünde tutularak esas sözleşmede yahut iç yönergede başkan seçiminin ancak toplantı usulüne uyarak yapabileceği şeklinde bir hükme yer verilerek seçim kararının öneriye onay almak usulüyle alınmasının önüne geçilebileceği kanaatindeyiz.

Yönetim kurulu, toplantı yapmak suretiyle yönetim kurulu başkanını seçeceği hallerde en az üye tam sayısının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların çoğunluğuyla karar alır (TTK m. 390/1). Yönetim kurulu başkanın seçiminde esas sözleşmeyle daha ağır nisaplar öngörülebilir (TTK m. 390/1).

Yargıtay, yönetim kurulu üye sayısının üç kişi olduğu bir şirkette görev dağılımıyla ilgili kararın alındığı toplantıya katılmayan üyenin açmış olduğu davada, karar nisaplarının Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesine uygun olduğundan bahisle temyiz talebini reddetmiştir⁷⁷.

Görev dağılımı yönetim kurulu üyelerinden birinin yapacağı öneriye onay vermek suretiyle yapılacaksa nisaplar ağırlaşmaktadır. Bu usulle görev dağılımı yapmak ve yönetim kurulu başkanı seçmek istendiğinde, öneri yönetim kurulunun tüm üyelerine sunulur ve karar yönetim kurulu en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayıyla alınır (TTK m. 390/4).

Yönetim kurulu toplantılarına çağrı başta olmak üzere, başkana ait görev ve yetkilerin başkan dışında bir üye tarafından yerine getirilebileceği ve diğer üyelerin bu duruma itirazı yoksa başkana ait görevleri yerine getiren üyenin örtülü olarak başkan seçilmesinin kabul edilebileceği öğretide ileri sürülmüştür⁷⁸. Kanaatimizce, yönetim

⁷⁶ Teoman, *Toplantı Yapmaksızın Karar Alma*, s. 1105-1106; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1323; Kalender, s. 165. "Yönetim kurulu kararlarını kural olarak toplantıda alınması gerektiği, TTK'nın 390/4. maddesi uyarınca karar alınmasının istisnai olduğu davacının yönetim kurulu toplantısı talep ettiği, sirküler kararlar temsil kuralına aykırı şekilde yönetim kurulunun 06.11.2012 tarihli işe alma kararını aldığı gerekçesiyle davanın kabulüne..." Yargıtay 11. Hukuk dairesinin 17.01.2014 Tarih ve 2013-10921/993 (Abuzer Kendigelen, *Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu'na İlişkin Kararları (2014)*, On İki Levha Yayıncılık, 2018, s. 201).

⁷⁷ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 03.07.2017 Tarih ve 2016/5382 Esas ve 2017/3443 Karar sayılı kararına göre, "İş bu kararlar TTK'nın 366. maddesi uyarınca görev dağılımı yapılmasına ve ayrıca TTK 370. maddesine de uygun şekilde şirketi temsile yetkili iki kişinin seçimine ilişkindir. Kararlar, TTK'nın 390. maddesindeki karar nisabına uygun olarak alınmıştır." Kazancı (Erişim Tarihi: 30.04.2021).

⁷⁸ Kılıç, s. 57.

kurulu başkanının her yıl seçilmesini öngören Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin hükmü karşısında, fiili olarak bir yönetim kurulu üyesinin başkana ait görevleri yerine getirmesinden görev dağılımının örtülü yapılmış olduğu sonucu çıkarılamaz. Aksi takdirde sırf itiraz olmaması üzerine kabul edilebilecek örtülü görev dağılımı, kanun koyucunun her yıl yapılmasını öngördüğü seçime ilişkin emredici hükmünü yok sayacaktır. Böyle bir sonuca ulaşmanın kanunun lafzına uygun olmadığı kanaatindeyiz.

Kortunay'a göre yönetim kurulunun karar alma sürecinde yaşanan problemler sebebiyle başkan seçilemiyorsa esas sözleşmeyle genel kurula yetki tanınmamış olsa bile başkanın seçimi genel kurul tarafından yapılabilir⁷⁹. Öncelikle yönetim kurulu başkanının seçilmesinde genel kurulun yetkili olabilmesi, esas sözleşmede bu yönde bir düzenlemenin varlığına bağlıdır (TTK m. 366/1). Bunun yanı sıra, anonim şirketin üst düzey yönetimi ve şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasındadır (TTK m. 375). Esasen görev dağılımı da şirketin üst yönetim göreviyle ilgilidir⁸⁰. Fakat istisna olarak, esas sözleşmede düzenlenmek şartıyla, yönetim kurulunun görev dağılımında genel kurula yetki verilebileceği düzenlenmiştir. Bu nedenlerle, esas sözleşmeyle yetkili kılındığı haller dışında genel kurul tarafından yönetim kurulu başkanının seçilemeyeceği kanaatindeyiz⁸¹.

2. Genel Kurul

Yönetim kurulu başkanı kural olarak yönetim kurulu tarafından seçilir. Daha önce de arz ettiğimiz üzere bu kuralın istisnasını esas sözleşmeye konulacak bir hüküm ile genel kurula yetki verilmesi oluşturur (TTK m. 366/1)⁸². Görüldüğü üzere,

⁷⁹ *Kortunay*'a göre şirket menfaatine uygun olduğundan genel kurulun esas sözleşmede yetki devredilmemiş olsa dahi seçim yapabilmesi organlar arası ilişkiye aykırı düşmeyecektir. (Kortunay, s. 222-223).

⁸⁰ Yönetim kurulu başkanının seçiminin, yönetim kurulunun üst düzey yönetim işlevinin tezahürü olduğu yönünde bkz. Iwo W, Hungerbühler, *Der Verwaltungsratspräsident*, Schulthess Verlag, Zürich, 1997, s. 40.

⁸¹ *Aslan*'a göre de, yönetim kurulu başkanı seçimi için genel kurula yetki verilmemişse yapılan seçim geçersiz kabul edilmelidir (Adem Aslan, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Gündeme Bağlılık", *Yürürlüğünün 7. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu III*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 122).

⁸² Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçilebileceği öngörülmemiştir. Yargıtay'ın bu dönemde verdiği bir kararında, yönetim kurulu başkanının kurul tarafından seçilebileceği ve başkan sıfatının kazanılmasının da yönetim kurulu kararı ile olabileceği ifade edilmiştir. Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 15.02.2001 Tarih ve 2000/10420 Esas ve 2001/1269 Karar sayılı kararı (Sibel Hacımahmutoğlu, *AT ve Türk Hukukunda Anonim Ortaklığın Karar Alma Sürecinde Yönetim Kurulunun Yapısı ve Çalışanların Katılımı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 184).

yönetim kurulunun iç işleyişine ilişkin görev dağılımını kendisinin yapması yönetim kuruluna devredilmez bir yetki olarak tanınmamıştır. Esas sözleşmede düzenlenmek suretiyle genel kurul, yönetim kurulu başkanının seçiminde yetkilendirilebilir. Ancak esas sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde yalnızca genel kurul tarafından karar alınarak yönetim kurulu başkanı seçilemez⁸³. Hemen belirtmeliyiz ki genel kurul, yönetim kurulunun kendi işleyişine ilişkin çalışma şartlarını göz önünde tutarak yönetim kurulu başkanını seçmelidir⁸⁴. Aksi takdirde şirket yönetiminin olumsuz etkilenmesi muhtemeldir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin gerekçesinde, yönetim kurulu başkanının seçiminde esas sözleşmeyle genel kurula yetki tanınmasının başkana güç kazandırmayı amaçladığı ifade edilmiştir⁸⁵.

Genel kurulun yönetim kurulu başkanını seçerken uyması gerektiği özel bir toplantı ve karar yetersayısı Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülmemiştir. Dolayısıyla genel kurul, sermayenin en az dörtte birini karşılayan pay sahipleri yahut temsilcileriyle toplanabilir ve toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğuyla yönetim kurulu başkanını seçilebilir (TTK m. 418). Yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçilmesinde de kanunda öngörülenden daha ağır nisapların esas sözleşme ile öngörülmesi mümkündür (TTK m. 418/1).

Genel kurulun, yönetim kurulu başkanını seçim yetkisini haiz olduğu hallerde başkanın seçilmemesi, yönetim kurulunun işleyişinde birtakım sorunlar doğabilir. İşte bu sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla genel kurul tarafından seçimin yapılmadığı hallerde yetkinin yönetim kurulu tarafından kullanılabilmesi öğretide ileri sürülmektedir⁸⁶. Bu görüş sahiplerine göre yönetim kurulu, esas sözleşmede genel kurula tanınan bu yetkiyi yalnızca seçimin yapılmadığı dönem içinde kullanmalıdır⁸⁷.

⁸³ Soykan, *Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili*, s. 2379; Aslan, s. 122.

⁸⁴ Başkanın seçiminde yetkinin esasen yönetim kuruluna tanınmış olması, başkanlık görevi için uygun bir üyenin seçilmesinin sağlanabileceği yönüyle yerinde görülmektedir (Hungerbühler, s. 40). Kanaatimize göre, genel kurulun yetkili olduğu hallerde yönetim kurulunun işleyişi göz önüne alınarak bir seçim yapılması yetkinin mahiyetine uygun düşecek ve kurulun çalışmalarına katkı sunacaktır.

⁸⁵ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 168.

⁸⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 475; Kılıç, s. 9. *Kılıç*, yönetim kurulunun genel kurula göre kolay toplanabileceği ve bu suretle yönetim kurulunun başkansız kalmasının önlenebileceğini ileri sürmüştür (Kılıç, s. 9). *Kaşak* ise, genel kurul tarafından seçim yapılmayan hallerde başkanın yönetim kurulu tarafından seçileceğini ifade etmiştir (Kaşak, s. 270).

⁸⁷ Kılıç, s. 9.

Kırca ise ilk genel kurul toplantısına kadar var olan görev dağılımının devam ettirilmesi fikrinin kabul edilebileceğini ileri sürmektedir⁸⁸.

Genel kurul tarafından seçimin yapılmadığı hallerde genel kurulun yetkiden feragat ettiğini kabul etmek şirket menfaatine olması nedeniyle uygulamadaki sorunları çözebilir. Fakat bu çözüm yolunun kanuni bir dayanağı bulunmamaktadır. Genel kurulun yetkisine giren bir konuda yönetim kurulunun karar alması söz konusu kararın batıl olmasına yol açabilir⁸⁹. Bu nedenle genel kurul tarafından seçim yapılmamışsa yönetim kurulu, yönetim kurulu başkanın seçimini içeren gündemle genel kurulu toplantıya çağırmalıdır.

3. Yönetim Kurulu Başkanının Seçiminde İmtiyaz

a. Genel Olarak

Anonim şirkette pay, pay sahibinin sermayesiyle orantılı şekilde kural olarak aynı hakları tanır ve aynı borçları yükler⁹⁰. Ancak payların her konuda sağlayacağı hakların eşit olması mutlak bir ilke değildir. Zira kuruluşta ilk esas sözleşmeyle yahut sonradan yapılacak esas sözleşme değişikliğiyle imtiyazlı paylar oluşturulabilir (TTK m. 478/1).

İmtiyazlı payın, adi paylara kıyasla bazı pay sahipliği haklarında sahibine üstün hak tanıyan pay olduğu öğretide ifade edilmektedir⁹¹. İmtiyaz; kâr payı, tasfiye payı gibi mali haklarda oluşturulabileceği gibi kanunda öngörülmemiş olan yeni bir pay sahipliği hakkı verilmek suretiyle de oluşturulabilir (TTK m. 478/2). Görüldüğü üzere, imtiyazın hangi konularla sınırlı olacağı kanunda belirtilmemiştir. Kanunda imtiyaz oluşturulabilecek haklar sınırlı olarak sayılmamış bunun yerine “gibi” ifadesine yer verilmek suretiyle maddede öngörülenlerden başkaca haklar için tanınabileceği

⁸⁸ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 476.

⁸⁹ Bkz. Bölüm II, 2, C.

⁹⁰ Hirş, s. 282; Oğuz İmregün, “Anonim Ortaklıklarda Özel Kategori Paylar”, **Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan**, Ankara, 2003, s. 181; Metin Bostancıoğlu, “Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Hisse Senetleri ve İmtiyazların Korunması”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu V**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1988, s. 5; Şener, s. 552; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1723. Kanun koyucu bazı haklar bakımından imtiyazlar tanınmasına müsaade etmiştir. İmtiyaz tanınan hallerde diğer pay sahiplerine tanınan haklardan farklılaşma, eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmemektedir. Bkz. Cafer Eminoğlu, “Anonim Şirket Pay Sahipleri açısından “Eşit Şartlarda Eşit İşlem” İlkesi”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, S. 2015/1, s. 83. Eşitlik ilkesi hakkında detaylı bilgi için Bkz. Necla Akdağ Güney, “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2014, C. 18, S. 3-4, s. 115-135.

⁹¹ Pulaşlı, Şirketler, s. 527; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), s. 633; Bilge Aytuğar, **Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 16-17. İmtiyazlı paya ilişkin öğretide yapılmış olan tanımlar için Bkz. Ünal Tekinalp, “İmtiyazlı Paylara İlişkin Bazı Sorunlar”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XIII**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1996, s. 4 vd.

öngörölmüşken⁹², ayrıca kanunda yer almayan haklar için de tanınabileceği belirtilmiştir⁹³. Yönetim kurulunda temsil edilme ile ilgili oluşturulacak imtiyazlar konumuz açısından önem taşır.

b. Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı

Yönetime katılma hakları, payın sahibine sunduğu mali haklar dışında kalan anonim şirketin yönetimi, temsili ve denetimi gibi hususlarda sağlamış olduğu haklara denilmektedir⁹⁴. Yönetime katılma haklarında her pay sahibi, tıpkı diğer haklar gibi sermayeye katılma oranına göre etkide bulunur. Bu nedenle pay sahiplerinin yönetim organına seçilecek kişilerde etkili olması ve yönetimle ilgili hususlarda genel kurul tarafından karar alınacak hallerde söz sahibi olması kural olarak payın sermayeye katılma oranıyla ilgilidir⁹⁵.

Türk Ticaret Kanunu’nun 360. maddesinde yönetim kurulunda temsil edilmeye ilişkin imtiyazla ilgili bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan imtiyazlı paylar oluşturulabilir⁹⁶. Yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazının tanınması eşitlik ilkesinin istisnası olarak bir ihtiyaç üzerine getirilmiştir⁹⁷. Anonim şirket içerisinde yer alan azınlığa yönetimde temsil edilebilmesi ve menfaatlerinin korunabilmesi için imkân tanınması⁹⁸; şirketlerin yabancı sermaye etkisinde kalarak yabancılaşmasını engelleme isteği ve istenmeyen kişilerin yönetim kuruluna seçilmesinin engellenebilmesi⁹⁹; şirketin kamu hizmeti niteliğinde faaliyetler yürütmesi nedeniyle yönetimde kamu idaresinin söz hakkı bulunmasının istenmesi gibi ihtiyaçlar yönetime katılma haklarında imtiyaz

⁹² İmregün, *Özel Kategori Paylar*, s. 183; Bostancıoğlu, s. 8.

⁹³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1730; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 419; Şener, s. 553.

⁹⁴ Gamze Turan, “Anonim Şirketler Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz”, *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 65, S. 4, s. 129.

⁹⁵ Turan, s. 129.

⁹⁶ *Kendigelen*, Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde, yönetim kurulunda temsil edilmeye ilişkin hakkın imtiyaz olarak değil “*özel bir grup hakkı*” olarak nitelendirilmesi gerektiğini ileri sürmüştü. (Abuzer Kendigelen, “Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylara İlişkin Değişiklik Önerileri”, **Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan**, İstanbul, 2003, s. 323). Ancak Türk Ticaret Kanunu’nun 360. maddesinin ikinci fıkrasında yönetim kurulunda temsil edilmeye ilişkin hakkın bir imtiyaz olduğu açıkça ifade edilmiştir.

⁹⁷ Üçışık/Çelik, s. 387. Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde yönetim kurulunda temsil edilme hakkına ilişkin bir düzenleme yer almamıştır. Ancak yargı kararlarında ve öğretilerde geliştirilen “*grup imtiyazı*” kanun koyucu tarafından Türk Ticaret Kanunu’nda bir imtiyaz olarak düzenlenmiştir. “*Grup İmtiyazı*” ile ilgili Bkz. Cafer Eminoğlu, “TTK m. 360 Hükmüne Göre Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkının Tanınabileceği Gruplar, Hakkın Hukuki Niteliği ve İcrası”, *Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 341.

⁹⁸ Candemir Baltalı, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 187.

⁹⁹ Feyzan Hayal Şehirali Çelik, *Anonim Şirketlerde Çıkar Çatışmaları Ekseninde Şirket Ele Geçirmelerine Karşı Önlemler*, s. 318 vd.

tanınmasını doğuran sebepler olarak öğretide gösterilmiştir¹⁰⁰. Uygulamada aynı aile üyeleri tarafından kurulan anonim şirketlerde iş ağının büyütülmesi için aile dışından pay sahiplerinin de şirkete katıldığı durumlarda, ailenin yönetimde etkin olabilmesi adına yönetim kurulunda temsil edilme bakımından imtiyazlı pay oluşturulduğu görülmektedir¹⁰¹.

İmtiyaz; kural olarak paya tanınmakla beraber¹⁰², Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulunda temsil edilme hakkında tanınacak imtiyaz bakımından bu kurala bir istisna getirilmiştir¹⁰³. Yönetim kurulunda temsil edilme hakkı belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa tanınabilir (TTK m. 360/1). Buna göre yönetime katılma hakkında imtiyaz üç farklı pay sahibi ya da sahiplerine tanınabilecektir. Bunlardan ilki şirket içerisinde yer alan payların gruplara ayrılması ve belirli pay gruplarına imtiyaz tanınmasıdır¹⁰⁴. Bir şirkette A, B ve C olmak üzere üç pay grubunun olduğunu varsayalım. 5 kişiden oluşacak bir yönetim kurulunda A grubu paylara 3 üyenin, B grubu paylara ise 2 üyenin seçiminde imtiyaz tanınabilir¹⁰⁵.

İkinci olarak özellik ve nitelik itibarıyla bir grup oluşturan pay sahiplerine de yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı tanınabilir (TTK m. 360). Burada payların içerisinde yer aldığı gruplar oluşturulmamakla birlikte birtakım özellikleri nedeniyle grup olarak düşünülebilecek pay sahiplerinden bahsedilmektedir. Bu nitelikte grubun meslek ve işletme konuları gibi özelliklere bağlı olarak belirlenebileceği gerekçede ifade edilmiştir¹⁰⁶. Öğretide süt üreticileri gibi bir mesleki faaliyette bulunan¹⁰⁷ yahut mali müşavir ve hukukçulardan oluşan pay sahiplerine yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınarak imtiyaz oluşturulabileceği kabul edilmektedir^{108 109}. Buna ek

¹⁰⁰ Ersin Oğuz, *Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belli Grupların Temsil Edilme Hakkı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 44 vd.; Üçışık/Çelik, s. 387-388.

¹⁰¹ Rauf Karasu, "Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı", *TFM*, Y. 2016, S.1, s. 33.

¹⁰² Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), s. 637; Turan, s. 127.

¹⁰³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1726; Tekinalp (Poroy/ Çamoğlu), s. 634; Eminoğlu, s. 340; Turan, s. 128; Betül Aktaş, *İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 28.

¹⁰⁴ Baltalı, s. 218; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 426.

¹⁰⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 427; Üçışık/Çelik, s. 388-389.

¹⁰⁶ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 167.

¹⁰⁷ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 428.

¹⁰⁸ Baltalı, s. 224; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 428; Karasu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 34.

¹⁰⁹ Belirli pay grupları ile özellik ve nitelikleri itibarıyla bir grup oluşturan paylara tanınacak imtiyazlar, payların devredilmesinde farklılık gösterir. A ve B grubu paylar oluşturulması suretiyle bir imtiyaz tanındığında pay devredilse dahi yeni pay sahibi aynı haklara sahip olacaktır. Ancak özellik ve nitelik

olarak, şirketin faaliyet konusunda uzman olan kişilere de bu imtiyazın tanınacağı kabul edilebilir. Şirket işletme konusunun madencilik olduğu anonim şirketlerde madencilik faaliyetlerinde uzman mühendislere imtiyaz tanınması örnek olarak gösterilebilir. Aynı zamanda aile üyelerine tanınabilecek olan imtiyaz da bu grup içerisinde yer almaktadır¹¹⁰. Bu şekilde bir pay grubu oluşturabilmek için esas sözleşmede imtiyazın tanınacağı özellik ve niteliklerin açıkça ve herhangi bir belirsizliğe yer vermeyecek şekilde gösterilmiş olması gerekir¹¹¹. Ancak yönetim kurulunda temsil edilme hakkında imtiyaz belirli niteliklere sahip olan gruplara tanınırken somut olarak doğrudan bir kişi gösterilmemelidir¹¹².

Yönetim kurulunda temsil edilme hakkı ile ilgili imtiyaz oluşturulabilecek diğer bir grup ise azlıktır¹¹³. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nun 360. maddesinde yer verilen azlık ifadesinden ne anlaşılabileceği belirsizdir¹¹⁴. Azlık kavramıyla kastedilmek istenenin Türk Ticaret Kanunu'nda bazı hakların kullanımı için öngörülen sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde sermayenin yirmide birini oluşturan pay sahiplerinin olmadığı öğretide ifade edilmiştir¹¹⁵. Azlık, her ne kadar sermayenin yüzde onuna sahip paylar olarak kabul edilmeyecek olsa da her farklı durumda azlığı oluşturan payları belirlemek sorun doğuracaktır. Yönetim kurulu üyesinin seçilmesine ilişkin imtiyazın %40'a sahip paylara tanınabileceği öğretide ileri sürülmüştür¹¹⁶. Ancak böyle bir imtiyazın varlığında, %40 oluşturan payların hangileri olacağı hususu

itibarıyla bir grup oluşturulduğunda devralan kişinin imtiyaza sahip olabilmesi esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip olmasını gerektirmektedir. Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 427.

¹¹⁰ Baltalı, s. 224; Karasu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 34; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 428, Üçışık/Çelik, s. 388-389.

¹¹¹ Ersin Çamoğlu, "6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsili", *Arsanlı Bilim Arşivi*, s. 3; Üçışık/Çelik, s. 388.

¹¹² Karasu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 34. Aksi görüşte olan Çamoğlu'na göre, ferden belirli olan bir pay sahibine de bu suretle imtiyaz tanınabilecek ve pay sahibinin hayatı ile sınırlı olacaktır. (Çamoğlu, s. 2). Bizim katıldığımız görüşe göre, somut olarak bir kişinin belirlenmesi durumunda nitelik itibarıyla bir pay grubu oluşturmak mümkün olmayacağı gibi somut bir kişi belirlendikten sonra nitelik belirtmenin gereği de kalmayacaktır. Bkz. Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 428.

¹¹³ Azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanıyan bu hüküm, anonim şirketler uygulamamızda örneklerini görebilmenin mümkün olmayacağı gerekçesiyle Kahyaoglu tarafından eleştirilmiştir. Emin Cem Kahyaoglu, "Anonim Şirkette Yönetim Kurulunun Teşkilî", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2014, C. 9, S. 117-118, s. 117-118.

¹¹⁴ Ayrıntılı bilgi için Bkz. Baltalı, s. 228 vd.

¹¹⁵ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 430; Karasu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 35. Türk Ticaret Kanunu'nun 360'ıncı maddesinin gerekçesinde bu kanıyı destekler nitelikte ifadeler yer verilmiştir: "Önemli olan, azlığın belirlenebilir olmasıdır. Bunun için, somut olayın özelliklerinin ortaya çıkarılabileceği istisnalar bir yana, yüzdelerin anılması yeterli olmayabilir. Bunun yerine pay senedi numaraları ve sayıları ayırt edilebilirlik yönünden daha iyi bir ölçüttür. Azlığın iyi tanımlanmaması imtiyazların korunmasına ilişkin hükümlerin uygulanmasını güçleştirebilir." TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 95, s. 167.

¹¹⁶ Tekinalp, s. 231.

belirsizlik yaratacağı gibi payların belirtilmesinde ise pay grubu oluşturulması söz konusu olacaktır¹¹⁷.

Yönetim kurulu üyelerinin seçiminde tanınacak imtiyazın nasıl kullanılacağına ilişkin olarak kanun koyucu iki yöntem öngörmüştür. Bunlar, yönetim kurulu üyesinin; belirli pay grupları, özellikleri nedeniyle grup oluşturan pay sahipleri yahut azlık tarafından önerilen üyelerin genel kurula sunulması ile üyenin doğrudan bu imtiyaza sahip pay sahipleri arasından genel kurulca seçilmesidir (TTK m. 360/1). Görüldüğü üzere, pay sahiplerine tanınan yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı doğrudan üyeyi seçme hakkı tanımamaktadır¹¹⁸. Çünkü istisnalar dışında¹¹⁹, yönetim kurulu üyelerinin seçimi genel kurulun devredilemez nitelikteki yetkisidir¹²⁰. Buna ek olarak yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı tanınırken Türk Ticaret Kanunu'nun 360. maddesinde belirtilenler dışında bir usulün benimsenmesi emredici hükümlere aykırılık teşkil edecektir¹²¹.

Yönetim kurulu üyesinin imtiyazlı paylar tarafından önerilmesinin nasıl yapılacağına ilişkin kanunda bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak imtiyazlı pay sahibinin birden fazla olması halinde genel kurula sunulacak adayın belirlenmesi için toplantı yapılması gerekeceği aşikârdır¹²². Yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı tanınan pay sahiplerinin toplanmasına ilişkin öğretide farklı görüşler mevcuttur¹²³. Ayrıca imtiyazlı pay sahiplerinin üyeyi önerirken hangi nisaplarla karar alabileceği de kanunda yer almamaktadır¹²⁴. Yönetim kurulu üyeliğine imtiyaz sahipleri tarafından önerilen adayın yahut imtiyaz sahibi olan pay sahipleri içerisinde birisinin genel

¹¹⁷ Eminoğlu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 345; Kırca'ya göre azlık ifadesinin kanun metninde yer alması üçüncü bir grup kurma ihtiyacının değil geniş anlamda azlığa yönetim kurulunda bir imtiyaz tanınabilmesinin yolunu açmaktır. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 431.

¹¹⁸ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 433; Karasu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 36; Baltalı, s. 324.

¹¹⁹ Bunlar yönetim kurulu üyelerinin ilk esas sözleşmeyle atanması (TTK m. 339/3) ve yönetim kurulunun boşalan üyelik için seçim yapmasıdır (TTK m. 334).

¹²⁰ Eminoğlu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 346; Ayhan/Çağlar/ Özdamar, s. 421.

¹²¹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 433; Karasu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 37.

¹²² Karasu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 37; Turan, s. 137. Karasu'ya göre toplantının usulü ile ilgili hususlarda esas sözleşmede hüküm varsa bunlar uygulanmalıdır. Aksi takdirde imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkin hükümlere başvurulabilir (Karasu, *Temsil Edilme Hakkı* s. 37). İmtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkin hükümlere ek olarak TTK m.414, m.409/3 ve m. 416'nın da uygulanabileceği hakkında Bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 433-434. Aktaş'a göre ise genel kurul toplantısına ilişkin usul, aday önerme toplantıları bakımından da uygulanmalıdır (Aktaş, s. 176).

¹²³ Detaylı bilgi için Bkz. Baltalı, s. 328 vd.

¹²⁴ Her ne kadar toplantı usulü ile ilgili olarak imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkin hükümlerin uygulanabileceği kabul edilse de imtiyazların korunması nedeniyle ağır nisaplar öngörüldüğünden imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ilişkin nisapları burada uygulanmamalıdır. Bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 435; Karasu, *Temsil Edilme Hakkı*, s. 37.

kurulca seçilmemesi ancak haklı sebebin varlığı halinde söz konusu olabilir (TTK m. 360/1)¹²⁵.

Yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınması suretiyle belirli bir gruba imtiyaz tanındığında seçilen üyenin kendisini öneren grubun menfaatlerini koruması gündeme gelecektir¹²⁶. Yönetim kurulu üyesinin, şirketin menfaatlerini gözettiği ve özen içerisinde görevlerini yerine getirdiği takdirde kendisine seçen grubun menfaatlerini de koruyabilmesi mümkündür¹²⁷. Ancak yönetim kurulu üyeliğinin kendisine sağlamış olduğu hak ve yükümlülükler göz önüne alındığında, anonim şirketin menfaatiyle kendisini seçen grup menfaatinin çatıştığı noktalara üye tarafından dikkat edilmelidir. Anonim şirketle kendisini seçen gruba ait menfaatler arasında bir çatışma söz konusuysa yönetim kurulu üyesi şirket menfaatlerini gözetmelidir¹²⁸. Aksi takdirde yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu gündeme gelecektir.

c. Yönetim Kurulu Başkanının Seçiminde İmtiyaz

Yönetim kurulu başkanının seçilmesinde pay sahiplerine imtiyaz tanınabileceği kanunda açıkça öngörülmemiştir. Ancak imtiyazlara ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nun 478. maddesi imtiyaz oluşturulabilecek pay sahibi haklarını yalnızca kanunda öngörülenlerle sınırlı tutmamıştır. Yönetim kurulu üyesinin seçiminde pay sahiplerine öneride bulunulması yahut pay sahiplerinin kendi içlerinden seçilmesi suretiyle imtiyaz tanınabilmesi göz önüne alındığında yönetim kurulu başkanının seçiminde benzer bir imtiyazın tanınıp tanınamayacağının tartışılması gerekir.

Yönetim kurulu başkanının seçimi yukarıda bahsedildiği üzere esasen yönetim kuruluna ait olmakla beraber esas sözleşmede öngörülmesi suretiyle genel kurula devredilebilir bir yetkidir (TTK m. 366/1). Esas sözleşmede bu yönde hüküm bulunmayan hallerde başkanın seçimi için pay sahiplerine bir imtiyaz tanınıp tanınamayacağı ile ilgili bir tartışma ortaya çıkmaz. Çünkü yetki yönetim kurulunda

¹²⁵ Çamoğlu, s. 4. Haklı sebep olarak anonim şirketin menfaatlerini ağır bir şekilde tehlikeye uğratılabilecek durumlar gösterilebilir. Şirketin rekabet halinde bulunduğu bir firmanın yönetim kurulu üyesinin genel kurula seçim için sunulması gibi örnekler verilebilir. Kapsamlı örnekler için Bkz. Oğuz, s. 134.

¹²⁶ Çakır, s. 118; Akdağ Güney, s. 54.

¹²⁷ M. Özgür Falcıoğlu, "Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili"/ Ulusoy, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları, Bilge Yayınevi, Ankara, 2016, s. 234; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 438; Baltalı, s. 322.

¹²⁸ Akdağ Güney, s. 54.

olup yönetim kurulu başkanının seçilmesi bakımından pay sahiplerinin yönetime katılmaya ilişkin bir hakkı söz konusu değildir¹²⁹. Oğuz'a göre kural olarak yönetim kuruluna ait olan bu yetkinin genel kurula ait haklardan olmadığı için böyle bir imtiyazın tanınması yönetim kurulunun kendi görev dağılımını yapmasına engel teşkil edecek olup başkanın seçiminde imtiyaz öngörülemez¹³⁰.

Yönetim kurulu başkanının seçimi genel kurula devredilmiş ise seçim, pay sahiplerinin katılacağı genel kurulda yapılacaktır. Bu halde pay sahibinin yönetime katılmasıyla ilgili bir hak doğar. Ayrıca yönetim kurulu başkanının seçilmesinde genel kurula yetki verilmesinin amacının yönetim kurulu başkanına ve başkan vekiline güç kazandırmak olduğu gerekçede ifade edilmiştir¹³¹. Yönetim kurulu başkanının seçiminde imtiyaz tanınması gerekçedeki amaca hizmet edebilecektir. Örneğin, şirketin faaliyet konusunda uzman bir kişinin yönetim kurulunda başkan olarak yer alması ve buna ilişkin bir imtiyazın tanınması bu kapsamda görülebilir. Ayrıca belirtmeliyiz ki yönetim kurulu üyelerinin seçiminde imtiyaz tanınırken yönetim kurulunun görev dağılımına dolaylı bir etki zaten söz konusudur.

Yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyeleri arasından seçilmesi göz önünde tutulduğunda Türk Ticaret Kanunu'nun 360. maddesi hükmünün kıyasen uygulanması neticesinde yönetim kurulu başkanının seçiminde imtiyaz tanınabileceği kanaatindeyiz. Nitekim kanunda öngörülme-yen pay sahipliği haklarında da imtiyaz tanınabileceğinin Türk Ticaret Kanunu'nun 478. maddesinde düzenlenmiş olması sebebiyle yönetim kurulu başkanının seçiminde imtiyaz tanınması emredici hükümler ilkesine (TTK m. 340) de aykırılık teşkil etmeyecektir.

Uygulamada yönetim kurulu başkanının seçiminde belirli pay gruplarına imtiyaz tanındığı gözlemlenmektedir¹³². Yönetim kurulu başkanın seçiminde her yıl

¹²⁹ Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde genel kurula yönetim kurulu başkanını seçme yetkisi tanınmamıştı. *Kendigelen*, yönetim kuruluna seçildiği takdirde ilgili pay sahibinin başkan sıfatını kazanacağına dair esas sözleşme hükümlerini ortaklık ilişkilerine değil sözleşmesel bir temele dayandığını ileri sürmüştür. Abuzer Kendigelen, *Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz*, Beta Yayınları, İstanbul, 1999, s. 46.

¹³⁰ Oğuz, s. 74.

¹³¹ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 168.

¹³²“*Mahkemece, iddiaya, savunmaya, toplanan delillere bilirkşi raporuna göre; şirket ana sözleşmesinin 12. maddesindeki "İdare Meclisi başkanı ve başkan vekili (A) grubundan ve idare meclisi arasından seçilir" hükmünün (A) grubu hisse senetleri sahipleri lehine tanınmış bir imtiyaz olup..."* Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 07.07.1998 Tarih ve 1998/3462 Esas ve 1998/5229 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 30.04.2021).

farklı pay gruplarına imtiyaz tanındığına da uygulamada rastlanılmaktadır¹³³. Türk Ticaret Kanunu'nun 360. maddesinde öngörülen şartları taşıyan bu şekildeki esas sözleşme hükümlerinin geçerli olduğu kanaatindeyiz. Benzer şekilde yönetim kurulu üyesinin bir aile arasından seçilmesini öngören imtiyaz tanınması mümkün olduğuna göre yönetim kurulu başkanının da bir aile üyeleri içerisinde seçileceğinin öngörülmesinde kanaatimizce bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak hemen belirtelim ki esas sözleşmede ferden birisinin başkan olarak belirtilmesi suretiyle imtiyaz tanınamayacağı kanaatindeyiz. Esas sözleşmeyle yönetim kurulu başkanının atanıp atanamayacağı sorunu ise aşağıda ayrıca incelenecektir¹³⁴.

Yönetim kurulu başkanının seçilmesinde dolaylı bir etki de ortaya çıkabilir. Yönetim kurulunun oluşumunda A ve B grubu paylara imtiyaz tanındığını varsayalım. Beş kişiden oluşan bir yönetim kuruluna üç üyenin A grubu paylardan seçileceği öngörüldüğünde birlikte hareket eden ve seçilmesini sağlayan grubun haklarını gözetken bir grup yönetim kurulu üyesi ortaya çıkacaktır. Yönetim kurulu başkanının seçilmesinde birlikte hareket etme zorunluluğu olmadığı yahut yönetim kurulu üyesi sıfatıyla şirket menfaatlerinin göz önünde tutulmasının zorunlu olduğu ileri sürülebilecekse de uygulamada, yönetim kurulu başkanının yönetimde temsil edilme imtiyazı tanınmak suretiyle çoğunluğun seçildiği grup tarafından belirlenecek olması muhtemeldir. Ancak imtiyazlı pay ya da pay sahipleri tarafından seçilen üyelerin başkan seçiminde her zaman birlikte hareket edecekleri söylenemez. Bahsettiğimiz husus, yönetim kurulunda çoğunluk sağlayacak şekilde belirli pay sahiplerine imtiyaz tanınmasının doğuracağı sonucu tespitten ibarettir. Ayrıca hatırlatalım ki yönetim kurulu başkanının seçimine yapılacak bu dolaylı etki görev dağılımının yönetim kuruluna ait olduğu hallerde söz konusudur. Yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçileceği hallerde ise başkanın seçilmesine doğrudan etki edebilmek için imtiyazın tanınmış olması gerekir.

¹³³ “...Öte yandan, A, B ve C grubu pay sahiplerinin adayları ayrı ayrı yönetim kuruluna seçilecekler ve bu seçimden sonra birinci yıl A ve B grubu yöneticileri arasından yönetim kurulu başkanı ve yardımcısı C grubundan; ikinci yıl ise C grubundan yönetim kurulu başkanı ve A ile B grubu yöneticilerinden başkan yardımcısının görev alacağı hususu kabul edilmiştir. Bundan dolayıdır ki imtiyazlar gruplar bakımından farklı ve müteaddit grup imtiyaz vardır demektir. Bu farklı imtiyaz gruplarının yöneticilerine her yıl ayrı ayrı sorumluluk ve görev verilmesi de imtiyazların ayrı olduğunu bir başka yönden teyit etmektedir.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 20.01.1986 tarih ve 1985/5903 Esas ve 1985/7427 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 30.04.2021)

¹³⁴ Bkz. Bölüm II, A. 4.

4. Esas Sözleşmeyle Yönetim Kurulu Başkanı Atanması Sorunu

Bir anonim şirket kurulurken kanunda öngörülen zorunlu içeriğe sahip bir esas sözleşme kurucular tarafından imzalanır ve sicile tescil edilir (TTK m. 339/1). Esas sözleşme, şirketin iç ve dış ilişkilerinin düzenlendiği bir sözleşme olup emredici nitelikteki hükümlere aykırı olmamak koşuluyla şirkete özgü kuralların serbestçe belirlenmesine olanak tanımaktadır¹³⁵. Esas sözleşmede yönetim kurulu üyelerinin sayısı ve kimlerin imzaya yetkili olduğunun zorunlu olarak yer alması gerekir (TTK m. 339/2). Aynı zamanda ilk yönetim kurulu üyeleri de esas sözleşme ile atanır (TTK m. 339/3). Esas sözleşmede zorunlu unsurların yanı sıra pek çok ihtiyari unsura da yer verilebilir¹³⁶. Emredici hükümler ilkesi gereğince, bir hususun esas sözleşmede düzenlenebilmesi kanunda bunun için açıkça bir sapma öngörülmesi gerektirir (TTK m. 340)¹³⁷.

Türk Ticaret Kanunu'nda esas sözleşme ile yönetim kurulu başkanının seçilebileceğine yahut kurucular tarafından başkanın tayin edilebileceğine dair bir hüküm mevcut değildir. Yalnızca yönetim kurulu başkanının seçilebilmesi yetkisinin esas sözleşmede yer alan hükümle genel kurula verilebileceği ifade edilmiştir (TTK m. 366/1). Uygulamada yönetim kurulu üyeleriyle birlikte yönetim kurulu başkanının da esas sözleşme ile belirlendiği görülmektedir¹³⁸.

Yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçilmesinin esas sözleşmede öngörüldüğü hallerde, şirketin esas sözleşmesinin tescil edilmesinden itibaren ilk genel kurula kadar geçecek süreçte yönetim kuruluna başkanlık edecek üye seçilmemiş olur. Böyle bir durum Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin birinci fıkrasına aykırılık teşkil edecektir. Zira başkanın seçimi suretiyle görev dağılımının yapılması kanun gereği zorunlu olup emredici bir hüküm niteliğindedir¹³⁹.

¹³⁵ Rauf Karasu, *Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi*, 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 29. Esas sözleşme hakkında farklı tanımlar için Bkz. Cem Veziroğlu, *Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 170vd.; Mehmet Bahtiyar, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2001, s. 8 vd.

¹³⁶ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 291; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 299-300.

¹³⁷ Esas sözleşme özgürlüğü ve sınırları hakkında detaylı bilgi için Bkz. Veziroğlu, s. 331 vd.

¹³⁸ “Davacı şirket anasözleşmesi noterlikçe 26.5.1987 tarihinde tasdik edilmiştir. Davalı (...), şirket ortağı ve kurucularındandır. Ana sözleşme gereğince üç kişilik ilk yönetim kurulu başkanı (...), üyeler ise davalı (...) ile (...)’dır.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 11.12.1989 Tarih ve 1988/8953 Esas ve 1989/7012 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 30.04.2021)

¹³⁹ Tekinalp, s. 239; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1251.

Kırca'ya göre yönetim kurulu başkanının seçilmesinde yetki esas sözleşmede genel kurula tanınmakta ise ilk görev dağılımı da esas sözleşmede gösterilmelidir¹⁴⁰. Kanaatimize göre, yönetim kurulu başkanının esas sözleşmeyle belirlenebileceğine ilişkin bir hüküm mevcut olmayıp, Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesi ile yalnızca genel kurulun, görev dağılımı gereği, yönetim kuruluna başkan seçebilmesine imkân tanınmış olup; mevcut düzenlemede esas sözleşmeyle yönetim kurulu başkanının atanmasının yolu açılmamıştır. Belirtmemiz gerekir ki ilk yönetim kurulunun esas sözleşmeyle atanması ve yönetim kuruluna ilişkin görev dağılımının genel kurul tarafından yapılabileceğinin esas sözleşmede düzenlenebilmesi karşısında, yönetim kurulu başkanının da esas sözleşmeyle belirlenebileceğine kanunun izin vermesi daha yerinde bir düzenleme olacaktır. Aksi takdirde yönetim kurulu başkanının ilk genel kurula kadar atanamaması, Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin emredici hükmüne aykırılık oluşturur ve yönetim kurulunun işleyişinde sorunlar doğurur. Esas sözleşmede yönetim kurulu başkanının seçilmesi genel kurulun yetkisine bırakılmışsa, yönetim kurulu üyelerinden her biri yönetim kurulu başkanının seçilmesini konu alan genel kurul toplantısına çağrı yapılabilmesi adına yönetim kurulunu toplantıya çağırabilmelidir.

B. Başkan Sıfatının Kazanılması İçin Aranılan Nitelikler

1. Türk Ticaret Kanunu'nda Aranılan Nitelikler

a. Yönetim Kurulu Üyesi Olmak

Anonim şirket yönetim kurulu başkanının seçilme yeterliliğine ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda bir hükme yer verilmemiştir. Ancak yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyelerinin arasından seçileceği öngörülmüştür (TTK m. 366). Dolayısıyla bir kişinin başkan seçilebilmesi için öncelikle yönetim kurulu üyesi olması gerekir¹⁴¹. Yönetim kurulu başkanı seçilecek kişinin yönetim kurulu üyesi olması gerektiğinden, evleviyetle yönetim kurulu üyesi olabilme yeterliliği gösterecek niteliklere de sahip olması gerekir.

i. Gerçek veya Tüzel Kişi Olmak

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile yönetim kurulu üyelerinin sahip olmaları gereken niteliklere ilişkin birtakım değişiklikler yapılmıştır¹⁴². Yönetim kuruluna

¹⁴⁰ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 475.

¹⁴¹ İbrahim Akan Özdemir, *Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2015, s. 41.

¹⁴² Bkz. Ceneci, s. 122 vd.; Diğdem Göç Gürbüz, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu", *LHD*, Y. 2012, C. 10, S. 110, s. 51 vd.

yönelik olarak yapılan en önemli değişikliklerden biri gerçek kişiler yanında tüzel kişilerin de yönetim kurulu üyesi olabilmesine imkan sağlanmasıdır¹⁴³. Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde tüzel kişilerin yönetim kurulu üyesi olması doğrudan kabul edilmemiş, ancak yönetim kurulunda temsilci bulundurabileceği öngörülmüştü¹⁴⁴. Mevcut düzenleme ile artık tüzel kişiler kendi adlarına başka bir gerçek kişiyi yönetim kuruluna üye yapmaya ihtiyaç duymaksızın doğrudan yönetim kurulu üyeliğine seçilebilirler¹⁴⁵. Yönetim kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişinin kendi belirleyeceği bir gerçek kişi, tüzel kişi adına tescil ve ilan edilecektir (TTK m. 359/2). Yönetim kurulu üyesi olarak tüzel kişinin seçilmiş olmasıyla üyelik görevinin yerine getirilmesi farklı meselelerdir¹⁴⁶. Bu nedenle yönetim kurulu üyesi olarak seçilen tüzel kişi, üyelik sıfatından doğan toplantıya katılma, oy kullanma gibi görevleri temsilcisi aracılığıyla yerine getirir¹⁴⁷. Yönetim kurulu üyesi tüzel kişiyi temsilen görev icra edecek gerçek kişi, yönetim kurulu üyesi tüzel kişi tarafından belirlenecek olup bu kişi genel kurul tarafından seçilemeyeceği gibi genel kurulun onayının aranacağına ilişkin bir esas sözleşme hükmüne de yer verilemeyeceği gerekçeyle ifade edilmiştir¹⁴⁸.

Yönetim kurulu üyesinin tüzel kişi olması mümkün olmakla beraber yönetim kurulu başkanının tüzel kişi olup olamayacağı incelenmelidir. Öğretide yönetim kurulu başkanı seçilebilmenin üye sıfatından kaynaklandığı bu nedenle de yönetim kurulu üyelerinin arasında tüzel kişi bulunduğu takdirde başkanın tüzel kişiler arasından seçilebileceği ileri sürülmektedir¹⁴⁹.

Yönetim kurulu başkanının seçilmesini öngören Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinde başkanın gerçek yahut tüzel kişilerden seçilmesi ile ilgili bir hüküm yer

¹⁴³ Tüzel kişi yönetim kurulu üyeliğine ilişkin detaylı bilgi için Bkz. Emine Develi, *Tüzel Kişinin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016. Tüzel kişi yönetim kurulu üyeliğinin bankalardaki özel durumu ve BDDK tarafından yönetim kurulu üyeliklerinin gerçek kişiler olacağı yönündeki uygulamanın devam edeceğine ilişkin alınan kararın doğurduğu sorunlar hakkında Bkz. Mehmet Celebi Can, "Banka Yönetim Kurulu Üyesi Olarak Tüzel Kişi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.XX, Y. 2016, S. 1, s. 27-64.

¹⁴⁴ Haluk Tandoğan, "Hükmi Şahısların Anonim Şirket İdare Meclisinde Temsili", *BATİDER*, C. I, S. 1, s. 2-35.

¹⁴⁵ Bkz. İlyas Çeliktaş, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri Konusunda Karşılaşılabilecek Sorunlar", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Y. 2012, C. 18, S. 2, s. 603.

¹⁴⁶ Pulaşlı, *Şirketler*, s. 378.

¹⁴⁷ Develi, s. 83; Akdağ Güney, s. 42.

¹⁴⁸ TBMM Dönem: 23 Yasama Yılı:2 SS. 96, s. 166.

¹⁴⁹ Küçükgüngör, s. 315; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 474; Akdağ Güney, s. 79; Kortunay, s. 223; Kılıç, s. 8; Özge Ayan, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 83; Gönen, s. 60.

almamaktadır. Fakat yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyeleri arasından seçileceği ifade edilmiştir (TTK m. 366/1). Bu nedenle yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyesi tüzel kişilerden seçilmesinde kanunen bir engel bulunmamaktadır¹⁵⁰. Ancak tüzel kişinin yönetim kurulu başkanı olmasının yaratacağı olumsuz sonuçlar göz ardı edilmemelidir. Burada yönetim kurulu üyelerinin tüzel kişi arasından seçilebilmesine karşı yapılan itirazlara değinmek gerekir.

Yönetim kurulu üyelerinin tüzel kişiler arasından seçilebilmesine, kendisi adına tescil edilen gerçek kişinin tüzel kişi yönetim kurulu üyesi tarafından her an değiştirilebileceği gerekçesiyle öğretide karşı çıkılmaktadır¹⁵¹. Tüzel kişi adına seçilmiş ve tescil edilmiş gerçek kişinin değiştirilmesi halinde yönetim anlayışının değişebileceği ileri sürülmektedir¹⁵². Akdağ Güney, bu değişimin temsilcide gerçekleştiği ve yönetim kurulu üyesinde herhangi bir değişimin olmaması nedeniyle iç ilişkideki değişikliğin sebep gösterilerek tüzel kişilerin yönetim kurulu üyesi seçilebilmesine karşı çıkılmasını haklı görmemektedir¹⁵³.

Öncelikle belirtmek isteriz ki yönetim kurulu üyesinin değiştirilmesi ile tüzel kişi yönetim kurulu üyesi adına tescil edilen gerçek kişinin değiştirilmesi aynı usule bağlı olmadığı gibi bu değişiklikte yetki de aynı organda toplanmamaktadır. Yönetim kurulu üyesini değiştirmek anonim şirket genel kuruluna münhasır bir yetkiyken kendi adına yönetim kurulu üyeliği görevlerini yerine getirmek üzere temsilci belirlemek tüzel kişi yönetim kurulu üyesine ait bir yetkidir (TTK m. 359/2)¹⁵⁴. Yönetim kurulu üyesini değiştirmek genel kurulun yetkisinde olduğundan üyenin değişmesine bağlı olarak yönetim anlayışının değişmesi de genel kurula ait olan iradenin tezahürüdür.

¹⁵⁰ "Tescili talep olunan 16.12.2013 tarihli Yönetim Kurulu Kararı'nda (.) Grubu İmza Yetkililerinin belirlendiği bölümde ".. (Yönetim Kurulu Başkan Vekili Temsilcisi...)" düzenlemesi bulunmakta ise de, aynı sayfanın üst kısmında "..... A.Ş.'nin Yönetim Kurulu Başkan Vekili (Temsilcisi Sn.....)" açıklaması da yer almakta olup, Yönetim Kurulu Başkan Vekili olarak ... A.Ş.'nin yetkili kılındığı, ... ise Yönetim Kurulu Başkan vekili temsilcisi sıfatıyla kendisine kararda yer verildiği, dolayısıyla yönetim kurulu kararının 6102 Sayılı TTK'nın 359/2. maddesiyle 373/1. maddesine uygun olduğu, tescil edilme şartlarının gerçekleştiği ve tescil talebinin reddi yönündeki Ticaret Sicil Müdürlüğü kararının isabetli olmadığı gözetilmeksizin, davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün temyiz eden davacı yararına bozulması gerekmiştir." Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 16.03.2015 Tarih ve 2014/18706 Esas ve 2015/3621 Karar sayılı kararı. (Kır, s. 298-299)

¹⁵¹ Barboros Çağa, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. II, S. I, Y. 2005, s. 471-472. Tüzel kişi yönetim kurulu üyeliğine ilişkin itirazlar hakkında Bkz. Akdağ Güney, s. 40 vd.

¹⁵² Kortunay, s. 59.

¹⁵³ Akdağ Güney, s. 41.

¹⁵⁴ Göç Gürbüz, s. 54; Pulaşlı, Şirketler, s. 378.

Zira genel kurul tarafından tüzel kişi yönetim kurulu üyesi seçilirken, tüzel kişinin istediği bir gerçek kişiyi kendisini temsil etmesi için seçmesi de kabul edilmektedir¹⁵⁵.

Tüzel kişinin yönetim kurulu başkanı olarak seçilmesi bu yönde özel bir sorun yaratmaz. Zira seçilmiş olan tüzel kişinin temsilcisinin değişmesi tüzel kişi yönetim kurulu başkanının kendi tercihi ile ilgilidir. Her ne kadar yönetim kurulu üyeliğine ilişkin görevler tescil edilen gerçek kişi tarafından yerine getirilecek olsa da irade ve karar tüzel kişiye aittir. Söz konusu hukuki ilişkide önemli olan üyelik sıfatı olup görevin yerine getirilmesi tüzel kişilikle ilgili bir meseledir. Bu nedenle tescil edilen gerçek kişinin yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin iradesine aykırı olarak faaliyet yürütmesi ilişkinin taraflarını ilgilendirir¹⁵⁶. Ancak temsilciyle ilgili olan sorunlar da sadece yönetim anlayışının değiştirilmesiyle ilgili değildir.

Tüzel kişi adına tescil edilen gerçek kişide sürekli bir değişim gerçekleşmesi halinde kurul olarak çalışmakta da problemler yaşanabilecektir. Yönetim kurulu başkanının kurulun işleyişinde görevli olması ve toplantıları düzenlemesi göz önüne alındığında sürekli bir değişimin sorunlar doğuracağı açıktır. Aynı şekilde yönetim kurulu başkanı olan tüzel kişinin temsilcisinin bilgi alma hakkı kapsamında görevlerini de yerine getirmesi zor olacaktır. Zira seçilen her gerçek kişi, şirket içerisinde yönetim kurulu başkanlığı sıfatından kaynaklanan görevleri yerine getirebilmek için adaptasyon süreci geçirecektir.

Tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulu başkanı olarak seçilmesi halinde, yönetim kurulu üyeliği görevini yerine getirmek üzere tescil ettiği gerçek kişi aracılığıyla yönetim kurulu başkanlığı yürütülecektir. Yukarıda değinildiği üzere, başkanın görevini yürütürken iradenin oluşması ve karar alınması tüzel kişiyi ilgilendirir. Ancak temsil ve iradenin açıklanması ise tescil edilen gerçek kişiyle alakalı hususlardır. Zira şirket yönetim kurulu başkanı tüzel kişi olsa da sürekli olarak gerçek kişi tarafından temsil edilecektir. Bu ise şirket bakımından önem arz eder.

Aşağıda incelendiği üzere¹⁵⁷, yönetim kurulu başkanı kamuoyu açıklaması yapabilir. Aynı zamanda anonim şirket yönetim kurulu üyeleri hakkında bilgi sahibi olunmasa dahi yönetim kurulu başkanı, anonim şirketi sosyal alanda temsil noktasında

¹⁵⁵ Akdağ Güney, s. 41, dn 114.

¹⁵⁶ İsmail Kırcı, “Anonim Şirketin Yönetim Kurulu Üyeliği”, *BATİDER*, Y. 2012, S. 2 s. 55; Akdağ Güney, s. 43.

¹⁵⁷ Bkz. Üçüncü bölüm, II, 2.

öne çıkmaktadır. Bu nedenle tüzel kişi yönetim kurulu başkanının tescil ettireceği gerçek kişinin, anonim şirketi temsil noktasında sorun yaşamayacak bir kişi olması gerekir. Aksi takdirde tüzel kişi yönetim kurulu başkanının görevlerinin şirket tarafından istendiği gibi yerine getirilmemesi sonucu doğabilir. Tüzel kişi yönetim kurulu üyesi adına tescil edilen kişinin değiştirilmesinin şirket tarafından tüzel kişiden istenebileceği gerekçeyle ifade edilmiştir¹⁵⁸. Yönetim kurulu başkanı olan tüzel kişiden, yönetim kurulunun işleyişi ve şirketi temsil noktasında sorun oluştuyorsa, temsilcini değiştirmesi şirket tarafından talep edilebilmelidir.

Türk Ticaret Kanunu'nda tüzel kişi yönetim kurulu üyesi adına atanacak temsilcinin sahip olması gerektiği nitelikler arasında yalnızca tam ehliyetli olması öngörülmüşse de¹⁵⁹, gerçek kişi yönetim kurulu üyesinin sahip olması gereken niteliklere tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin temsilcisinin de sahip olması gerektiği öğretide ileri sürülmektedir¹⁶⁰. Bizim de katıldığımız bu görüş uyarınca, tüzel kişi yönetim kurulu başkanı adına tescil edilecek gerçek kişinin yönetim kurulu başkanı için kanunda ve esas sözleşmede aranan niteliklere sahip olması gerekir. Aksi takdirde yönetim kurulu başkanı seçilmeye ehil olmayan bir kişinin dolaylı yoldan seçilmesi gündeme gelebilir¹⁶¹.

ii. Tam Ehliyetli Olmak

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olması ile ilgili bir hüküm mevcut değildi. Ancak yargı kararlarında ve öğretide yönetim kurulu üyesinin tam ehliyetli olması gerektiği görüşü hakimdi¹⁶².

¹⁵⁸ “Tüzel kişi adına tescil ve ilân edilecek kişi, tüzel kişi tarafından belirlenir, yoksa genel kurul tarafından seçilmez; esas sözleşmeye bu yolda hüküm konulamaz. Çünkü seçimle tüzel kişi yönetim kuruluna üye olmuştur. Tüzel kişi, kendi adına toplantılara katılacak kişiyi değiştirmek istiyorsa şirkete başvurarak yeni kişiyi tescil ve ilân ettirmelidir. Gerçek kişiyi belirlemek ve değiştirmek hakkı sadece tüzel kişiye aittir. Ancak şirketin, haklı sebeplerin varlığında tüzel kişiden değiştirme talebinde bulunmaya hakkı vardır.” Yasama Dönemi: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 166.

¹⁵⁹ Akdağ Güney, gerçek kişi temsilci bakımından yalnızca tam ehliyetli olma şartı getirildiği ve üye olabilmek için aranacak niteliklerin temsilci de aranmayacağı görüşündedir. Akdağ Güney, s. 32-33.

¹⁶⁰ Hülya Coştan, “Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği”, **BATİDER**, Y. 2013, C. XXIX, S. 1, s. 122; Kırca, *Tüzel Kişi*, s. 55; Develi, s. 85; Cafer Eminoğlu, “Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruna Temsilci Ataması”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2014, C. 18, S. 3-4, s. 283-284.

¹⁶¹ Can, gerçek kişi yönetim kurulu üyelerinde aranan niteliklerin tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin temsilcisinde de aranması için kanunda açık bir düzenlemeye yer verilmesi görüşündedir. Aksi takdirde, tüzel kişilerin yönetim kurulu üyesi olabilmesine imkan veren Türk Ticaret Kanunu hükümlerine aykırılık gündeme gelecektir. Mehmet Çelebi Can, “Banka Yönetim Kurulu Üyesi Olarak Tüzel Kişi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2016, C. XX, S. 1, s. 46-47.

¹⁶² “Yasanın yönetim kurulu üyelerinin sıfatıyla ilgili 312 nci maddenin 2 nci fıkrası, sadece şirket ortağı sıfatının yönetim kurulu üyeliği seçimi için yeterli görüldüğü izlenimini yaratıyorsa da, yine aynı Yasa'nın 315 inci maddesinin 2 nci fıkrasında yönetim kuruluna seçilen bir kişinin sonradan ehliyetinin

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda bir gerçek kişinin yönetim kurulu üyesi olabilmesi yahut tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin adına tescil edilebilmesi için tam ehliyetli olması açıkça aranmıştır (TTK m. 359/3). Bu nedenle yönetim kurulu başkanı olacak gerçek kişinin ve tüzel kişi yönetim kurulu başkanını temsil edecek gerçek kişinin öncelikle tam ehliyetli bir kişi olması gerekir. Buna göre ayırt etme gücüne sahip¹⁶³, kısıtlı olmayan¹⁶⁴ ve ergin¹⁶⁵ bir kişi olunması gerekir.

iii. Seçilme Engelinin Bulunmaması

Bir kişinin yönetim kurulu üyesi olabilmesi için iflasına karar verilmemiş olması, kısıtlı olmaması ve esas sözleşmede öngörülen niteliklerden yoksun olmaması gerekir (TTK m. 363/2). Zira yönetim kurulu üyeliğini kendiliğinden sona erdiren bu haller, bir kişinin yönetim kurulu başkanı olmasına evleviyetle engel teşkil edecektir. Yönetim kurulu başkanının da yönetim kurulu üyeleri arasından seçilmesi nedeniyle yönetim kurulu başkanının iflasına karar verilmemiş, kısıtlı olmayan ve esas sözleşmede yönetim kurulu üyesi için öngörülen niteliklerden yoksun olmayan bir kişi olması gerekir.

2. Türk Ticaret Kanunu Dışındaki Mevzuat Açısından Gereken Nitelikler

a. Bankacılık Kanunu'nda Aranılan Nitelikler

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulunun yalnızca bir üyeden oluşabileceği kabul edilmişse de banka yönetim kurulu en az beş üyeden oluşur (BanK. m. 23/1). Banka yönetim kurulunun en az beş kişiden oluşmasının bankacılık faaliyetlerinin niteliğinden ve banka yönetim kurulu üyelerinin farklı görevlere de sahip olmasından kaynaklandığı öğretide ifade edilmiştir¹⁶⁶.

kısıtlanması hali, onun görevinin kendiliğinden sona erdirilme sebebi kabul edildiğine göre, yönetim kuruluna seçilecek kişinin başlangıçta da kısıtlı olmaması diğer bir deyişle, bu göreve seçilebilmesi için tam ehliyetli olması gerektiği sonucuna varılmaktadır.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 05.12.1986 Tarih ve 1986/6726 Esas ve 1986/6565 Karar sayılı kararı (Çakır, s. 115). Detaylı bilgi için Bkz. Rıza Ayhan, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kuruluna Üye Seçilebilmek İçin Ehliyet Şartı”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 1988, C. 1, S. 1, s. 235 vd.

¹⁶³ Ayırt etme gücü, fiil ehliyetinin şartlarından birisi olup kişinin hareketlerini ve sonuçlarını seçebilme kabiliyetine sahip olmasıdır. (Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman, s. 288; Dural/Öğüz, s. 57)

¹⁶⁴ Kısıtlı olmamak fiil ehliyetinin varlığı için olumsuz bir şart olup Türk Medeni Kanunu'nun 405. vd. maddelerinde öngörülen nedenlerle fiil ehliyetinin kısıtlanmamış olması gerekir. (Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman, s. 300; Dural/Öğüz, s. 62)

¹⁶⁵ Belirli bir yaşa erişmek erginlik olup Türk Medeni Kanunu'nda erginlik yaşı 18 olarak belirlenmiştir. (Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman, s. 294-295). Evlenme yoluyla erginliğin kazanılması ve ergin kılınma için Bkz. Dural/Öğüz, s. 53 vd.

¹⁶⁶ Sıtkı Anlam Altay, *Hukuki Açısından Banka Anonim Ortaklığı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 45; Neşe Caymaz Demiryas, *Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 15; Ahmet Battal, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 151.

Genel müdür, yönetim kurulunun doğal üyesi olarak kabul edilmiş ve genel müdürün yönetim kurulu başkanı olamayacağı öngörülmüştür (BanK. m. 23/1). Yönetim kurulu başkanının aynı zamanda genel müdür olmasının şirket yönetiminde gözetime zarar verebileceği, gözetimi ortadan kaldıracabileceği ve aynı sıfatın iki kişide birleşmesi halinde yönetim kurulu işleyişinde bazı sakıncalar doğurabileceği öğretilde haklı olarak ifade edilmiştir¹⁶⁷. Banka yönetim kurulu başkanı olabilmek için, genel müdür olmamak aranan olumsuz bir niteliktir. Bankaların organizasyon yapısı göz önünde bulundurulduğunda banka anonim şirketinde yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün farklı kişiler olması yerindedir. Her ne kadar genel müdürün yönetim kurulu başkanı vekili olamayacağına dair bir hükme Bankacılık Kanunu'nda yer verilmemişse de başkan vekilinin yönetim kurulu başkanına ait yetkileri kullanacak olması nedeniyle genel müdürün başkan vekili de olamayacağının kabulü gerekir¹⁶⁸.

Yönetim kurulu başkanı için Bankacılık Kanunu'nda genel müdür olunmaması haricinde ayrıca bir nitelik aranmamıştır. Ancak yönetim kurulu üyelerinin yarısından bir fazlasının genel müdür için aranacak niteliklere sahip olması şart koşulmuştur (BanK. m 23/1)¹⁶⁹. Yönetim kurulu başkanının genel müdür için aranan niteliklere sahip olan bir yönetim kurulu üyesi olması kanun koyucu tarafından öngörülmemiştir. Yönetim kurulu içerisinde birtakım yetkinliklere sahip olan üyelerin yer aldığı göz önünde bulundurulursa yönetim kurulu başkanının da genel müdür için aranan niteliklere sahip üyelere olmasının yerinde olacağı kabul edilebilir. Zira yönetim kurulu başkanının görevlerini yerine getirebilmesi için üyelerle işbirliği gerektiği gibi kurulun başkan tarafından idare edilebiliyor olması da gerekir. Fakat Bankacılık Kanunu'nda yönetim kurulu başkanı için böyle bir şart öngörülmediğinden, yönetim kurulu başkanının genel müdür için aranan niteliklere sahip olması görüşümüz, banka yönetim kurulu içerisinde başkanın konumuna yönelik bir tavsiyeden ibarettir.

b. Kurumsal Yönetim Tebliği Kapsamında Aranan Nitelikler

Kurumsal yönetim, şirket yönetiminde iyi bir performans gösterilmesi ve başarının sağlanması amacıyla yönetimde hesap verilebilirliği ve sorumluluğu temel alıp; pay sahiplerinin şirket faaliyetlerini takip edebilmesini ve pay sahiplerine

¹⁶⁷ Altay, s. 47; Aslı E. Gürbüz Usluel, "İcra Kurulu", *TBB Dergisi*, Y. 2019, S. 142, s. 374.

¹⁶⁸ Caymaz Demiryas, s. 16.

¹⁶⁹ Bankacılık Kanunu'nun 25. maddesine göre "Banka genel müdürlerinin hukuk, iktisat, maliye, bankacılık, işletme, kamu yönetimi ve dengi dallarda en az lisans düzeyinde, mühendislik alanında lisans düzeyinde öğrenim görmüş olanların ise belirtilen alanlarda lisansüstü öğrenim görmüş olmaları ve bankacılık veya işletmecilik alanında en az on yıllık meslekî deneyime sahip olmaları" şarttır.

sermayeye katılım oranına bakılmaksızın eşit davranılmasını sağlamak maksadıyla, öngörülen kurallar çerçevesinde pay sahiplerinin haklarını gereğince kullanabilmesini amaçlar¹⁷⁰. Yönetim kurulu, şirket iş ve işlemlerini yerine getiren organ olması sebebiyle, kurumsal yönetim ilkelerinin yerine getirilmesinde ve başarıya ulaşmasında kurumsal yönetim açısından çok önemli bir konuma sahiptir¹⁷¹.

Kurumsal yönetimle ilgili düzenlemeler hukukumuzda da yer almaktadır. Türk Ticaret Kanunu'nun 1539. maddesine halka açık anonim ortaklıklara ilişkin kurumsal yönetim ilkelerinin SPK tarafından belirleneceği öngörülmüştür. SPK tarafından çıkarılan Kurumsal "Yönetim Tebliği"¹⁷² kurumsal yönetimle ilgili son düzenlemeleri içermektedir.

Kurumsal yönetim ilkelerinin yer aldığı tebliğin ekinde yer alan kurumsal yönetim ilkelerinde, yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün arasındaki yetki ayrımının açıkça belirlenmesi gerektiği ve bunun sebebinin "*şirkette kimseyi sınırsız yetkiyle donatmamak*" olduğu ifade edilmiştir (KYİ m. 4.2.5.). Açık bir hüküm olarak yer almasa da buradan yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün farklı kişilerden seçilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Ayrıca "*uygula- uygulamıyorsan açıkla*"¹⁷³ ilkesi gereği, yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün aynı kişi seçildiğinde bunun gerekçesi ile birlikte Kamu Aydınlatma Platformu'nda açıklanması hükme bağlanmıştır (KYİ 4.2.6). Yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün birbirinden farklı kişiler olmasının, etkin bir kurumsal yönetimin temini ve yönetim kurulunda bağımsızlığın sağlanabilmesi amacıyla kabul edildiği öğretide ifade edilmiştir¹⁷⁴.

İcra kurulu başkanı, şirketin üst yönetiminde bulunan ve şirket içerisinde farklı pozisyonlarda yer alabilen bir yöneticidir¹⁷⁵. İcra kurulu başkanı genel müdürden farklı bir kişi olabileceği gibi iki sıfat aynı kişide de birleşebilecektir¹⁷⁶. Yönetim kurulu

¹⁷⁰ Pash, s. 39 vd.; Eminoğlu, s. 9; Ahmet Cemil Ünal, "Kurumsal Yönetim Teorisi, İlkeleri ve Uygulamaya Yansımaları", *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2015, C. I, S. 1, s. 406,423. Kurumsal yönetim kavramı hakkında öğretide birçok farklı tanım yapılmıştır. Bu tanımlar için Bkz. Pash, s. 17 vd.

¹⁷¹ Ayşe Deniz Postacı Özçelik, "Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Yönetim Kurulunun Yapılanma Biçimi", *Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2015, C. 3, S. 6, s. 159. Kurumsal yönetim sistemi içerisinde önemli olması 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kuruluna ilişkin yapılan değişikliklerde kendini göstermiştir. Eminoğlu, s. 176-177.

¹⁷² 03.01.2014 Tarih ve 28871 sayılı Resmi Gazete.

¹⁷³ İlkeye ilişkin olarak Bkz. Demir, s. 41.

¹⁷⁴ Aksoy, 58-59.

¹⁷⁵ Doğan, s. 60-61.

¹⁷⁶ İcra başkanı ile genel müdürün aynı organizasyon içerisinde yer alması durumunda icra başkanının genel müdürün de üstünde yer aldığı öğretide ifade edilmiştir. Doğan, s. 61.

başkanı ile icra faaliyetlerini yürüten icra başkanının yahut genel müdürün farklı kişiler olmasının birtakım faydalı yönleri olduğu gibi bu yetkilerin aynı kişide toplanmasının faydalı olabileceği de yabancı hukuklara ait öğretilerde ileri sürülmüştür¹⁷⁷. Yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün farklı kişiler olmasının şirket yönetiminde daha isabetli kararlar alınması, hata yapılabilirliğin azaltılması ve şirketin yönetiminde gözetimin sağlanması yönleriyle faydalı olduğu ifade edilmektedir¹⁷⁸. Aksi görüşteki yazarlara göre ise, iki sıfatın tek kişide toplanmış olması şirket yönetiminde istikrarın sağlanmasına katkı sunacağı gibi yönetimde oluşabilecek rekabetin zararlı sonuçlar doğurmasının önüne geçilebileceği ve tek merkezden şirket organizasyonun daha iyi yönetilebileceği yönleriyle de yararlıdır¹⁷⁹. Türk hukuk öğretisinde de yönetim kurulu başkanı ile icradan sorumlu genel müdürün yönetimi çıkmazlara sokmayacak şekilde rekabet içerisinde olan iki farklı kişi olmasının risk yönetimi ve hata yapılabilirlik yönünden daha faydalı olacağı ifade edilmiştir¹⁸⁰. Yönetim kurulu başkanı ile icra başkanı/genel müdürün farklı kişiler olmasının yukarıdaki gerekçeler dâhilinde faydalı olduğu görüşüne katılmaktayız.

Yönetim kurulu başkanı ile genel müdür arasındaki yetki farklılıklarının tespiti esas olup¹⁸¹, yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün aynı olması durumunda, gerekçeleriyle beraber KAP 'ta açıklanması gerekir (KYİ m. 4.2.6).

c. Sigortacılık Kanunu'nda Aranılan Nitelikler

Anonim şirket şeklinde örgütlenen sigorta şirketlerinin yönetim kurulu başkanlarının taşıması gereken niteliklere Sigortacılık Kanunu'nda yer verilmemiştir. Ancak yönetim kurulu üyelerinin, mali güce ilişkin olanlar dışında kuruculara ait niteliklere¹⁸² sahip olması gerektiği ve yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun “en

¹⁷⁷ Bkz. James A. Brickley/ Jeffrey L. Coles/ Greg Jarell, “Leadership structure: Separating the CEO and Chairperson of the Board”, *Journal of Corporate Finance*, 1997/3, s. 192 vd.; Ahmet Cemil Ünal, “CEO’nun Konumunun Mukayeseli Hukuk Açısından Değerlendirilmesi”, *LHD*, C. 12, S. 133, Y. 2014, s. 31 vd.

¹⁷⁸ N. Ayşe Odman Boztosun, *Hukuksal Açıdan Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeliği*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 46; Bkz. Doğan, s. 64-65; Demir, s. 56.

¹⁷⁹ Paslı, s. 318-319. Bkz. Doğan, s. 65-66; Demir, s. 55.

¹⁸⁰ Doğan, s. 66; Demir, s. 58.

¹⁸¹ Eminoğlu, Kurumsal Yönetim, s. 51.

¹⁸² “Müflis veya konkordato ilan etmiş olmaması” ve “Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmemiş yahut cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kızartıcı suçlar ile kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, Devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olması” gerekir (SK. m. 3).

az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olması ve sigortacılık, iktisat, işletme, muhasebe, hukuk, maliye, matematik, istatistik, aktüerya veya mühendislik alanlarında en az üç yıl deneyimi olan kişilerden seçilmesi” öngörülmüştür (SK. m. 4/2). Dolayısıyla yönetim kurulu üyeliği için öngörülmüş olan ve Türk Ticaret Kanunu’nda yer verilmeyen kurucularda aranan niteliklere yönetim kurulu başkanının da sahip olması zorunlu iken yönetim kurulu başkanının Sigortacılık Kanunu’nda sayılan belirli bölümlerden mezun olması yahut belirli bir deneyimi bulunması şart değildir. Ancak yönetim kurulunun oluşumunda çoğunluğun kanunda öngörülen niteliklere sahip olacağı göz önüne alındığında yönetim kurulunu idare edecek yönetim kurulu başkanının da bu niteliklere sahip olması yerinde olacaktır.

d. Seçilme Engelinin Bulunmamasına İlişkin Yasal Düzenlemeler

Yönetim kurulu başkanlığına seçilebilmek için engel olan bir durum ise kişinin devlet memuru olmasıdır. Devlet Memurları Kanunu’nun 28. maddesi gereğince devlet memurları ticari ve sınai müesseselerde görev alamamaktadır. Bu nedenle bir devlet memuru anonim şirket yönetim kurulu başkanı olamayacaktır¹⁸³.

Yönetim kurulu başkanlığına engel oluşturabilecek başka bir hüküm ise Türk Ceza Kanunu’nda yer almaktadır. Kişi kasten işlemiş olduğu bir suçtan ötürü hapis cezası almışsa hükmün infazı bitinceye kadar şirket yöneticisi olma hakkından yoksun kalacaktır (TCK m. 53). Ancak yönetim kurulu başkanı olmaya engel olan bu kanun hükmü geçici bir engel oluşturmaktadır¹⁸⁴. Anılan hükmün mefhumu muhalifinden anlaşıldığı üzere hakkında kasıtlı bir suçtan hüküm verilmiş kimse hükmün infaz edilmesinden sonra anonim şirkette yönetim kurulu başkanlığına seçilebilecektir¹⁸⁵.

Yönetim kurulu başkanı seçilebilmeye ilişkin bir diğer engel ise, seçilecek kişinin hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararının verilmiş olmasıdır (Çek Kanunu m. 5/2). Yönetim kurulu başkanı seçilmeden önce verilmiş bir yasaklılık kararı varsa, hakkında karar verilen kişi yönetim kurulu başkanı seçilemez. Ancak yönetim kurulu başkanının görev süresi devam ederken yasaklılık kararı verilmesi görevi kendiliğinden sona erdirmeyecektir (Çek Kanunu m. 5/2. c.4).

¹⁸³ Kamu hizmeti niteliğinde meslek yürütmekte olan avukatlar için anonim şirket yönetim kurulu başkanı olmak bir engel taşımamaktadır. Zira anonim şirket yönetim kurulu başkanlığı avukatlıkla bağdaşan işler arasında sayılmıştır (Avukatlık Kanunu m. 12).

¹⁸⁴ Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), s. 398.

¹⁸⁵ Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), s. 398.

3. Esas Sözleşme İle Aranabilecek Nitelikler

Esas sözleşmede şirketin yapısal özellikleri, işleyişi ve sermayesine ilişkin hususların zorunlu olarak yer alması gerekmektedir (TTK m. 339/2). Anonim şirkete ilişkin Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin açıkça izin verdiği hususlarda burada bahsedilenler dışında başka düzenlemelere de esas sözleşmede yer verilebilir (TTK m. 340).

Esas sözleşmede yönetim kurulu üyesi olabilmek için kanunda öngörülenlerin yanı sıra farklı niteliklerin aranabileceği öğretide kabul edildiği gibi¹⁸⁶ emredici hükümler ilkesinin düzenlendiği Türk Ticaret Kanunu'nun 340. maddesinin gerekçesinde de bu hususa değinilmiştir. Gerekçeye göre *“340'ıncı madde, bu Kanunun herhangi bir hükmünden açıkça anlaşılmasa bile, esas sözleşme ile, yönetim kurulu üyeleri başta olmak üzere yöneticiler, denetçiler, işlem denetçileri ve benzeri kişiler için yaş, ek meslekî nitelikler ve kişisel şartlar konulmasına; komisyonlar ve kurullar oluşturulmasına; şeref başkanlıkları ve danışma konseyleri ihdas olunmasına, kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasına engel değildir”*¹⁸⁷.

Yönetim kurulu başkanı olabilmek için Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin birinci fıkrasında yönetim kurulu üyesi olunması haricinde herhangi bir asgari şart belirtilmemiştir. Kanaatimizce, yönetim kurulu başkanı olabilmek için yönetim kurulu üyeleri arasından seçilecek kişide aranacak bazı niteliklere de esas sözleşmede yer verilebilir¹⁸⁸. Başkanın gerçek kişi olması¹⁸⁹, pay sahibi olması¹⁹⁰, yükseköğrenim görmüş yahut bazı lisans bölümlerinden mezun olması, belirli bir yaştan altında yahut üstünde yer alması, mesleğinde belirli bir kıdeme sahip olması gibi

¹⁸⁶ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 303; Eminoğlu, s. 189; Işık, s. 176; Aksoy, s. 58; Ahmet Bağcı, **Yönetim Kurulu Üyelik Sıfatının Kazanılması ve Kaybedilmesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 74.

¹⁸⁷ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 157.

¹⁸⁸ Kortunay, s. 223.

¹⁸⁹ Kırcı, Yenilikler, s. 122-123; Kılıç, s. 8. Aksi görüş için Bkz. Kortunay, s. 223.

¹⁹⁰ *“Davalı, şirketin esas sözleşmesinin önceki ve değişik 8. maddesi ancak hissedarların Yönetim Kuruluna seçileceğini öngörmektedir. Anonim Ortaklık'da esas sözleşme ile yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmalarının zorunlu kılınmasının önünde bir engel yoktur. (Doç. Dr. Necla Akdağ Güney, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Sayfa 25). Ayrıca 6102 sayılı TTK m.359 tahdidi hüküm niteliğinde değildir. Bir konu tahdidi bir şekilde düzenlenmediği sürece, konu hakkında tamamlayıcı nitelikte esas sözleşme hükümleri kararlaştırılabilir. Bu nedenle yönetim kuruluna seçilecek kişilerde esas sözleşme ile Kanun'un aradığı nitelikler dışında başka nitelikler de aranabilir. Örneğin pay sahibi veya asgari belli bir paya sahip olma gibi. Bu niteliklere ilişkin esas sözleşme hükümleri TTK'nın 359. maddesini tamamlayan sözleşme hükümleri olarak değerlendirilmelidir. Bu düzenlemeler TTK'nın 340. maddesine de aykırılık oluşturmaz (Doç. Dr. Rauf Karasu, Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, 2. bası, sayfa 15).”* Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 07.07.2015 Tarih ve 2014/15813 Esas ve 2015/8851 Karar sayılı kararı. (Kır, s. 291-292).

şartlar esas sözleşmeyle getirilebilir¹⁹¹. Ancak söz konusu şartların kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ve imkânsız olmaması gerekir (TBK m. 27/1).

Tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin de esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip olması gerektiği kanaatindeyiz¹⁹². Aksi takdirde kanun ve esas sözleşmede öngörülen hükümler dolaylı olarak ihlal edilebilecektir.

C. Yönetim Kurulu Başkanının Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü

Yönetim kurulu üyelerinin kanunda ve esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip olması gerekir. Nitekim yönetim kurulu üyelerinin kanunda öngörülen şartları taşımaması yahut esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip olmaması durumunda üyeliğin kendiliğinden sonra ereceği düzenlenmiştir (TTK m. 363/2). Yönetim kurulu başkanı seçilebilmek için kanunda öngörülen şart olarak yönetim kurulu üyesi olunması ve varsa esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip olunması gerekir. Bu şartları taşımayan bir kişinin yönetim kurulu başkanı seçilmesi halinde kararın akıbetinin ne olacağı, yetkinin hangi organda olduğuna dikkat edilerek incelenmelidir.

1. Yönetim Kurulu Kararı Bakımından

a. Genel Olarak

Yönetim kurulu kararlarının hükümsüzlük hallerinden yalnızca butlana Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiş olup, yönetim kurulu kararlarının genel hükümler uyarınca bazı hallerde yokluk yaptırımına tabi olacağı öğretide ve yargı kararlarında kabul edilmektedir¹⁹³. Yönetim kurulu toplantısına ilişkin usulî hükümlere aykırılıkların¹⁹⁴ ve yönetim kurulu toplantı ile karar yeter sayılarının oluşmadığı halde

¹⁹¹ Genel kurulca izin tanındığı ölçüde, yönetim kurulu üyelerinin niteliklerine ve sayılarına iç yönergede de yer verilebileceği öğretide ifade edilmiştir (Doğan, s. 130; 147-148). Bu görüş esas alındığında, yönetim kurulu başkanında aranacak niteliklere de iç yönergede yer verilebileceği düşünülebilir. Ancak yönetim kurulu başkanına ilişkin niteliklerin iç yönergede düzenlenebilecek olması Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin hükümleriyle uygunluk taşımaz. Örneğin, yönetim kurulu başkanının belirli yıl kıdeme sahip olan kişiler arasından seçileceği iç yönergede öngörülmüş olsun. Esas sözleşmede aynı şart yer almadığı takdirde, seçilen yönetim kurulu üyelerinin hiçbirinin bu niteliğe sahip olmaması mümkündür. Bu durumda, iç yönergede öngörülen niteliğe sahip olmayan bir kişi başkan seçilemeyeceği için, başkan seçimi yapılabilmesi için iç yönerge değişikliğine ihtiyaç olacaktır. İç yönergede, yönetim kurulu başkanının görev ve yetkilerinin düzenlenebileceği görüşüne katılmakla beraber, yönetim kurulu başkanı seçilebilmek için aranan niteliklere yer verilemeyeceği kanaatindeyiz.

¹⁹² Kortunay, s. 223.

¹⁹³ Özkorkut, s. 92; Üçışık/Çelik, s. 441; Bahar Sayın, *Butlan*, s. 68; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 512-513; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 334; Kortunay, s.163.

¹⁹⁴ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 512; Özkorkut, s. 92; Kortunay, s. 162-163.

karar alınması söz konusu ise yönetim kurulu kararlarının yokluğundan bahsedilmektedir¹⁹⁵.

Yönetim kurulu kararlarının batıl olacağı haller ise Türk Ticaret Kanunu'nun 391'inci maddesinde sınırlı sayı ilkesine tabi olmadan sayılmıştır¹⁹⁶. Yönetim kurulu kararlarının butlanına ilişkin sebepler yalnızca Türk Ticaret Kanunu'nda sayılanlarla sınırlı olmayıp Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca kanunun emredici nitelikteki hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine aykırı olan veya konusu imkansız olan yönetim kurulu kararları da butlan ile malûldür (TBK m. 27)¹⁹⁷.

Yönetim kurulu kararlarının butlanına ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nun 391. maddesinin gerekçesinde yönetim kurulu kararlarının iptal edilemeyeceğine değinilmiştir¹⁹⁸. Yönetim kurulu kararlarının iptal edilebilmesine ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda yalnızca iki hüküm bulunmaktadır (TTK m.192; m.460).

b. Yönetim Kurulunun Yetkili Olmamasına Rağmen Yönetim Kurulu Başkanını Atadığı Hallerde Alınan Kararın Hükümsüzlüğü

Yönetim kurulu başkanına ilişkin seçimin esas sözleşmeyle genel kurula verilmesi halinde yönetim kurulu görev dağılımını yapamaz. Esas sözleşmede hüküm bulunmasına rağmen yönetim kurulu tarafından başkan seçilirse söz konusu kararın hükümsüzlüğü gündeme gelecektir.

Yönetim kurulu kararlarının “anonim şirketin temel yapısına uymayan” ve “diğer organların devredilmez yetkilerine giren” nitelikte olması halinde butlan yaptırımına tabi olacağı düzenlenmiştir (TTK m.391)¹⁹⁹. Üçışık'a göre, yönetim

¹⁹⁵ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1333; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 512; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 334; Özkorkut, s. 92; Üçışık/Çelik, s. 441; Aydın Alber Yüce, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı*, 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 80-81.

¹⁹⁶ Tamer Pekdincer, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Geçerliliği (Özellikle Batıl Yönetim Kurulu Kararları) (TTK m. 391)”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Y. 2012, C. 18, S. 2, s. 677.

¹⁹⁷ Bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 521; Hediye Bahar Sayın, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Haklarının Kurul Kararı ile İhlal Edilmesi ve İlgili Kararların Butlanı”, *Prof. Dr. Akar ÖCAL Armağanı*, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2016, C. 2, S. 3, s. 205; Üçışık, *Yönetim Kurulu Kararları*, s. 61; Yüce, s. 142.

¹⁹⁸ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 184. Üçışık, yönetim kurulu kararlarının butlan hallerinin değil iptalinin talep edilebilmesinin düzenlenmesinin daha yerinde olduğunu savunmaktadır. H. Güzin Üçışık, “Türk Hukuku'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Sakatlığı Konusunda Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Y. 2011, C. 3, S. 5, s. 64.

¹⁹⁹ “Organların devredilmez yetkilerinin devrine ilişkin kararlar, aynı zamanda temel yapı ile de ilgilidir. Ancak hüküm organlar arası işlev ayrımı ilkesinin özellikle Tasarının 375,397,398,408'nci maddelerinde yer alan düzenin korunmasını amaçlamaktadır. Hüküm devredilmez yetkilerin bütün halinde olduğu gibi münferiden devrinde de uygulanır.” (Yasama Dönemi: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 185). Yönetim kurulu kararları açısından temel yapıya aykırı olan kararlar batıl kabul edilmişken;

kurulunun söz konusu hükümleri münferit bir olayda ihlal etmesi kararın batıl olmasına yol açmayacaktır²⁰⁰. İsaletli gördüğümüz hakime göre görüş ise, Türk Ticaret Kanunu'nun 408. maddesinde öngörülen devredilmez nitelikteki yetkileri ile kanun yahut esas sözleşmede genel kurula verilen yetkilerin yönetim kurulu tarafından kullanılması yönetim kurulu kararının butlanını doğurur²⁰¹. Bizimde katıldığımız bu görüşe göre, yönetim kurulunun, genel kurulun devredilmez görev ve yetkileriyle beraber diğer görev ve yetkilerine giren hususlarda karar alması halinde anonim şirketin temel yapısına aykırılık söz konusu olacağından, alınan kararın batıl kabul edilmesi gerekir.

Görev dağılımının yapılması yönetim kuruluna ait bir yetki olsa da esas sözleşmeyle genel kurulun yetkili kılındığı hallerde, yönetim kurulunun genel kurulun yetkilerini kullanarak yönetim kurulu başkanı seçmesi halinde ilgili yönetim kurulu kararı batıl olacaktır²⁰². Yargı kararlarında da yönetim kurulu başkanının seçimine ilişkin yetkinin genel kurulda olduğu hallerde yönetim kurulu tarafından alınan kararın batıl olacağı ifade edilmiştir²⁰³.

c. Yönetim Kurulu Başkanı Olmak İçin Gereken Niteliklere Sahip Olmayan Kişinin Seçilmesi Halinde Yönetim Kurulu Kararının Hükümsüzlüğü

Yönetim kurulu başkanı olabilmek için Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen şart yönetim kurulu üyesi olmaktır (TTK m. 366). Yönetim kurulunun yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişiyi başkan seçmesi halinde söz konusu yönetim kurulu kararının

genel kurul kararları açısından temel yapıyı bozan kararların batıl olacağı öngörülmüştür (TTK m. 391; TTK m. 447). Öğretide şirketin temel yapısına aykırı olan her kararın temel yapıyı bozmayacağı ifade edilmiştir: *Yüce*, s. 152. *Korkut*, genel kurul kararlarının butlanı ile yönetim kurulu kararlarının butlanı arasındaki farkın bilinçli bir tercihe dayanmadığını haklı olarak ifade etmiştir. (Ömer Korkut, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı**, Karahan Kitabevi, Ankara, 2012, s. 78-79).

²⁰⁰ Üçışık, *Yönetim Kurulu Kararları*, s. 60.

²⁰¹ Yüce, s. 158; Pekdincer, s. 679; Akdağ Güney, s. 263.

²⁰² Akdağ Güney, s. 263.

²⁰³“*Mahkemecce, iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, davalı şirketin, şirket esas sözleşmesinin 7. ve 8. maddelerinde yönetim kurulu üyelerinin pay sahipleri arasından seçileceği ve şirketin temsil ve ilzaminin iki imza ile olacağının belirlendiği, TTK'nın 370. maddesinin de aynı mahiyette bulunduğu, bu nedenle dava konusu 09.07.2013 tarihli yönetim kurulunda alınan temsil ve ilzamin tek imza ile yapılacağına dair yönetim kurulu kararının esas sözleşmenin anılan maddelerine ve TTK'nın 370. maddesine açıkça aykırılık teşkil ettiği, ayrıca davalı şirketin, görev dağılımına ve imza yetkisine ilişkin genel kurul kararı geçerli bir karar olmakla bu kararın yönetim kurulu tarafından alınacak bir kararla değiştirilmesi veya kaldırılması mümkün olmayıp, genel kurulun yetkilerine müdahale niteliği taşıdığı, TTK'nın 391. maddesi dikkate alındığında genel kurul tarafından düzenlenen görev dağılımı ve temsil- ilzam yetkisi kararının yönetim kurulu tarafından değiştirilmesi genel kurulun yetkisine müdahale niteliği taşıdığından yönetim kurulu kararının batıl olduğu gerekçesiyle davanın kabulü ile davalı ... Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 09.07.2013 tarihli yönetim kurulu kararının geçersiz olduğunun tespitine karar verilmiştir.*” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 11.05.2015 Tarih ve 2015/1763 Esas ve 2015/6667 Karar sayılı kararı. (Okay Kır, **Anonim Şirketler**, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2019, s. 348).

hükümsüzlüğü gündeme gelir. Yönetim kurulunun, üye olmayan kişilere yönetim kurulu üyesine ait olan hakları tanınmasının anonim şirketin organsal yapısına aykırı olacağı Türk Ticaret Kanunu'nun 391. maddesinin gerekçesinde ifade edilmiştir²⁰⁴. Yönetim kurulu üyesi seçme yetkisinin istisnalar haricinde genel kurulun devredilmez yetkisi olması nedeniyle de, yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişinin başkan seçilmesine ilişkin yönetim kurulu kararının, anonim şirketin temel yapısına aykırı bir karar olması nedeniyle batıl olacağı kanaatindeyiz²⁰⁵.

Ayrıca yönetim kurulunun görev dağılımı yapabilmesi için yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin genel kurul kararının hukuka uygun bir karar olması gerekir. Yönetim kurulu üyelerinin seçilmesine ilişkin karar geçersiz olduğu takdirde, bu genel kurul kararına dayanılarak yönetim kurulu tarafından yapılan görev dağılımına ilişkin kararın da yok hükmünde olduğu bir yargı kararında ifade edilmiştir²⁰⁶.

Yönetim kurulu başkanının seçimine ilişkin karar, seçilen kişinin esas sözleşmede öngörülen gerekli nitelikleri taşımaması halinde esas sözleşmeye de aykırılık teşkil edebilir. Yönetim kurulu kararlarının esas sözleşmeye aykırılık teşkil etmesi nedeniyle batıl olacaklarına ilişkin bir hükme Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemiştir. Yönetim kurulu kararının yönetim kurulu ile genel kurul arasındaki yahut pay sahipleri ya da şirket dışı üçüncü kişilerle ilişkileri düzenlemesi halinde batıl olacağı ileri sürülmektedir²⁰⁷. Yönetim kurulu üyesine ilişkin niteliklerin taşınmadığı hallerde kararın emredici hükümlere aykırı olacağı da öğretide ifade edilmiştir²⁰⁸. Ayrıca yönetim kurulu üyesi seçilmeye ilişkin esas sözleşme hükümlerine ve kanuna

²⁰⁴ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 185).

²⁰⁵ Yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişiye yönetim kurulu üyeliği dolayısıyla sahip olunan hakların tanınamayacağı yönünde Bkz. Yüce, s. 158; Korkut, s. 80.

²⁰⁶ “Kural olarak anonim şirket yönetim kurulu kararlarına karşı iptal davası açılmaz. Davalı şirketin 20.08.2010 tarihli Olağanüstü Genel Kurul toplantısında yönetim kurulu üyeleri ve denetçi seçimine karar verilmiştir. Ancak mahkemece yönetim kurulu üyelerinin seçimine dair genel kurul kararının yok hükmünde olduğunun tespitine karar verildiğine göre, yönetim kurulunun görev dağılımı ve imza yetkilisinin belirlenmesine dair yönetim kurulu kararı da yok hükmünde olup ayrıca şirketin organsız kaldığının da kabulü gerekir. Bu itibarla, yönetim kurulu kararının yok hükmünde olduğu ve şirketin organsız kaldığı nazara alınmadan yazılı gerekçeyle yönetim kurulu kararının iptali ve kayyım tayinine dair talepler yönünden davanın reddi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 27.02.2015 Tarih ve 2014/15320 Esas ve 2015/2749 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 30.04.2021).

²⁰⁷ Yüce, s. 201.

²⁰⁸ Mustafa Yavuz, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği İçin Aranan Şartlar”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 117, s. 153.

aykırılık söz konusu olduğunda Türk Ticaret Kanunu'nun 363. maddesi kapsamında alınan yönetim kurulu kararının batıl olacağı öğretide ileri sürülmektedir²⁰⁹.

2. Genel Kurul Kararı Bakımından

a. Genel Olarak

Bir hukuki işlem olarak genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü söz konusu olduğunda hükümsüzlüğün ağırlığına göre yokluk, butlan ve iptal yaptırımları karşımıza çıkar²¹⁰. Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul kararının butlanına ve iptal edilebilirliğine ilişkin hükümler yer almasına karşın yokluğuna ilişkin bir hükme yer verilmemiştir. Genel kurul kararlarının yokluğu öğretide ve yargı içtihatlarında kabul edilmiştir²¹¹. Konumuz itibarıyla genel kurul kararlarının hükümsüzlüklerine ilişkin kapsamlı açıklamalara yer verilmeyecek ve yapılacak açıklamalar konumuza ilişkin alanla sınırlandırılacaktır.

Genel kurul kararlarının, genel kurulun “kurucu-şekli” nitelikte emredici hukuk kurallarına ve usulî düzenlemelere aykırılıklar taşıması halinde yokluk yaptırımına tabi olacağı öğretide ifade edilmektedir²¹². Genel kurul toplantısı yapılmaksızın karar alınması²¹³, kanunda öngörülen şartların varlığı halinde yapılan çağrısız genel kurul toplantıları haricinde genel kurulun çağrısız toplanması²¹⁴, genel kurulun öneriye yazılı onay alarak karar alması hallerinde genel kurul kararının yokluk yaptırımına tabi olacağı öğretide ifade edilmektedir²¹⁵. Genel kurulun toplanmasına ilişkin usuli hükümlerin tamamına aykırılığın yokluk yaptırımına tabi olmayacağına da değinmek gerekir. Türk Ticaret Kanunu'nun 445.maddesinde genel kurul kararlarının iptal edilebileceği de öngörülmüş olduğundan genel kurulun toplanmasına ilişkin hükümlere aykırı olan her halin kararın yokluğuna yol açmayacağı, bazı hallerde genel kurul kararının iptal edilebilir bir karar olacağı öğretide ileri sürülmektedir²¹⁶.

²⁰⁹ Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), s. 397.

²¹⁰ İsmail Kırca (Feyzan Hayal Şehirali Çelik, Çağlar Manavgat), *Anonim Şirketler Hukuku*, c. 2, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016, s. 1; Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, 8. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 27; Şener, s. 530-531.

²¹¹ Moroğlu, s. 37; Kırca(Şehirali Çelik/Manavgat), s. 4.

²¹² Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 366; Hasan Pulaşlı, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 892; Kırca(Şehirali Çelik/Manavgat), s. 4-5; Güzin/Üçışık, s. 336; Şener, s. 531.

²¹³ Moroğlu, s. 78; Pulaşlı, Şerh, s. 1012.

²¹⁴ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 9; Güzin/Üçışık, s. 337; Moroğlu, s. 79.

²¹⁵ Pulaşlı, *Genel Kurul Kararları*, s. 892; Moroğlu, s. 78; Şener, s. 531.

²¹⁶ Üçışık/Çelik, s. 338.

Genel kurul kararlarının bir diğer hükümsüzlük hali ise butlandır. Butlana ilişkin Türk Borçlar Kanunu'nda genel bir düzenleme yer alsa da anonim şirketlere özgü butlan hallerinin de düzenlenmesinin bir ihtiyaç olduğu öğretilde ifade edilmiştir²¹⁷. Kanun koyucu bu ihtiyacı göz önünde bulundurarak genel kurulun batıl olan kararlarını sınırlı sayı ilkesine tabi olmayan şekilde düzenlemiştir (TTK m. 447)²¹⁸. Öğretilde, genel kurul kararlarının butlana tabi olmasının hukuki güvenlik bakımından doğurabileceği sorunlar nedeniyle bu yola istisnai olarak başvurulması gerektiği ve butlanın ikincil bir nitelik taşıdığı kabul edilmektedir²¹⁹. Genel kurul kararlarının Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesinde belirtilen haller dışında kanuna aykırılık taşıması durumunda butlanın ikincilliği ilkesinin uygulanacağına gerekçede yer verilmiştir²²⁰. Butlan hallerinin Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesinde sayılan hallerle sınırlı olarak kabul edilmesinin, bir genel kurul kararının iptal edilebilir mi batıl mı olduğu tespit edilirken bir tereddütün varlığı halide, kararın hukuki güvenlik gerekçesiyle iptal edilebilir bir karar kabul edilmesi gerektiği de öğretilde ileri sürülmektedir²²¹.

Genel kurul kararlarının bir diğer hükümsüzlük hali ise iptal edilebilirliktir (TTK m. 445). Buna göre, *“kanuna veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan”* genel kurul kararları iptal edilebilir kararlardır. Genel kurul kararlarının kanuna aykırılık teşkil etmesi halinde yok hükmünde olan yahut batıl olduğu kabul edilen kararlar haricindeki genel kurul kararlarının iptalinden bahsedilecektir²²².

²¹⁷ Bkz. Ünal Tekinalp, “Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı”, **BATİDER**, C. XXV, S. 4, s. 5-16.

²¹⁸ “Hükümdeki “özellikle” sözcüğü geçersiz genel kurul kararlarının sadece maddede belirtilen kararlardan ibaret olmadığını, yani maddenin sınırlı sayı (numerus clausus) niteliği taşımadığını ifade etmektedir.” TBMM Dönem: 23 Yasama Yılı:2 SS. 96, s. 215. Kendigelen, genel kurul kararlarının butlanını düzenleyen hükmü yerinde bulmakla beraber, ileri sürülebilmesinin belirli bir süreye tabi tutulmasının da düzenlenmiş olması gerektiğini ileri sürmüştür. Kendigelen, *İlk Tespitler*, s. 348.

²¹⁹ Korkut, s. 95-96; Pulaşlı, *Genel Kurul Kararları*, s. 896; Agah Kürşat Karauz, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanı”, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Aralık 2013, S. 2, s. 89; Üçışık/Çelik, s. 347.

²²⁰ “Konusu itibarıyla batıl olan genel kurul kararları, bazı niteliklere sahip pay sahipliği haklarını kaldıran veya sınırlandıran, anonim şirketin temel yapısını bozan ve sermayenin korunması ilkesine aykırı olan kararlara özgülenmiştir. Bunun dışındaki batıl genel kurul kararlarının tespitinde ise butlanın ikincilliği ilkesi uygulanır.” TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 215.

²²¹ Korkut, s. 96; Üçışık/Çelik, s. 353.

²²² Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 366. Kanunda yer alan bazı düzen hükümlerinin ise yalnızca uygulamayanların sorumluluğuna yol açacağı hakkında Bkz. Moroğlu, s. 230.

b. Genel Kurulun Yetkili Olmamasına Rağmen Yönetim Kurulu Başkanını Atadığı Hallerde Alınan Kararın Hükümsüzlüğü

Yönetim kurulu başkanını seçme yetkisinin esas sözleşmeyle genel kurula verilmediği hallerde seçime yetkili organın yönetim kurulu olacağından yukarıda bahsedilmişti²²³. Genel kurul, esas sözleşmede kendisine tanınmamış olsa da yönetim kurulu başkanına ilişkin bir seçim kararı almışsa bu durumda genel kurul kararının hükümsüzlüğü gündeme gelecektir. Her ne kadar yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve görevden alınması istisnai haller dışında genel kurulun devredilemez yetkisinde olsa da yönetim kurulu başkanının seçiminde genel kurulun kural olarak bir yetkisi bulunmaz. Zira yönetim kurulu başkanının seçimi yönetim kurulunun iç işleyişine ilişkindir ve esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde yönetim kurulu başkanının seçimi genel kurul tarafından yapılamaz. Bu sonuca hem yönetim kurulu başkanının seçiminin genel kurul tarafından yapılmasının esas sözleşmede hüküm bulunması halinde mümkün olabileceğini düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin lafzından hem de görev dağılımı haricinde şirketin üst düzey yönetimi ve şirket teşkilatının belirlenmesini yönetim kuruluna devredilmez yetki olarak tanıyan Türk Ticaret Kanunu'nun 375. maddesi hükmünden ulaşmak mümkündür.

Anonim şirket içerisinde genel kurulun bir üst organ olmadığı ve yönetim kurulu ile genel kurul arasında eşitliğin bulunduğu kabul edildiğine göre genel kurulun yetkili olmadığı halde yönetim kurulu başkanını seçmesinin mümkün olmadığı ve buna rağmen yönetim kurulu başkanının seçilmesi halinde söz konusu genel kurul kararının hukuka aykırı olduğu kabul edilmelidir. Ancak genel kurul kararının hükümsüzlüğünün türünün ne olacağı belirsizdir. Bu nedenle genel kurulun yetkisinde olmayan hallerde yönetim kurulu başkanının seçimine dair genel kurul kararının hükümsüzlüğünün butlan mı yoksa iptal mi olduğu incelenmelidir.

Genel kurul kararlarının butlanına ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesi "*anonim şirketin temel yapısını bozan*" kararların batıl olacağını öngörmüştür. Anonim şirketin organsal yapısına aykırı kararların da anonim şirketin temel yapısına aykırı olduğu gerekçede ifade edilmiştir²²⁴. Yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkilerinin anonim şirketin temel yapısı ve temel nitelikleri

²²³ İkinci Bölüm, II, A, 1.

²²⁴ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı:2 SS. 96, s. 185.

arasında yer aldığı öğretilerde ifade edilmiştir²²⁵. Genel kurulun yönetim kuruluna ait devredilmez görev ve yetkilerin düzenlenmiş olduğu Türk Ticaret Kanunu'nun 375. maddesine aykırı bir karar alması halinde söz konusu kararın batıl olacağı kabul öğretilerde edilmektedir²²⁶. Bir görüşe göre ise, genel kurulun yetkisinde olmayan konularda karar alması ve yönetim kuruluna ait yetkileri kullanması organsal yapıya aykırılık teşkil edecektir²²⁷.

Kanaatimizce, yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçileceğine ilişkin bir esas sözleşme hükmüne yer verilmemişse genel kurul tarafından yönetim kurulu başkanının seçilmesi anonim şirketin temel yapısına aykırı olması nedeniyle batıl bir karar olacaktır (TTK m.447). Zira genel kurula yetkinin tanınabilmesi için esas sözleşme hükmü gerekip, böyle bir hükme yer verilmeksizin karar alınması yönetim kurulunun alanına müdahale niteliği taşımakta olup, alınan karar anonim şirketin temel yapısına aykırı bir nitelik arz eder.

c. Yönetim Kurulu Başkanı Olmak İçin Gereken Niteliklere Sahip Olmayan Kişinin Seçilmesi Halinde Genel Kurul Kararının Hükümsüzlüğü

Yönetim kurulu başkanı olabilmek için aranan niteliklere sahip olmama durumunu iki yönüyle ele almak gerekir. Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen niteliklere sahip olmayan bir kişinin yönetim kurulu başkanı olarak seçilmesi söz konusu olabileceği gibi yönetim kurulu başkanı seçilmek için esas sözleşmede aranan niteliklere sahip olmayan bir yönetim kurulu başkanının seçimi de söz konusu olabilir. Bu nedenle önce kanunda öngörülen niteliğe aykırı haller ele alınacak sonrasında ise esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip olunmaması halinde genel kurul kararının akıbetinin ne olacağı belirlenmeye çalışılacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu başkanının seçilebilmesi için ayrıca bir nitelik aranmamış olup yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyesi olması yeterli kabul edilmiştir (TTK m. 366/1). Ancak genel kurul tarafından yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişinin seçilmesi halinde söz konusu kararın akıbetinin ne olacağı belirsizdir.

²²⁵ Moroğlu, s. 168; Korkut, s. 123; Mehmet Cemil Türk, *Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 63.

²²⁶ Korkut, s. 124; Türk, s. 63; Demir, s. 56; Karadoğan, s. 51.

²²⁷ Domaniç, s. 667; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 45.

Türk Ticaret Kanunu'nun 359'uncu maddesi gereğince yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olması gerekir (f. 3). Anılan hükmün emredici bir niteliğe sahip olmasından ötürü aykırı nitelik taşıyan genel kurul kararının batıl olacağı öğretide ileri sürülmüştür²²⁸. Yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olması arandığından yönetim kurulu başkanının da evleviyetle tam ehliyetli bir kişi olması gerekir. Aksi takdirde yönetim kurulu üyesine ilişkin seçim ve aynı zamanda yönetim kurulu başkanı seçimini konu alan genel kurul kararı batıl olacaktır. Ancak yönetim kurulu başkanı seçilen kişinin yönetim kurulu üyesi olmaması halinde genel kurul kararının batıl olup olmayacağının tartışılması gerekir.

Genel kurul kararlarının butlanını düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesinin gerekçesinde, temel yapıya ilişkin hususlarda yönetim kurulu kararlarının butlanını düzenleyen 391. maddenin gerekçesinin incelenmesi gerektiği ifade edilmiştir²²⁹. Yukarıda da bahsedildiği üzere yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişiye, üyelere tanınan hakkın tanınması şirketin temel yapısına aykırıdır²³⁰. Yönetim kurulu başkanının üyeler dışından atanmasında da emredici bir hüküm olarak Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesine aykırılık olduğu gibi şirketin temel yapısına aykırılık da bulunmaktadır. Zira yönetim kurulu başkanına üye olmasından kaynaklı bazı haklar tanınmıştır. Bilgi alma hakkı kapsamında başkanın konumu gözetildiğinde yönetim kurulu başkanının dışarıdan bir üye olması düşünülemez. Yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişinin yönetim kurulu başkanı olarak seçilmesinin organsal yapıya aykırı olacağı kanaatindeyiz. Nitekim yönetim kurulu üyesi olmayan kişilere yönetim kurulu üyeliğinden doğan hakların verilmesine ilişkin genel kurul kararlarının batıl olacağı hem gerekçede hem de öğretide ileri sürülmüştür²³¹. Bizim de katıldığımız bu görüş uyarınca, yönetim kuruluna yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişinin başkan olarak seçilmesi anonim şirketin organsal yapısına aykırı bir karar olup butlan yaptırımına tabidir.

Buna ek olarak belirtmeliyiz ki yönetim kurulu başkanı olarak atanacak kişi yönetim kurulu üyesi olmasa da yönetim kurulu üyesini seçmek istisnalar haricinde genel kurulun yetkisindedir. Bu nedenle, yönetim kurulu başkanının seçiminde genel kurula yetki verilmişse yönetim kurulu başkanı olarak seçilen kimsenin yönetim

²²⁸ Kırca(Şehirali Çelik, Manavgat), s. 411; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 397.

²²⁹ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 215.

²³⁰ Bkz. Bölüm II, C. 1.

²³¹ Korkut, s. 123.

kurulu üyesi olarak da atanmasının söz konusu olup olmadığına bakılmalıdır. Zira genel kurul, yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişinin şirkete yönetim kurulu üyesi olarak atanıp aynı zamanda yönetim kurulu başkanlığının da bu kişi tarafından yürütülmesini öngörüyor olabilir. Böyle durumlarda kişi yönetim kurulu üyesi ve yönetim kurulu başkanı olarak atanmaktaysa herhangi bir hukuka aykırılık söz konusu olmaz.

Yönetim kurulu başkanı için esas sözleşmede de birtakım niteliklerin aranabileceğine değinmiştik²³². Öğretide bir görüşe göre, esas sözleşmede ve kanunlarda öngörülen niteliklere sahip olmayan bir kişinin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmesi halinde genel kurul kararı batıl olacaktır²³³. Bu hususta ikili bir ayrıma giden bir başka görüşe göre ise, esas sözleşmede öngörülen hükümler, kanunda yer almaktaysa batıl bir karardan; esas sözleşme hükümlerinin kanunda öngörülenden farklı hususları içermesi halinde kanuna aykırılık hali hariç iptal edilebilir genel kurul kararından bahsedilir²³⁴. Bundan yola çıkarak, esas sözleşmede yönetim kurulu üyesi seçilebilmek için aranan nitelik kanunda öngörülen bir nitelikse ilgili genel kurul kararının butlanı söz konusu olacak iken aranan niteliğin kanuna aykırı olmamakla beraber farklı bir nitelik olması halinde esas sözleşmeye aykırılık nedeniyle genel kurul kararının iptal edilebilir bir karar olacağı öğretide ileri sürülmüştür²³⁵. Bize göre de kanuna aykırılık teşkil eden bir durum olmadığı müddetçe, yönetim kurulu başkanının seçilmesinde esas sözleşmede öngörülen niteliklere aykırılık halinde genel kurul kararının iptali gündeme gelecektir.

3. Yönetim Kurulu Başkanına İlişkin Seçimin Hükümsüz Olmasının Sonuçları

Yönetim kurulu başkanının seçimine ilişkin kararın hükümsüz olması durumunda doğacak sonuçların da göz önüne alınması gerekir. Yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu içerisinde bir düzeni sağlamakta ve yönetim kurulunun işlerliği bakımından önemli bazı görevler yürütmektedir. Ancak yönetim kurulu adına tek başına karar alması söz konusu olmadığı gibi anonim şirketin tek başına kanuni temsilcisi sıfatına da sahip değildir. Bu nedenle, yönetim kurulu üyesinin taşıması

²³² İkinci Bölüm, II, B, 3.

²³³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 397.

²³⁴ Moroğlu, s. 231; Fırat Karadoğan, *Türk Ticaret Kanunu'na göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul, 2016, s. 66; Bağcı, s. 76. Esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip olmayan bir kişinin seçilmesi halinde genel kurul kararının iptalinin istenebileceği yönünde diğer görüşler için Bkz. Türk, s. 117; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), s. 86.

²³⁵ Bağcı, s. 76.

gereken niteliklere sahip ve yönetim kurulu üyeliğine seçilmesine ilişkin kararda herhangi bir hükümsüzlük söz konusu değilse sırf başkan sıfatı için aranan özel niteliklere sahip olmamasından mütevellit seçimi geçersiz olan başkanın olduğu bir yönetim kurulu kararlarının geçersizliğine gidilememelidir. Zira yönetim kurulu başkanına tanınan görev ve yetkiler yönetim kurulunun karar alabilmesinin teminine yöneliktir. Ancak yönetim kurulu başkanı seçilen kişi üye sıfatını taşımıyorsa yahut üye seçilmesine ilişkin genel kurul kararının hükümsüzlüğü söz konusuysa yönetim kurulu kararlarının hükümsüzlüğünün incelenmesi gerekir²³⁶.

D. Görev Süresi

Anonim şirketlerde her yıl bir yönetim kurulu başkanı seçilmesi öngörülmüştür (TTK m. 366/1). Bu nedenle yönetim kurulunun görev dağılımı her yıl yapılmalı ve her yıl yönetim kurulu başkanı seçilmelidir²³⁷. Öğretide bir görüşe göre, yönetim kurulu göreve başlarken görev süresi boyunca geçerli olmak üzere seçim yapabilmelidir²³⁸. Diğer bir görüşe göre ise, yönetim kurulu başkanının her yıl seçilmesi yönetim kurulunun görev dağılımı yapmaya yetkili olduğu hallerle sınırlıdır²³⁹. Yargıya taşınan bir uyuşmazlıkta Bölge Adliye Mahkemesi de verdiği kararda genel kurul bakımından bir süre sınırı olmadığını belirtmiştir²⁴⁰. İlgili kararda özetle, “Buna göre yönetim kurulu üyelerini üç yıl süre ile seçebilecek olan genel kurulun, davacı şirketin esas sözleşmesi gereği seçilen üyeler içerisinde aynı süreyle görev yapmak üzere yönetim kurulu başkanını da seçme yetkisi bulunduğu anlaşılmaktadır. Kanundaki 3 yıl süreli sınırlama ancak yönetim kurulu üyelerinin görev süresine ilişkindir. Genel kurulun yönetim kurulu başkanını ancak 1 yıl süre ile seçebileceğine ilişkin bir sınırlama yoktur. Zira genel kurulun dilediği zaman yönetim

²³⁶ Bu konuda ayrıntılı bilgi için Bkz. İsmail Kırca, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü”, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, Beta Yayınları, İstanbul, 2003, s. 495 vd.

²³⁷ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 475; Kortunay, s. 222; Eriş, s. 224; Üçışık/Çelik, s. 431. Aksi görüşte olan Domanıç’e göre yönetim kurulu başkanının görev süresi kural olarak yönetim kurulunun görev süresi olarak düşünülebilirse de daha kısa bir süre belirtilmek suretiyle seçilebileceğini ifade etmektedir. (Domanıç, s. 266). Bu görüşe TTK m. 366/1’de yer alan “her yıl” ifadesi nedeniyle katılmamaktayız. Zira görev dağılımı gereğince yönetim kurulunun bir başkan ve başkanvekillerini her yıl için seçmesi öngörülmüş olup kural yönetim kurulunun görev süresi değildir.

²³⁸ Pulaşlı, Şerh s. 1310-1311; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 372; Soykan, *Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili*, s. 2365-2366.

²³⁹ Akdağ Güney’e göre madde metninin ifadesinden anlaşılan her yıl görev dağılımı yapılmasının yalnızca yönetim kurulu için öngörüldüğü ve genel kurul için böyle bir sınırlama bulunmadığıdır. Genel kurulun seçtiği başkan yeni başkan seçilinceye kadar görevde kalacaktır. (Akdağ Güney, s. 78).

²⁴⁰ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi 22.05.2020 Tarih ve 2020/408 Esas ve 2020/517 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 30.04.2021).

kurulunu görevden alma yetkisi vardır. 1 yıllık süre ancak yönetim kurulunun kendi içinde yapacağı seçim için öngörülmüş olup; nitekim yönetim kurulu başkan vekili de 1 yıllık süre ile yönetim kurulunca seçilmiştir. Genel kurul tarafından 3 yıl için seçilmiş başkanın 1 yıl süre ile sınırlı olarak seçildiği hususunun sicile tescil edilemeyeceği sonucuna varılmaktadır.” görüşü serdedilmiştir. Söz konusu yargı kararında değinilen bazı hususları incelemek gerekir.

Öncelikle yönetim kurulu üyelerinin görev süresiyle ilgili getirilen üç yıllık bir azami süre sınırı karşısında yönetim kurulu başkanı seçimi için genel kurulun herhangi bir süre sınırına tabi olmaksızın seçim yapabileceği düşünülemez. Zira yönetim kurulu başkanlığı üyelik sıfatına bağlı olup yönetim kurulu başkanı başkanlık görevini yürütmek üzere ancak görev süresiyle sınırlı olarak seçilebilir. Yönetim kurulu görev dağılımında bir yıllık süre sınırının bulunmadığı görüşü kabul edilse dahi bu sürenin yönetim kurulunun görev süresiyle sınırlı olarak anlaşılması gerekir²⁴¹.

Lafzi yorum suretiyle genel kurula verilecek yetki için bir süre sınırı öngörülmediği kabul edilebilecek olsa da söz konusu hükmün sistematik²⁴² ve gai(amaçsal)²⁴³ yorum ilkeleri bakımından da incelenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Türk Ticaret Kanunu’nun 366. maddesi “Yönetim Kurulu” üst başlığı ve “Görev Dağılımı” başlığı altında düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, anonim şirketin zorunlu organlarından birine ilişkin hükümlerin yer aldığı bu bölümde yönetim kurulunun bir iç meselesi olarak görev dağılımına yer verilmiştir. Yönetim kurulunun kendi içinde görev dağılımı yapılmasıyla ilgili de esas olarak yetki kendisine tanınmıştır. Buna göre genel kurulun görev dağılımı yapma yetkisi yönetim kuruluna ait olan yetkinin esas sözleşmeyle kendisine devredilmesinden ibarettir. Zira yönetim kurulu başkanı ve başkan vekilinin seçilmesi haricinde şirket teşkilatının belirlenmesi yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkileri arasındadır (TTK m. 375). Kanun

²⁴¹ Domaniç, s. 266.

²⁴² Sistematik (mantiki) yorum, bir kanun hükmünün bulunduğu yerin gözetilerek yorumlanmasıdır. Yorum yapılacak olan hükmün bulunduğu kanun içerisindeki diğer hükümlerle ilişkisi gözetilir. Abdullah Demir, *Hukuk Metodolojisi*, Astana Yayınları, Ankara, 2016, s. 176; Adanan Güriz, *Hukuk Başlangıcı*, 14. Bası, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2012, s. 67; Sistematik yorum yapılırken TTK 1534. maddesi dikkate alınmalıdır. Buna göre TTK bakımından kanun başlıkları metne dahildir.

²⁴³ Gai (amaçsal) yorum, kanun hükümlerinin yorumlanmasında ilgili hükmün lafzının yanı sıra getiriliş amacı ile uygulandığı zamanın ihtiyaçlarının dikkate alınması ve kanunun amacına uygun düşen şekilde yorumlanması esasına dayanır. Bkz. A. Şeref Gözübüyük, *Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları*, 36. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, s. 76; Kemal Gözler, *Hukuka Giriş*, 17. Bası, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2020, s. 308.

koyucu yönetim kurulunun görev dağılımını her yıl yapmasını yerinde görmekteyken genel kurulun yetkili olduğu hallerde daha fazla süre için görev dağılımı yapabilmesini öngörmek yorum kuralları bakımından yerinde bir sonuç değildir.

Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin her zaman görevden alınabileceğini düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 364. maddesi ile görev dağılımına ilişkin sürenin arasında da bir illiyet bulunmamaktadır. Yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesiyle alakalı bir kanun maddesinin yönetim kurulunun görev dağılımıyla ilgili maddesiyle esasen aynı hukuki müesseseye ilişkin olduğu söylenemez. Yönetim kurulunun her zaman görevden alınabilmesinin mümkün olması, genel kurul tarafından yönetim kurulunun alanına müdahale imkanı tanımaz. Bu nedenle üyelik sıfatının son bulmasına dair düzenlemeden yönetim kuruluna ait bir yetkinin genel kurul tarafından kullanılması haline yönelik yorum yapılmasını yerinde bulmamaktayız.

Sonuç olarak, görev dağılımı gereği yönetim kurulu başkanı seçilmesi yetkisinin yönetim kurulunda yahut genel kurulda olması fark etmeksizin her yıl seçim yapılmasının zorunlu olduğu kanaatindeyiz.

Esas sözleşmede yahut iç yönergede görev dağılımının her yıl yapılmasını değiştirecek şekilde yönetim kurulu başkanının bir yıldan daha fazla bir süre için seçileceğini öngören hükümler geçersizdir²⁴⁴. Zira esas sözleşme, kanundan ancak açıkça öngörülen hallerde ayrılabilir (TTK m. 340). Fakat uygulamada daha fazla süreler için yönetim kurulu başkanı seçimi yapılmaktadır²⁴⁵.

Yönetim kurulu üyelerinin üç yıla kadar seçilebilecek olmasına kanuni bir engel bulunmasa da görev dağılımı gereği yönetim kurulu başkanının her yıl seçilmesi zorunludur (TTK m. 362; 366/1). Yönetim kurulu üyelerinin üç yıllık bir süre için atandığı ve üye olan herkesin üç yıl birlikte çalışacağı göz önüne alındığında görev dağılımının her yıl yapılmasına gerek olmayacağı düşünülebilir. Bu tür uygulamaların da esasen bu düşünceden kaynaklandığı açıktır. Yönetim kurulu üyeliği görev süresi ile görev dağılımının aynı süreye tabi olması uygulamada kolaylık sağlayacaksa da

²⁴⁴ Kortunay, s. 222.

²⁴⁵ İmregün, s. 209. “14/12/2004 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim kurulu başkanı, 2. başkan ve yönetim kurulu üyesinin 3 yıl için seçildiğini, başkan ve 2. başkana münferit imza ile temsil yetkisi verildiğini...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 10.10.2018 Tarih ve 2016/14194 Esas ve 2018/6167 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 30.04.2021).

kurul olarak çalışırken meydana gelebilecek sorunlar görev dağılımını yeniden yapmaya ihtiyaç doğurabilir. Seçimin her yıl yapılması, yönetim kurulunun faaliyetlerini yürütmesiyle ilgili sorunları gözden geçirebilmesine imkan tanır. Aşağıda inceleyeceğimiz üzere yönetim kurulu başkanının görevlerini yerine getirmemesi halinde uygulamada birtakım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Yönetim kurulu başkanın, üyeler tarafından kendisine yöneltilen toplantı taleplerini reddetmesi söz konusu olduğunda, yönetim kurulu üyelerinin toplantı yapılmasını temin etmesi neredeyse imkânsızlaşmaktadır. Bu nedenle, yönetim kurulu başkanının her yıl yeniden seçilmesi, yönetim kurulunun olası bir görevden alma ihtimalini engellemeye yönelik başkanın hareketlerine de engel olacaktır. Bahsettiğimiz gerekçeler dâhilinde sürenin bir yıl olarak kalmasının yerinde olduğu kanaatindeyiz.

E. Başkanın Seçilmemesinin Sonuçları

Yönetim kurulu başkanının seçilmesi ve bu suretle yönetim kurulunun görev dağılımını yapması emredici bir hüküm olduğundan buna aykırılığın doğuracağı sonuçlar üzerinde durulması gerekir. Kanun koyucu, yönetim kurulunun görev dağılımı yapmasını öngörmesine rağmen buna aykırılığın yaptırımını düzenlememiştir. Yönetim kurulunun işleyişinde yönetim kurulu başkanına tanınan yetkiler ve kendisine duyulan ihtiyaç göz önüne alındığında başkanın yokluğunda yönetim kurulunun çalışamaz hale gelmesi mümkündür²⁴⁶. Yönetim kurulu toplantılarının belirli üyeler çağrılmaksızın gerçekleştirilmesi, toplantı yeter sayılarının oluşturulamaması, oylamalarda eşitliğin sürekli bir hal alması yönetim yetkisini kullanılamamasına ve kurulun çalışamaz hale gelmesine sebep olabilir²⁴⁷. Bu durum, öğretide yönetim kurulunun kilitlenmesi olarak nitelendirilmektedir²⁴⁸.

Yönetim kurulu başkanının seçilmemesi nedeniyle toplantı yapılamıyorsa ve yönetim kurulunun işlevlerini yerine getirememesi gibi sonuçlar doğmuşsa; yönetim kurulu başkanı seçiminin ve görev dağılımının yapılmamış olması organ yokluğuna

²⁴⁶ Görev dağılımı yapıldığı takdirde yönetim kurulu başkanının yokluğunda başkan vekili, başkana ait görev ve yetkileri kullanacaktır. Yönetim kurulu toplantılarına çağrı usulü işletilebilecek ve bilgi alma hakkı kapsamında başkana ait olan izin başkan vekili tarafından kullanılabilir. Burada bahsedilen yönetim kurulunun görev dağılımı yapmaması nedeniyle kurulun toplanamayacak hale gelmesidir.

²⁴⁷ Can, s. 67 vd.

²⁴⁸ H. Ali Dural, *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2005, s. 31-32; İsmail Cem Soykan, *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 165; Can, s. 67-68.

ilişkin hükümlere başvurulmasına yol açabilir²⁴⁹. Anonim şirketin zorunlu organlarından biri olan yönetim kurulunun uzun süreden beri mevcut olmaması halinde Türk Ticaret Kanunu'nun 530. maddesine göre mahkemeden şirketin feshi talep edilebilir. Yönetim kurulunun görev dağılımı yapmamış olması yönetim kurulunun var olmadığı anlamına gelmez. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nun 530. maddesinin gerekçesinde, yönetim kurulunun varlığına rağmen hiç veya gereği gibi toplanamamasının somut olayın özelliklerine göre organ yokluğu kabul edilebileceği ifade edilmiştir²⁵⁰. Görev dağılımının yapılmaması halinde yönetim kurulu toplanamaz hale gelirse ve toplantıların devamlı olarak yapılamaması uzun süredir devam etmekteyse²⁵¹, anonim şirkette organ yokluğuna ilişkin hükümlere başvurulabilecektir²⁵². Yönetim kurulunun toplantılarının yapılamaması, yargı kararlarında da anonim şirkette organ yokluğuna ilişkin sebeplerden birisi olarak gösterilmiştir²⁵³.

Anonim şirkette yönetim kurulu, kurul organ niteliğine sahip olmakla birlikte bazı hallerde kişi organ niteliğinde kişiler de bulunabilir. Yukarıda ifade edildiği üzere, organ sıfatı tüzel kişi adına fiil ehliyetini kullanmak suretiyle birtakım iş ve işlemleri yerine getiren kişiye aittir. Kişi organ tüzel kişi adına bir işi yapmaya yönelik olarak seçilmiş olan tek bir kişiyi ifade eder²⁵⁴. Anonim şirketin faaliyetlerinin kişi-organ sıfatında olan kişi tarafından yürütülmesi söz konusu olur. Görev dağılımı gereği bir yönetim kurulu başkanının seçilmesi zorunlu olarak öngörüldüğü gibi yönetim kurulunu toplantıya çağırması, yönetim kurulu toplantıları dışında üyelerin bilgi alma

²⁴⁹ Füsün Nomer Ertan, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Toplantı ve Kararları", **Yürürlüğünün 6. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 47; Soykan, s. 173; Kılıç, s. 9; İnan, s. 51; Can, s. 69.

²⁵⁰ Yasama Dönemi: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 244.

²⁵¹ Uzun süre koşulunun dava şartı olarak değil fesih kararının alınabilmesi için bir şart olarak görülmesi gerektiği yönünde Bkz. H. Ali Dural/ Tolga Ayoğlu, "Anonim Şirketler Hukukunda Organsızlık Nedeniyle Fesih Davalarında "Uzun Süre" Koşulu (TTK m.530)", **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı**, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 2015, s. 444.

²⁵² Soykan, 173.

²⁵³ "Mahkemece bozma ilamına uyularak yapılan yargılamaya göre; davalı şirketin hiç faaliyete geçemediği, yönetim kurulu toplantılarının gerçekleştirilemediği, şirketin feshinde muhik sebebin olduğu gerekçesiyle davanın kabulüyle davalı şirketin fesih ve tasfiyesine karar verilmiştir. Kararı, bir kısım dahili davalılar vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına ve davalı şirketin alacaklarıyla ilgili olarak tasfiye aşamasında gerekli işlemlerin yapılacak olmasının tabii bulunmasına göre, dahili davalılar ..., ... Gıda San. ve Tic. A.Ş., (... mirasçıları) ..., ..., ..., ..., ... vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir. Yukarıda açıklanan sebeplerle dahili davalılar ..., ... Gıda San. ve Tic. A.Ş., (... mirasçıları) ..., ..., ..., vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddi ile usul ve yasaya uygun bulunan hükmün ONANMASINA..." Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 06.12.2017 Tarih ve 2016/8891 Esas ve 2017/6960 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

²⁵⁴ Soykan, s. 7.

taleplerine izin vermesi, hazır bulunanlar cetvelinin imzalanması gibi birtakım yetki ve görevler yönetim kurulu başkanına münferiden tanınmıştır. Bu yetki ve görevler dahilinde yönetim kurulu başkanı bir kişi-organ olarak hareket etmektedir.

Öğretide başkanın seçilmemiş olmasının başlı başına organ yokluğuna sebep olmayacağı ifade edilmiştir²⁵⁵. Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin birinci fıkrası gereğince görev dağılımı yapılması gerekli olduğundan zorunlu bir organın bulunmaması nedeniyle organın kanuna uygun oluşmamasının da Türk Ticaret Kanunu'nun 530. maddesi kapsamında görülebileceği kanaatindeyiz²⁵⁶.

III. Yönetim Kurulu Başkanı İle Anonim Şirket Arasındaki İlişkisi

Yönetim kurulu üyeleriyle anonim şirket arasındaki ilişki öğretide uzun zaman tartışılmış bir konudur. Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişkinin bir sözleşme olduğu ve aksi kararlaştırılmadıkça aradaki ilişkinin vekâlet sözleşmesi olduğu görüşü öğretide ve yargı kararlarında hâkimdir²⁵⁷.

Yönetim kurulu başkanının da bir yönetim kurulu üyesi olması nedeniyle anonim şirketle arasında aksi taraflarca öngörülmedikçe bir vekâlet ilişkisi bulunur²⁵⁸. Yönetim kurulu üyesinin aynı zamanda yönetim kurulu başkanı seçilmesi aradaki ilişkiyi etkilemez. Fakat sözleşmenin içeriği kapsam olarak genişler. Şöyle ki, yönetim kurulu üyelerinden farklı olarak birtakım görevleri üstlenen yönetim kurulu başkanının görev ve yükümlülükleri kanun ile esas sözleşmede öngörülen görev ve yetkiler kapsamında diğer yönetim kurulu üyelerine nazaran genişlemektedir.

IV. Görevin Sona Ermesi

A. Kendiliğinden Sona Ermesi

Yönetim kurulu başkanının kanunda aranan nitelikleri kaybetmesi halinde görevi de kendiliğinden son bulacaktır²⁵⁹

²⁵⁵ İnan, s. 5.

²⁵⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 476, dn. 239.

²⁵⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 389; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1200.

²⁵⁸ Yönetim kurulu başkanı ile şirket arasında bir iş ilişkisi bulunabileceği yönünde Bkz. Kübra doğan Yenisey, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi", *İÜHF*, Y. 2016, C. 74, Özel Sayı, s. 331.

²⁵⁹ "Anonim şirket yönetim kurulu başkan veya üyelerinden birinin ölmesi veya kanunun öngördüğü manevî şartları görev devam ederken kaybetmiş olması hali yönetim kurulunun, tümünden bu görevden ayrılmalarını ve diğer bir deyişle şirketin yönetime kurulsuz kalmasını gerektirmez. Olay-da, davacı anonim şirketin yönetim kurulu başkanının yüz kızartıcı bir suçtan mahkûm olması üzerine, davalılar, İsparta sulh hukuk mahkemesinden şirketi yönetmek için üç kişilik bir "kayyum heyeti" tayin ettirmiş bulundukları için, söz konusu sulh hukuk mahkemesi kararının iptaline karar verilmesini talep ve dava

Yönetim kurulu başkanı ile şirketin arasındaki ilişkinin niteliği gereğince başkanının ölümü, başkanlığın kendiliğinden sona ermesine yol açacaktır (TBK m. 513/1). Yönetim kurulu başkanının, yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesine yol açacak durumlar olan iflasına karar verilmesi, kısıtlanması yahut kanun veya esas sözleşmede öngörülen niteliklerinden birisini kaybetmesi hali de yönetim kurulu başkanlığını kendiliğinden sona erdirecektir (TTK m. 363/2)²⁶⁰. Yönetim kurulu başkanının tüzel kişi olması durumunda sona erme hallerinin temsilcide var olması yönetim kurulu başkanlığını sona erdirmez²⁶¹. Böyle bir durumda yönetim kurulu başkanı tüzel kişi kendi adına hareket edecek bir kişi belirlemelidir.

B. İstifa

Yönetim kurulu başkanının, üyelik sıfatını herhangi bir şekilde etkilemeksizin tek taraflı iradesiyle başkanlık görevini sonlandırmasına olanak tanıyan bozucu yenilik doğuran hak istifadır²⁶². Bozucu yenilik doğuran istifa karşı tarafın kabulüne tabi değildir ve şirkete ulaşmakla sonuçlarını doğurur²⁶³. Yönetim kurulu başkanı istifayı şirkete karşı yapacak olup şirkette istifanın muhatabı yönetim kuruludur. Yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçilmesi muhatapta değişikliğe yol açmayacaktır. Zira anonim şirketi yönetime ve temsile yetkili organ yönetim kuruludur (TTK m. 365). Yönetim kurulu başkanlığından istifa aynı zamanda üyelik sıfatını sona erdirmez²⁶⁴; bu durumun yönetim kurulu üyeliğine herhangi bir etkisi olmaz. Ancak yönetim kurulu üyeliğinden istifa yönetim kurulu başkanlığı için aranan üye olma niteliğini ortadan kaldırdığı için başkanlık görevini de sona erdirir²⁶⁵.

Yönetim kurulu başkanının tüzel kişi olması halinde istifa etmenin temsilcinin olağan yetkisi içerisinde kabul edilmemesi gerekir. Yönetim kurulu başkanı tüzel kişi

etmişlerdir. TTK' nm 315/f.1 hükmünde de açıkça belirtilmiş olduğu üzere, yönetim kurulunda herhangi bir nedenle üyelik veya başkanlık inhiâl ederse, diğer yönetim kurulu mensupları, ilk genel kurul toplantısında, genel kurulun tasvibine sunulmak kayıt ve şartıyla, kanunî şartları hâiz bir şirket ortağını "geçici olarak" yönetim kurulu üyesi seçmek imkânına sahiptirler. Dava konusu bu olayda da M...K... adlı bir kişi, diğer iki üye tarafından yönetim kurulu başkan vekilliğine seçilmiş iken, davalıların, bu seçime itibar etmeyerek sulh hukuk mahkemesi aracılığı ile "kayım heyeti" tayin ettirmeleri hukukî dayanaktan yoksun olduğu için, mahkemenin, iptal kararı vermesi doğru ve hükmün onanmasını gerektirmiştir." Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 03.10.1985 Tarih ve 4824 Esas ve 5036 Karar sayılı kararı. İsmail Doğanay, "Anonim Şirketlerde (Yıl İçinde), Yönetim Kurulu Üyeliklerinden Birinin Boşalması Halinde Ne Yapılır?", *Yaklaşım Dergisi*, Y. 1995, S. 26, s. 74.

²⁶⁰ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 476; Kılıç, s. 52.

²⁶¹ Yönetim kurulu üyesi için aynı görüşte Bkz. Kırca, *Tüzel Kişi*, s. 59.

²⁶² Kırca, (Şehirali Çelik/Manavgat) s. 476.

²⁶³ Tekinalp, s. 235.

²⁶⁴ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 476; Akdağ Güney, s. 79.

²⁶⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 476; Akdağ Güney, s. 79.

özel olarak yetki vermedikçe tüzel kişiyi temsilen başkanlık görevini yürüten gerçek kişinin istifa etmesi söz konusu olmamalıdır²⁶⁶. Yönetim kurulu başkanının tüzel kişi olması halinde temsilcisi olan gerçek kişinin tüzel kişiye istifa ettiğini bildirmesi yönetim kurulu başkanının istifası anlamına gelmez²⁶⁷. Zira yönetim kurulu başkanlığı sıfatı tüzel kişiye ait olup gerçek kişinin istifa etmesi tüzel kişinin yönetim kurulu başkanlığının devamına engel değildir. Böyle bir durumda, yönetim kurulu başkanı tüzel kişi kendisini temsile görevini yürütecek yeni bir kişi belirlemelidir²⁶⁸.

C. Azil

Yönetim kurulu başkanının görevden azledilmesiyle ilgili kanunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak görev dağılımı gereğince seçilen yönetim kurulu başkanının başkanlıktan azledilmesinin de mümkün olduğu kabul edilmelidir²⁶⁹. Yönetim kurulu başkanının seçiminde yetkili organ görevden azledilmesinde de yetkili olmalıdır²⁷⁰. Dolayısıyla yönetim kurulu görev dağılımı gereğince seçmiş olduğu yönetim kurulu başkanını her zaman görevden alabilecektir²⁷¹. Başkan ile yönetim kurulu arasındaki ilişkin bir nevi vekâlet ilişkisi kabul edildiğinden başkan her zaman azledilebilir²⁷².

Yönetim kurulunun, seçmiş olduğu başkan görevden alırken bir gerekçeye dayanmasına gerek olmadığı öğretide ileri sürülmüştür²⁷³. Belirtmeliyiz ki, yönetim kurulu başkanının haksız olarak görevden alınması halinde başkanının tazminat talep etmesi mümkündür. Zira yönetim kurulu başkanı haksız olarak bazı mali haklardan yoksun kalacağı gibi başkanın manevi zararının doğması da muhtemeldir. Yönetim kurulu başkanının görevinden alınmasında haklı sebep olarak şirket yönetiminde çıkan uyuşmazlıklar, yönetim kurulu başkanının aktif olarak çalışmaması yahut başkanlık

²⁶⁶ Kırca, *Tüzel Kişi*, s. 59; Develi, s. 179.

²⁶⁷ Kırca, *Tüzel Kişi*, s. 59; Develi, s. 180.

²⁶⁸ Kırca, *Tüzel Kişi*, s. 59; Develi, s. 180.

²⁶⁹ Domaniç, s. 366; Akdağ Güney, s. 80.

²⁷⁰ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 476; Kortunay, s. 225; Doğan, s. 54; İnan, s. 50.

²⁷¹ Soykan, *Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili*, s. 2366; Kortunay, s. 225-226.

²⁷² Domaniç, s. 366; Eriş, s. 224. Yargıtay, yönetim kurulu tarafından görevden alınmış başkan yardımcısının söz konusu kararın iptali istemiyle açmış olduğu bir davada, yönetim kurulu kararına karşı iptal davası açılmayacağı ancak genel kurul itiraz edilebileceği gerekçesiyle temyiz talebini reddetmiştir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 20.05.1993 Tarih ve 3666 Esas ve 3729 Karar sayılı kararı (Gönen Eriş, *Ticari İşletme ve Şirketler*, C. 2, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 2658).

²⁷³ Kortunay, s. 226. Ancak şirket menfaatine bağlı olarak görev yürüten yönetim kurulu başkanının üyelerin kişisel sorunları neticesinde görevden haksız olarak alınması azil kararını veren yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu bakımından dikkate alınmalıdır.

görevinin gerektirdiği özeni göstermemesi hallerinin örnek gösterilebileceği kanaatindeyiz²⁷⁴.

Yönetim kurulu başkanının görevden alınacağı toplantıda yönetim kurulu başkanının oylamaya katılıp katılamayacağı başkanın azliyle ilgili önemli bir husustur. *Kortunay*'a göre yönetim kurulu başkanının menfaat çatışması nedeniyle azil kararının alınacağı toplantıda oy kullanmaması gerekir²⁷⁵. *Akdağ Güney*'e göre ise yönetim kurulu toplantılarında başkana üstün oy hakkı tanınmadığından eşitlik durumunda azil kararının akıbetini başkan belirleyemeyecektir. Bu nedenle başkanın azil kararının alınacağı toplantıya katılmasında bir sakınca bulunmamaktadır²⁷⁶. Yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılamaması ile ilgili hükümde üyenin kendisine ait hususlarda şirket dışı kişisel menfaatiyle şirket menfaatinin çatışma olması halinde üyenin müzakereye katılamayacağı öngörülmüştür (TTK m. 393/1)²⁷⁷. Yönetim kurulu başkanının başkanlık görevinden azledilmesiyle ilgili alınacak kararda yönetim kurulu başkanının şirket dışı bir menfaatinin olduğunu söylenemez. Bu nedenle her yönetim kurulu üyesi gibi başkan da görev dağılımı ile ilgili kararlara katılabilmeli ve oy kullanabilmelidir. Nitekim bu hususa Türk Ticaret Kanunu'nun 393. maddesinin gerekçesinde de değinilmiştir. Gerekçeye göre, “*“Menfaatin şirket dışı olması gerekir; yoksa, bir üye kendisinin, eşinin alt veya üst soyundan birinin bir şirket görevine seçimi, atanması, görevden alınması, yolluk belirlenmesi vs. gibi şirketi ilgilendiren bir işte müzakerelere katılabilir.”*”²⁷⁸

Yönetim kurulunun görev dağılımı yaptığı hallerde genel kurul yönetim kurulu başkanını azledip yeni bir görev dağılımı yapamaz. Meğerki esas sözleşme değişikliğiyle yönetim kurulu görev dağılımı yapılması yetkisi genel kurula tanınmış olsun. Yönetim kurulu tarafından seçilen yönetim kurulu başkanının görevini sona

²⁷⁴ Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmasında haklı sebep olacak bazı haller Türk Ticaret Kanunu'nun 364. maddesinin gerekçesinde şöyle ifade edilmiştir: “*Inter alia, yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükünün ihlali, bir çok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması, haklı sebeptir. Sadece politik nitelik taşıyan bir sebep, özellikle bilgisi ve ehliyeti ile yararlı olan bir üye yönünden haklı sebep oluşturulması ratio legis'e uymayabilir*” TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 168.

²⁷⁵ Kortunay, s. 226.

²⁷⁶ Akdağ Güney, s. 80.

²⁷⁷ TTK'nin 393. maddesinin şirket içi menfaat bulunan hallerde müzakereye katılmayı yasaklamadığı öğretide de kabul edilmektedir. Bkz. Tekinalp, s. 269.

²⁷⁸ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 187.

erdirmenin ve başkanlık sıfatının kaldırılmasının mahkeme kararıyla temin edilemeyeceği de yargı kararında ifade edilmiştir²⁷⁹.

Yönetim kurulu başkanının seçilmesinde esas sözleşmeyle genel kurula yetki tanınmışsa, başkan genel kurul tarafından görevden alınabilecektir. Yargıtay'ın da genel kurul tarafından seçilmiş yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu tarafından azledilemeyeceği yönünde kararları mevcuttur²⁸⁰.

Genel kurul gündeme bağlılık ilkesine tabi olduğundan yönetim kurulu başkanının görevden alınması ve seçimiyle ilgili konunun genel kurul gündeminde yer alması gerekir (TTK m. 413). Yönetim kurulu üyelerinin şirketle arasındaki ilişkinin güven temeline dayandığından gündemde olmasa dahi genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyelerinin görevden alınabilmesinin mümkün olması gerektiği Eski Türk Ticaret Kanunu'nun döneminde öğretide ve bazı yargı kararlarında ifade edilmişti²⁸¹.

Kanun koyucu, bu ihtiyacı göz önünde bulundurarak yönetim kurulu üyelerinin görevden alınabilmesinde gündeme bağlılık ilkesine istisna getirmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 364'üncü maddesi uyarınca gündemde ilgili madde bulunması veya gündemde yer almasa bile haklı sebeplerin varlığı halinde genel kurul yönetim kurulu üyelerini görevden alabilecektir. Anılan Kanun'da genel kurul tarafından incelenen yılsonu finansal tablolarına göre çalışmalarından memnun kalınmayan yönetim kurulu üyelerinin sırf görev süresi nedeniyle görevde tutulmasının önüne geçilmesi için yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmalarının ve yerine yenilerinin seçilmesinin yılsonu finansal tablolarının görüşülmesiyle ilgili sayılacağı da ayrıca hüküm altına

²⁷⁹ "AŞ YK Başkanının başkanlık görevinden alınması talep edilmiş ise de yönetim kurulunun seçtiği yönetim kurulu başkanından bu sıfatın alınması mahkeme kararıyla mümkün olmayıp, ancak YK kararı ile mümkündür." Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 15.02.2001 Tarih ve 200-10420/1299 sayılı Kararı. (Aslan, s. 122).

²⁸⁰ "Ayrıca davalı şirketin, görev dağılımına ve imza yetkisine ilişkin genel kurul kararı geçerli bir karar olmakla bu kararın yönetim kurulu tarafından alınacak bir kararla değiştirilmesi veya kaldırılması mümkün olmayıp, genel kurulun yetkilerine müdahale niteliği taşıdığı, TTK 391. maddesi dikkate alındığında genel kurul tarafından düzenlenen görev dağılımı ve temsil-ilzam yetkisi kararının yönetim kurulu tarafından değiştirilmesi genel kurulun yetkisine müdahale niteliği taşıdığından yönetim kurulu kararının batıl olduğu gerekçesiyle davanın kabulü ile davalı ... AŞ'nin yönetim kurulu kararının geçersiz olduğunun tespitine karar verilmiştir." Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 12.05.2015 Tarih ve 2015/1763 Esas ve 2015/6667 Karar sayılı kararı.

²⁸¹ Konuya ilişkin görüşler ve yargı kararları için Bkz. Hikmet Sami Türk, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi", **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu**, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 1984, s. 188 vd.

almıştır (TTK m. 413/3)²⁸². Böylece, yönetim kurulu başkanı, gündemde görevden alınmasına ilişkin bir madde bulunmasa dahi olağan genel kurul toplantısında yahut yılsonu finansal tablolarının gündemde yer aldığı genel kurul toplantısında görevden alınabilecektir²⁸³.

Ayrıca haklı bir sebep bulunması halinde, gündemde yer almasa dahi yönetim kurulu üyeleri görevden alınabilecektir (TTK m.364). Görüldüğü üzere haklı sebebin varlığı halinde genel kurul gündeme bağlı olmaksızın yönetim kurulu üyesini görevden alabilecektir²⁸⁴. Haklı sebep olarak nelerin yer aldığı gerekçede örnekleme suretiyle sayılmıştır²⁸⁵. Ayrıca belirtmek gerekirse çağrısız genel kurul toplantılarında da genel kurul tarafından haklı sebep bulunması halinde yönetim kurulu üyesi görevden alınabilir²⁸⁶.

Yönetim kurulu üyelerinin haklı bir sebep olmaksızın görevden alınmasında yönetim kurulu üyesinin tazminat talep hakkının saklı olduğu öngörülmüştür (TTK m. 364/2)²⁸⁷. Yönetim kurulu üyesi gündemde madde bulunmayan ve haklı bir neden oluşturmeyen sebepten görevden alınmışsa tazminat talep edebilecektir²⁸⁸. Yönetim kurulu üyesinin haksız olarak görevden alınması halinde Türk Borçlar Kanunu'nun 512. vd. maddelerinin uygulanabileceği, üyenin haksız görevden alma sebebiyle mahrum olduğu mali hakların ödenebileceği ve yapılacak masrafların tazminat miktarından düşülmesi gerektiği yargı kararında ifade edilmiştir²⁸⁹. Yönetim kurulu üyesi ile şirket arasındaki ilişki bir hizmet sözleşmesine dayandığı takdirde, tazminatla ilgili hususlar hizmet sözleşmesine ait hükümler içerisinde çözüme

²⁸² TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2 SS. 96, s. 199.

²⁸³ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 04.06.2018 Tarih ve 2016-11901/4259 sayılı kararı. (Aslan, s. 127).

²⁸⁴ Sevgi Bozkurt Yaşar, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Seçiminin Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi", **LHD**, C. 15, S. 175, Y. 2017, s. 3424; Özge Karaege, "Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364)", **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/1, s. 80; Cenkeci, s. 135; Göç Gürbüz, s. 62.

²⁸⁵ "Hüküm haklı sebebin niteliği ile ilgili herhangi bir sınırlama getirmemiştir. Inter alia, yolsuzluk, yetersizlik, bağlılık yükünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması haklı sebeptir. Sadece politik nitelik taşıyan bir sebep, özellikle bilgisi ve ehliyeti ile yararlı olan bir üye yönünden haklı sebep oluşturulması ratio legis'e uymayabilir." TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 168.

²⁸⁶ Karaege, s. 82. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 16.10.2017 Tarih ve 2016-3359/5392 sayılı kararı (Aslan, s. 129).

²⁸⁷ TTK m. 364/2 hükmü hukukumuzda yeni bir hüküm olup Eski Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu üyesinin tazminat talebinde bulunamayacağı açıkça öngörülmüştü.

²⁸⁸ Karaege, s. 202; Bağcı, s. 123.

²⁸⁹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 09.01.2017 Tarih ve 2015-12189/120 sayılı kararı. (Aslan, s. 138).

kavuşturulacaktır²⁹⁰. Haksız olarak görevden alınan üyenin manevi tazminat taleplerinin de hükmün kapsamında olduğu öğretide ileri sürülmüştür²⁹¹. Yönetim kurulu başkanının haklı sebep olmaksızın görevden alınmasında da tazminat istenmesinin mümkün olduğu kanaatindeyiz. Genel kurulun haksız görevden almasında olduğu gibi yönetim kurulu tarafından haklı sebep olmaksızın görevden alınan başkanın tazminat talebinde bulunabileceği kanaatindeyiz.

Azil yetkisinin genel kurulda olduğu hallerde yönetim kurulunun başkanın geçici olarak görevden alabileceği ve bu kararın genel kurulun onayına sunulabileceği öğretide ileri sürülmüştür²⁹². *Pulaşlı*’ya göre yönetim kurulu başkanının seçiminde genel kurul yetkiliyse ancak haklı sebepler varsa yönetim kurulu; genel kurul yeni bir yönetim kurulu başkanı seçene kadar başkan görevden alıp yerine başkan ve başkan vekili atayabilir²⁹³. Burada haklı sebebin yönetim kurulu başkan ya da başkan vekillerinin esas sözleşmede öngörülen nitelikleri kaybetmesi örnek olarak gösterilmiştir²⁹⁴. Ancak genel kurul tarafından seçilmiş olan başkanın yalnızca genel kurul tarafından görevden alınabileceği kanaatindeyiz²⁹⁵.

Yönetim kurulu başkanının azlinde dolaylı bir karar da söz konusu olabilir. Yukarıda da ifade edildiği üzere yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyesi olması gerekmektedir (TTK m. 366/1). Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atansalar dahi genel kurul tarafından her zaman azledilebilir (TTK m. 364). Yönetim kurulu başkanı, genel kurul tarafından yönetim kurulu üyeliğinden azledildiği takdirde üyelik sıfatıyla beraber yönetim kurulu başkanlığı sıfatı da sona erecektir.

D. Görev Süresinin Sona Ermesi

Yönetim kurulu başkanının görev süresine ilişkin tartışmalara yukarıda yer verilmiştir. Kanaatimize göre, yönetim kurulu başkanının bir yıllık görev süresi sona erdiğinde başkanlık görevi de sona erer. Yönetim kurulu başkanının her yıl seçilmesini öngören Türk Ticaret Kanunu’nun 366. maddesinin lafzından süresi biten yönetim

²⁹⁰ Necla Akdağ Güney, “Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerin Tazminat Hakları”, *AÜHFD*, Y. 2008, C. 57, S. 1, s. 24.

²⁹¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 402; Bozkurt Yaşar, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması*, s. 3437.

²⁹² Çoştan, s.167, dipnot, 67.

²⁹³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1311. Aynı yönde Bkz. Ramazan Gönen, *Tüzel Kişilerin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 2015, s. 60.

²⁹⁴ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1311, s. 974.

²⁹⁵ Aynı görüşte Bkz. Kortunay, s. 226; Akdağ Güney, s. 80.

kurulu başkanının göreve devam edebileceğine dair bir sonuca ulaşmak mümkün değildir. Görev süresinin sona ermesi halinde ne olacağına dair durumun tespit edilebilmesi bakımından yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin sona ermesine ilişkin hususların göz önünde tutulması gerekir.

Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde, yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin sona ermesi halinde yönetim kurulu üyeliğinin kendiliğinden son bulacağı, şirket menfaatini gerektiren işler kapsamında sınırlı olarak devam edeceği yahut görev süresi sona eren yönetim kurulu üyelerinin yenileri seçilinceye kadar devam etmesi gerektiği hususunda yargı kararlarında bir muamma bulunmaktaydı²⁹⁶. Kanun koyucu, yönetim kurulu üyelerinin görevlerinin sona ermesi halinde doğabilecek sonuçları göz önünde bulundurarak yönetim kurulunun görev süresi dolmuş olsa dahi genel kurulu toplantıya çağırabileceğini düzenlemiştir (TTK m. 410). Kanaatimizce, yönetim kurulu başkanı, görev süresinin sona ermesi halinde yönetim kurulu başkanını seçme yetkisi yönetim kurulunda ise seçimi yapmak üzere; yetkinin genel kurulda olduğu hallerde ise genel kurulun yönetim kurulu başkanını seçimini yapması üzere toplantıya çağırılması için yönetim kurulunu toplantıya çağırmalıdır. Yönetim kurulu başkanı seçiminin görev süresiyle ilgili olarak öğretide sorunları çözmeye ilişkin görüşler ileri sürülmüşse de²⁹⁷, Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin açık hükmü gereğince başkanın görev süresinin bir yılı aşması kanaatimizce mümkün değildir. Bir yıllık görev süresi dolan yönetim kurulu başkanı, ancak seçimin yapılabilmesi için yönetim kurulunu toplantıya çağırabilecektir.

E. Denetçinin Olumsuz Görüş Yazısı Sonucunda Sona Ermesi

Denetçinin denetim sonucunda olumsuz görüş vermesi halinde yönetim kurulunun görevi sona ermekte ve yönetim kurulu görüş yazısının kendisine tesliminden itibaren dört iş günü içerisinde yeni yönetim kurulunu seçmesi için genel kurulu toplantıya çağırmaktadır (TTK m. 403/5). Yönetim kurulunun görevi ile birlikte yönetim kurulu başkanının da görevi sona erecektir. Zira yönetim kurulu başkanlığı yönetim kurulunun faaliyetlerini yürütürken kendi arasında görev dağılımı yapması üzere öngörülmüş olup yönetim kurulunun görevinin sona ermesi mevcut

²⁹⁶ Bkz. Ömer Teoman, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresinin Sona Ermesine İlişkin Yargı Kararlarının Değerlendirilmesi”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXV*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2011, s. 11-27.

²⁹⁷ Bkz. İkinci Bölüm, II, D.

görev dağılımını ve sonucu olarak yönetim kurulu başkanının görevini sona erdirecektir.

V. Yönetim Kurulu Başkan Vekili

Anonim şirkette görev dağılımı yapılırken yalnızca yönetim kurulu başkanı değil başkan bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet edecek bir ya da daha fazla başkan vekili de seçilecektir (TTK m. 366/1). Eski Türk Ticaret Kanunu'nun 318. maddesinden farklı olarak esas sözleşmede düzenlenmesi şartıyla, yönetim kurulu başkanına vekâlet etmek üzere birden fazla başkan vekilinin seçilebileceği olacağı açıkça öngörülmüştür²⁹⁸. Başkan vekilinin seçilmesi, başkanın olmadığı zamanlarda, görevlerinin yerine getirilebilmesine ve yönetim kurulunun faaliyetlerinin herhangi bir aksamaya uğramamasına hizmet etmektedir. Örnek verilecek olur ise yönetim kurulu üyesinin bilgi alma taleplerinin başkanın yokluğunda ileri sürülemeyeceği düşünülemez. Aynı zamanda yönetim kurulu toplantılarının uzun bir süre bulunamayacak olan yönetim kurulu başkanının yokluğunda nasıl yapılacağı önemli bir sorun teşkil edecektir. İşte böyle sorunlar doğmaması adına yönetim kurulu başkanının herhangi bir sebeple bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet edecek bir başkan vekilliği konumu öngörülmüştür.

Görev dağılımı yapılırken başkan vekilinin kim tarafından seçileceği ile ilgili tereddüt yaşanabilir. Bir çeşit vekâlet müessesesi niteliği taşıdığı düşünüldüğünde başkanın kendisi ile birlikte çalışmak isteyeceği ve yokluğunda yetkilerini kullanacağı kişiyi kendisinin seçeceği düşünülebilir. Ancak Türk Ticaret Kanunu başkan vekilinin seçiminde de yetkiyi yönetim kuruluna vermekle beraber esas sözleşmede hüküm bulunması şartıyla başkan vekilinin genel kurul tarafından seçilmesine olanak vermektedir (TTK m. 366/1). Yönetim kurulu başkanını seçme yetkisi esas sözleşmeyle genel kurula verilirken başkan vekili seçiminde yetki yönetim kurulunda bırakılabileceği gibi yönetim kurulu başkanının seçiminde yetki yönetim kurulunda iken esas sözleşmeyle başkan vekilinin seçiminde genel kurula yetki verilebilir (TTK m. 366/1. c. 2)²⁹⁹.

²⁹⁸ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1310; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 475, dn. 235; Soykan, *Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili*, s. 2378; Kılıç, s. 11.

²⁹⁹ Pulaşlı *Şerh*, s. 1310; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 475; Üçışık/Çelik, s. 431.

Başkan vekilinin sayısı esas sözleşmede sınırlanmadıkça birden fazla olabilir³⁰⁰. Çünkü görev dağılımına ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinde birden fazla başkan vekilinin öngörülebileceği ve en az bir başkan vekili seçilmesi gerektiği ifadesinden anlaşılmaktadır. Bu nedenle en az bir başkan vekilinin seçilmesi emredici hüküm niteliğindedir. Fakat birden fazla başkan vekilinin seçilmemesi ve görev dağılımının başkan ve bir başkan vekili ile sınırlı kalmasının esas sözleşmeyle düzenlenmesinde bir sakınca bulunmamaktadır.

Başkan vekiline, yönetim kurulu başkanına vekâlet etmekten başkaca görev ve yetkilerin tanınması ise öğretide tartışmalıdır. *Kırca*'ya göre birden fazla başkan vekili olması durumunda başkan ve başkanvekilleri arasında yapılacak toplantıda görev dağılımı belirlenebilir³⁰¹. Öğretide başkanvekillere yönetim kurulu başkanına vekâlet etmekten başka birtakım yetki ve görevlerin de tanınabileceği ileri sürülmektedir³⁰².

Başkan vekilliği yalnızca yönetim kurulu başkanının olmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere düzenlenmiş ve görev dağılımı içerisinde yer alan bir konumdur. Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin birinci fıkrasında görev dağılımı gereğince yetkiler yönetim kurulu başkanına tanınmış olup başkanın yerine bazı hususlarda yetkili kılınması için başkan yardımcılığı gibi bir konum öngörülmemiştir³⁰³. Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen başkanvekilliği ise başkan olmadığı takdirde başkanın yerine vekâlet edilmesinden ibarettir. Bu nedenle yönetim kurulu başkanı, birden fazla başkan vekili olması halinde kendi yokluğunda hangi yetkilerinin kim tarafından kullanılacağını belirlemek için bir dağılımı başkanvekilleri ile yapabilir. Ancak iç yönergede başkanvekillere birtakım yetkilerin tanınması suretiyle görev alanlarının belirlenmesi başkanvekilliği sıfatından kaynaklanabilecek bir husus olmayıp yönetim kurulunun kendi içerisinde yapmış olduğu örgütlenmeye dair bir meseledir. Burada önemli olan başkanvekilliği değil yönetim kurulu üyelerinin yönetim organizasyonu içerisinde nelerle görevli olduklarıyla ilgilidir. Bu nedenle başkanvekilleri arasında

³⁰⁰ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 475.

³⁰¹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 475.

³⁰² Akdağ Güney, s. 81; Kılıç, s. 11.

³⁰³ Başkan yardımcısı seçilmesi zorunlu değildir. Ancak özellikle sicile sık sık tescil işlemlerinin yapıldığı şirketlerde başkan yardımcısı atanmasının şirketler için faydalı olabileceği ifade edilmektedir (Peter Forstmoser, Arthur Meyer-Hayoz, Arthur, Peter Nobel, *Schweizerische Aktienrecht*, Bern, 1996, § 28, s. 313, N. 147).

yönetim kurulu başkanına vekâlet edilmesinden ötürü yapılabilecek dağılım yalnızca başkanın yokluğunda yerine getirilecek görevlerin dağılımı olabilecektir.

Başkan vekilinin yönetim kurulu başkanlığına vekâlet etmesi yönetim kurulu başkanının hastalığı, seyahati gibi geçici sebeplerden kaynaklanabileceği gibi³⁰⁴ istifası ve ölümü gibi yönetim kurulu başkanlığını tamamen sona erdirecek bir sebebe de dayanabilir³⁰⁵. Ancak başkan vekilinin, yönetim kurulu başkanının istifasından sonra yönetim kurulu başkanının yerine başkan sıfatını kullanacağı yahut geriye kalan sürede görev dağılımının başkan vekilinin başkan olması suretiyle sağlanacağına dair Türk Ticaret Kanunu'nda bir hüküm yer almamaktadır. Kanaatimize göre yönetim kurulu başkanının istifa etmesi yahut ölümü halinde yeni bir seçim yapılmazsa başkan vekili görev dağılımı gereğince başkana vekâlet etmek suretiyle görev süresinin sonuna kadar başkanlık sıfatından kaynaklanan görevleri yerine getirir. Çünkü yönetim kurulu başkanı seçimini öngören Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin birinci fıkrası görev dağılımının süresini belirlemekte ve herhangi bir ayrıma tabi tutulmaksızın yönetim kurulu başkanının bulunmadığı zamanlarda yetki ve görevlerin başkan vekili tarafından yerine getirileceğini ifade etmektedir.

Başkan vekilliği de tıpkı yönetim kurulu başkanı gibi yönetim kurulu üyeliğine bağlı olarak öngörülmüştür. Bu nedenle üyelik sıfatının sona ermesi halinde başkanvekilliği sıfatı da sona erer³⁰⁶. Ayrıca yönetim kurulu üyeliği sıfatında herhangi bir değişiklik olmaksızın başkan vekilliğinden istifa yahut azil de mümkündür³⁰⁷. Yönetim kurulu başkanlığının sona ermesinde açıklananlar başkan vekili görevinin sona ermesi için de söz konusudur.

VI. Onursal Başkanlık

Onursal başkan, anonim şirketlerde ve özellikle de kurumsal bir yapıda yönetilen anonim şirketlerde sıklıkla duymuş olduğumuz bir müessesedir. Onursal başkanın nasıl ve kim tarafından atanabileceği, kimlerden seçilebileceği, şirketteki konumunun ne olacağına dair mevzuatta düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle onursal başkanın seçilmesiyle ilgili şartlar ve seçim usulü şirket esas sözleşmesinde

³⁰⁴ Özkorkut, s. 45; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 477.

³⁰⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 477.

³⁰⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 476; Akdağ Güney, s. 81.

³⁰⁷ Akdağ Güney, s. 81.

gösterilebilir³⁰⁸. Bununla beraber genellikle kuruculara, uzun süre yönetim kurulu başkanlığı yapan kimselere bu onursal pozisyon verilmektedir³⁰⁹. Anonim şirkette onursal başkan atanmasının genel kurulun yetkisinde olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Uygulamada yönetim kurulu toplantılarına katılmakla beraber oy kullanma hakkı olmayan onursal başkanın, yasal olarak yönetim kurulu üyesi olmadığından ticaret siciline tescili söz konusu değildir³¹⁰.

Onursal başkan, anonim şirketlerin kendileri için üstün ve faydalı hizmetlerde bulunmuş kişilere manevi bir karşılık sunmak ya da şirketin reklam, portföy gibi maddi kazanım amacıyla seçtiği kimsedir³¹¹. Onursal başkan şirketin önceki yöneticileri arasından seçilebileceği gibi şirketten bağımsız olarak şirkete katkı sunmuş kimseler içerisinde de seçilebilir. Onursal başkanların şirket içerisinde görev ve yetkileri bulunmamaktadır. Aktif olarak şirket yönetimine katılmamakla beraber kendilerinden bir görüş istendiğinde yahut toplantılara davet edildiğinde katılım gösterebilir. Ancak bir yönetim kurulu toplantısına katılmış olsa dahi onursal başkanların toplantılarda oy kullanma hakkı bulunmamaktadır³¹².

Şirket yönetiminde etkin olmayan kişiler bazı durumlarda fiili organ gibi davranabilir. Fiili organ olarak hareket edildiğinde ise bu kimselerin anonim şirkete ilişkin sorumluluk hükümlerine tabi olacağı kabul edilmektedir³¹³. Eer onursal başkan sürekli olarak şirketin yönetimini yönlendirmekte ve tıpkı yönetim kurulu üyesi gibi hareket etmekte ise Türk Ticaret Kanunu'nun 553'üncü maddesinde zikredilen “yöneticiler”³¹⁴ arasında sayılabilir. Dolayısıyla bu halde onursal başkanın Türk Ticaret Kanunu'nun 553. maddesi kapsamında hukuki sorumluluğu da gündeme gelebilir.

³⁰⁸ Aksoy, s. 58; Tayfun Ercan, “Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Y. 2019, C. 14, S. 154, s. 1245.

³⁰⁹ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 28, s. 314, N. 148.

³¹⁰ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 28, s. 314, N. 148.

³¹¹ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1254.

³¹² Pulaşlı, *Şerh*, s. 1254.

³¹³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1254.

³¹⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 430; Şener, s. 419. Yöneticiler kavramı içerisinde mütalaa edilecek kişilerin kimler olduğu hakkında ayrıntılı bilgi için Bkz. Veliye Yanlı, “Şirkete Verilen Zarar Sebebiyle Sorumluluk Bağlamında “Yönetici” Kavramı ve Genel Kurul Kararı Gerekliği Sorunu”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Y. 2019, C. 14, Özel Sayı, s. 46-57.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU BAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ İLE HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. Görev Ve Yetkileri

Yönetim kurulu başkanının sahip olduğu haklar, görevler ve yetkiler ile ilgili mevzuatta ayrıntılı bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak mevzuatta yer almasa dahi yönetim kurulu başkanının yönetim kurulunu idare etmesi nedeniyle sahip olduğu birtakım görevler bulunmaktadır. Uygulamada yönetim kurulu başkanı, mevzuatta kendisine tanınan yetkiler dışında da görev ve yetkilere sahip olan etkili bir konumdadır³¹⁵. Bir anonim şirkette yönetim kurulu başkanına ait görev ve yetkilerin tam olarak saptanabilmesi için şirketin esas sözleşmesi, iç yönergesi ve organizasyon şeması incelenmelidir.

A. Yönetim Kurulu Toplantıları Kapsamında Başkanın Görevleri

1. Genel Olarak

Anonim şirketin yönetim organının karar alması için Türk Ticaret Kanunu'nda iki farklı usul öngörülmüştür (TTK m. 392/7; 390/4). Yönetim kurulu, toplantı yapmak suretiyle karar alabileceği gibi yönetim kurulu üyelerinden birinin yapmış olduğu öneriye diğer üyelerin onay vermesi suretiyle de karar alabilir (TTK m. 390/4). Yönetim kurulunun bir kurul niteliği taşımasından ötürü esasen kurulun yönetimle ilgili konularda bir araya gelip konuları müzakere ederek karara bağlaması gerekir³¹⁶. Yönetim kurulu üyelerinin farklı görüşe sahip oldukları konularda müzakere süreci yürütmeleri, üyelerin farklı niteliklere ve görüşlere sahip olmasıyla, karar alınırken bir intizam sağlar ve iradenin oluşması sürecine katkı sunar³¹⁷. Yönetim kurulu toplantısı, yönetimle ilgili hususlarda üyelerin görüşlerini açıklayabilmesi için önem taşır. Nitekim bir yönetim kurulu üyesinin önerisi üzerine, diğer yönetim kurulu üyelerinin onay vermesi suretiyle karar alınabilmesinin bir şartı da hiçbir yönetim kurulu üyesinin toplantı talebinde bulunmamasıdır (TTK m. 390/4). Zira yönetim kurulu üyesi toplantı talebinde bulunduğu takdirde öneri suretiyle karar alınamaz, toplantı yapılması gerekir³¹⁸.

³¹⁵ Doğan, s. 54; Küçükgüngör, s. 314-315.

³¹⁶ Kalender, s. 157; Üçışık/Çelik, s. 431; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 372.

³¹⁷ Kalender, s. 159.

³¹⁸ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 492-493; Coştan, s. 157.

Anonim şirket yönetim kurulu toplantıları hakkında toplantıya davetin içeriği, toplantıların yönetilmesi, üyelerin toplantı içerisinde söz hakkı, toplantı anında tutanak tutulması gibi konulara ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda detaylı düzenlemelere yer verilmemiştir. Yönetim kurulu toplantılarına çağrı yetkisi yönetim kurulu başkanına tanınmış olup, yönetim kurulu üyeleri yönetim kurulu toplantısı yapılmasını başkandan talep eder (TTK m. 392/7). Yönetim kurulu toplantılarında toplantıya çağrı dışında da başkanın yerine getireceği görevler bulunur. Yönetim kurulu başkanının, yönetim kurulu toplantılarına çağrı, toplantı öncesi hazırlıkların yapılması ve toplantının yönetilmesi hususundaki yetkileri nazara alındığında diğer üyelere nazaran güçlü bir konuma sahip olduğu söylenebilir³¹⁹. Konu bu yönleriyle çalışmamız bakımından önem taşır.

2. Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrı

a. Toplantı Talebi

Yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantısının yapılmasını yönetim kurulu başkanından talep edebilir (TTK m. 392/7)³²⁰. Yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulu toplantısının yapılmasını talep hakkının yönetim kurulunun alacağı herhangi bir kararla yahut herhangi bir düzenlemeyle sınırlandırılmayacağı ve kaldırılmayacağı öğretide ifade edilmiştir³²¹. Yönetim kurulunun bir hususta gereği gibi karar alabilmesi ve böylece, yönetim kurulu üyelerinin şirkete karşı özen ve bağlılık yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için yönetim kurulu toplantıları çok önemlidir³²².

³¹⁹ Peter Forstmoser, Arthur Meyer-Hayoz, Peter Nobel, *Schweizerische Gesellschaftsrecht*, 10. Auflage, Bern, 2007, §16, s. 501, N. 446.

³²⁰ Yönetim kurulu üyelerinin toplantı talep etme hakkını düzenleyen hükmün Türk Ticaret Kanunu'nun bilgi alma başlıklı 392. maddesinin içerisinde yer alması kanun sistematigi bakımından uygun olmadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir (Kırca, s. 702; Şener, s. 401. Ancak aksi görüşte olan *Kalender*'e göre maddenin yeri doğrudur. Her ne kadar toplantı talebini bilgi alma hakkı ile aynı maddede düzenlenmesi ilk bakışta hatalı gözükse de Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrasında düzenlenen toplantı talep hakkı bilgi alma hakkının kullanılmasını temin etmeyi amaçlamaktadır. Yönetim kurulu üyesine gerekli hallerde bilgi almasını temin etmek amacıyla toplantı talep hakkı verilmesi, bilgi alma hakkının yerine getirilmesi ile ilgili bir gerekliliktir. Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrası, bilgi alma amacıyla yönetim kurulu toplantısı talep etme hakkıdır. Yönetim kurulu üyesinin herhangi bir konuda toplantı talep etmesi ise ayrıca düzenleme yer almasa bile işin doğası gereğidir (Kalender, s. 217-218).

³²¹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 484; Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları* s. 202.

³²² Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 483-484; Akdağ Güney, s. 248.

Öğretide, yönetim kurulu üyelerinin toplantı talebinde bulunurken gerekçesini ve toplantı gündemini başkana bildirmesi gerektiği ileri sürülmektedir³²³. Türk Ticaret Kanunu'nda zorunlu olarak öngörülmemekle beraber, yönetim kurulu üyesinin toplantı talebinde bulunurken talebin gerekçelerini belirtmesi, yönetim kurulu başkanının toplantı yapılması için gereken süreyi saptayabilmesi ve diğer yönetim kurulu üyelerinin toplantı çağrısında bilgilendirilebilmesi bakımından faydalıdır³²⁴.

Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrasında yönetim kurulu üyesinin toplantı talebinin yazılı olacağı hüküm altına alınmış olmakla beraber, -bizim de katıldığımız görüşe göre, talebin yazılı olması ispat açısından önemli olmakla beraber kurul olarak çalışma gereğince yönetim kurulu üyesinin sözlü talebi üzerine de başkan tarafından toplantıya çağrı yapılması mümkündür³²⁵.

b. Çağrı Yetkisi

Yönetim kurulu toplantılarına çağrı kural olarak yönetim kurulu başkanı tarafından yapılır³²⁶. Bu yetki, Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrasında açıkça öngörülmemekle beraber, yönetim kurulu üyesinin toplantıya çağrıyı yönetim kurulu başkanından talep etmesi gerektiği hükmünden çıkarılmaktadır³²⁷. Yönetim kurulu başkanı toplantı çağrısını yönetim kurulu üyesinin talebi üzerine yapacağı gibi re'sen de yapabilir³²⁸. Yönetim kurulu başkanı, düzenli olarak yapılan yönetim kurulu toplantılarına çağrıda bulunacağı gibi şirketin yönetimi bakımından acil bir konu gündeme geldiğinde de yönetim kurulunun konuyu görüşmesi için toplantı çağrısında bulunabilir³²⁹.

Yönetim kurulu başkanının bulunmaması halinde, yönetim kurulu toplantısına çağrı, Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesi gereğince başkan vekili tarafından yapılır³³⁰. Ancak, yönetim kurulu başkanı görevde ve başkanın şirket yönetimindeki

³²³ Gözde Engin Günay, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 87, S. 2013/6, s. 174; Domaniç, s. 398; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373; Özkorkut, s. 46; Ercoşkun, s. 1702.

³²⁴ Akdağ Güney, s. 248; Engin Günay, s. 174.

³²⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat) s. 484.

³²⁶ İmregün, Yönetim Kurulu Toplantıları, s. 281; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1313; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 372; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 333; Doğan, s. 148; Gürpınar, s. 1105; Turanlı, s. 943; Kapancı, s. 692; Çakır, s. 123.

³²⁷ Nomer Ertan, s. 49; Tekinalp, s. 266; Çoştan, s. 160; Ercoşkun, s. 1701; İnan, s. 58.

³²⁸ Kırca, (Şehirali Çelik/Manavgat) s. 483.

³²⁹ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1252; Kortunay, s. 224.

³³⁰ Hamdi Yasaman, "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplantıya Çağırılması ve Toplantı Yeter Sayısı", *Yaklaşım Dergisi*, Y. 2002, S. 117, s. 22; Özkorkut, s. 45; K. Berk Kapancı, "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü", *Prof. Dr. Belgin Erdoğan'a Armağan*,

işleri yürütmesine engel bir durum yoksa yönetim kurulu üyeleri tarafından başkan vekilinden yönetim kurulu toplantısı talep edilemeyeceği gibi başkan vekili tarafından toplantıya çağrı da yapılamaz. Çünkü Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin birinci fıkrası uyarınca yönetim kurulu başkan vekili ancak başkan bulunmadığı zamanlarda başkana vekâlet edebilecektir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 21.03.2018 tarihli kararında yönetim kurulu başkanı görevdeyken başkan vekili tarafından toplantıya davet yapılamayacağı, yönetim kurulu toplantısına başkan tarafından davet yapılacağına ilişkin hükmün emredici olduğu ve yönetim kurulu başkanı çağrılmaksızın diğer üyelerce toplanılarak yönetim kurulu tarafından alınan kararın batıl olacağı ifade edilmiştir³³¹. Yönetim kurulu başkanının herhangi bir engeli bulunmamasına rağmen başkan dışında bir üyenin yönetim kurulunu toplantıya çağırması halinde alınan kararların yoklukla sakat olacağı gerekçesiyle söz konusu karar Şener tarafından eleştirilmiştir³³².

Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrasında yönetim kurulu başkanına tanınan yönetim kurulu toplantısına çağrı yetkisinin, bir yönetim kurulu üyesi tarafından da kullanıp kullanılamayacağı öğretide tartışmalıdır. Konuyu iki farklı yönüyle ele almak gerekir. Bunlardan ilki, yönetim kurulunda görev dağılımının yapıldığı ve yönetim kurulu başkanının veya başkan vekilinin yönetim kurulunda görevini yerine getirdiği zamanlarda yönetim kurulu üyesinin toplantıya çağrı yetkisini kullanıp kullanamayacağıdır. Diğer ise, hem yönetim kurulu başkanlığında hem de başkan vekilliğinde herhangi bir nedenle boşalma olmasından ötürü yönetim kurulunun görev dağılımının ortadan kalktığı durumlarda toplantıya çağrı yetkisinin yönetim kurulu üyeleri tarafından kullanılmasıdır.

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantılarına çağrı yetkisi, yönetim kurulu üyelerine tanınmamıştır. Öğretide bir görüşe göre, yönetim kurulu başkanına toplantıya çağrı yetkisi tanıyan Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci

Der Yayınları, İstanbul, 2011, s. 692; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 483 Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 270; Özkorkut, s. 45; Çoştan, s. 160.

³³¹ “Yönetim kurulu başkanı olan davacının görevini yerine getirmeye engel bir durumda olduğuna dair herhangi bir somut delil bulunmadığı gibi başkan olan davacıdan TTK m. 392/7'ye uygun şekilde toplantı yapılmasının talep edildiğinde ve başkan tarafından bu talebin reddedildiğine ilişkin de herhangi bir belge bulunmadığı davacının da kasten toplantıya çağrılmaksızın karar alındığı gerekçesiyle davanın kabulü...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 21.03.2018 Tarih ve 2016/9409 Esas ve 2018/2154 Karar sayılı kararı. Abuzer Kendigelen, *Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları (2018)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 197-198.

³³² Oruç Hami Şener, *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi*, Seçkin Yayıncılık, 2. Bası, Ankara, 2020, s. 108.

fıkrası emredici nitelik taşır. Bu nedenle, yönetim kurulu toplantısına ancak başkan yahut başkan vekili tarafından çağrı yapılacak olup yönetim kurulu üyeleri tarafından yönetim kurulu toplantısına çağrı yapılamaz³³³. Diğer bir görüşe göre ise, yönetim kurulu toplantısına çağrı kural olarak başkana ait bir yetki iken başkan tarafından talebi reddedilen yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulunu toplantıya çağırabilir³³⁴. Başkana ait bu yetkinin devredilebilmesine ilişkin bir görüşe göre ise, yönetim kurulu başkanına çağrı yetkisi tanıyan bu hüküm emredici nitelikte olmadığından yönetim kurulu başkanı dışında bir yönetim kurulu üyesine yönetim kurulu toplantısına çağrı yetkisi devredilebilir³³⁵. Başka bir görüşe göre ise, esas sözleşmede yer verilmek şartıyla başkan dışındaki üyelere de bu hak tanınabilecektir³³⁶. *Bir başka görüş* ise yönetim kurulu başkanlığının kanunda zorunlu olarak öngörülen bir makam olduğu başkanın hangi yetkilerinin devredilebileceğinin tespitinin, yönetim kurulu çalışmalarının verimli ve etkin bir şekilde yürütülmesi kıstas alınarak belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu ile anonim şirketin diğer organları arasındaki ilişkiyi sağlaması, yönetim kurulu başkanının devredilemeyecek yetkileri kapsamındayken; yönetim kurulu toplantılarına çağrı yetkisi yönetim kurulunun daha etkin çalışabilmesi ve şirketin de menfaatine olması nedeniyle devredilebilir idari bir yetkidir³³⁷. *Akdağ Güney*'e göre ise, emredici hükümler ilkesi gereğince, kanunda açık bir sapma öngörülmediğinden yönetim kurulu toplantısına çağrı yetkisi esas sözleşmeyle üyelere tanınamayacaktır³³⁸.

Yönetim kurulunun toplantıya çağırılması hususunda yönetim kurulu başkanına yetki tanıyan Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrasının emredici hüküm niteliğinde olduğu ve yönetim kurulu üyelerinin başkandan toplantı talebinde bulunmadan diğer üyelerle bir araya gelerek karar alamayacağı yargı kararlarında ifade

³³³ Nomer Ertan, s. 49; Tekinalp, s. 266; Yasaman, s. 23; Gürpınar, s. 1106; Engin Günay, s. 174.

³³⁴ Arslanlı, s. 117; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1315; Şener, s. 403; Can, s. 43; Turanlı, s. 944. *İmregün*'e göre, toplantı talebi reddedilen yönetim kurulu üyesinin toplantıya çağrı yapabileceği yönünde bir esas sözleşme hükmü öngörülmesi halinde yönetim kurulu üyesinin de toplantıya çağrı yapabilecektir. (İmregün, *Yönetim Kurulu Kararları*, s. 281).

³³⁵ Domanıç, *Şerh*, s. 588.

³³⁶ Dural'a göre, başkan dışındaki üyelere de toplantıya çağrı yetkisinin esas sözleşmeyle tanınması, başkanın belirli pay grupları tarafından seçildiği hallerde muhtemel kilitlenmelere karşı bir önlem mahiyeti de taşıyacaktır. Dural, s. 69.

³³⁷ Çoştan, s. 161-162, dn. 30. *Kırca*'ya göre de hem kurulun çalışmasına katkı sunması hem de şirketin menfaatine olması nedeniyle yönetim kurulu üyesine toplantıya çağrı hakkı tanınabilmelidir (Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 483).

³³⁸ Necla Akdağ Güney, *Anonim Şirketlerde Kuruluş*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 286.

edilmiştir³³⁹. Yönetim kurulunda görev dağılımı yapılması, yönetim kurulunun faaliyetlerinin bir düzen içerisinde yürütülmesinin temin edilmesi amaçlar. Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrasında böyle bir hüküm yer almasa dahi yönetim kurulu toplantılarına çağrı yetkisinin başkana ait olması Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesi gereğince yapılan görev dağılımının doğal bir sonucudur. Bizim de katıldığımız görüşe göre, Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrası ve yönetim kurulu başkanının kurul içerisindeki konumu dikkate alındığında, toplantıya çağrı yetkisinin münhasıran yönetim kurulu başkanına tanınmış olup, yönetim kurulu üyeleri tarafından yönetim kurulu toplantısına çağrı yapılamayacaktır.

Yönetim kurulu başkanının ve başkan vekilinin herhangi bir sebeple görevinin sona ermesi halinde, yönetim kurulu üyelerinin toplantı talep edebileceği bir makam yoktur. Benzer bir sorunla anonim şirketin kuruluşunda da karşılaşılmaktadır. Esas sözleşmeyle yönetim kurulu üyeleri belirlense dahi başkan seçilmemiştir. Yönetim kurulunun toplanması için üyeleri toplantıya davet edecek bir başkan bulunmamıştır. Böyle durumlarda, başkan seçiminin yapılabilmesi, boşalan üyeliklerin yerine yeni üyelerin seçilmesi yahut görev dağılımının yapılması için yönetim kurulu üyelerinden

³³⁹ “Yapılan yargılama ve saptanan somut uyuşmazlık bakımından uygulanması gereken hukuk kuralları gözetildiğinde dava konusu yönetim kurulu toplantısına daveti yapan yönetim kurulu başkanı olmayıp, 6102 Sayılı TTK'nın 392/7 maddesi uyarınca yönetim kurulu başkanı tarafından çağrı yapılmadan alınan yönetim kurulu kararı yoklukla malul ise de...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 16.04.2019 Tarih ve 2017/4046 Esas ve 2019/3035 Karar sayılı kararı (Abuzer Kendigelen, **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Türk Ticaret Kanuna İlişkin Kararları (2019)**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 172).

“Davalı anonim şirketin yönetim kurulunun 5 üyeden oluştuğu, davacı ...'nin yönetim kurulu başkanı olduğu, anonim şirketlerde yönetim kurulunu toplantıya davet yetkisinin açıkça yönetim kurulu başkanına verildiği, bu yetkinin emredici nitelikte olduğu, somut olayda yönetim kurulu başkanın daveti üzerine değil, toplantıya davet yetkisi olmayan üyelerin daveti üzerine yapıldığı, bu hususun anonim şirketin temel yapısına uymadığı ve TTK'nın 371/1-b maddesi uyarınca alınan bu yönetim kurulu kararlarının butlanı sonucunu doğurduğu....” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 26.01.2016 Tarih ve 2015/3129 Esas ve 2016/804 Karar sayılı kararı. Nomer Ertan'a göre, yönetim kurulu kararı bu haliyle yokluk yaptırımına tabidir. (Nomer Ertan, s. 49). “TTK'nın 390/1. maddesi gereğince toplantıda üç üyenin katılımı ve oyuyla karar alındığı gerekçesiyle yönetim kurulu kararının usulüne uygun olduğu kabul edilmiş ise de, yönetim kurulu başkanı olan ve üyenin toplantıda hazır bulunmadığı, diğer üç üye toplantıda hazır olmakla birlikte, yönetim kurulu başkanının ve üyenin bu toplantıdan haberdar edildiğine dair bir delil bulunmamaktadır. TTK'nın 390/4. maddesi gereğince, üyelere hiçbir toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararları kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı karar şeklinde yazılmış önerisine en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle verilebilir. Aynı önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmış olması bu yolla alınacak kararın geçerlilik şartıdır. TTK'nın bu hükmüne göre çağrısız yönetim kurulu toplantısı yapılması mümkün ise de, önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılması alınacak kararın geçerlilik şartıdır. Bu durumda, mahkemece, TTK'nın 390/4 ve 392/7. maddeleri gereğince geçersiz yönetim kurulu kararına dayalı olan ve TTK'nın 416. maddesi uyarınca toplanmadığı da sabit bulunan davalı Şirket'in 04/01/2014 tarihli olağanüstü genel kurulunda alınan kararların da geçersiz olduğunun kabulüyle davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken...”

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 24.04.2017 Tarih ve 2014/14750 esas ve 2017/2344 Karar sayılı kararı. (Nomer Ertan, s. 57-58).

bir veya birkaçının yapacağı çağrıyla yönetim kurulu toplantısının tertip edilmesi mümkündür³⁴⁰. Bu şekilde karar alınabilmesi, Türk Ticaret Kanunu'nun 363. maddesinde ve 366. maddesinin birinci fıkrasında yönetim kurulu açısından öngörülen emredici nitelikteki hükümlerin gereğidir.

Yönetim kurulunun, çağrı üzerine toplanabileceği gibi tüm yönetim kurulu üyelerinin bir arada bulunması ve üyelere herhangi birinin itiraz etmemesi şartıyla çağrısız da toplanabileceği öğretide ileri sürülmektedir³⁴¹. Yönetim kurulu toplantılarının çağrısız yapılabilmesi yargı kararlarında da ifade edilmiştir³⁴².

Yönetim kurulu üyesi toplantı talebinde bulunduğu takdirde, ne kadar süre içerisinde çağrı yapılacağına dair Türk Ticaret Kanunu'nda bir hüküm mevcut değildir. Yönetim kurulu toplantılarına hazırlık süreci göz önüne alındığında, toplantı çağrısı ile toplantı günü arasında, toplantıya esas konuların önemine göre belirlenecek ve toplantı hazırlıklarının tamamlanmasını mümkün kılacak kadar bir sürenin bulunması gerekir³⁴³. Ancak ticari hayat gereği acil olarak görüşülmesi gereken hallerde dürüstlük kuralı (TMK m. 2) ölçüt alınarak bu süre belirlenmelidir³⁴⁴. Yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyesinin toplantı yapılmasını istediği konuları dikkate alarak çağrı yapmayı geciktirmemelidir³⁴⁵. Yönetim kurulu üyesinin kısa bir süre içerisinde görüşülmesi gereken bir konuda toplantı talebinde bulunmasına rağmen yönetim kurulu başkanının uzun bir zaman geçtikten sonra yapacağı toplantı çağrısı, başkanın görevini yerine getirmesi bakımından yeterli görülemez. Yönetim kurulunun acil karar alması gereken konularda toplantıya çağrının zaman olarak uzatılması söz konusu kararın alınamaması yahut geç alınması nedeniyle bir zarar doğurduğu takdirde yönetim kurulu başkanının sorumluluğu gündeme gelebilir.

³⁴⁰ Hungerbühler, s. 71; Rasim Can Çakır, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 88, S. 2014/5, s. 123; Doğan, *Toplantı*, s. 17; Domaniç, Şerh, s. 587; Çoştan, s. 160-161; Gürpınar, s. 1106.

³⁴¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 487; Çoştan, s. 174.

³⁴² "... Yasa'nın bu hükmüne göre çağrısız yönetim kurulu toplantısı yapılması mümkün ise de, önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılması alınacak kararın geçerlilik şartıdır.". Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 15.06.2015 Tarih ve 2015/3013 Esas ve 2015/8295 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 23.11.2020).

³⁴³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 375; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 486.

³⁴⁴ Özkorkut, s. 46; Kübra Ercoşkun Şenol, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları", *Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan*, s. 1703.

³⁴⁵ Çoştan, s. 165.

c. Çağrının Şekli

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantı çağrısının ne şekilde yapılacağı ve hangi hususları içereceğine dair bir hüküm mevcut değildir. Bu durum, yönetim kurulu toplantılarının göz ardı edildiği şeklinde anlaşılmamalıdır. Her anonim şirkete yönetim organizasyonunu, çalışma esas ve usullerini göz önünde tutarak kendine uygun bir toplantı usulünü belirlemede imkân tanındığı kabul edilebilir³⁴⁶. Türk Ticaret Kanunu'nda detaylı hükümler yer almaması nedeniyle yönetim kurulu toplantılarına ilişkin esaslar, esas sözleşmeyle³⁴⁷ yahut iç yönergeyle belirlenebilir³⁴⁸. Anonim şirkette organlar arası ilişki göz önüne alınırsa, yönetim kurulunun kendi işleyişine ve kendi yapısına dair hususları iç yönergeyle düzenlemesi organın kendini yönetmesi bakımından daha yerindedir³⁴⁹. Ayrıca yönetim kurulunun çalışmasına ilişkin hükümlerin esas sözleşmede öngörülmesi halinde, yönetim kurulunun daha etkili çalışması adına yapılması gereken değişikliklerde yönetim kurulunun hareket alanı kısıtlanır. İç yönergede düzenlenen hususlarda gerekli değişimler yönetim kurulu tarafından süratli şekilde yapılabilir³⁵⁰.

Genel kurul toplantılarında pay sahiplerine toplantı adresi ve gündemin iadeli taahhütlü mektup aracılığıyla bildirileceği öngörülmüştür (TTK m. 414). Yönetim kurulu toplantı çağrısının üyelere ne şekilde bildirileceği ile ilgili bir hüküm ise Türk Ticaret Kanunu'nda mevcut değildir. Şirketin esas sözleşmesinde veya iç yönergesinde öngördüğü şekli şartlar varsa bunlara uyulmalıdır. Bunun dışında yönetim kurulu toplantılarına çağrı herhangi bir şekle tabi değildir³⁵¹. Bu nedenle yönetim kurulu başkanı telefon, e-posta, mektup yahut noter aracılığı gibi birçok

³⁴⁶ Tekinalp, s. 266; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 482; Çoştan, s. 174.

³⁴⁷ Tekinalp, s. 266; Nomer Ertan, s. 49-52; Gürpınar, s. 1106. Aksi görüşte *Ercoşkun*'a göre emredici hükümler ilkesi gereğince, yönetim kurulu toplantılarına ilişkin düzenleme karşısında bu hususların esas sözleşmeyle düzenlenmemesi mümkün gözükmemektedir (Ercoşkun, s. 1700).

³⁴⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 376; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1315; Nomer Ertan, s. 48-49; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 482; Çoştan, s. 174; Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 270; Gizem Kılıç Akyıldız, "Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrılmaması ve Alınan Kararlara Etkisi", *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 2304.

³⁴⁹ Kırca, esas sözleşmeyle yönetim kurulunun çalışma usulüne ilişkin birtakım hususların düzenlenmesinde genel kurulun yönetim kurulunun yetki alanına müdahale anlamı taşıyabileceği görüşünün dikkate alınması gerektiğini haklı olarak ifade etmektedir (Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 483).

³⁵⁰ Himmet Koç, *Anonim Şirketlerde İç Yönerge İle Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri*, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 51.

³⁵¹ Yasaman, s. 22; Çoştan, s. 174; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 486, Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373; Nomer Ertan, s. 49.

şekilde çağrı yapabilir³⁵². İspat açısından yönetim kurulu toplantı çağrısının yazılı olması önemlidir³⁵³.

Yönetim kurulu başkanından yönetim kurulu toplantısı talep etmek, toplantılara katılmak ve toplantıda görüşlerini açıklamak yönetim kurulu üyelerinin sahip olduğu haklardır³⁵⁴. Bu nedenle yönetim kurulu başkanı tarafından yapılan çağrının yönetim kurulunun tüm üyelerine yönelik olması gerekir³⁵⁵. Yönetim kurulu üyelerinin şahıslarını doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren ve bu nedenle tarafsız olamayacağı düşünülen konuların görüşüleceği toplantılar olabilir.

Yönetim kurulu üyesinin şirket dışı kişisel menfaati varsa yahut altsoy, üstsoy yakınları ile üçüncü dereceye kadar olan kan ve kayın hısımlarının menfaatleriyle şirket arasında menfaat çatışması varsa yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılamayacağı öngörülmüştür (TTK m. 393). Yönetim kurulu üyelerinden herhangi birisinin toplantıda görüşülecek konularda kendi menfaatleriyle yahut inançlı yönetim kurulu üyeliğinde olduğu gibi bağlılık durumundan kaynaklı menfaat çatışmalarında ilgili üyenin yönetim kurulu başkanına bildirerek toplantıya katılmaması ve karar alma sürecini etkilememesi gerektiği öğretide ileri sürülmüştür³⁵⁶. Yönetim kurulu üyesinin anonim şirketle menfaat çatışması halinde, toplantıya mı katılamayacağı yoksa oylamaya mı katılamayacağı öğretide tartışmalıdır³⁵⁷. Türk Ticaret Kanunu'nun 393. maddesinin lafzı ve gerekçesi göz önüne alındığında³⁵⁸, yönetim kurulu üyesi maddede öngörülen hallerle sınırlı olarak yönetim kurulu toplantılarına katılma yasağına tabidir. Bu yasağın yalnızca oy kullanma bakımından değil müzakerelere katılamamayı da kapsadığı kanaatindeyiz³⁵⁹.

³⁵² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373; Ercoşkun Şenol, s. 1703; Akdağ Güney, s. 250. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 486; Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 271; Nomer Ertan, s. 49; Christoph B., Böhler, Die Aktiengesellschaft, Generalversammlung und Verwaltungsrat, Mängel in der Organisation, Art. 698-726 und 731b OR Reihe ZK - Zürcher Kommentar, 3. Auflage, 2018, s. 718.

³⁵³ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 484; Çoştan, s. 174.

³⁵⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 408; Üçışık/Çelik, s. 478; Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları*, s. 203-204.

³⁵⁵ Böhler, s. 717; Gürpınar, s. 1107; Çoştan, s. 176; Kılıç Akyıldız, s. 2304.

³⁵⁶ Pulaşlı, *Sorumluluk*, s. 61-62.

³⁵⁷ Yönetim kurulu üyesinin şirketle menfaat çatışması olması halinde yalnızca oylamaya değil toplantıya da katılamayacağı yönünde Bkz. Ömer Teoman, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Müzakerelere Katılma Yasağına (TTK 332) Aykırılığın Yaptırımı Nedir?", *BATİDER*, Y. 2010, C. XXVI, S. 5, s. 10.

³⁵⁸ "Yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantısına kendisi veya yakınları ile şirket arasında menfaat çatışması varsa katılamaz." TBMM Dönemi: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 187.

³⁵⁹ Teoman, *Müzakere*, s. 9-10.

Yönetim kurulu başkanının belirli üye ya da üyeleri toplantıya çağırması ve toplantının çağrılmayan üyelerin yokluğunda gerçekleştirilmesi halinde toplantıda alınan kararların geçerliliğine ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda bir hüküm yer almamaktadır. Öğretide yönetim kurulu üyeleri için toplantıya katılma hakkının vazgeçilmez bir hak olduğu³⁶⁰, yönetim kurulu üyesine çağrı yapılmadığı yahut usulsüz yapılan çağrı sonucunda bazı yönetim kurulu üyelerinin katılamadığı toplantılarda alınacak kararların yokluk yaptırımına tabi olacağı ileri sürülmektedir³⁶¹. Yargı kararlarında da yönetim kurulunun tüm üyelerine çağrı yapılmadan alınan kararların yok hükmünde olduğu ifade edilmiştir³⁶². Kendisine çağrı yapılmayan yönetim kurulu üyesi, yokluğunda alınan kararlara karşı dava açabilir. Toplantıya çağrı tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmasına rağmen toplantıya istemli olarak katılmamış bir yönetim kurulu üyesi kötü niyetle hareket ederek alınan kararlara karşı, çağrı yapılmadığı gerekçesiyle dava açabilir. Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantısına çağrı herhangi bir şekle tabi tutulmamış olsa da böyle durumlarda çağrının ispat edilebilir şekilde yapılmış olması önem taşır. Zira yönetim kurulu üyesi tarafından açılan bir davada, üyenin toplantıya çağrıldığını kanıtlamak yönetim kurulu başkanına düşecektir³⁶³.

d. Çağrının İçeriği

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantı çağrısının neleri içermesi gerektiğiyle ilgili bir hükme yer verilmemiştir. Ancak bir heyet organ olması gereğiyle yönetim kurulu toplantı çağrısının belirli bir içeriğe sahip olması gerekir. Bu kapsamda çağrı içeriğinde en azından toplantıda görüşülecek konular, toplantı yer ve zamanına yer verilmesi gerekir.

³⁶⁰ Işık, s. 181.

³⁶¹ İmregün, Yönetim Kurulu Toplantıları, s. 289; Kapancı, s. 694; Ercoşkun Şenol, s. 1719; Coştan, s. 176; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 487; Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları*, s. 203-204; Kılıç Akyıldız, s. 2308. Kara, bazı üyelerin çağrılmadığı yönetim kurulu toplantısında alınan kararların geçersiz olduğunu ileri sürmüştür. (Elif Kara, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü", *LHD*, Y. 2014, C. 12, S. 144, s. 89).

³⁶² "Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu, toplanan deliller ve tüm dosya kapsamına göre; davalı şirketin yönetim kurulu üyesi olan davacının yönetim kurulu toplantısına çağırıldığının kanıtlanmadığı, yönetim kurulu toplantısına çağrının usulsüz yapıldığı, davaya konu 26/04/2016 tarih ve 33 numaralı yönetim kurulu kararının yok hükmünde olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir." Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 17.06.2020 Tarih ve 2019/4941 Esas ve 2020/2973 Karar sayılı Kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 23.11.2020).

³⁶³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373.

e Toplantının Yeri ve Zamanı

Öncelikle yönetim kurulu üyelerine yapılacak olan toplantı çağrısında toplantının tarihi ile toplantı adresinin yer alması gerekir³⁶⁴. Yönetim kurulu toplantısının yapılacağı yer, üyelerin ulaşabilmesi bakımından uygun bir yer olarak belirlenmelidir³⁶⁵. Şirketin esas sözleşmesinde yahut iç yönergesinde toplantı yapılacak yer belirlenmişse her çağrıda toplantı adresi belirtilmesine gerek olmadığı; farklı bir adreste yapılacak toplantılarda ise toplantı adresinin çağrıda belirtilmesi gerektiği de öğretide ifade edilmektedir³⁶⁶. Kanaatimizce, yönetim kurulu başkanı toplantıya çağrı yaparken toplantının adresini ve tarihini açık bir şekilde belirtmelidir³⁶⁷. Kanunen zorunlu olmamakla beraber yönetim kurulu toplantıları genellikle şirket merkezinde yapılması özellikle toplantıda istenen belgelere ulaşmak ve ihtiyaç hâsıl olduğunda şirket çalışanlarının bilgisine başvurmak açısından kolaylık sağlar³⁶⁸. Öğretide ayrıca toplantı başkanının görüşülecek konu nazara alınarak gerekli görüldüğünde farklı bir yerde - örneğin, şirketin yatırım yapmayı planladığı bir proje için önemli olan bir yerde - toplantı yapabileceği de kabul edilmektedir³⁶⁹.

Esas sözleşme, iç yönerge yahut yönetim kurulunun alacağı ilke kararları ile toplantı yeri ve zamanı belirlenebilir³⁷⁰. Eğer belirlenmemişse toplantı yerini ve konunun önemini göz önünde bulundurarak toplantı zamanını³⁷¹ belirlemek yönetim kurulu başkanının takdirindedir³⁷².

Şirketin esas sözleşmesinde yahut iç yönergesinde toplantı zamanı belirlenmiş olsa dahi gerekli görüldüğünde söz konusu süreler beklenmeden de toplantı yapılabilir³⁷³.

f. Toplantının Gündemi

Yönetim kurulu toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi bulunmasa da toplantı kavramının mahiyeti ve heyet organ olarak görev yapılması gereğince bir gündemin

³⁶⁴ Çoştan, s. 174; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 486; Ercoşkun Şenol, s. 1703-1704.

³⁶⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 486; Ercoşkun Şenol, s. 1703-1704.

³⁶⁶ ETTK döneminde yer alan bu görüş için Bkz. Ercoşkun Şenol, s. 1703.

³⁶⁷ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 486.

³⁶⁸ Bühler, s. 725.

³⁶⁹ Bühler, s. 725.

³⁷⁰ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1312; Çoştan, s. 174.

³⁷¹ Esasen başkan herhangi bir ön koşul olmaksızın istediği zaman yönetim kurulunu toplayabilir (Plüss Müller/Lips/Plüss, s. 113).

³⁷² Çamoğlu'na göre bu takdir hakkı kullanılırken üyelerin görüşlerinin de değerlendirilmesi gerekir. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 375.

³⁷³ Bühler, s. 718.

bulunması gerekir³⁷⁴. Gündemin üyelere bildirilmesi zorunlu olmasa da toplantının tertip edilmesine esas alınan konular, yönetim kurulu üyelerinin bilgi sahibi olması için, yönetim kurulu üyelerine toplantı çağrısında bildirilmelidir³⁷⁵. Toplantı çağrısında yönetim kurulu üyelere gündemin bildirilmesi, üyelerin toplantıya hazır katılabilmelerine ve etkin müzakere süreci yürütebilmesine olanak tanır³⁷⁶.

Yönetim kurulu toplantılarında gündemin belirlenmesi yönetim kurulu başkanına düşen bir görevdir³⁷⁷. Ancak yönetim kurulu toplantıları bir gündeme bağlı olmadığından³⁷⁸, toplantıda gündem dışı bir husus görüşülmek istendiğinde, söz konusu hususun gündeme alınması başkandan talep edilebilir³⁷⁹.

3. Yönetim Kurulu Başkanının Toplantı Talebini Reddetmesi

Yönetim kurulu üyesinin toplantı talebinin yönetim kurulu başkanı tarafından hangi hallerde reddedilebileceği; talebin açıkça reddi yahut toplantı çağrısında bulunulmaması gibi örtülü reddi halinde toplantı yapılmasının nasıl sağlanabileceği Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmemiştir.

Yönetim kurulu üyesinin toplantı talebini yaparken gerekçe sunması kanunen zorunlu değildir. Ancak, toplantı talebinde bulunan yönetim kurulu üyesinin talebini toplantı istemine esas konularla birlikte sunması gerektiği öğretide ifade edilmektedir³⁸⁰. Çamoğlu, toplantı isteminin gerekçesi gösterilmemiş olsa dahi talebin başkan tarafından mutlaka yerine getirilmesi gerektiğini savunmaktadır³⁸¹. Ancak toplantıya çağrı yapılmaması halinde çözümün nasıl sağlanacağına dair kanun boşluğunun mevcut olduğu ve bu sorunun çekişmesiz yargı usulü içerisinde öngörülecek bir dava hakkının tanınması suretiyle çözülebileceğini ileri sürmüştür³⁸².

Yönetim kurulu üyesinin toplantı talebinde yer alan gerekçelerin, toplantı yapılmasını gerektirip gerektirmediğinin yönetim kurulu üyesinin takdirinde olduğu

³⁷⁴ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 486.

³⁷⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 375; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), 486. Esas sözleşmede gündemin toplantı çağrısında bildirilmesi gerektiğine ilişkin bir hüküm bulunsa da, gündemin bildirilmediği toplantıda alınan kararların geçersiz olmayacağı öğretide ileri sürülmüştür. Çoştan, s. 175.

³⁷⁶ Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 272.

³⁷⁷ Arslanlı, s. 117; İmregün, Ortaklıklar, s. 164; Yasaman, s.23; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1313; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 375; Özkorkut, s. 47; Ercoşkun Şenol, s. 1703; Özkorkut, s. 47.

³⁷⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 375-376; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 486; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1313.

³⁷⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 375-376.

³⁸⁰ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 484; Ercoşkun Şenol, s. 1704.

³⁸¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373.

³⁸² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373.

ve yönetim kurulu başkanının hangi konularda toplantı yapılmasının gerektiğini takdir etme hakkının bulunmadığı öğretiler ileri sürülmektedir³⁸³. Buna göre yönetim kurulu üyesi yönetim kurulu başkanından toplantı talebinde bulunurken takdir hakkını kendisi kullanır. Buna rağmen yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyesinin talebine esas konuyla ilgili toplantı yapılmasına gerek olmadığı nedeniyle talebi reddetmesi, bazı hallerde yönetim kurulu başkanının sorumluluğuna yol açabilir³⁸⁴. Buna örnek olarak, şirket için önemli bir konuda acil olarak toplantı yapılması ve toplantıya ihtiyaç duyulan hususların üyeler arasında müzakere edilmesi gerekirken başkanın toplantı talebini reddetmesi gösterilebilir. Yönetim kurulunun yönetim yetkisini gereği gibi yerine getirebilmesi ve yönetim kurulu üyelerinin şirkete karşı olan borçlarını ifa edebilmesi toplantı yapılması suretiyle karar alınarak sağlanacağından, yönetim kurulu üyesi tarafından toplantı talep edildiğinde gereği yerine getirilmelidir³⁸⁵.

Yönetim kurulu üyesinin toplantı talebi, dürüstlük ilkesine (TMK m. 2) açıkça aykırı olduğunda yahut hakkın kötüye kullanımı teşkil ettiğinde reddedilebilir³⁸⁶. Yönetim kurulu toplantısına çağrı yetkisi Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin yedinci fıkrasında yönetim kurulu başkanına tanındığından ve görev dağılımı gereğince yönetim kurulunu başkan idare ettiğinden, bu tür talepleri yönetim kurulu başkanı reddedebilir. Yönetim kurulu başkanı kendisine gelen bir toplantı talebini reddederken yönetim kurulu üyelerinin haklarını, yönetim kurulunun işleyişini ve şirketin menfaatlerini gözeten karar vermelidir.

Belirli zaman aralıklarında düzenli olarak yönetim kurulu toplantısı yapılmasına ve toplantılarda üyelerin müzakere edecekleri konular hakkında gerekli ortamın sağlanmasına rağmen sürekli olarak toplantı talebinde bulunulması hakkın kötüye kullanımına örnek gösterilebilir. Çünkü yönetim kurulunun faaliyetlerini yürütebilmesi için yönetim kurulu toplantıları büyük önem taşısa da alınan kararların uygulanabilmesi gerekir. Kurul olarak etkili çalışılmasını ve alınan kararların uygulanmasını önleyecek şekilde sürekli toplantı talebinde bulunulması durumunda

³⁸³ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 28, s. 309, N. 115; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 485; Çoştan, s. 166. Müller/Lips/Plüss eserlerinde üyenin gerekçe belirterek toplantı yapılmasını istemesi halinde başkanın bu talebe gecikmeksizin uyması gerektiğini, aksi halde ortaya çıkan zarardan sorumlu olacağını ifade etmişlerdir (s. 112).

³⁸⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 485; Akdağ Güney, s. 248; Çoştan, s. 166; Müller/Lips/Plüss, s. 112.

³⁸⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373.

³⁸⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 485; Akdağ Güney, s. 248.

yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu ve şirket bakımından herhangi bir menfaatin olduğu söylenemez. Yönetim kurulunun görevlerini yerine getirmesine engel teşkil edecek bu tür toplantı talepleri yönetim kurulu başkanı tarafından reddedilebilir.

Şirketin menfaatleri ile yönetim kurulu üyelerinin şirket içi menfaatlerinin çatışma halinde olması yahut yönetim kurulu üyesinin menfaatinin görüşülecek konularda öne çıkması durumunda, yönetim kurulu üyesi toplantı talebinde kişisel menfaatinin göz önünde tutmaktaysa talep yönetim kurulu başkanı tarafından reddedilebilir. Ayrıca yönetim kurulu toplantısı yapılması istenen ve toplantıda alınması halinde batıl olacak kararlar bakımından da yönetim kurulu başkanının toplantı taleplerini reddedebileceği düşünülebilir³⁸⁷. Çoştan'a göre bir konunun yönetim kurulunda daha önce görüşülmüş olması yahut ilgili konunun daha önceki toplantılarda reddedilmiş olması gibi sebeplerle yönetim kurulu üyesinin toplantı talebi reddedilmemelidir³⁸⁸.

Yönetim kurulu üyesinin toplantı talebi açıkça yahut örtülü olarak reddedildiğinde toplantı yapılmasını sağlamak için yönetim kurulu üyesinin ne yapması gerektiği belirsizdir. Öğretide, esas sözleşmede öngörülme şartıyla yönetim kurulu üyesinin kendisinin çağrı yapabileceği³⁸⁹; yönetim kurulu toplantısının yapılmasını mahkeme aracılığıyla sağlayabileceği³⁹⁰ yahut toplantıya çağrıda bulunmaktan imtina eden yönetim kurulu başkan ve başkan vekillerinin görevine son verilmek suretiyle yeniden görev dağılımı yapılarak toplantı yapılmasının temin edilebileceği ileri sürülmektedir³⁹¹.

Öğretideki bir görüşe göre başkan tarafından talebi reddedilen üye toplantı çağrısını kendisi yapabilir³⁹². Diğer bir görüşe göre ise ancak, esas sözleşmede düzenlenmek şartıyla toplantı talebi reddedilen yönetim kurulu üyesi, toplantı çağrısını bizzat kendisi yapabilir³⁹³. Yönetim kurulu üyesinin toplantı talebinin reddedilmesi halinde, esas sözleşmede öngörülme şartıyla yönetim kurulu üyesine çağrı yetkisi

³⁸⁷ Çoştan'a göre bu tür durumlar sınırlı olduğu gibi yönetim kurulu tarafından henüz alınmamış bir kararın batıl olacağı düşünülerek talebin reddedilmesinin yönetim kurulunun alanına müdahale teşkil edeceği göz önünde tutulmalıdır. (Çoştan, s. 166).

³⁸⁸ Çoştan, s.166.

³⁸⁹ Domaniç, s. 366; İmregün, Yönetim Kurulu Kararları, s. 281; Çoştan, s. 161.

³⁹⁰ Kortunay, s. 150; Çakır, s. 123.

³⁹¹ Çoştan, s. 167.

³⁹² Pulaşlı, Şerh, s. 1315; Şener, s. 405.

³⁹³ Oğuz İmregün, "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Kararları", **Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı**, C.1, İstanbul, 2011, s. 281; Turanlı, s. 944.

tanınabileceğine dair bir hüküm Türk Ticaret Kanunu'nda yer almamaktadır. Yargı kararlarında da çağrı yetkisinin münhasıran başkana tanındığı ifade edilmektedir³⁹⁴. Bu nedenle yönetim kurulu başkanı toplantı talebini reddettiği takdirde yönetim kurulu üyeleri tarafından toplantıya çağrı yapılamaz.

Diğer bir görüşe göre ise yönetim kurulu üyesinin toplantı talebi reddedildiğinde şirkete karşı açılacak bir dava aracılığıyla yönetim kurulu toplantısının yapılması sağlanabilir³⁹⁵. Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkını düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin dördüncü fıkrasında yönetim kurulu başkanının bilgi alma talebini reddetmesi halinde yönetim kurulu üyesinin dava açabileceği öngörülmüşken yönetim kurulu üyesinin toplantı talebinin reddedilmesi halinde mahkemeye başvurabileceğine dair bir hüküm sevk edilmemiştir.

Yönetim kurulu toplantısının düzenlenmesi için talebi reddeden başkanın görevden alınması da bir çözüm yolu olarak düşünülebilir. Tekrar görev dağılımı yapılarak yönetim kurulunun toplantı yapması sağlanabilir. Öncelikle böyle bir ihtimal, görev dağılımı yönetim kurulu tarafından yapılmaktaysa söz konusu olur. Ayrıca bir yönetim kurulu üyesinin yapacağı öneri üzerine diğer üyelerin onay vermesiyle başkan ve başkan vekilleri görevinden azledilip yerine yenileri seçilebilecekse de bu şekilde karar almanın ön koşulunun yönetim kurulu üyelerinden hiçbirinin toplantı talebinde bulunmaması olduğu da unutulmamalıdır (TTK m. 390/4). Yönetim kurulu başkanına sunulmaksızın bu şekilde karar alınamayacağı yargı kararlarında ifade edilmiştir³⁹⁶. Yönetim kurulu başkanı görevden alınmasıyla ilgili öneri kendisine ulaştığında toplantı yapılmasını istediği takdirde bu şekilde karar alınamaz. Bu nedenle başkanın görevden alınması ve yerine yeni bir başkan atanması

³⁹⁴ “Toplantıya çağrının kanunda herhangi bir şekle tabi tutulmadığı, ancak tüm yönetim kurulunun toplantıdan haberdar edilmesinin asıl amaç olduğu, yönetim kurulunu toplantıya çağırmanın başkanın görevi olduğu ve başkanın bulunmadığı zamanlarda başkan vekilinin de yönetim kurulunu toplantıya çağırabileceği yönündeki hükmün emredici olduğu...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 21.03.2018 Tarih ve 2016/9409 Esas ve 2018/2154 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 23.11.2020).

³⁹⁵ İmregün, s. 163; Coştan, s. 169; Özdemir, s. 52.

³⁹⁶ Yapılan açıklamalar ışığında somut olaya dönüldüğünde; davalı şirketin 07.03.2013 tarihinde genel kurulunun yapılmasına ilişkin yönetim kurulu kararının, yönetim kurulu toplantısı yapılmadan alındığı yargılamada tanık olarak dinlenen diğer yönetim kurulu üyelerinin beyanlarından anlaşılmaktadır. Bu durumda, anılan yönetim kurulu kararının yukarıda değinilen TTK'nın 390/4 maddesine uygun biçimde alınması gerekmekte olup davalı tarafından davalı yönetim kurulu başkanına söz konusu karar önerinin yapıldığı ispat edilmediğinden davalı şirketin 07.03.2013 tarihinde genel kurulunun yapılmasına ilişkin olarak alınan yönetim kurulu kararı geçersiz bulunmaktadır...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 17.11.2015 tarih ve 2014-17476/12128 Esas ve Karar sayılı kararı. (Nomer Ertan, s. 57).

uzun bir süreç gerektirebilir. Bu süre içerisinde yönetim kurulu toplantısı yapmanın bir faydası kalmayabilir.

Yönetim kurulu başkanının toplantıya çağrı yapmasını sağlamak adına, yönetim kurulunun düzenli olarak ve hangi aralıklarla toplantı yapacağını iç yönergeyle yahut yönetim kurulu tarafından alınacak bir kararla tespit edilmesi yerindedir. Böyle bir durumda yönetim kurulu başkanı bu yönerge yahut karar uyarınca toplantıları düzenleyeceği gibi yönetim kurulu üyeleri tarafından da gerekli düzenlemelere uyulması başkandan talep edilebilecektir.

4. Yönetim Kurulu Toplantısının İdaresi

Yönetim kurulu toplantısında görüşülecek konuların bir düzen içerisinde görüşülmesi, yönetim kurulu üyelerine toplantı anında müzakere imkanı tanınması, etkili ve çözüm odaklı toplantıların yapılması yönetim kurulu toplantılarının nasıl idare edileceği ile alakalıdır. Toplantı içerisinde görüşülecek konular hakkında üyelerin bilgi sahibi olabilmesi ve karar alınmadan önce yönetim kurulu üyelerinin farklı görüşleri tartışmaya sunabilmesi için yönetim kurulu toplantısında bir düzenin varlığı gerekir.

Yönetim kurulu toplantılarının idare edilmesi olarak ifade edilebilecek bu görev yönetim kurulu başkanına aittir³⁹⁷. Öğretide yönetim kurulu toplantılarının yönetim kurulu başkanı dışında başka bir üye tarafından yönetilmesinin kararlaştırılabileceği ileri sürülmektedir³⁹⁸. Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantılarının yönetim kurulu başkanı tarafından idare edileceğinde dair açık bir hüküm mevcut değildir. Ancak yönetim kurulunda bir görev dağılımı yapılması, yönetim kurulu üyelerinin toplantıyı başkandan talep etmesi ve üyelerin bilgi alma hakkını kullanabilmesinde başkanın önemli bir rol üstlenmesi nedeniyle yönetim kurulu toplantılarının başkan tarafından idare edilmesi gerekir. Aslında bu sonuç görev dağılımı yapılmasının doğal bir gereğidir. Çünkü yönetim kurulunun yürüttüğü faaliyetler hakkında hâkim olarak bilgiye sahip olan, toplantıya çağrıya yetkili olması nedeniyle toplantıda görüşülecek konulara dair bilgisi olan bir başkanın toplantıyı yönetmesi, diğer yönetim kurulu üyelerinin yönetmesinden daha faydalıdır. Aksi

³⁹⁷ Necat Tüzün, *Anonim Şirketler*, Balkanoğlu Matbaası, Ankara, 1962, s. 39; Mehmed Emin Doğan, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantısı*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, 2018, s. 16; Pulaşlı, Şerh, s. 1252; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 488; Kortunay, s. 224.

³⁹⁸ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 488.

takdirde Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesi gereğince görev dağılımı yapılması anlamsız kalır.

Yönetim kurulu toplantıları, üyelerin yönetimle ilgili hususlarda alınacak kararlara bilinçli katılımlarını sağlamakla beraber, yönetimle ilgili bilgi sahibi sağlayan en önemli aktördür³⁹⁹. Yönetim kurulu başkanı, toplantının gündeminde yer alan konularda, yönetim kurulu üyelerinin bilgi sahibi olmaları için gerekli olan evrakları hazırlamalı ve toplantı anında üyelerin kullanımına hazırlanmasıyla görevlidir⁴⁰⁰. Böyle bir hazırlık yapılmamışsa, yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını kullanması halinde yönetim kurulu toplantıları süre olarak uzayacaktır. Bu durum karar alınmasını zorlaştırabileceği gibi yeni bir toplantı yapılması ihtiyacını da doğurabilir. Yönetim kurulu üyelerinin yükümlülükleri ve sorumlulukları göz önüne alındığında, yetersiz bilgi temini ve yetersiz müzakere halinde yeni bir toplantı mutlaka yapılmalıdır. Ancak, toplantıya eksik hazırlanma yüzünden sürekli olarak yönetim kurulu toplantıları uzatılmamalıdır. Bu durum şirketin yönetiminde tikanıklıklara ve yavaşlamalara sebebiyet verebilir. Yönetim kurulunun bu nedenlerden ötürü karar alamaması ise yönetim kurulu başkanının sorumluluğuna yol açabilir.

Yönetim kurulu toplantılarını yürütme görevi yönetim kurulu başkanına ait kabul edildiğinden yönetim kurulu toplantısı esnasında toplantının yürütülmesinde ve müzakere sürecinde başkanın sahip olduğu hakların da incelenmesi gerekir. Yönetim kurulu üyeleri, karar alınmadan önce gerçekleşen müzakerelerde görüşlerini kurula açıklarlar. Yönetim kurulu üyesinin gereğinden fazla kez söz alması, konuşma süresini çok uzatması, toplantıyı uzatmak amacıyla sürekli olarak bilgi alma talebinde bulunması gibi durumlar söz konusu olduğunda “*yönetim kurulu başkanı tarafından yönetim kurulu üyesine karşı bir yaptırım uygulanabilir mi?*” sorusu akıllara gelmektedir. Pay sahibi sayısı çok fazla olan anonim şirketlere ilişkin özel sorunlar dışında aynı sorunlar genel kurul toplantılarında da yaşanmaktadır.

Yönetim kurulu toplantılarında toplantının idaresine ve toplantı içerisinde uygulanabilecek yaptırımlara ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda bir hükme yer

³⁹⁹ Kalender, s. 160.

⁴⁰⁰ Pulaşlı, Şerh, s. 1253; Metin Kıratlı, “TTK m. 392'ye Göre Bilgi Alma Hakkının Kullanılmasında Yönetim Kurulu Başkanının Rolü”, *KHM*, C. 1, S. 2, 2021, s. 246.

https://khm.info.tr/wp-content/uploads/2021/05/Kiratli_C1S2.pdf (Erişim: 26.05.2021).

verilmemiştir. Bu nedenle meclis iç tüzükleri başta olmak üzere birtakım hukuki düzenlemeler, yönetim kurulunun yapısına uygun olduğu ölçüde kıyasen uygulanabilecektir⁴⁰¹.

Öğretide, genel kurul toplantılarında konuşma süresinin sınırlandırılıp sınırlandırılmayacağı, sınırlandırma yapılabileceğinin kabul edildiği takdirde bu sınırlandırmanın genel kurul tarafından mı yoksa toplantı başkanı tarafından mı yapılacağı ve sınırlandırmalarda dikkat edilmesi gereken hususların neler olacağı tartışmalıdır⁴⁰². Aynı sorunların yönetim kurulu toplantılarında yaşandığı ve benzer sorunların nasıl çözüme kavuşturulacağı da öğretilerde ileri sürülmüştür⁴⁰³. Genel kurul toplantılarında karşılaşılan bu tür sorunların çözüme kavuşturulması için önerilen görüşler ve yönetim kurulu toplantılarında yaşanacak sorunlara ilişkin öğretilerde yapılan değerlendirmeler göz önünde tutularak konu ele alınacaktır. Genel kurul toplantılarına ilişkin öğretilerde yer alan görüşler, benzerlik gösterdikleri ölçüde yönetim kurulu toplantıları bakımından referans alınacak olup tekrara düşülmemesi adına genel kurul toplantısı için öngörülmüş olmalarına ayrıca değinilmeyecektir⁴⁰⁴.

a. Yönetim Kurulu Toplantısının Kayda Alınması

Yönetim kurulu toplantılarında görüşülen konuların ve yönetim kurulu üyelerinin bu toplantılarda ileri sürdükleri görüşlerin saptanması bakımından yönetim kurulu toplantılarında müzakerelerin kayıt altına alınması önem taşır. Kanun koyucu, yönetim kurulu toplantılarında gerçekleşen müzakerelerin kayda alınmasına ve kaydın nasıl alınacağına ilişkin bir düzenlemeye Türk Ticaret Kanunu'nda yer vermemiştir. Yönetim kurulu toplantılarında ses kaydı yahut sesli görüntü kaydı alınması yönetim kurulu üyelerinin kişilik haklarını ilgilendirmektedir⁴⁰⁵. Toplantının kayıt alınabilmesine ilişkin bir çözüm üretebilmek için yönetim kurulu üyelerinin kişilik

⁴⁰¹ Ömer Teoman, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması", *Tüm Makalelerim*, C. I-II, s. 514.

⁴⁰² Bkz. Teoman, *Konuşma Süresinin Sınırlandırılması*, s. 514 vd.

⁴⁰³ Doğan, *Toplantı*, s. 37 vd.

⁴⁰⁴ Halka açık anonim şirketlerin genel kurullarına ilişkin değerlendirmeler, yönetim kurulu için yapacağımız değerlendirmelerle örtüşmemektedir. Örneğin, halka açık anonim şirketlerde genel kurul toplantılarının kayıtlarının alınmasında kişilik hakları bakımından yapılacak değerlendirmeler yönetim kurulu için söz konusu değildir. Zira halka açık anonim şirketlerde kamuya açıklık yönetim kurulundan çok farklı bir niteliktedir. Halka açık anonim şirketlerde toplantının kayda alınması hakkındaki yaklaşımlar için Bkz. Ömer Teoman, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Ses Alma Aygıtlarının Kullanılması", *Tüm Makalelerim*, C.I-II, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 309-312.

⁴⁰⁵ Teoman, *Ses Alma*, s. 311; Doğan, *Toplantı*, s. 37.

haklarının ihlal edilip edilmeyeceğinin önemle saptanması gerekir. Ayrıca yönetim kurulu toplantılarında alınan kayıtların dikkatle saklanması gerekir. Aksi takdirde şirket açısından zarar doğabilir.

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantısının kaydedilip kayıt edilemeyeceğine ilişkin bir hüküm bulunmaması nedeniyle şirketin esas sözleşmesinde yahut iç yönergesinde toplantıların kaydına ilişkin bir hüküm bulunup bulunmadığına bakılması gerekecektir. Öğretide yönetim kurulu toplantılarında müzakerelerin kayıt alınabileceğine ilişkin hükme esas sözleşmede yer verilebileceği ifade edilmiştir⁴⁰⁶. Bu görüş sahiplerine göre, kayıt almakta amaç kamuya açıklanma olmayıp kapalı bir organ olması nedeniyle yönetim kurulunda yahut genel kurulda kayıt tutulmasının amacı, Türk Ticaret Kanunu'nda toplantı tutanaklarına ilişkin detaylı bir içeriğin yer almaması nedeniyle toplantıda gerçekleşen olayları ve ileri sürülen görüşleri tespit edebilmektir⁴⁰⁷. Türk Ticaret Kanunu'nda konuya ilişkin bir hüküm sevk edilmemiş olması nedeniyle yönetim kurulu toplantılarında alınan kararlara karşı açılacak iptal davaları ve yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davalarında hukuka aykırı hususların tespitini oldukça kolaylaştıracak bu uygulamanın şirket esas sözleşmesinde yahut yönetim kurulunda öngörülebileceği görüşüne katılmaktayız. Ancak toplantıların kayda alınmasında yegâne amaç yönetim kurulu toplantılarında ileri sürülen söz ve düşünce ile müzakerelerin saptanabilmesi olmalıdır. Kayıtlar, kayıt tutan kişilerce hiçbir şekilde farklı bir amaçla kullanılmamalı ve şirket içerisinde yer alan çalışanlar dâhil ilgisi olmayan kimseye kayıtların örneği verilmemelidir. Aksi takdirde yönetim kurulu üyelerinin anonim şirkete karşı kişisel verilerin ihlal edildiği gerekçesiyle dava açması muhtemeldir. Ayrıca şirkete ilişkin sırların ilgisi olmayan kişilere ulaşması ve şirketin zarara uğraması da muhtemeldir.

Esas sözleşmede yahut iç yönergede yönetim kurulu toplantılarının kayıt altına alınacağına ilişkin bir hükme yer verilmemesi halinde toplantı başlamadan önce yönetim kurulu üyelerine bildirilerek yönetim kurulu başkanı tarafından toplantının kayda alınabileceği öğretide ileri sürülmüştür⁴⁰⁸. Bu görüş sahiplerine göre yönetim kurulu üyelerinden herhangi birinin toplantıda kayıt alınmasına ilişkin itirazı söz

⁴⁰⁶ Doğan, *Toplantı*, s. 37; Teoman, *Ses Alma*, s. 314; İlhan Yiğit, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005, s. 181; Özer, *Genel Kurul*, s. 127.

⁴⁰⁷ Doğan, *Toplantı*, s. 37; Yiğit, s. 181.

⁴⁰⁸ Doğan, *Toplantı*, s. 38; Yiğit, s. 181; Özer, *Genel Kurul*, s. 127. Çamoğlu, yönetim kurulu kararıyla toplantıların kayda alınabileceğini ileri sürmüştür (Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp, s. 376).

konusu olursa, karar yönetim kurulu tarafından verilir⁴⁰⁹. Yönetim kurulunun toplantıya kayda almaya ve bunları tutanağa geçirmeye yönelik karar alabileceği de öğretide ifade edilmiştir⁴¹⁰

Esas sözleşmede yahut iç yönergede öngörülme dahi yönetim kurulu başkanı tarafından yönetim kurulu üyelerine bildirilmesi ve üyelere hiçbirinin itiraz etmemesi üzerine yönetim kurulu başkanı tarafından toplantının kaydedilebileceği görüşüne katılmaktayız. Zira yönetim kurulu üyeleri tarafından itiraz edilmediği takdirde başkanın toplantıyı kayda almasında rızalarının varlığı kabul edilecektir. Ayrıca yönetim kurulu başkanı tarafından üyelere kayıt yapılacağının bildirilmesi halinde, yönetim kurulu üyeleri tarafından bir itiraz söz konusu olursa kararın yönetim kurulu tarafından alınacağı görüşü Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim kuruluna ilişkin hükümleriyle oldukça uyum halindedir. Ancak yönetim kurulu başkanının esas sözleşmede öngörülmediği halde üyelerin rızasına dayalı şekilde toplantıyı kayda almasında ve alınan kayıtların saklanması gereken özeni göstermesi gerekir. Aksi takdirde yönetim kurulu başkanının sorumluluğu söz konusu olabilir

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin arasında eşitlik bulunması nedeniyle, herhangi bir yönetim kurulu üyesinin müzakereleri ve hatta kendi beyanlarını ses kaydına alamayacağı öğretide ifade edilmiştir⁴¹¹. Yönetim kurulu üyeleri arasında eşitlik bulunduğundan yola çıkarak böyle bir kabule ulaşılamayacağı düşüncesiyle bu görüşe esas gerekçeyle katılmamaktayız. Her ne kadar yönetim kurulu üyesi ile şirket arasındaki ilişki bir güven ilişkisine dayanmaktaysa da yönetim kurulu üyeleri tarafından bireysel olarak kayıt alındığı takdirde şirketin yönetim organında konuşulacak konuların ilgisi olmayan kişilere ulaşabilmesi ihtimal dâhilindedir. Yönetim kurulu üyesinin böyle bir hareketi sonucunda anonim şirketin zararı sorumluluk davasıyla karşılanamayacak ve anlamı kalmayacak derecede büyük olabilir. Yönetim kurulu başkanının toplantıyı kayıt altına alabilmesine ilişkin yukarıda bahsedilen görüşler başkanın yönetim kurulunu idare etme görevinden doğan ve pratik amaçları karşılayan bir ihtiyaca cevap vermektedir. Ancak yönetim kurulu üyelerinin bireysel olarak kendi sorumluluklarının doğmasını önlemek gibi sebeplerle kayıt almaya çalışması doğabilecek zararın öngörülemeyecek olması nedeniyle kabul

⁴⁰⁹ Doğan, *Toplantı*, s. 38; Yiğit, s. 181; Özer, *Genel Kurul*, s. 127.

⁴¹⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 376.

⁴¹¹ Doğan, *Toplantı*, s. 38. Pay sahipleri arasında eşitlik olmasında ötürü genel kurul toplantıları için de aynı görüşe yer verilmiştir. Teoman, *Ses Alma*, s. 316; Özer, *Genel Kurul*, s. 127.

edilemez. Yönetim kurulu başkanı tarafından toplantı esnasında herhangi bir kayıt alınması söz konusu değilse yönetim kurulu üyesi, toplantıda kayıt alınmasını yönetim kurulu başkanına sunabilir. Yönetim kurulu başkanının bu talebi yerinde görmesi halinde yukarıda bahsedilen usule uyulacaktır. Yönetim kurulu başkanı, üyenin toplantının kayda alınmasına ilişkin talebini reddederse karar yönetim kurulu tarafından verilmelidir. Görüldüğü üzere, yönetim kurulu toplantısında kayda alınması ancak yönetim kurulu başkanı tarafından yukarıda bahsedilen usule uygun olarak sağlanmalıdır. Zira yönetim kurulu toplantılarının yürütülmesi başkanın görevidir. Yönetim kurulu toplantılarını ve müzakerelerini yürütme yetkisi olmayan münferit yönetim kurulu üyeleri bu şekilde kayıt alamaz.

b. Yönetim Kurulu Üyesinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması

Yönetim kurulu toplantısının ve toplantılarda yürütülecek müzakere sürecinin alınan kararlar bakımından önemli olduğuna; kararların isabetli olmasının yönetim kurulu üyelerinin etkin bir toplantı ve müzakere süreci geçirmesine bağlı olduğuna yukarıda değinmiştik⁴¹². Yönetim kurulu üyelerinin gereğinden fazla sürelerde konuşarak toplantıyı uzatması; konuşmanın içerisinde kişilik hakkını ihlal edecek şekilde ahlaka aykırı ithamlara yer vermesi; yönetim kurulunda görüşülen konularla ilgili yahut ilgisiz kişilere yönelik sinkaflı sözlerin sarf edilmesi hallerinin yönetim kurulu üyesinin konuşma hakkının kapsamında görülüp görülmeyeceği önemli bir konudur. Yönetim kurulu toplantılarına ilişkin olarak toplantının süresi, yönetim kurulu üyelerinin sahip olduğu toplantıya katılma ve görüş bildirme haklarının sınırına dair Türk Ticaret Kanunu'nda bir hükme yer verilmemiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin toplantıda konuşma sürelerinin sınırlandırılabilmesine ve yönetim kurulu üyelerinin hangi sürelerle uyması gerektiğine ilişkin esas sözleşmede yahut iç yönergede bir hükme yer verilebileceği öğretide ileri sürülmüştür⁴¹³. Esas sözleşmede hüküm bulunması halinde yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyelerine konuşma hakkını bu sürelerle uymak suretiyle kullanır⁴¹⁴. Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantılarının içeriğine dair bir hüküm yer almaması nedeniyle yönetim kurulu toplantılarına ilişkin hükümlerin esas sözleşmede

⁴¹² Bkz. Bölüm III, A, 2.

⁴¹³ Doğan, *Toplantı*, s. 40; Özer, *Genel Kurul*, s. 120. Yönetim kurulu toplantılarında disiplin hükümlerine dair bir iç yönergenin başkan tarafından hazırlanamayacağı yönünde Bkz. Hungerbühler, s. 97.

⁴¹⁴ Özer, *Genel Kurul*, s. 120.

yahut iç yönergede öngörülmesi mümkündür⁴¹⁵. Yönetim kurulu çalışmalarına ilişkin bu tür bir düzenlemenin sonradan değiştirilmesi ihtiyacı ortaya çıktığında daha hızlı karar alınabilmesi bakımından yönetim kurulu tarafından çıkarılacak bir iç yönergeyle saptanmasında fayda olduğunu düşünmekteyiz. Yönetim kurulu toplantılarında üyelerin konuşma sürelerinin sınırlandırılabilmesine ilişkin hükümlerin varlığı halinde, yönetim kurulu başkanı toplantının bu kurallara uygun olarak yürütülmesini sağlar.

Yönetim kurulu toplantılarında konuşma sürelerinin sınırlandırılmasına ilişkin bir düzenlemenin bulunmaması halinde ne olacağı sorunu tartışmanın asıl kaynağını teşkil eder⁴¹⁶. Yönetim kurulu toplantılarında üyelerin konuşma süresinin sınırlandırılmasına çok farklı zamanlarda ihtiyaç duyulabilir. Yönetim kurulu toplantısının her anında, yönetim kurulu üyeleri tarafından amacı ve niteliği itibarıyla yönetim kurulu toplantısına katılma ve görüş bildirme hakkını aşan beyanlarda bulunulabilir. Yönetim kurulu üyesinin haklarının gözetilebilmesi bakımından daha yerinde olacağı gerekçesiyle, konuşma süresinin sınırlandırılmasında yönetim kurulunun yetkili olduğu öğretide ileri sürülmüştür⁴¹⁷. Mevzuatta genel kurul toplantılarının yürütülmesi esnasında konuşma sürelerinin tespitinin genel kurulca karara bağlanacağı hükmüne yer verilmiştir (Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul Ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 11/3). Benzer şekilde yönetim kurulu üyelerinin konuşma sürelerinin yönetim kurulunca tespit edilebileceği kanaatindeyiz.

Yönetim kurulu, konuşma sürelerinin sınırlandırılmasına ilişkin kararı toplantıya başlanırken yahut ihtiyaç doğması halinde toplantı esnasında da alabilecektir⁴¹⁸. Buna gerekçe olarak yönetim kurulu toplantısı başladıktan sonra görüşülen konuların müzakeresinden uzaklaşan ikili tartışmalara girilmesi, yönetim kurulunda yer alan bazı üyelerin konuşmalarını uzatması gösterilebilir⁴¹⁹. Konuşma süresinin sınırlandırılmasına ilişkin kararın, yönetim kurulu üyeleri arasında eşitsizliğe yol açtığı hallerde batıl olabileceği ifade edilmiştir⁴²⁰.

⁴¹⁵ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 482-483.

⁴¹⁶ Doğan, *Toplantı*, s. 40.

⁴¹⁷ Teoman, *Konuşma Süresinin Sınırlandırılması*, s. 517; Doğan, *Toplantı*, s. 40; Özer, *Genel Kurul*, s. 120.

⁴¹⁸ Doğan, *Toplantı*, s. 40; Yiğit, s. 162; Özer, *Genel Kurul*, s. 120.

⁴¹⁹ Yiğit, s. 162; Doğan, *Toplantı*, s. 40-41.

⁴²⁰ Yiğit, s. 162; Doğan, *Toplantı*, s. 40.

Müzakere esnasında belirli bir süre konuşması ve toplantının devamı için konuşmanın bir nihayete erdirilmesinin gerektiği konusunda üyenin ikaz edildiği hallerde başkanın geriye kalan konuşma süresini sınırlandırılabilceği öğretide ileri sürölmektedir⁴²¹. Yönetim kurulu başkanı tarafından yapılan bu tür bir sınırlandırma süreklilik arz edecek bir nitelikte olmayıp kendisine karşı yapılan ikazlara rağmen konuşmaya devam eden ve bu haliyle yönetim kurulu toplantısının düzeninin bozulmasına neden olan üyeye karşı uygulanabilecek geçici bir sınırlandırmadır⁴²². Böyle bir durumla karşılaşıldığı takdirde yönetim kurulu tarafından karar alınması da söz konusu olabilir⁴²³.

Yönetim kurulu başkanı, toplantının devamını sağlayabilmek adına düzenin bozulmasına sebep olabilecek tartışmalardan kaçınmak üzere konuşma hakkının sınırlandırılmasına dair karar alınabilmesi için yönetim kuruluna başvurabilir. Yönetim kurulu başkanının hangi yola başvuracağına karar verirken toplantının ne şekilde devam edebileceğini göz önünde bulundurmasının faydalı olabileceği kanaatindeyiz. Aksi takdirde bu sınırlandırmanın amacını aşarak yönetim kurulu üyesi ile yönetim kurulu başkanının tartışmasına dönüşmesi, konuşma hakkının sınırlandırılmasının amaçlarıyla bağdaşmayacaktır.

c. Kararın Alınmasında Uyulacak İlkeler

Yönetim kurulu üyelerinin konuşma hakkının sınırlandırılmasında birtakım ölçütlerin aranması, müzakerelerin gereği gibi devam edebilmesi ile yönetim kurulu üyelerinin hakları arasındaki dengeyi sağlayabilmek açısından önem taşır. Zira konuşmalarının sınırlandırılmasının amacı, yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılma ve görüş bildirme hakkını engellemeyi değil, üyelere birinin bu hakkı kötüye kullanması halinde diğer yönetim kurulu üyelerinin haklarının kullanılabilmesini ve yönetim kurulu toplantısının amacına ulaşabilmesini hedefler. Bu nedenle, yönetim kurulu üyesinin konuşma hakkının sınırlandırılmasında iki ölçüte dikkat edilmesi gerektiği öğretide ifade edilmiştir⁴²⁴. Yönetim kurulu üyelerinin konuşmalarının sınırlandırılması, yönetim kurulunda görüşölen konunun müzakere edilebilmesine engel olacak şekilde kısa olmasına sebep olmamalıdır⁴²⁵. Buna ek

⁴²¹ Teoman, *Konuşma Süresinin Sınırlandırılması*, s. 519; Doğan, *Toplantı*, s. 41; Yiğit, s. 162-163; Özer, *Genel Kurul*, s. 120.

⁴²² Hungerbühler, s. 97.

⁴²³ Yiğit, s. 163; Doğan, *Toplantı*, s. 41.

⁴²⁴ Teoman, *Konuşma Süresinin Sınırlandırılması* s. 518-519; Doğan, *Toplantı*, s. 41.

⁴²⁵ Teoman, *Konuşma Süresinin Sınırlandırılması*, s. 518-519; Yiğit, s. 164.

olarak, yönetim kurulu tarafından alınacak konuşma hakkının sınırlandırılmasına ilişkin kararın yönetim kurulu üyelerine eşit bir şekilde uygulanması gerektiği ifade edilmiştir⁴²⁶. Yönetim kurulu üyelerinin konuşma süresinin sınırlandırılmasına karar verileceği hallerde yönetim kurulu ve başkan tarafından bu ölçütlere dikkat edilmesi önem taşır.

Belirtmeliyiz ki yönetim kurulu üyelerinin konuşma hakkını ortadan kaldıran yahut hiçbir haklı sebep olmaksızın yönetim kurulu üyelerinin bazılarına eşit davranılmayarak söz hakkını sınırlandıran kararlar batıldır⁴²⁷.

d. Yönetim Kurulu Üyesinin Toplantıdan Çıkarılması

Yönetim kurulu üyelerinin toplantının yürütülmesine uygun olmayan hareketleri çok farklı niteliklere bürünebilir. Yönetim kurulu üyesi, toplantıyla alakalı olmayan hususları gündeme getirebileceği gibi gereksiz bilgilere çok uzun süre yer vererek toplantının amacından sapmasına neden olabilecek davranışlarda da bulunabilir. Yönetim kurulu toplantısında düzenin sağlanabilmesi ve toplantının sağlıklı işleyebilmesi için alınabilecek önlemler arasında konuşma süresinin sınırlandırılmasının yer aldığından yukarıda bahsetmiştik. Yönetim kurulu üyesinin hakaret içeren söylemleri ile kişilerin şeref ve haysiyetine ilişkin ithamlarda bulunduğu haller de söz konusu olabilir. Böyle durumlarda yönetim kurulu üyesinin konuşma süresinin sınırlandırılmasının yeterli olamayacağı gibi anlamsız da kalması mümkündür. Söz konusu hareketlerin yönetim kurulu toplantısında yer alan kişilere yahut kişilerin yakınlarına olması toplantıyla ve şirketle hiçbir alakası olmayan kişisel tartışmalara yol açabilir. Bu halde yönetim kurulu üyesinin toplantı içerisinde haklarını kötüye kullandığı kabul edilmelidir⁴²⁸. Bu şekildeki davranışlarında devam eden üyenin toplantıdan çıkarılması ihtiyacı doğabilir⁴²⁹. Çünkü söz konusu hallerde yönetim kurulu toplantısına devam edilmesi bir anlam taşımaz⁴³⁰.

Yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılabilmesine ilişkin kanun koyucu herhangi bir hüküm öngörmemiştir. Ancak şirket esas sözleşmesinde yahut iç

⁴²⁶ Teoman, *Konuşma Süresinin Sınırlandırılması*, s. 519; Yiğit, s. 164; Doğan, *Toplantı*, s. 41.

⁴²⁷ Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları* s. 204.

⁴²⁸ Ömer Teoman, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması” *Tüm Makalelerim*, C. I-II, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 68; Doğan, *Toplantı*, s. 42; Özer, *Genel Kurul*, s. 123.

⁴²⁹ Doğan, *Toplantı*, s. 42; Teoman, *Çıkarılma*, s. 69.

⁴³⁰ Teoman, *Genel Kuruldan Çıkarılma*, s. 70.

yönergesinde yönetim kurulu toplantılarında uyulması gereken usule ve disipline ilişkin hükümler sevk edilebileceği öğretide ileri sürülmektedir⁴³¹. Esas sözleşmede yahut iç yönergede herhangi bir hüküm öngörülmediği hallerde benzer hukuki normlardan faydalanılmak suretiyle yönetim kurulu toplantısından, üyenin çıkarılabileceği öğretide ifade edilmiştir⁴³².

Yönetim kurulu toplantısından çıkarma, yönetim kurulu üyesinin vazgeçilmez nitelikte bir hakkına engel teşkil edeceğinden bu yaptırımın ne zaman uygulanabileceğine çok dikkat edilmelidir. Aksi takdirde haksız yere yönetim kurulu toplantısından çıkarılmış üyelerin yokluğu halinde karar alınacaktır. Yönetim kurulu üyelerinin toplantıdan çıkarılması çok istisnai hallerde mümkün olmalıdır. Yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılmasına karar verilmeden önce, toplantının devam etmesine engel hareketleri olan yönetim kurulu üyesi uyarılmalı; konuşma süresini sürekli olarak uzatmaktaysa konuşma süresi sınırlandırılmalı; yönetim kurulu üyelerine yahut yakınlarına yönelik bir küfür sarf etmiş yahut ahlaka aykırı ithamda bulunulmuşsa özür dilenmesi teklif edilmeli; ara vermenin faydalı olacağı düşünülüyorsa ara verilmeli; toplantının düzen içerisinde yürütülmesi söz konusu olmayacaksa toplantı ertelenmelidir⁴³³. Toplantıdan çıkarmaya varmayan bu tür yaptırımlarda yönetim kurulu başkanının yetkili olduğu kabul edilmelidir⁴³⁴.

Yönetim kurulu başkanı tarafından yürütülen müzakere esnasında, ilgili yönetim kurulu üyesi yukarıdaki uyarılara rağmen o toplantı içerisinde bu hareketlerine devam edebileceği gibi ertelenmiş toplantıda yine aynı hareketlerde bulunabilir. Yönetim kurulu başkanı tarafından bu hareketlere son vermeye çalışılmış ve başarılı olmamışsa yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılması ihtiyacı ve gereği söz konusu olur. Yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılma kararı alınmasının kural olarak yönetim kurulunun yetkisinde olduğu kabul edilmelidir⁴³⁵. Zira yönetim kurulu başkanının üyeye yaşamış olduğu herhangi bir sorun sebebiyle gerekmediği ya da sorun olmasa dahi çıkarmayı gerektiren bir durum olmamasına rağmen kendi inisiyatifiyle üyeyi toplantıdan çıkarmaya çalışması gündeme gelebilir. Bu nedenle, toplantıya katılma ve görüşlerini bildirme hakkını kötüye kullanan bir yönetim kurulu

⁴³¹ Doğan, *Toplantı*, s. 42.

⁴³² Doğan, *Toplantı*, s. 42.

⁴³³ Teoman, *Genel Kuruldan Çıkarılma*, s. 70; Doğan, *Toplantı*, s. 42; Özer, *Genel Kurul*, s. 124.

⁴³⁴ Teoman, *Genel Kuruldan Çıkarılma*, s. 74.

⁴³⁵ Doğan, *Toplantı*, s. 44; Özer, *Genel Kurul*, s. 125.

üyesinin toplantıdan çıkarılmasına yönetim kurulu tarafından karar verilebilir. Ancak yönetim kurulu arasında bu tarz hareketlerden ötürü bir kavga çıkmış olursa yönetim kurulu toplantısının devamından söz edilemez. Böyle bir durumda yönetim kurulu başkanı tarafından müdahale edilmeli, güvenliği sağlayıcı önlemlere, toplantıya ara verilmesine, bir sonuç alınamadığı takdirde toplantının ertelenmesine yönetim kurulu başkanı tarafından karar verilmelidir⁴³⁶. Unutulmamalıdır ki, yönetim kurulu üyesinin toplantıdan çıkarılması geçici bir önlem olup sonraki toplantılar bakımından bir karar alınmış olması düşünülemez⁴³⁷.

e. Yönetim Kurulu Toplantısına Ara Verilmesi

Yönetim kurulu toplantıları, görüşülen konuların kapsamı itibarıyla tek bir toplantıda tamamlanamayacak müzakereleri içerebilir. Yönetim kurulu toplantılarının uzaması halinde yönetim kurulu üyelerinin kişisel ihtiyaçları için toplantıya ara verilmesi gerekebilir. Yönetim kurulu toplantısına kişisel ihtiyaçlar halinde aynı gün içerisinde belirli bir süre ara verilebileceği gibi toplantının uzaması ve yönetim kurulu üyelerinin gereken müzakere sürecini yürütememesi gibi nedenlerle toplantı bir gün sonraya da bırakılabilir⁴³⁸. Yönetim kurulu başkanı toplantının uzaması ve yönetim kurulu üyelerinin kişisel ihtiyaçlarının bulunması gibi durumları gözeterek toplantıya ara verilmesine karar verebilir⁴³⁹.

Yönetim kurulu toplantılarına ara verilmesine toplantı içerisinde yönetim kurulu üyelerinin toplantıyla alakası olmayan hareketlerinden ihtiyaç duyulabilir. Yönetim kurulu başkanı, toplantının devam etmesinin müzakere açısından olumlu bir sonuca ulaşmadığını düşündüğü hallerde yönetim kurulu toplantısına ara verip toplantıda düzeni sağlamalıdır.

f. Toplantı Tutanağı Düzenlenmesi

Yönetim kurulu toplantılarında alınan kararların yazılı olması ve imzaya geçirilmesi gerektiği öngörülmüşse de (TTK m.390/5) toplantı tutanaklarına ilişkin bir düzenlemeye Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemiştir⁴⁴⁰. Eski Türk Ticaret

⁴³⁶ Doğan, *Toplantı*, s. 44.

⁴³⁷ Teoman, *Genel Kuruldan Çıkarılma*, s. 72.

⁴³⁸ Doğan, *Toplantı*, s. 38; Özer, *Genel Kurul*, s. 128.

⁴³⁹ Doğan, *Toplantı*, s. 38. ABD hukukunda yönetim kurulu başkanının toplantıya ara verme kararı verebileceği hakkında Bkz. Işık Özer, *Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 49.

⁴⁴⁰ Konuyla ilgili detaylı bilgi için Bkz. Emre Kalender, “İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Yönetim Kurulu Sekreteri ve Türk Hukuku Bakımından Bir Öneri”, *TFM*, Y. 2020, C.6, S. 2, s. 253 vd.

Kanunu döneminde yönetim kurulunun kendi üyelerinin arasından birini yahut yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü bir kişiyi sekreter seçmesi ve bu sekreterin yönetim kurulu toplantı müzakerelerini tutanağa geçirmesi gerektiği öngörülmüştü (eTTK 330/1). Yönetim kurulu sekreterinin olduğu hallerde, yönetim kurulu toplantı tutanaklarında toplantı esnasında yaşanan tartışmalar ve üyelerin karara muhalefet etme gerekçeleri yer almaktaydı (eTTK m. 330)⁴⁴¹. Söz konusu hükme Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemiştir⁴⁴². Kanun koyucu toplantı tutanaklarının kayıt altına alınmasını zorunlu tutmamış olsa da yönetim kurulu toplantıları, kurul tarafından seçilebilecek bir sekreter tarafından tutanağa geçirilebilir⁴⁴³.

Yönetim kurulu toplantısı esnasında toplantı tutanağı düzenlenmesi birçok yönüyle önem taşır. Toplantı tutanaklarının kurulca görevlendirilmiş kimse tarafından tutulmaması toplantıya katılan üyelerin kendilerinin notlar almasını gerektirir⁴⁴⁴. Ancak böyle bir halde üyeler tarafından tutulan notlar arasında farklılık oluşur ve toplantı içeriğinin tespit edilmesi oldukça zorlaşır⁴⁴⁵. Toplantıyı tutanağa aktaracak sekreter belirlenirken zorunluluk olmamakla beraber yönetim kurulu üyesi olmayan bir kişinin ve kuruldan biri seçilmek isteniyorsa başkan dışında bir kişinin seçilmesi önemlidir⁴⁴⁶. Zira yönetim kurulu üyesi aynı zamanda toplantı tutanaklarını tutarken müzakereler istediği ölçüde katkı gösteremez⁴⁴⁷. Çalışan maliyeti ve toplantıda görülecek konuların gizliliği bakımından üyeler arasından yapılacak görevlendirme pratik olarak faydalı gelse de başkan ve üyeler dışında bir kişinin seçilmesinin yerinde olduğu görüşüne katılmaktayız.

Yönetim kurulu başkanı ile yönetim kurulu üyeleri arasında oluşabilecek herhangi bir anlaşmazlık neticesinde sekreter olmadan yürütülen toplantılarda başkan tarafından kasıtlı olarak yalnızca belirli ifadelerin kaydedilmiş olduğu tutanaklar gündeme

⁴⁴¹ Bu durum yönetim kurulu toplantılarında alınan kararlar muhalif kalan üyelerin kendisini sorumluluktan kurtarması bakımından önemli taşır. Ercoşkun Şenol, s. 1714.

⁴⁴² Türk Ticaret Kanunu'nun 390. madde gerekçesine göre, "6762 sayılı Kanunun tutanak katibine ve muhalefetlere ilişkin hükümlerinin Tasarıda yer almasına gerek görülmemiştir. Çünkü bu hükümler doğal olanı ifade etmektedir. Diğer yandan Türk hukukuna, İngiliz hukuku anlamında "şirket katibi/sekreteri" kavramı yabancıdır." TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 184.

⁴⁴³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 376; Pulaşlı, Şerh, s. 1310.

⁴⁴⁴ Roland Müller, *Protokollführung und Protokollauswertung bei Sitzungen*, 2. Auflage, Dike Verlag, 2015, s. 12.

⁴⁴⁵ Müller, s. 12.

⁴⁴⁶ Roland Müller, "Aufgaben, Kompetenzen und Verantwortung Des VR-Sekretärs", *Expert Focus*, Y. 2015, S. 12, s. 1043. Nitekim Eski Türk Ticaret Kanunu'nun hükmü gereğine yönetim kurulu başkanı ile toplantı tutanağını düzenleyecek kişinin tutanağı imzalaması gerektiği öngörülmüş ve böylece başkan ve sekreterin farklı kişiler olması zorunlu kılınmıştır.

⁴⁴⁷ Müller, *VR-Sekretärs*, s. 1043-1044.

gelebilir⁴⁴⁸. Böyle durumlarda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu belirlemek güçleşir. Yönetim kurulunda bir sekreterin varlığı toplantılara hazırlıkların yapılması ve tutanakların tutulmasının yanı sıra yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını kullanabilmesi ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının belirlenmesi bakımından da önem taşır⁴⁴⁹. Bu nedenle, Türk Ticaret Kanunu'nda yine yönetim kurulu sekreterliğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmesi faydalı olacaktır.

g. Oyların Kullanılması

Yönetim kurulunda karar alınırken kural olarak oylamanın açık yapılması gerektiği öğretide kabul edilmektedir⁴⁵⁰. Gizli oylama yapılmasının esas sözleşmede düzenlenebileceği öğretide ileri sürülmüştür⁴⁵¹. Bir görüşe göre ise, oyların nasıl kullanılacağı iç yönergede belirlenebilir⁴⁵². Oy kullanılmasına ilişkin bir düzenleme yoksa yönetim kurulu başkanının belirlediği şekilde oy kullanılır⁴⁵³. Yönetim kurulunun oylamanın gizli yapılacağına karar verilebileceği de öğretide ifade edilmektedir⁴⁵⁴. Yönetim kurulu başkanı, oylamanın nasıl yapılacağına ilişkin şirket içi düzenlemeler varsa bunlara riayet etmeli; düzenleme bulunmaması halinde ise alınacak kararların önemi ve niteliğini gözeterek bir oylama usulü belirlemeli yahut belirlenmesi için kurula başvurmalıdır.

Yönetim kurulunda oylama sözlü, el kaldırma ya da yazılı olarak yapılabilir. Yönetim kurulu toplantılarında vekâleten oy kullanılamayacağı (TTK m. 390/2) için öğretide haklı olarak, toplantıya katılmayan üyenin başkana mektupla yazılı oy göndermesinin kabul edilemeyeceği, zira bununda vekâleten oy kullanma yasağının dolaylı olarak ihlal edileceği ifade edilmektedir⁴⁵⁵.

⁴⁴⁸ Kalender, *Yönetim Kurulu Sekreteri*, s. 256.

⁴⁴⁹ Kalender, *Yönetim Kurulu Sekreteri*, s. 260.

⁴⁵⁰ Bühler, s. 724; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377; Ercoşkun Şenol, s. 1707; Özdemir, s. 57. *Akdağ Güney*'e göre yönetim kurulu toplantılarında oylamanın açık yapılması zorunludur. (Akdağ Güney, s. 253)

⁴⁵¹ Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 274.

⁴⁵² Pulaşlı, *Şerh*, s. 1330.

⁴⁵³ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1330.

⁴⁵⁴ Bühler, s. 724; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377; Ercoşkun Şenol, s. 1707. Aksi görüşte, Akdağ Güney, s. 253. Gizli oylama yapılmasına ilişkin tartışmalar hakkında Bkz. Pulaşlı, *Şerh*, s. 1330.

⁴⁵⁵ Bühler, 724.

5. Yönetim Kurulu Toplantılarına Katılımın Sağlanması

Yönetim kurulu toplantılarına katılımın sağlanması ve toplantının tartışmaya olanak sağlayacak bir zeminde yürütülmesi, yönetim kurulu başkanının görevidir⁴⁵⁶. Yönetim kurulu toplantılarının fiziki ortamın yanı sıra elektronik ortamda da yapılabileceği Türk Ticaret Kanunu'nun 1527. maddesinde öngörülmüştür. Buna göre, yönetim kurulu toplantıları tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılarına üyelerin bir kısmı elektronik ortamda katılabilir (TTK m. 1527/1)⁴⁵⁷. Elektronik ortamda katılımın sağlanabilmesi için kanuni olarak aranan şart, esas sözleşmede buna izin veren bir hükmün yer almasıdır. Bunun dışında, yönetim kurulu toplantısının elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı ve teknik çalışmanın yapılması aynı zamanda tabii bir gerekliliktir. Elektronik ortamda yapılacak toplantılarla ilgili detaylı düzenlemelere Ticaret Bakanlığı'nın çıkarmış olduğu tebliğde yer verilmiştir⁴⁵⁸.

Yönetim kurulu toplantılarına elektronik ortamda katılmaktan kasıt yalnızca görüşlerin iletilebildiği mesajlardan ibaret bir sistemde değil görüntü ve ses naklinin yapılabildiği uygun bir ortamda katılmaktır⁴⁵⁹. Esas sözleşmede hüküm yer alması ve anonim şirketin gerekli teknik şartlara sahip olması halinde, yönetim kurulu üyesinin elektronik ortamda toplantıya katılımı başkanın iznine tabi değildir⁴⁶⁰. Zira yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesine olanak tanıyan Türk Ticaret Kanunu'nun 1527. maddesinde, şartlar sağlandığı takdirde fiziki ortamda katılımın yanı sıra elektronik ortamda katılımın sağlanabileceği ifade edilirken bu durum için başkandan izin alınması gerektiği öngörülmemiştir.

Yönetim kurulu toplantılarına elektronik ortamda katılım olan hallerde toplantıda oylamaya geçildiği başkan tarafından üyelere bildirilir ve elektronik toplantı sistemi üzerinden oylar alınır. Yönetim kurulu üyelerinin elektronik ortamda toplantıya katılmalarında birtakım sıkıntılar yaşanmakta ise başkan toplantıya başlamamalı ve yönetim kurulu üyesi toplantıya katılım sağlayamıyor ise başkan

⁴⁵⁶ Hasan Pulaşlı, *Corporate Governance*, Sözkese Matbaacılık, Ankara, 2003, s. 96.

⁴⁵⁷ Kahyaoğlu, s. 117.

⁴⁵⁸ "Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ" 29. 08. 2012 Tarih ve 28396 Numaralı Resmi Gazete.

⁴⁵⁹ Bünyamin Gürpınar, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik Toplantı Sistemi", *Prof. Dr. Nuri Centel'e Armağan*, s. 1115.

⁴⁶⁰ Tekinalp, s. 267; Gürpınar, s. 1114; Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 274.

toplantıyı ertelemelidir⁴⁶¹. Zira yönetim kurulu üyelerinden bir kısmının katılamadığı bir toplantıda alınacak kararlar geçerlilik bakımından sorun taşır.

2019 yılının son aylarında başlayan ve günümüze kadar dünyanın neredeyse tüm coğrafyalarında baş gösteren COVID-19 salgını nedeniyle birçok faaliyet internet aracılığıyla yürütülmektedir. Bu süre içerisinde, esas sözleşmesinde hüküm olmayan yahut yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yürütülebilmesi için gerekli altyapıya sahip olmayan anonim şirketlerde de elektronik toplantı sistemine ilişkin düzenlemeler yapılarak yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Çünkü salgın devam ettiği sürece bir araya gelen yönetim kurulu üyeleri bulaş sebebi ile ciddi bir risk altındadır. Yönetim kurulu başkanı gerekli düzenlemelerin sağlanmasını ve yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda gerçekleştirilmesi için gerekli teknik çalışmanın yapılmasını genel kuruldan talep etmelidir.

6. Yönetim Kurulu Kararlarının Tescili

Yönetim kurulu toplantılarında başkanın üstlenmesi gereken bir diğer görev ise toplantı ve karar tutanaklarının hazırlanmasıdır⁴⁶². Yönetim kurulu toplantılarında alınan kararların geçerliliği yazılıp imza edilmiş olmalarına bağlanmıştır (TTK m. 390/5). Yönetim kurulu kararlarının geçerliliği için aranan, kararın yazılı olması ve imza edilmesinde görev yönetim kurulu başkanına aittir⁴⁶³. Yönetim kurulu başkanı, alınan kararları ilgililere bildirmekle beraber kararların tescil ve ilan ettirilmesinde de görevlidir⁴⁶⁴.

7. Yönetim Kurulu Üyesinin Önerisine Onay Verilmesi Suretiyle Karar Alınması Usulü

Yönetim kurulu toplantı usulüyle karar alabileceği gibi Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen usule uymak suretiyle de karar alabilir. Yönetim kurulu üyelerinden birinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapmış olduğu yazılı öneriye, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğunun onay vermesi ile karar alınabilir (TTK m. 390/4). Yönetim kurulunun bu şekilde karar alabilmesi herhangi bir konu ile sınırlanmış değildir. Her ne kadar yazılı öneri suretiyle karar alınmasına kanunda herhangi bir karar veya konu sınırı getirilmemişse de esas

⁴⁶¹ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 488.

⁴⁶² Kortunay, s. 224.

⁴⁶³ Pulaşlı, Şerh, s. 1252; Özdemir, s. 41.

⁴⁶⁴ Pulaşlı, Şerh, s. 1253; Kortunay, s. 224.

sözleşme ya da iç yönergeyle bazı konularda bu suretle karar alınmasına engel getirilebilir⁴⁶⁵. Böyle bir durumda, yönetim kurulu üyesi tarafından toplantı talebinde bulunulurken söz konusu hususlarda öneri suretiyle karar alınamayacağıının belirtilmesi faydalı olur. Zira yönetim kurulu esas sözleşmede yahut iç yönergede öngörülen bu konular hakkında ancak yönetim kurulu toplantısında karar alabilecektir. Bu nedenle yönetim kurulu başkanına ancak toplantıda karar alınabilecek bir konu olduğu belirtilerek başvurulması, yönetim kurulunun belirli dönemlerde toplantı yapılması kararlaştırılmış olsa da toplantıya çağrı konusunda yönetim kurulu başkanının dikkatini çekmek açısından yararlıdır.

Yönetim kurulu üyesinin yazılı önerisine, diğer üyeler tarafından onay verilmesi usulüyle karar alınmasını düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin dördüncü fıkrasında, önerinin başkan aracılığıyla yapılacağına dair bir hüküm mevcut değildir. Bu nedenle, yönetim kurulu üyesi başkanın aracılığına gerek duymaksızın öneriyi bizzat kendisi yapabilecektir⁴⁶⁶. Yönetim kurulunun işleyişi göz önüne alındığında, önerinin başkan aracılığıyla yapılması için böyle bir ifadenin yer almasına gerek yoktur. Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesinin birinci fıkrası gereğince görev dağılımı yapılması ve 392. maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen toplantıya çağrıda yönetim kurulu başkanının yetkili kılınması göz önünde tutulduğunda üyenin başkan aracılığıyla öneride bulunması işin doğası gereğidir. Yönetim kurulu başkanı aracılığıyla öneri yapılabilmesi, yönetim kurulu üyelerinin tümüne önerinin daha kolay ulaştırılması ve yönetim kurulunun işleyişine uygun olması yönleriyle de yerindedir. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin dördüncü fıkrasının böyle bir ifadeyi içermemesi nedeniyle yönetim kurulu başkanının aracılığına başvurulmaksızın yönetim kurulu üyeleri öneriyi bizzat yapabilir⁴⁶⁷.

B. Genel Kurul Toplantıları Kapsamında Yönetim Kurulu Başkanının Görevleri

1. Genel Kurula Katılacaklar ve Genel Kurul Çağrısı

Genel kurul, pay sahiplerinden oluşan anonim şirket organı olup pay sahipleri şirketteki haklarını genel kurul aracılığıyla kullanır⁴⁶⁸. Genel kurul, yönetim kurulunun aksine sürekli olarak faaliyette bulunan bir organ olmayıp her faaliyet döneminin

⁴⁶⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 490; Teoman, *Toplantı Yapmaksızın Karar Alma*, s. 1107.

⁴⁶⁶ Teoman, *Toplantı Yapmaksızın Karar Alma*, 1108; Nomer Ertan, s. 55; Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 276; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 490; Çoştan, s. 156.

⁴⁶⁷ Nomer Ertan, s. 55; Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 276; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 490; Çoştan, s. 156.

⁴⁶⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 533; Pulaşlı, *Şerh*, s. 823.

sonundan itibaren üç ay içerisinde olağan olarak (TTKm. 409) yahut zaman ve konu bakımından belirli olmayan hallerde olağanüstü olarak toplanır⁴⁶⁹. Genel kurula pay sahipleri katılır⁴⁷⁰. Ancak genel kurula katılım pay sahipleriyle sınırlı olmayıp, pay sahiplerini temsilen katılan kişiler ile şirketin yönetim kurulu üyeleri, denetçiler ve bakanlık temsilcileri de genel kurul toplantısına katılır⁴⁷¹.

Şirket yönetiminde Murahhas üyenin bulunması halinde Murahhas üyenin ve her halde yönetim kurulu üyelerinden en az bir kişinin genel kurul toplantısında bulunması ise zorunludur (TTK m. 407/2). Türk Ticaret Kanunu'nun 407. maddesinin ikinci fıkrasının gerekçesinde, yönetim kurulu üyesinin toplantıya katılımının kanuni bir zorunluluk olarak öngörülmesinin pay sahiplerinin yönetimle ilgili konularda bilgi almasının sağlanabilmesini amaçladığı ifade edilmiştir⁴⁷². Yönetim kurulu üyelerinden en az birisinin genel kurula katılmasıyla pay sahiplerinin bilgi alabilmesi için bir muhatap temin edilir⁴⁷³. Yönetim kurulu üyelerinin arasından genel kurul toplantısına katılacak kişinin seçimiyle ilgili herhangi bir hükme yer verilmemiştir⁴⁷⁴. Bu sebeple Türk Ticaret Kanunu'nun 407. maddesinin ikinci fıkrası hükmü, uygulamada uyuşmazlık çıkarabileceği gerekçesiyle eleştirilmiştir⁴⁷⁵. Ayrıca yönetim kurulu üyeleri arasından, genel kurul toplantısının gündemiyle ilgili hususlarda yeterli bilgiye sahip olmayan bir kişinin genel kurul toplantısına katılması bu yükümlülüğün sadece şeklen yerine getirilmesi sonucunu doğurur⁴⁷⁶. Bu nedenle, yönetimle ilgili konularda hakim bilgiye sahip yönetim kurulu başkanının genel kurul toplantısına katılması, Türk Ticaret Kanunu'nun 407. maddesi ikinci fıkrasında öngörülen hüküm açısından bir anlam taşır.

⁴⁶⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 533; İmregün, s. 88.

⁴⁷⁰ Tekinalp, s. 313.

⁴⁷¹ Genel kurul toplantısına katılma yetkisiyle ilgili detaylı bilgi için Bkz. Mehmet Bahtiyar/ Esra Hamamcıoğlu, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2014, s. 54 vd.

⁴⁷² “Amaç pay sahiplerinin yönetim ve denetime ilişkin sorularının cevaplanmasını sağlamaktır.” TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 197.

⁴⁷³ Nurdan Orbay Ortaç, Şengül Al Kılıç, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların genel Kurula Katılması”, *TFM*, C. 4, S. 2018/2, s. 214.

⁴⁷⁴ Genel kurul toplantısına katılacak olan üyenin, yönetim kurulunun alacağı bir karar aracılığıyla belirlenebileceği öğretide ifade edilmiştir. Bkz. Orbay Ortaç/Al Kılıç, s. 218; Merve Sarıkaya, “Anonim Şirket Genel Kuruluna Katılmaya Yetkili Ve Katılmak Zorunda Olanlar İle Katılmamanın Hukuki Sonuçları”, *YBHD*, Y. 6, S. 2021/1, s. 423.

⁴⁷⁵ Ömer Teoman, “Yürürlükteki Hukukumuz ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına Katılmak Zorunda Olanlar”, *BATİDER*, Y. 2009, c. XXV, S. 4, s. 29.

⁴⁷⁶ Orbay Ortaç/ Al Kılıç, s. 219.

Genel kurul, çağrı üzerine toplantı yapabileceği gibi tüm pay sahiplerinin itirazsız bir şekilde katılım göstermesi halinde çağrı usulüne uyulmaksızın da toplantı yapılabilir (TTK m. 416). Toplantıya çağrı yetkisi yönetim kuruluna, görevinin gerektirdiği hallerde tasfiye memuruna, yönetim kurulunun toplanamaması gibi sebeplerden ötürü yönetim kurulunun çağrıda bulunamaması halinde mahkeme izniyle tek bir pay sahibine ve azlığa toplantıya çağrıda bulunma yetkisi tanınmıştır (TTK m. 410, m. 411). Görüldüğü üzere genel kurul toplantı çağrılarının yapılmasında esas yetki yönetim kurulundadır (TTK m. 410/1) . Genel kurul toplantısına çağrıya yetkili olanlar kanunda sınırlı sayıda gösterildiğinden esas sözleşmede ayrıca başkalarına yetki verilemez⁴⁷⁷. Bu nedenle yönetim kurulu başkanının genel kurul toplantısına çağrı yapabileceği yönünde bir hüküm esas sözleşmeye konulamaz.

2. Hazır Bulunanlar Listesinin Hazırlanması ve Yönetim Kurulu Başkanı Tarafından İmzalanması

Yönetim kurulu, genel kurula katılan ve kendi adına temsilci aracılığıyla katılım sağlanacak olan pay sahiplerini gösteren bir liste düzenler (TTK m. 417). Hazır bulunanlar listesinin hazırlanmasında anonim şirketin genel kuruluna katılma hakkına yönelik itirazların ve genel kurulun geçerli bir şekilde toplanıp toplanmadığının tespit edilmesinin amaçladığı öğretide ifade edilmiştir⁴⁷⁸. Hazır bulunanlar listesi hazırlanırken, kayden izlenen pay sahiplerinde Merkezi Kayıt Kuruluşundan gelecek liste dikkate alınırken kayden izlenmeyen paylar açısından pay defteri ve giriş kartları göz önünde tutulur (TTK m. 417/1-2). Yönetim kurulu, pay sahiplerinin adını ve soyadını, pay sayısını, pay senetlerini, sermaye miktarlarını ve toplantıya asil yahut vekâleten kimlerin katılacağını listede belirtir⁴⁷⁹. Yönetim kurulu tarafından hazırlanan liste yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanır (TTK m. 417/3). Eski Türk Ticaret Kanunu'nun 376. maddesinde hazırın cetvelinin reis tarafından imza edileceği öngörülmüş ve öğretide reisten anlaşılması gerekenin genel kurul toplantı başkanı mı yoksa yönetim kurulu başkanı mı olduğu tartışmalıydı⁴⁸⁰. Türk Ticaret Kanunu'nda hazır bulunanlar listesinin yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacağı düzenlenerek bu sorun çözüme kavuşturulmuştur (TTK m. 417/3). Türk

⁴⁷⁷ Bahtiyar/ Hamamcıoğlu, s. 37; Tekinalp, s. 304; Ayşe Albayrak Doğan, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısına Çağrıya Yetkili Kurul/Kişiler”, *Yürürlüğünün 7. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu III*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 104.

⁴⁷⁸ Ömer Teoman, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazırın Cetveli (TTK m. 376)”, *Tüm Makalelerim*, C. I-II, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 1018; Yiğit, s. 109.

⁴⁷⁹ Tekinalp, s. 310.

⁴⁸⁰ Tartışmalar için Bkz. Teoman, s. 1028; Yiğit, s. 113, dn. 446.

Ticaret Kanunu'nun 417. maddesinin üçüncü fıkrasının yorumu sonucunda, hazır bulunanlar listesinin yalnızca yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanabileceğine dair bir ticaret sicili uygulamasıyla karşılaşılmaktadır. Başkan vekilinin imzalayamayacağına dair yorum, Türk Ticaret Kanunu'nun diğer hükümleriyle bir uyum sağlamadığı gibi pratik bir amaca da hizmet etmemektedir. Başkan vekili, başkanın yokluğunda görevlerini yerine getirecek kişi olup hazır bulunanlar listesi başkanın yokluğunda başkan vekili tarafından imzalanabilecektir (TTK m. 366/1).

Yönetim kurulu başkanına verilen imza yetkisi nedeniyle yönetim kurulu tarafından hazırlanan hazır bulunanlar listesinin başkan tarafından dikkatlice incelenmesinde fayda vardır. Zira kayden izlenen paylar kuruluştan alınan listeye göre düzenlendiğinden sorumluluk SPK'ye atfedilebilecek olsa da anonim şirket genel kurulunda pay sahibinin hazır bulunanlar listesine alınması yönetim kurulunun sorumluluğundadır⁴⁸¹. Genel kurul toplantısı için hazırlanan listenin eksik yahut yanlış düzenlenmesinin söz konusu genel kurulda alınan kararın iptaline neden olabileceği göz önüne alındığında⁴⁸², listeyi hazırlayan yönetim kurulu ve imza etmek suretiyle listenin kanuna uygun hazırlandığını kabul eden yönetim kurulu başkanının sorumluluğu doğabilir.

3. Genel Kurul Toplantısının Açılışı ve Toplantı Başkanlığı

Genel kurul toplantılarının, toplantıya çağrı kim tarafından yapılmışsa onun tarafından açılacağı öğretide ifade edilmiştir⁴⁸³. Yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılan genel kurulda toplantıyı yönetim kurulu başkanının açacağı öğretide kabul edilmektedir⁴⁸⁴. Bununla beraber, genel kurul toplantısını yönetim kurulu başkanının açmasının zorunlu olmadığı ve yönetim kurulu başkanının yanı sıra yönetim kurulu tarafından seçilecek başka bir yönetim kurulu üyesinin de genel kurul toplantısını

⁴⁸¹ Bahtiyar/ Hamamcıoğlu, s. 57; Tekinalp, 311.

⁴⁸² Yargıtay, hazırun cetvelinin yanlış hazırlandığı genel kurulda, oy hakkı elinden alınan pay sahibinin açtığı davada genel kurul kararının iptaline karar vermiştir. İlgili karar için Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 11.10.2005 Tarih ve 2004/10847 Esas ve 2005/9573 Karar sayılı kararı. www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 23.11.2020).

⁴⁸³ Tekinalp, s. 311. Genel kurul toplantılarının açılmasıyla ilgili yer alan “Çağrısı yönetim kurulu tarafından yapılan toplantılar, iç yönergede yapılan belirlemeye uygun olarak, çağrısı yönetim kurulu dışındaki yetkililer tarafından yapılan toplantılar ise iç yönergede bu konuda belirleme yapılmamışsa bu yetkililer tarafından fiziki ve elektronik ortamda açılır.” (Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliği m. 23) hükmünden de çıkarılmaktadır.

⁴⁸⁴ Cafer Eminoğlu, “Tek Pay Sahipli Anonim Şirkette Genel Kurul” *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2015, C. 6, S. 1, s. 153; İmregün, s. 109; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 555.

açabileceği öğretide ifade edilmektedir⁴⁸⁵. Organlar arasındaki ilişki gereğince, yönetim kurulunu temsilen yönetim kurulu başkanının genel kurul toplantısını açması yerindedir. Başkanın yokluğunda başkan vekili, başkan ve başkanvekillerinin yokluğunda bir yönetim kurulu üyesi tarafından genel kurul toplantısı açılacaktır⁴⁸⁶. Ancak, iç yönergede yönetim kurulu adına genel kurul toplantılarını açacak kişi belirtilmişse, toplantıyı yönetim kurulu başkanı değil iç yönergede gösterilmiş olan kişi açar (Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliği m. 23).

Türk Ticaret Kanunu'nun 419. maddesinin birinci fıkrasında, genel kurul toplantılarının bir başkan tarafından yönetileceği öngörülmüştür. Genel kurul toplantı başkanı, esas sözleşmede öngörülebileceği gibi genel kurul kararıyla da seçilebilir (TTK m. 419/1). Genel kurul toplantı başkanının esas sözleşmede öngörülmediği hallerde toplantı yönetim kurulu başkanı tarafından açılacak ve genel kurul bir toplantı başkanı seçecektir⁴⁸⁷. Ancak, esas sözleşmede genel kurul toplantı başkanlığının kim tarafından yürütüleceği belirtilmişse böyle bir seçime gerek olmaz⁴⁸⁸.

Genel kurul toplantı başkanının pay sahibi olması zorunlu değildir (TTK m. 419). Genel kurul toplantı başkanlığının, yönetim kurulu başkanı tarafından yürütüleceği esas sözleşmede kararlaştırılabilir⁴⁸⁹. Genel kurulda görüşülecek ve pay sahiplerinin bilgi almak isteyeceği yönetimle ilgili konularda gerekli bilgiye hakim olması, yönetim işleriyle ilgili sorulacak sorularda toplantı esnasında gerekli bilgileri sağlayabilecek olması bakımından yönetim kurulu başkanının genel kurul toplantı başkanı olarak seçilmesinde fayda olacağı düşünülebilir. Ancak organlar arasındaki ilişki göz önünde alındığında, genel kurul toplantı başkanlığının yönetim kurulunun dışında bir kişi tarafından yürütülmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz. Her ne kadar pay sahiplerine bilgi sağlanması açısından yönetim kurulu başkanının faydası olacaksa da bunun için başkanın genel kurul toplantı başkanı olarak seçilmesine gerek yoktur.

⁴⁸⁵ Yiğit, s. 128.

⁴⁸⁶ Tekinalp, s. 311.

⁴⁸⁷ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 356.

⁴⁸⁸ İmregün, s. 141; Tekinalp, s. 312.

⁴⁸⁹ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde de uygulamada anonim şirket esas sözleşmelerinde yönetim kurulu başkanının genel kurul toplantı başkanı olarak öngörülmesine dair hükümler mevcuttu. Detaylı bilgi için Bkz. Cevdet Erbek, *Anonim Şirketlerde ve Bankalarda İdare Meclisi İle İlgili Bazı Meseleler*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1959, s. 124.

Zira yönetim kurulu başkanının üyelik sıfatından kaynaklı olarak zaten genel kurul toplantılarına katılma hak ve yükümlülüğü mevcuttur.. Nitekim genel kurul toplantıları esnasında gerekli bilgilerin temin edilebilmesi için yönetim kurulu üyelerinden birisinin toplantıda yer alması da kanuni bir zorunluluktur (TTK m. 407/2).

Yönetim kurulu başkanının genel kurul toplantı başkanlığı görevini üstlenmesinin toplantının işleyişinde, içeriğinde ve toplantıda görüşülecek konuların müzakere edilmesinde sorunlara yol açacağı öğretilde ifade edilmiştir⁴⁹⁰. *Azarkan'a* göre, yönetim kurulu adına genel kurula bilgi ve hesap verecek yönetim kurulu başkanının aynı zamanda genel kurul toplantı başkanlığını da üstlenmesi halinde, tarafsızlığı sağlamaya çalışmak başkana ağır bir yük getirir. Yönetim kurulu başkanı genel kurul toplantılarını kendi menfaatleri doğrultusunda yönetebilir⁴⁹¹.

Yönetim kurulu başkanının seçiminde imtiyazlı paylar öngörülebileceğine yukarıda değinilmişti⁴⁹². Kendisini seçen pay sahiplerinin menfaatlerini korumaya çalışırken yönetim kurulu başkanının eşit işlem ilkesine aykırı davranacağı durumlara uygulamada rastlanılabilir. Yönetim organının başkanlığını yürüten kişinin genel kurul toplantısını yönetmesinde bu tür sorunların doğabileceği muhtemel olup, bu eleştirilere katılmaktayız. Ancak eleştirilen diğer hususlar olan, genel kurul toplantı başkanı seçiminin kanun ve esas sözleşme hükümlerine uygun bir şekilde gerçekleştirilmemesinin; genel kurulda alınan kararlara muhalefet şerhlerinin tutanaklara geçirilip geçirilmemesinin ve oy nisaplarının kanun ile esas sözleşmeye uygun olup olmamasının yönetim kurulu başkanının genel kurul toplantı başkanı seçilmesiyle özel bir ilgisi bulunmadığı kanaatindeyiz. Söz konusu hususlar, her ne kadar genel kurul toplantısının idaresine ilişkin olsa da toplantı başkanının yönetim kurulu başkanı olması bakımından özellikle sorun teşkil edecek nitelikte değildir. Yönetim kurulu başkanının genel kurul toplantı başkanı seçilmesinde doğacak sorunlar, ağırlıklı olarak başkanın yönetim kurulunu idare etmesi ve yönetim kurulunu genel kurula karşı temsil etmesiyle ilgilidir. Bu nedenle, anonim şirketin iki zorunlu organı arasında idare bakımından farklılık yer almasının ve genel kurul toplantı başkanının yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve şirketin yönetim

⁴⁹⁰ Necat Azarkan, "Anonim Şirket Genel Kurul toplantılarını Kim Yönetir ?", *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2012-2013, C. 17-18, S. 26-27-28-29, s. 86; Erbek, s. 124.

⁴⁹¹ Azarkan, s. 86.

⁴⁹² Bkz. İkinci Bölüm, II, A, 3.

organizasyonu içerisinde yer alanlar dışındaki kişilerden belirlenmesinin yerinde olduğu kanaatindeyiz.

C. Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı Kapsamında (TTK m. 392) Başkanın Görev ve Yetkisi

1. Genel Olarak

Yönetim kurulu üyelerinin görevlerini gereği gibi yerine getirebilmesi, yönetim kurulu toplantılarında müzakere edilen hususlarda iradesinin oluşabilmesi ve şirket yönetiminin özenli bir şekilde yürütebilmesi için şirket tarafından gerçekleştirilen iş ve işlemler hakkında yönetim kurulu üyeleri bilgiye sahip olmalıdır⁴⁹³. Yönetim kurulu üyelerine ait sorumluluklar bakımından da üyenin bilgi sahibi olması önem taşır⁴⁹⁴. Yönetim kurulu üyesi bilgi sahibi olması gereken hallerde, tüm özeni ve çabayı göstermesine rağmen bilgi alamaması hariç, bilmediği yönünde bir gerekçe ileri sürmeyecek olup bilgiye sahip olmaması sorumluluktan kurtulmasına olanak sağlamaz⁴⁹⁵.

Bilgi alma hakkının kullanılabilmesi, sadece yönetim kurulu üyeleri için değil; şirket için de önem taşır. Çünkü yönetim kurulu üyelerinin etkin çalışabilmesi, kararlarının isabetli olabilmesi, farklı tercihler ve çözüm yolları geliştirebilmesi temelde bilgi sahibi olma koşuluna bağlıdır⁴⁹⁶.

Bilgi alma, anonim şirkette yönetim kurulu üyelerinin tamamına bireysel olarak tanınmış⁴⁹⁷; yönetim kurulu üyelerinin şirketin tüm iş ve işlemleriyle ilgili bilgi isteyebilmesini ve inceleme yapabilmesini içerir⁴⁹⁸. Bilgi alma hakkı, yönetim kurulunun tüm üyelerine tanınmış olup üye sıfatının kazanılmasından kaybedilmesine kadar bu hak kullanılabilir⁴⁹⁹. Taşıdığı önem dolayısıyla Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinde, bilgi alma hakkına ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

⁴⁹³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 408; Akdağ Güney, s. 170; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 702; Hasan Pulaşlı, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Y.2012, C. 18, S. 2, s. 590; Işık, s. 193-194; Kalender, s. 66; Kortunay, s. 310.

⁴⁹⁴ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 703; Üçışık/Çelik, s. 478; Kalender, s. 67; Kortunay, s. 311.

⁴⁹⁵ Kalender, s. 67; Akdağ Güney, s. 170.

⁴⁹⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 702; Kalender, s. 37; Kortunay, s. 310.

⁴⁹⁷ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 704; Kalender, s. 59. Pulaşlı, *Bilgi Alma*, s. 589; Eminoğlu, s. 257; Rauf Karasu, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı” *BATİDER*, Y. 2005, C. XXIII, S. 2, s. 101-102.

⁴⁹⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 408; Kalender, s. 59-60.

⁴⁹⁹ Akdağ Güney s. 171; Kırca (Şehirali Çelik/ Manavgat), s. 705; Üçışık/Çelik, s. 480; Işık, s. 194. Yönetim kurulu üyesinin görevinin sona ermesinden sonra bir sorumluluk davasına muhatap olduğu yahut mali haklarına ilişkin bir talebinin söz konusu olduğunda bilgi alma ve inceleme hakkını

Bilgi alma hakkı ile ilgili Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinde öncelikle bir ilke ortaya konulmuştur. Yönetim kurulu üyesi, şirketin tüm iş ve işlemleriyle ilgili bilgi alabilecek, inceleme yapabilecek ve bilgi almanın muhatabı olan şirket yöneticileri ve çalışanlar yönetim kurulu üyesinin bu talebini reddedemeyecektir (TTK m. 392/1). Sonrasında ise yönetim kurulu üyesinin bu maddeden doğan haklarının kısıtlanamayacağı ve kaldırılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Esas sözleşmeye hüküm konulmak suretiyle yahut yönetim kurulu tarafından alınacak bir kararla üyelerin bilgi alma ve inceleme hakkı genişletilebilir (TTK m. 392/ 6)⁵⁰⁰.

Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkı, yönetim kurulu toplantısı anında ve toplantı dışında olmak üzere, bilgi alma hakkının kullanılabileceği zaman göz önünde tutularak farklı düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin toplantı esnasında bilgi alma hakkı herhangi bir izne tabi tutulmamışken; toplantı dışında bir üyenin bilgi alabilmesinde yönetim kurulu başkanının izni aranmıştır (TTK m.392/2-3).

2. Yönetim Kurulu Toplantısı Esnasında Bilgi Alma Hakkı

Yönetim kurulu üyeleri, yönetim kurulu toplantıları esnasında şirketin her türlü iş ve işlemi ile ilgili bilgi alabileceği gibi belgeleri de izne tabi olmaksızın inceleme hakkına sahiptir (TTK m. 392/2). Yönetim kurulu üyesi, başkanın iznine tabi olmaksızın şirket işlerinin gidişatı yahut münferit işler hakkında bilgi alabilir ve inceleme yapabilir⁵⁰¹. Yönetim kurulu toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi bulunmadığından, toplantıya konu olup olmadığına bakılmaksızın, şirketin tüm iş ve işlemleri ile ilgili yönetim kurulu üyesinin bilgi alabileceği öğretide ileri sürülmüştür⁵⁰².

Belirtmek isteriz ki, Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu toplantısı öncesinde bilgi alma hakkı ile ilgili bir hükme yer verilmemiştir. Yönetim kurulu toplantısından önce, üyelerin bilgi alma hakkına sahip olmadıkları şeklinde bir yorum yapılamayacağı, toplantıda gündemdeki konularla ilgili üyelere bilgi verilmesinin toplantı dışında bilgi verme kapsamında görülmemesi ve başkanın izninin aranmaması gerektiği öğretide haklı olarak ifade edilmiştir⁵⁰³. Toplantıdan çok kısa bir zaman önce

kullanılabilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Pulaşlı, Eski Yönetim Kurulu Üyesi, s. 61-62; Kalender, s. 125; Özdemir, s. 97.

⁵⁰⁰ Üçışık/Çelik, s. 481; Kalender, s. 180.

⁵⁰¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 408; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 709; Kalender, s. 159; Akdağ Güney, s. 174.

⁵⁰² Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 711; Akdağ Güney, s. 174.

⁵⁰³ Kalender, s. 153; Kortunay, s. 339.

yönetim kurulu üyelerine konuyla ilgili belgelerin verilmesi yahut toplantı içerisinde konuyla ilgili tüm bilginin yönetim kurulu üyelerine sunulması, üyelerin etkin bir müzakere süreci yaşamasına engel teşkil eder⁵⁰⁴. Bu şekilde davranışlar nedeniyle yönetim kurulu kararları toplantı esnasında yeterince tartışılmadan ve bilgi eksikliğiyle alınır⁵⁰⁵.

Yönetim kurulu başkanı tarafından yönetim kurulu toplantısına çağrı yapılırken toplantıda görüşülecek konular hakkında üyelere bilgi verilmesi toplantıların daha verimli geçmesini sağlar⁵⁰⁶. Yönetim kurulu toplantılarına hazırlığın başkan tarafından yapılması, yönetim kurulu başkanının toplantıyı idare etmesi ve bilgi alma hakkı açısından şirket işlerinde bilgiye hâkim olması sebebiyle üyenin toplantı öncesinde bilgilendirilmesinde görev yönetim kurulu başkanına düşer⁵⁰⁷.

Yönetim kurulu toplantısının başkan tarafından idare edildiğine yukarıda değinilmişti⁵⁰⁸. Yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma haklarını kullanabilmesinde önemli bir görev taşır⁵⁰⁹. Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını kullanabilmesi için gerekli bilgiyi yönetim kurulu başkanı sağlar. Zira anonim şirket yönetim kurulu açısından bilgiye ulaşımı sağlayacak, zamanında ve bilgi alma talebinin amacın uygun şekilde bilgiyi yönetim kurulu üyesine temin edecek ve öğretide ifade edildiği üzere “*hakkın garantörü*” konumunda olan kişi yönetim kurulu başkanıdır⁵¹⁰. Bu nedenle, yönetim kurulu toplantısında görüşülecek konularda yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını kullanabilmesini kolaylaştırmak üzere toplantıda bulundurulması gereken bilgi ve belgelerin hazırlığı başkana düşer⁵¹¹.

3. Yönetim Kurulu Üyesinin Bilgi Alma ve İnceleme Talebinin Toplantı Dışında Başkanın İznine Tabi Olması

Yönetim kurulu toplantıları belirli aralıklarla yapılır. Yönetim kurulu üyesinin görevini gereği gibi yerine getirebilmesi, toplantı dışında da bilgi almasını gerektirir. Türk Ticaret Kanunu’nda yönetim kurulu üyesinin toplantı dışında bilgi alma hakkı,

⁵⁰⁴ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 712; Pulaşlı, Bilgi Alma, s. 589; Kalender, s. 153.

⁵⁰⁵ Kalender, s. 154.

⁵⁰⁶ Pulaşlı, Bilgi Alma, s. 588; Kalender, s. 153.

⁵⁰⁷ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 711.

⁵⁰⁸ Üçüncü Bölüm, I, A, 4.

⁵⁰⁹ Kıratlı, s. 244.

⁵¹⁰ Hasan Pulaşlı, “Eski Yönetim Kurulu Üyesinin Bilgi Alma Hakkı Var Mıdır?”, *BATİDER*, Y. 2004, C. XXII, S. 3, s. 59; Kalender, s. 145; Kıratlı, s. 254.

⁵¹¹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 711; Kıratlı, s. 246.

toplantı esnasında olduğu gibi düzenlenmemiştir. Yönetim kurulu üyesinin toplantı dışında bilgi alma ve inceleme hakkı, yönetim kurulu başkanının iznine tabi tutulmuştur (TTK m. 392/2).

Yönetim kurulu toplantısı dışında bilgi alma hakkı şirket işlerinin gidişatı ile ilgili olabileceği gibi belirli bir işle ilgili de olabilir. İşlerin gidişatından kastedilenin şirketin “*mevcut hasılat, satış ve pazarlama hali; ciro, finansal durumlar ve rekabet gücü; çalışanlar yahut iç işleyişi*” ile ilgili hususlar olduğu öğretide ifade edilmiştir⁵¹². Münferit işler ise şirketin tüm işleri ile ilgili olmayıp belirli konularla sınırlanan ve daha fazla detay bilgi içeren konulardır⁵¹³. Yönetim kurulu üyesinin toplantı dışında işlerin gidişatı yahut münferit işlerle ilgili bilgi alması arasında Türk Ticaret Kanunu açısından bir fark yoktur. Hem münferit işler hem de şirket işlerinin gidişatı hakkında bilgi alınması yönetim kurulu başkanının iznine tabidir (TTK m. 392/3)⁵¹⁴.

İşlerin gidişatının yönetim kurulu başkanının iznine tabi tutulmasının mehzar kanundan yapılan çevirideki hatadan kaynaklandığı, işlerin gidişatının izne tabi tutulmasının kabulü için bir gerekçe olmadığı, yönetim kurulu üyelerinin toplantı dışında da en azından işlerin gidişatı hakkında bilgi alma haklarının izne tabi tutulmaması gerektiği öğretide ileri sürülmektedir⁵¹⁵.

Yönetim kurulu toplantısı dışında işlerin gidişatı hakkında bilgi alınmasının yerindeliği öğretide haklı olarak kabul edilmiş olsa da mevcut Türk Ticaret Kanunu’nun 392. maddesinin üçüncü fıkrası karşısında, yönetim kurulu üyesinin işlerin gidişatı hakkında doğrudan bilgi alabilmesi mümkün değildir. Nihayetinde, yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkının genişletilebileceği Türk Ticaret Kanunu’nun 392. maddesinin altıncı fıkrasında açıkça ifade edilmiştir. Yönetim kurulunun alacağı bir kararla, yönetim kurulu üyelerinin toplantı dışında şirket işlerinin gidişatında bilgi alması temin edilebilir (TTK m. 392/6).

Yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyelerinin bilgi taleplerini hangi hallerde reddedebileceğine dair Türk Ticaret Kanunu’nda bir hükme yer verilmemiştir.

⁵¹² Kalender, s. 192; Akdağ Güney, s. 172; Pulaşlı, Bilgi Alma, s. 594.

⁵¹³ Kalender, s. 193; Hediye, Bahar Sayın, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu”, *TBB Dergisi*, Y. 2016, S. 124, s. 490-491; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 717.

⁵¹⁴ Münferit işler hakkında bilgi alma talebinin başkanın iznine tabi tutulmasına, başkanın talebe esas olan konu hakkında bilgi sahibi olması hazırlanabilmesi de sebep olarak gösterilmektedir. Bkz. Akdağ Güney, s. 173; Bahar Sayın, *Bilgi Alma*, s. 491.

⁵¹⁵ Pulaşlı, *Bilgi Alma*, s. 593; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 715-716; Kortunay, s. 341.

Bu durum, yönetim kurulu başkanının toplantı dışında bilgi alma hakkının kapsamını belirleme açısından geniş bir yetkiye sahip olduğunu akıllara getirebilir. Ancak, Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin altıncı fıkrasında yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkının kısıtlanamayacağı düzenlenmiştir. Ayrıca, yönetim kurulu başkanın yönetim kurulu üyesinin bilgi alma talebini reddetmesi durumunda, talebi reddedilen üye konuyu yönetim kuruluna getirebilir ve kurul toplanamadığı yahut istemi reddettiği takdirde şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açabilir (TTK m. 392/4). Görüldüğü üzere, yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkına engel olması halinde, yönetim kurulu üyesi hakkını mahkeme aracılığıyla ileri sürebilir. Öğretide yönetim kurulu başkanına tanınan izin yetkisine çok büyük anlamlar yüklenilmemesi gerektiği ifade edilmiştir⁵¹⁶.

Yönetim kurulu başkanının, yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını kullanmasına engel olduğu takdirde, bundan doğacak bir sorumluluk gündeme gelebilir⁵¹⁷. Sorumluluk davası söz konusu olduğunda, yönetim kurulu üyesinin bilgiye erişmek için yapmış olduğu girişimlerin başkan tarafından sonuçsuz bırakıldığı ve bu nedenle bilgiye erişilemediği yönetim kurulu üyeleri tarafından ileri sürülebilir⁵¹⁸. Yukarıda bahsedilen nedenlerle, yönetim kurulu başkanının izin yetkisi keyfi bir kullanıma mahal vermemeli ve yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma taleplerinin yönetim kurulu başkanı tarafından sürekli olarak reddedilebileceği şeklinde anlaşılmamalıdır. Bununla beraber, yönetim kurulu başkanının keyfi olarak ve sürekli şekilde yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma taleplerini reddetmesi söz konusu olduğunda başkanın seçilmesinde genel kurula yetki verilmemişse yönetim kurulunca başkanın değiştirilmesi faydalı olur. Şirketin yönetimiyle yetkili organizasyonu idare eden kişinin, bu teşkilatın çalışmasına yaptığı olumsuz etkinin süreklilik göstermesi halinde şirket menfaatleri ciddi bir biçimde zedelenebilir. Söz konusu durum, buna neden olan yönetim kurulu başkanının sorumluluğuna yol açabileceği gibi süreklilik arz etmesi halinde görev dağılımını tekrar yapmamış olan yönetim kurulu üyeleri de bu durumdan etkilenebilir⁵¹⁹.

⁵¹⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 721. Aksi görüşte Bkz. Kortunay, s. 364.

⁵¹⁷ Kıratlı, s. 253.

⁵¹⁸ Kıratlı, s. 253.

⁵¹⁹ Başkanın azli için gerekli şartlar olduğu halde yönetim kurulu başkanının azledilmemesinin sorumluluğa yol açabileceğine dair Bkz. Hungerbühler, s. 49.

Yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyesinin bilgi alma talebini hiçbir kurala tabi olmaksızın serbest bir şekilde reddedemez⁵²⁰. Ancak yönetim kurulu toplantısı dışında bu hakkın kullanılması başkanın iznine tabi olduğundan şirketin zarara uğramasına yol açacak yahut bilgi alma hakkının niteliğine uygun düşmeyen taleplerin başkan tarafından reddedilebilmesi gerekir. Bu ise bilgi alma hakkının kapsamının, kullanılması halinde üyenin ne tür bilgilere ulaşabileceğinin ve üyenin bu hakkı kullanmasının şirket menfaatlerini zedeleyebilecek niteliğe sahip olup olmadığının başkan tarafından tespit edilmesine bağlıdır.

Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkına Türk Ticaret Kanunu'nda açık bir sınır öngörülmemiştir. Bilgi alma hakkının kısıtlanamayacağı, kaldırılamayacağı ancak genişletilebileceği ifade edilmiştir (TTK m. 392/6). Görüldüğü üzere, açık bir şekilde sınırları tespit edilmemiş olsa da bilgi alma hakkının sınırsız bir hak olduğu kabul edilemez. Zira bir hakkın genişletilebilecek olması o hakkın bir sınıra tabi olduğunun kabulünü gerektirir⁵²¹. Türk Ticaret Kanunu'nda açıkça bir sınır öngörülmemiş olsa bile, bilgi alma hakkının kullanılmasında bazı sınırlara uyulması gerektiği öğretide ileri sürülmüştür⁵²². Bilgi alma hakkının kapsamının ve sınırlanmasına dair ölçütlerin tespiti, başkanın bilgi alma taleplerini hangi hallerde reddedebileceği hususunda yol gösterici olacaktır.

Bilgi alma hakkına çizilmesi gereken ilk sınır, her ne kadar Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinde açıkça düzenlenmiş olmasa da dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağıdır (TMK m. 2)⁵²³. Bilgi alma hakkının, görevin yerine getirilmesi dışında başka amaçlara hizmet edecek şekilde kullanılması, şirkette huzursuzluk çıkartmak için bu hakka başvurulması, sadece merakla dayalı olarak bilgi almak istenilmesi yahut yönetim kurulu üyesinin hısımlık ilişkisi bulunan yakınları ile şirket arasındaki işler hakkında bilgi almaya çalışması öğretide hakkın kötüye kullanılması kapsamında değerlendirilmektedir⁵²⁴. Aynı zamanda şirkette pay sahibi olan yönetim kurulu üyesinin pay sahipliğini ilgilendiren ancak bu sıfatla edinemediği

⁵²⁰ Pulaşlı, *Bilgi Alma*, s. 595; Bahar Sayın, *Bilgi Alma*, s. 493; Kırath, s. 250; Kortunay, s. 362.

⁵²¹ Kalender, s. 201.

⁵²² Bkz. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 708; Kalender, s. 195 vd.; Kortunay, s. 330 vd.; Akdağ Güney, s. 173.

⁵²³ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 708; Kalender, s. 195; Kortunay, s. 332. Zira Türk Medeni Kanunu'nun 5'inci maddesi gereğince anılan Kanun ve Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır nitelik arz eder.

⁵²⁴ Pulaşlı, *Bilgi Alma*, s. 591; Kalender, s. 195-196; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 708; Akdağ Güney, s. 175.

bilgileri üye sıfatıyla almaya çalışması da bilgi alma hakkının kötüye kullanılması kapsamında mütalaa edilmektedir⁵²⁵.

Bilgi alma hakkı, yönetim kurulu üyesinin görevini özenli bir şekilde yerine getirebilmesi için gerekli olan ve başvurulacak temel haktır. Öğretide bu hakkın, görevi yerine getirmek maksadıyla kullanılması gerektiği ileri sürülmüştür⁵²⁶. Bilgi alma hakkının yönetim kurulu üyesinin görevini ilgilendiren konularda ve işlevsel olması gerektiğini öğretide kabul edilmektedir⁵²⁷. Aslında bilgi alma hakkının kullanılması açısından işlevsellik arandığı takdirde, bilgi alma hakkına bir sınır getirilmiş olur. Zira yönetim kurulu başkanı kendisine sunulan bir bilgi alma talebinde, söz konusu bilginin yönetim kurulu üyesi için işlevsel olup olmadığını kontrol edecektir.

Bilgi alma hakkının yönetim kurulu üyesi için işlevsel bir niteliğe sahip olması gerektiği gibi bilgiye ihtiyaç duyulmasının temelde gereklilik koşuluna tabi olduğu da öğretide ifade edilmektedir⁵²⁸. Aksi görüşte olanlar ise, yönetim kurulu üyesinin sahip olmak istediği bilgi açısından gereklilik şartının aranmasının hakkı sınırlandıracak nitelikte olduğu ve bu nedenle söz konusu bilginin yönetim kurulu üyesi için faydalı olmasının yeterli bulunması gerektiğini ileri sürmektedir⁵²⁹.

Bilgi alma hakkının kapsamı belirlenmeye çalışıldığında, şirket ile yönetim kurulu üyesinin menfaatleri arasında bir denge gözetilmelidir⁵³⁰. Yönetim kurulu üyesi görevini yerine getirebilmek için bilgi alma hakkına ihtiyaç duyarken şirketin de ticari sırlarının açığa çıkmayacağına ve çıkarlarının zedelenmeyeceğine güven içerisinde faaliyetlerini yürütmek ister. Zira anonim şirketin müşteri çevresine ve üretim işlerine dair sır niteliğindeki bilgilerin yönetim kurulu üyelerin tarafından şirket dışına aktarılması anonim şirketin ve dolayısıyla pay sahiplerinin zararına yol açabilir⁵³¹. Bilgi alma hakkına ilişkin genel bir ilke ortaya konulurken şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında yönetim kurulu üyesinin bilgi alabileceği ifade edilmiştir (TTK m. 392/1). Dolayısıyla yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkını kullanamayacağı bir şirket

⁵²⁵ Kalender, s. 196; Kortunay, s. 332.

⁵²⁶ Kalender, s. 203; Kortunay, s. 330-331.

⁵²⁷ Pulaşlı, *Bilgi Alma*, s. 588; Kortunay, s. 330-331.

⁵²⁸ Kalender, s. 204.

⁵²⁹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 708; Pulaşlı, *Bilgi Alma*, s. 590.

⁵³⁰ Kalender, s. 177; Kortunay, s. 335.

⁵³¹ Aslı Gürbüz Usluel, *Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırların Korunması*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 184.

alanı bulunmamaktadır⁵³². Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin birinci fıkrasının gerekçesinde de bu husus ifade edilmiştir⁵³³.

Ticari sırrın ne olduğunun tespiti konu için önemlidir. Ticari sır, ekonomik faaliyet yürüten kişinin lehine rekabet açısından bir farklılık sağlayan, dışarıdan bilinecek şekilde aleni olmayan ve kişinin gizli kalmasını istediği her türlü bilgi olarak öğretide tanımlanmıştır⁵³⁴. Ticari sır içerisinde iş, işletme ve üretim sırları ile teknik sırlar yer alır⁵³⁵.

Şirket yönetiminin yönetim kurulu tarafından yürütülmesi nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin şirketin hiçbir ticari sırrına mahzar olmaması gerektiği ileri sürülemez. Ancak üretime ve teknik konulara ilişkin hususlarda yönetim kurulu üyesinin bilgi sahibi olması gerektiği hususunda tereddüt haklı bir sebebe dayanır. Zira şirkete ait olan teknik bilgilerin ve üretim sırlarının dışarıya verilmesi halinde, sonradan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarına gidilebilecek olsa bile telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğabilir⁵³⁶. Bu nedenle, bilgi alma hakkı kapsamında işletme sırlarıyla ilgili olan ve teknik bilgi içeren hususlarda somut olay dikkate alınmak suretiyle yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkına izin verilip verilmeyeceği tespit edilmelidir. Bilgi alma hakkını düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin birinci ve altıncı fıkraları göz önüne alındığında ticari sır gerekçesi ile reddedilecek olan bilgi alma talepleri sınırlı olmalıdır. Örneğin, üretim sırrının üyeye paylaşılması durumunda doğabilecek zararın telafisi mümkün

⁵³² Kalender, s. 178. Yönetim kurulu üyeleri açısından şirket sırrının bilgi alma hakkına engel olmayacağı öngörülmüşken pay sahiplerinin bilgi alma hakkına şirket sırlarına ilişkin bir sınır getirilmiştir. Bkz. Oğuz Atalay, "Anonim Şirketlerde Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının Mahkeme Aracılığıyla Kullanılması", **Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan**, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2014, C. 16, Özel Sayı, s. 57 vd.

⁵³³ "Alınacak bilginin niteliği ve özellikle "gizli", "şirket sırrı" olması ile ilgili açık bir sınır getirilmemiştir. Bunun iki sebebi vardır. Birinci sebep şudur: Güvenilmeyen bir kişi üye seçilmemeli, seçilmişse uzaklaştırılmalıdır. İkincisi ise, Tasarının 369 uncu maddesinde "şirketin menfaatlerinin" gözetilmesi de vurgulanarak ağır bir özen yükünün getirilmiş olması ve özen yükünün sorumlulukla doğrudan ilgili bulunması ve ayrıca bilgi sızdırmanın cezaî yaptırıma bağlanmasıdır. Hukukî ve cezaî yaptırımlar yeterince caydırıcı kabul edilmelidir. Üçüncü sebebe gelince: Somut olayın özelliği, istenilen bilginin verilmemesini gerekli kılıyorsa yönetim kurulu başkanı tedbir talebiyle mahkemeye başvurabilir." TBMM Dönem:23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 186.

⁵³⁴ Mehmet Emin Bilge, **Ticari Sırların Korunması**, 2. Bası, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2005, s. 5; Ömer Korkut, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyesinin Şirkete Ait Belgelerin Kopyasını Alma Yetkisi", **Atatürk'ün 125. Doğum Yılına Armağan**, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. X, S. 3-4, 2006, *Şirkete Ait Belgelerin Kopyasını Alma*, s. 525. Öğretide iş sırrı için de benzer bir tanıma yer verilmekte ve iş sırrının ticari sırları da içeren üst bir kavram olduğu ileri sürülmektedir. (Salih Önder Yeşiltepe, "Ticari Sır-İş Sırrı", **Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2006, s. 405).

⁵³⁵ Bilge, s. 37; Kalender, s. 199-200.

⁵³⁶ Kalender, s. 200.

görünmüyorsa önemli bir şirket sırrı var olduğundan yönetim kurulu başkanı tarafından üyenin bilgi alma talebi reddedilebilecektir⁵³⁷.

Bilgi alma hakkına sınır teşkil ettiği ileri sürülen diğer bir husus ise yönetim kurulu üyesinin kişisel menfaatleri ile şirket menfaatlerinin birbirine karşıt olmasıdır⁵³⁸. Yönetim kurulu üyesi bilgi alma hakkını, kendi lehine birtakım menfaatler sağlamak amacıyla şirket aleyhine kullanmamalıdır. Yönetim kurulu başkanının şirket menfaatlerine aykırılık teşkil eden ve bilgi alma hakkının doğal sınırını aşan talepleri reddedebileceği öğretide kabul edilmektedir⁵³⁹.

Bilgi alma talebinin kabulü halinde yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkını hangi koşullarda kullanabildiği ve bilginin yönetim kurulu üyesine nasıl temin edildiği de önem taşır. Bilgi alma hakkının yükümlüsü olan yöneticiler yahut yönetim kurulu başkanı tarafından hakkın kullanılmasını engelleyecek şekilde davranışlar sergilenebilir. Öğretide haklı olarak ifade edildiği üzere, arşivin yahut bilgi alma hakkına esas oluşturan dosyaların bulunduğu odanın anahtarının verilmesi suretiyle bilgi alma hakkının kullanılmasının sağlandığı söylenilemez⁵⁴⁰. Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkını bu şekilde zorlaştıran yahut sırf talebi kabul etmiş olmak amacıyla yapılan bu tür davranışlar bilgi alma talebinin bizatihi reddi anlamına gelir⁵⁴¹.

Yönetim kurulu üyelerine tanınan ve bilgi alma hakkının kullanımında etkili olan bir diğer hak ise inceleme hakkıdır⁵⁴². Bilgi alma hakkından farklı olarak, yönetim kurulu toplantıları dışında şirket defterlerinin ve belgelerinin incelenebilmesi için “görevin yerine getirilmesinde gerekli” olması şart koşulmuştur (TTK m. 392/3). Şirket defterlerinin incelenmesinin bilgi alma hakkına nazaran farklı bir koşula tabi tutulmasının defterlerde yer alan bilgilerin ticari sır niteliğinde olmasından kaynaklandığı öğretide ileri sürülmüştür⁵⁴³. Yönetim kurulu üyesinin incelemek istediği hususların görevi için gerekli olduğunu yönetim kurulu başkanına “*ikna edici bir biçimde*” sunması gerektiği öğretide kabul edilmektedir⁵⁴⁴.

⁵³⁷ Kalender, s. 200; Bahar Sayın, *Bilgi Alma*, s. 493-494.

⁵³⁸ Kırca(Şehirali Çelik/Manavgat), s. 708; Pulaşlı, *Bilgi Alma*, s. 591; Kalender, s. 201; Kortunay, s. 331.

⁵³⁹ Akdağ Güney, s. 173.

⁵⁴⁰ Kalender, s. 42.

⁵⁴¹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 712.

⁵⁴² Kortunay, s. 326.

⁵⁴³ Akdağ Güney, s. 173.

⁵⁴⁴ Akdağ Güney, s. 173. Talebin işlevsel olmasının yeterli olacağı yönünde Bkz. Kırca, (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 719.

Yönetim kurulu başkanı, inceleme hakkının kullanılmasının görevin yerine getirilmesinde gerekli olup olmadığını takdir ederken hakkın kullanımını kısıtlamamalıdır⁵⁴⁵. Yönetim kurulu başkanının, talebin gerekliliği hususunda daha rahat karar verebilmesi için üyenin inceleme talebinde gerekçesini belirtmesi yerinde olur⁵⁴⁶. Yönetim kurulu üyesinin inceleme talebi herhangi bir şekle tabi olmasa da ispat kolaylığı bakımından yazılı olmasında fayda vardır⁵⁴⁷.

Yönetim kurulu üyesinin inceleme hakkı şirket defterleri, muhasebe kayıtları ve şirket yazışmalarını kapsar⁵⁴⁸. Yönetim kurulu üyesi bilgi alma hakkını kendisi kullanır⁵⁴⁹. Ancak başkanın izni doğrultusunda bu hakkı kullanırken uzman yardımına başvurabileceği öğretide ifade edilmiştir⁵⁵⁰.

Yönetim kurulu üyesinin inceleme hakkı defter, dosya ve belgelerin nüshasını almayı içermez⁵⁵¹. Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma hakkının sınırlı çerçevesi içerisinde olması ve ancak başkanın izninin alınması suretiyle dosya veya belgelerin nüshalarının alınabileceği öğretide ifade edilmektedir⁵⁵². *Pulaşlı*, deftere işlenen yönetim kurulu toplantı tutanaklarından defterlere işlendiği ve bunlardan üyenin fotokopi alamayacağını ileri sürmektedir⁵⁵³.

4. Talebin Reddi Halinde Açılacak Dava

Yönetim kurulu üyesinin talebi yönetim kurulu başkanı tarafından reddedildiğinde bilgi alma hakkının yerine getirilebilmesi için talebi reddedilen yönetim kurulu üyesine dava açma hakkı tanınmıştır (TTK m. 392/4). Öncelikle yönetim kurulu başkanı tarafından bilgi alma talebi reddedilen yönetim kurulu üyesi konuyu yönetim kuruluna getirecektir (TTK m. 392/4). Yönetim kurulu başkanının bilgi alma talebini reddetmesi halinde, üyenin dava açmadan önce söz konusu hakkının yerine getirilmesini sağlamak için yönetim kuruluna başvurması şarttır⁵⁵⁴. Dolayısıyla, yönetim kurulu üyesinin dava açabilmesi için başkanın reddi yeterli olmayıp yönetim kurulu tarafından da üyenin bilgi alma talebi reddedilmiş yahut kurul toplanamamış

⁵⁴⁵ Pulaşlı, Bilgi Alma, s. 597.

⁵⁴⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 720.

⁵⁴⁷ “Başkandan talep bir şekle tâbi değildir.” TBMM Dönem:23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 186.

⁵⁴⁸ Pulaşlı, Bilgi Alma, s. 597.

⁵⁴⁹ Akdağ Güney, s. 173.

⁵⁵⁰ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 720.

⁵⁵¹ Akdağ Güney, s. 174; Pulaşlı, Bilgi Alma, s. 595-596.

⁵⁵² Korkut, s. 523; Akdağ Güney, s. 174; Pulaşlı, Bilgi Alma, s. 596.

⁵⁵³ Pulaşlı, Bilgi Alma, s. 596.

⁵⁵⁴ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 722; Akdağ Güney, s. 175.

olmalıdır⁵⁵⁵. Görüldüğü üzere, yönetim kurulu başkanına tanınan yetki aslında yönetim kurulunun gözetimi altına alınmıştır. Yönetim kurulu toplantısı dışında üyelerin bilgi alma talebi başkanın iznine bağlanmış olsa da yönetim kurulu üyesinin bilgi alma talebinde başkanın ret kararı kesin bir engel teşkil etmez. Söz konusu talebin yönetim kurulu başkanının yanı sıra yönetim kurulu tarafından da görüşülmesi düzenlenmiştir. Bu durum, görev dağılımı gereği birtakım yetkilere sahip olan yönetim kurulu başkanının eşitler arasında birinci olduğunun göstergesidir. Yetki yönetim kurulu başkanına verilmekle birlikte yönetim kuruluna bir çeşit denetim yetkisi tanınmıştır.

Yönetim kurulu üyesi, başkan tarafından reddedilen bilgi alma talebini toplantıya getirdiği takdirde yönetim kurulu tarafından talep reddedilir yahut yönetim kurulu talep üzerine toplanamazsa dava yoluyla hakkın yerine getirilmesi için mahkemeye başvurabilir. Bilgi alma davasında davacı yönetim kurulu üyesi olmakla birlikte davalı anonim şirketin kendisi olacaktır⁵⁵⁶. Bilgi alma davası Türk Ticaret Kanunu'nda bir süreye tabi kılınmamıştır. Bu nedenle, yönetim kurulu üyesi bilgi alma davasını makul bir süre içerisinde açmalıdır⁵⁵⁷. Bilgi alma davasında yetkili ve görevli mahkeme şirket merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesi'dir (TTK m. 392/4).

D. Yönetim Kurulu Başkanına Esas Sözleşme veya İç Yönerge İle Görev ve Yetki Tanınması

Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi yönetim kurulunun devredilmez yetkilerindendir (TTK m. 375). Şirketin yönetim organizasyonuna ilişkin düzenlemelerin yapılmasında yönetim kurulunun geniş bir yetkisi olduğu öğretide ifade edilmektedir⁵⁵⁸. Yönetim kurulu organizasyonu kendisine göre belirlemekte serbest olmakla beraber yönetim kurulu başkanı ve başkan vekili seçmesi zorunludur⁵⁵⁹. Bunun haricinde şirket yönetimi içerisindeki organizasyonu oluşturmak da yönetim kurulunun devredilmez yetkisindedir (TTK m. 375).

Yönetim kurulu şirketin yönetim organizasyonunu belirlemede yetkili olup şirket görev alanlarının tespiti ve yöneticilerin birbirleri karşısındaki konumları

⁵⁵⁵ Kalender, s. 226-227.

⁵⁵⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 723; Akdağ Güney, s. 176.

⁵⁵⁷ Kalender, s. 231.

⁵⁵⁸ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 311.

⁵⁵⁹ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 312.

yönetim teşkilatının belirlenmesi kapsamında olduğu kabul edilmektedir⁵⁶⁰. Yönetim teşkilatı belirlenirken oluşturulacak organizasyon yapısı içerisinde yönetim kurulunun işleyişine ilişkin bazı düzenlemelerin yer alabileceği öğretide ileri sürülmüştür⁵⁶¹. Yönetim kurulu toplantısına çağrının başkan dışında kişilere devredilebileceğinin⁵⁶², toplantının gündeminin⁵⁶³ vb. hususlara iç yönergede yer verilebileceği ifade edilmiştir.

Yönetim kurulu başkanına kanunda öngörülme­yen farklı görev ve yetkilerin iç yönerge ile de tanınabileceği ileri sürülmüştür⁵⁶⁴. Yönetim kurulu başkanının görev ve yetkilerinin şirket içerisindeki düzenlemelerde belirtilmesinin şirketin kurumsal yönetimi bakımından önemli bulmaktayız. Esas sözleşmede yahut iç yönergede yönetim kurulu başkanının yetki alanı belirlendiği takdirde görev dağılımının içeriği daha belirgin olacağı gibi bir sorumluluk davası söz konusu olduğunda sorumluların tespiti bakımından da fayda sağlayacaktır.

. Anonim şirket yönetim organizasyonu, her şirketin kendi bünyesinde taşıdığı birtakım özellikleri içerir. Anonim şirket yönetiminde işleyişi sağlaması, yönetim kurulunda oluşabilecek tikanıkları önlemesi ve şirket yönetiminin daha kurumsal olmasına hizmet sağlaması amacıyla yönetim kurulu başkanına birtakım yetkiler verilebilir⁵⁶⁵. Anonim şirketin organsal düzenine ve organların münhasır yetkilerine müdahale taşımayacak nitelikte yetkilerin esas sözleşmeye yahut iç yönergeye hüküm koymak suretiyle yönetim kurulu başkanına verilmesi mümkündür⁵⁶⁶.

II. Hakları ve Yükümlülükleri

A. Hakları

1. Yönetim Hakkı

Anonim şirketin yönetimi kural olarak, kurul-organ niteliği taşıyan yönetim kuruluna aittir (TTK m. 365). Yönetim kurulu, yapacağı toplantılarda karar almak

⁵⁶⁰ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1187; Akdağ Güney, s. 148-149; Koç, s. 110-11.

⁵⁶¹ Elif Yalçın Sırakaya, “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri Bağlamında Yönetim Kurulunun Üst Gözetim Yükümlülüğü”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XXIV, Y. 2020, S. 2, s. 211. Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 312.

⁵⁶² Pulaşlı, *Şerh*, s. 1118; Doğan, s. 148.

⁵⁶³ Doğan, s. 150.

⁵⁶⁴ Kortunay, s. 224; Akdağ Güney, s. 80; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1252; Doğan, s. 55; Ali Bulut, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Davasında Taraflar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2017, s. 34.

⁵⁶⁵ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1313; Kortunay, s. 224.

⁵⁶⁶ Akdağ Güney, s. 80; Doğan, s. 55; Postacı Özçelik, s. 163; Ali Bulut, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Davasında Taraflar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2017, s. 34.

suretiyle yönetim hakkını kullanır. Yönetim kurulu üyeleri de yönetim hakkının kullanılmasına bu toplantılar aracılığıyla iştirak eder⁵⁶⁷. Anonim şirketin yönetim hakkı yönetim kurulu başkanına yahut yönetim kurulu üyelerine ferdan değil; kurul-organ niteliğindeki yönetim kuruluna tanınmıştır. Bu nedenle yönetim hakkı, yönetim kurulu başkanı ile üyeler arasında bir farklılık taşımaz⁵⁶⁸. Anonim şirketi yönetme hakkına sahip yönetim kurulunun idaresi ise yönetim kurulu başkanı tarafından yerine getirilir. Mevzuatta açıkça düzenlenmemiş olsa da görev dağılımı gereğince yönetim kurulunun işleyişini sağlamak; esas sözleşmede ve iç yönergede belirtilen şekilde yönetim kurulunun kararlar alıp bu kararları icra etmesini sağlamak yönetim kurulu başkanına ait bir görevdir⁵⁶⁹.

Anonim şirketin yönetimi kural olarak yönetim kuruluna ait olmakla beraber yönetimin devredilebileceği Türk Ticaret Kanunu'nun 367. maddesinde öngörülmüştür. Buna göre, yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre; yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir (TTK m. 367). Uygulamada yönetim kurulu başkanlarına anonim şirketin yönetim yetkisinin devredildiği sıklıkla görülmektedir⁵⁷⁰. Yönetim kurulu başkanına yönetim yetkisi devredildiği takdirde anonim şirketin yönetim yetkisi de yönetim kurulu başkanına ait olur. Ancak başkanın sahip olacağı şirketi yönetim yetkisi, yönetim kurulunu idare etmek olan yönetim hakkından farklı olarak yönetim kurulu başkanlığı sıfatından değil murahhas sıfatından kaynaklanır. Çalışmamızın sorumluluklarla ilgili olan bölümünde ele alınacağı üzere, yönetim kurulu başkanına yönetim yetkisinin devredilmesi yönetim kurulu başkanının sorumluluğunu genişletir.

2. Temsil Hakkı

Yönetim kurulu başkanı şirketi temsil eder⁵⁷¹. Ancak bu temsil kanuni temsil olarak anlaşılmamalıdır. Anonim şirketi temsil hakkı kural olarak kurul-organ niteliğine sahip yönetim kuruluna aittir (TTK m. 365). Bu nedenle, yönetim kurulu

⁵⁶⁷ Pulaşlı, Şirketler, s. 422.

⁵⁶⁸ Küçükgüngör, s. 314.

⁵⁶⁹ Pulaşlı, Şerh, s. 1522.

⁵⁷⁰ “Bağdat İthalat İhracat İnşaat ve Ticaret AŞ. Yönetim Kurulunun 28.7.1981 günlü kararı ile, yönetim kurulu başkanı Özer Bağdat'a 2 yıl süre ile şirket kaşesi altında münferiden vaz edeceği imzası ile şirketi temsil ve ilzama yetki verilmiştir.” Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 31.12.1992 Tarih ve 1192/9121 Esas ve 1992/17644 Karar sayılı kararı; “M. F. A. ün J. Holding A.Ş nin yönetim kurulu başkanı ve murahhas azası olduğu...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 14.01.2002 Tarih ve 2001/7933 Esas ve 2002/49 Karar sayılı Kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 23.11.2020).

⁵⁷¹ Pulaşlı, Şerh, s. 1523.

başkanı tek başına anonim şirketin kanuni temsilcisi sıfatına sahip değildir. Yönetim kurulu başkanı ile üyeleri arasında şirketi temsil bakımından bir farklılık bulunmamaktadır⁵⁷². Ancak yönetim kurulu başkanı, şirketi sosyal alanda temsil ettiği gibi yönetim kurulunu da genel kurula karşı temsil eder⁵⁷³.

Öğretide, kamuoyuyla ve resmi makamlarla olan ilişkilerin şirket adına yönetim kurulu başkanı tarafından yürütüleceği ileri sürülmektedir⁵⁷⁴. Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketin kamuoyu açıklamalarının kim tarafından yapılacağı düzenlenmemiştir. Limited şirketlerde ise her türlü açıklama ve ilanın yapılması aksi öngörülmedikçe başkan olan müdüre ait bir yetkidir (TTK m. 624/2). Bu hüküm anonim şirket yönetim kurulu başkanına kıyasen uygulanabilir⁵⁷⁵. Böyle bir kıyasın yerinde olmadığı düşünülse dahi uygulamada anonim şirket adına açıklamaların yönetim kurulu başkanı tarafından yapılması ve yayımlanacak olan bildirilerin başkanın imzası ile yayımlanması bu temsilin en somut örnekleridir.

Yönetim kurulu başkanı, şirketi temsil etmenin yanı sıra anonim şirketin iki kanuni organı arasındaki ilişkiyi kurar ve yönetim kurulunu genel kurula karşı temsil eder⁵⁷⁶. Bu kapsamda, yönetim kuruluna karşı yapılan açıklamaları ve bilgilendirmeleri yönetim kurulu başkanı alır; yönetim kurulu üyelerini bu hususlarda bilgilendirir⁵⁷⁷. Yönetim kurulunun başkan aracılığıyla temsil edilmesi, kurulun adına yapılacak açıklamalarda birliğin sağlanması ihtiyacını da karşılamaktadır⁵⁷⁸.

3. Bilgi Alma Hakkı

Yönetim kurulu üyesi olarak başkanın da bilgi alma hakkı bulunmaktadır (TTK m. 392). Yönetim kurulu üyelerinin toplantı dışında bilgi alma talepleri yönetim kurulu başkanının iznine bağlanmışken; yönetim kurulu başkanının toplantı dışında bilgi alma talebi de yönetim kurulunun iznine tabi tutulmuştur (TTK m. 392/5). Yönetim kurulu başkanı, bir yandan üyelerin bilgi alma taleplerini bir denetime tabi tutarken bir yandan kurul tarafından kendisi denetlenmektedir. Bu durum, yönetim kurulu üyeleri arasında görev dağılımı yapılmak suretiyle bir başkanlık makamı oluşturulsa da bunun bir hiyerarşi oluşturmadığı ve esas olanın yönetim kurulu üyeliği olduğunu

⁵⁷² Kücükgüngör, s. 314.

⁵⁷³ Doğan, s. 55; Özdemir, s. 41.

⁵⁷⁴ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1253; Kortunay, s. 224; Özdemir, s. 42.

⁵⁷⁵ Kırca, (Şehirli Çelik/Manavgat) s. 477.

⁵⁷⁶ Doğan, s. 55.

⁵⁷⁷ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1253; Kortunay, s. 224.

⁵⁷⁸ Hungerbühler, s. 119.

göstermektedir. Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin gerekçesinde yönetim kurulu başkanı olan kişinin "*primus enter pares*" konumunda olduğunu gösterdiği ifade edilmiştir⁵⁷⁹. Eşitler arasında birinci olarak ifade edilecek bu konum, başkanın üyelerle eşit olduğu ancak görev dağılımı gereğince birtakım farklı yetkilere sahip olduğunu ifade eder. Görüldüğü üzere hukukumuz açısından kanun koyucu yönetim kurulu başkanlığını üyelik sıfatından tamamen ayrı bir konumda görmemekte ve yönetim kurulu başkanına kurul işlerinin belirli düzen içinde yürütmesi için öngörölmüş bir müessese olarak yer vermektedir.

Yönetim kurulu başkanının bilgi alma talebinin yönetim kurulunun iznine bağlanmış olması, yönetim kurulunun örgütlenme şekli açısından kabul edilebilir bir durum olmakla beraber bir kişinin hem izin verme yetkisine sahip hem de izin alması gereken kişi olması kendi içerisinde bir karşıtlık oluşturur. Nitekim yönetim kurulu başkanının bilgi alma talebinin kurulun iznine bağlanmış olması eleştirilmiş ve başkanın bir üye aracılığıyla bilgi alma talebini sunması halinde hükmün bir anlamının kalmayabileceği öğretilde ifade edilmiştir⁵⁸⁰. Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma talebinin, şirketi birtakım zararlara uğratabileceğinin yahut hakkın kötüye kullanımı teşkil edebileceğinin anlaşılabilmesi için bilgi talebinde bulunulan konu hakkında bilgiye sahip olmak gerekir. Yönetim kurulu başkanının, bilgi sahibi olmadığı bir konuda üyenin bilgi alma talebinin herhangi bir zarar doğuracağını yahut bunun şirketin menfaatine aykırı bir kullanıma yol açacağını bilmesi mümkün değildir. Yönetim kurulu başkanının bilgi alma talebine esas olacak konu ayırt edilmeden toplantı dışında doğrudan bilgi alamayacağını ifade eden Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin beşinci fıkrası karşısında yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyelerinin taleplerini nasıl değerlendireceği ve hangi hallerde reddedebileceği bir muamma oluşturur.

İşin doğası gereği, yönetim kurulu başkanı kendisine yöneltilen bilgi alma talepleri ile ilgili hususlarda, kuruldan izin alması gerekmeksizin inceleme yapma hakkına sahiptir. Ancak yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma talepleri ile ilgili olmayan, yönetim kurulu başkanının kendisinin bilgi almak istediği konularda yönetim kurulundan izin alınmalıdır.

⁵⁷⁹ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 187.

⁵⁸⁰ Kendigelen, *İlk Tespitler*, s. 28; Işık, s. 195-196.

Yönetim kurulu toplantıları dışında yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma talebi yönetim kurulu başkanının iznine tabi olduğu gibi yönetim kurulu başkanının bilgi alma talebi de yönetim kurulunun iznine tabidir (TTK m. 392/5). Yönetim kurulunun bilgi alma talebini reddetmesi durumunda, başkan Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca bilgi alma hakkının yerine getirilmesini sağlamak için şirketin merkezinin bulunduğu Asliye Ticaret Mahkemesi'ne başvurabilecektir. Yönetim kurulu başkanının talebi doğrudan yönetim kurulunun iznine tabi olduğundan yönetim kurulu üyelerinde olduğu gibi konunun tekrar kurula getirilmesine gerek yoktur.

4. Başkanın Üstün Oyu

a) Türk Ticaret Kanunu Kapsamında

Yönetim kurulu toplantısında yapılan bir oylamada eşitlik bulunması halinde başkanın oyuna üstünlük tanınmasına ilişkin tartışma önemli bir yere sahiptir⁵⁸¹. Yönetim kurulu, esas sözleşmede aksine bir hüküm yer almaması şartıyla, üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılan üyelerin çoğunluğuyla karar alır (TTK m. 390/1). Yönetim kurulu tarafından toplantı usulüyle karar alınacak ise toplantı yeter sayısı kural olarak üye tam sayısının çoğunluğu⁵⁸²; karar yeter sayısı ise toplantıya katılan üye sayısının çoğunluğudur. Yönetim kurulu toplantılarında, toplantının başlama anında ve toplantıda karar alındığı anlarında ilgili çoğunlukların sağlanıp sağlanamadığı yönetim kurulu başkanı tarafından kontrol edilmelidir.

Yönetim kurulunun toplantı ve karar yeter sayılarının yer aldığı Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin üçüncü fıkrasında, yönetim kurulu toplantılarında bir oylamada eşitlik olması halinde konunun gelecek toplantıya bırakılması gerektiği ve ikinci toplantıda da oylarda eşitlik bulunması halinde önerinin reddedilmiş sayılacağı ifade edilmiştir. Açıkça görüldüğü üzere, yönetim kurulu başkanının diğer yönetim

⁵⁸¹ Yönetim kurulu başkanının yanı sıra genel kurul başkanının da üstün oyunun bulunup bulunmadığı öğretide tartışılmıştır. Bkz. Hüseyin Ülgen, "Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu", *BATİDER*, Y. 1972, C. VI, s. 667 vd.

⁵⁸² Eski Türk Ticaret Kanunu'nun 330. maddesinde toplantı yetersayısının "*üyelerden en az yarısından bir fazlası*" olarak belirlenmesi öğretide ve yargı kararlarında tartışmaya neden olmuştu. Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesi hükmüyle bu tartışmaya son verilmiştir. Eski Türk Ticaret Kanunu'nun döneminde toplantı yetersayısıyla ilgili tartışmalar için Bkz. Şükrü Yıldız, "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yetersayısı ve Yargıtay Kararları", *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVIII*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, 2001, s. 69 vd.; Muhsin Keskin, "Anonim Ortaklıklar Hukukunda Yönetim Kurulu Toplantı Nisabı", *Legal Hukuk Dergisi*, Y. 2004, s. 32, s. 3179-3182.

kurulu üyelerinin oyuna nazaran kanunen herhangi bir üstünlüğü bulunmamaktadır⁵⁸³. Yönetim kurulu başkanına kanunda tanınmamış olan üstün oy hakkının esas sözleşmede tanınabileceği ise öğretime tartışmalıdır.

Eski Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan 330. madde ile ilgili de aynı tartışma söz konusuydu. Öğretime, esas sözleşmede yönetim kurulu başkanına üstün oy tanınabileceği savunulmakta olduğu gibi⁵⁸⁴; esas sözleşmede bu tür bir hükme yer vermek suretiyle başkana üstün oy hakkının tanınamayacağı görüşü de ileri sürülmekteydi⁵⁸⁵.

Öğretime bir görüşe göre Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin üçüncü fıkrası emredici hüküm nitelikte olduğundan esas sözleşmeyle yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanınmaz⁵⁸⁶.

Kırca ise, yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanınmamış olmasının Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin üçüncü fıkrasına anlam yüklemek suretiyle açıklanmasının güçlü bir gerekçe olmadığı kanaatindedir. *Yazar*, sistematik ve tarihi yorum çerçevesinde düşünüldüğünde eski Türk Ticaret Kanunu döneminde yer alan bu tartışmanın önüne geçmek ve yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanınmak istenilseydi kanun maddesinde değişikliğe gidilebileceğini ve kanun koyucunun böyle bir değişikliğe gitmemesinin bilinçli bir iradesi olabileceğini ifade etmektedir⁵⁸⁷.

Kırca'nın da ifade ettiği üzere eski Türk Ticaret Kanunu'nun 330. maddesinin değiştirilmeden tekrar edilmiş olmasından, kanun koyucunun söz konusu hükümde bir değişikliğe gitmeme iradesine sahip olduğu sonucu çıkarılabilir. Çünkü Türk Ticaret Kanunu hazırlanırken anonim şirkete ilişkin birçok hususta değişiklik yapılmıştır. Tartışmanın hala geçerliliğini koruduğu Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin üçüncü fıkrasında ise değişiklik yapılmadığı gibi konuya ilişkin hiçbir gerekçeye de

⁵⁸³ İsmail Doğanay, "Anonim Şirketlerde, Yönetim Kurullarının Toplantı ve Karar (Nisabı) Nedir ?" *Yaklaşım Dergisi*, Y. 1995, S. 25, s. 28; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 333; Ercoşkun Şenol, s. 1708; Gürpınar, s. 1107; Günay, s. 176; Çakır, s. 125. İsvBK m. 713/1'de yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanınmış olup aksinin esas sözleşmede öngörülebileceği düzenlenmiştir.

⁵⁸⁴ Arslanlı, s. 118; İmregün, Yönetim Kurulu Toplantıları, s. 288.; Levent Uysal, "6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-I", *TBB Dergisi*, Y. 2009, S. 80, s. 328. *Karayalçın'a* göre söz konusu madde emredici hüküm niteliğinde değildir. Yönetim kurulunun yönetimle ilgili konularda karar alabilmesi ve söz konusu olabilecek tikanmaları bertaraf edebilmesi için esas sözleşmede böyle bir hükme yer verilebilir (Karayalçın, s. 530).

⁵⁸⁵ Domaniç, Şerh, s. 594; Eriş, s. s. 264; Çevik, s. 29.

⁵⁸⁶ Tekinalp, s. 268; Doğan, s. 55; Veziroğlu, s. 389; Ercoşkun Şenol, s. 1709; Çakır, s. 125.

⁵⁸⁷ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 503-504.

yer verilmemiştir. Buna karşın limited şirketlerde başkana üstün oy hakkı tanınmış ve şirket yönetimi için faydalı olduğuna Türk Ticaret Kanunu'nun 624. maddesinin üçüncü fıkrasının gerekçede yer verilmiştir⁵⁸⁸.

Yönetim kurulu başkanına tanınabilecek üstün oy hakkında, Türk Ticaret Kanunu'nun 624. maddesinin üçüncü fıkrasının gerekçesinde gösterilen haklı sebepler karşısında anonim şirketler bakımından böyle bir hükme yer verilmeyişi bir çelişki olarak görülebilir. Çünkü gerekçede ifade edilenler anonim şirket yönetimi için de geçerlidir⁵⁸⁹. Limited şirketler için öngörülen hüküm gayet yerinde gerekçeleri içerse dahi anonim şirket yönetim kurulu başkanına esas sözleşmeyle üstün oy hakkı tanınamayacağı kanaatindeyiz. Zira Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin üçüncü fıkrasında aksine bir düzenleme imkânı verilmeden oyda eşitlik bulunması halinde önerinin bir sonraki toplantıya bırakılması ve tekrar eşitlik olması halinde önerinin reddedilmesi gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Keza Türk Ticaret Kanunu'nun emredici hükümler ilkesine dair 340. maddesiyle yönetim kurulu başkanına üstün oy tanınabileceğine dair bir esas sözleşme hükmünün öngörülemediği neticesine varılmaktadır⁵⁹⁰.

Anonim şirketler kendi yönetim organizasyonunda meydana gelebilecek anlaşmazlıklar ve tıkanmalarda, sorunun çözülmesi için yönetim kurulu başkanının iradesi yönünde hareket edilmesini isteyebilir. Böylece yönetim kurulunda ve yönetim organizasyonunda yaşanan birtakım sorunların daha hızlı çözülmesi adına anonim şirketler için imkan sağlanmış olur. Anonim şirket yönetiminde duyulabilecek ihtiyaçlar neticesinde, esas sözleşmede belirtmek suretiyle yönetim kurulu başkanına

⁵⁸⁸ “Bu madde, müdürlerin birden fazla olmaları halinde onların bir kurul olduğunu belirterek yönetim kuruluna özgü bir işleyiş kuralını hükme bağlamaktadır. Son fıkra başkanın üstün oyunu tanıyarak bir yeniliğe yer vermiştir. Başkanın üstün oyu, yönetim organındaki kitlenmeyi çözen ve şirketi çalışabilir konumda tutan bir araçtır. Kurucuların (ortakların) kabul ettiği “başkanın üstün oyu” çözümünü kanun koyucunun reddetmesinin haklı ve ikna edici bir gerekçesi yoktur. Bu sistemin temel hukuk kurallarına uymadığı itirazının ise dayanaktan yoksun olduğunda yeni öğreti görüş birliği içindedir.” TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 273.

⁵⁸⁹ Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde, yönetim kurulu başkanına üstün oy tanınmasının kurulun iki üyeyle toplandığı hallerde sürekli olarak başkanın teklifi yönünde karar alması sorununu doğurabileceği öğretide ifade edilmiştir (Bahtiyar, *Anasözleşme*, s. 180).

⁵⁹⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 378; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1333; Rauf Karasu, “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *TFM*, S. 2015/1, s. 118; Kortunay, s. 225; Albayrak Doğan, *Toplantı*, s. 273; Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları*, s. 206.

üstün oy hakkı tanınabilmesinin Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülmesinin faydalı olacağını kanaatindeyiz⁵⁹¹.

a. Özel Kanunlar Kapsamında

Anonim şirketlere ilişkin temel hükümler Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmekle beraber bazı özel kanunlarda farklı esaslara tabi anonim şirketlere ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Özel kanunlara tabi olan anonim şirketlere örnek olarak bankalar, Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi olarak faaliyet yürüten şirketler ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası gösterilebilir.

Anonim şirkete ilişkin hükümlerin Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülmesine karşın özel kanunlara tabi olarak faaliyetlerini yürüten anonim şirketlere hangi hükümlerin uygulanacağı bir karışıklığa yol açabilir. Türk Ticaret Kanunu'nun 330. maddesinde özel kanunlara tabi olan anonim şirketlere özel kanun hükümlerinin uygulanacağı bunun dışında kalan hususlarda ise Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketlere ilişkin kısmının uygulanacağı ifade edilmiştir. Özel hükümlerin uygulanmasında sadece kanun hükümlerinin esas alınacağı ve kanuna göre alt mevzuat sayılan düzenlemelerin Türk Ticaret Kanunu'nun 330. maddesinin kapsamında olmadığı gerekçede ifade edilmiştir⁵⁹². Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesi hükmünün emredici nitelik arz etmesi sebebiyle anonim şirket yönetim kurulu başkanının üstün oy hakkına sahip olmadığı yönünde görüş serdetmekle beraber özel kanunlara tabi olan anonim bakımından konunun ayrıca ele alınmasında fayda vardır. Zira özel kanunlarda yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanınması Türk Ticaret Kanunu'nun 330. maddesi karşısında mümkündür.

Özel kanunlara tabi olan anonim şirketlerden bir tanesi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirkettir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının organlarına ve işleyişine ilişkin hükümlere 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu'nda yer verilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının organları arasında banka meclisine yer verilmiş olup genel kurulun yanında yönetim işleriyle ilgili hususlarda karar verme mercii olarak banka meclisi ve yönetim komitesi bulunur (TCMBK m. 13). Anonim şirketin yönetim kuruluna benzer şekilde

⁵⁹¹ Aynı görüşte Kortunay, s. 225.

⁵⁹² TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96 s. 152.

örgütlenen Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketi organı banka meclisidir⁵⁹³.

Banka meclisi, üyeleri genel kurul tarafından seçilen ve şirketin yönetimiyle ilgili kararları almaya yetkili olan organdır (TCMBK m. 19; 22). Banka meclisi, üyelerinin en az üçte ikisinin katıldığı toplantılarda mevcut üyelerin oy çoğunluğu ile karar alır (TCMBK m. 21/3) Görüldüğü üzere, yönetim kurulunun toplantı ve karar yetersayılarına ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinde öngörülenden nitelikli bir çoğunluk aranmıştır. Banka meclisi toplantısında yapılan bir oylamada eşitlik olması halinde başkanın katıldığı tarafın teklifi kabul edilmiş sayılır (TCMBK m. 21/3). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketinin yönetiminde karar alınırken başkanın oyuna üstünlük tanınmıştır⁵⁹⁴.

Yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanıyan bir diğer düzenleme ise 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de yer almaktadır. Kamu iktisadi teşebbüslerinin yönetim kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanacak ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alacaktır (KİT KHK m. 10). Yönetim kurulunun toplantı yeter sayısında Türk Ticaret Kanunu'ndan farklı bir çoğunluk aranmamışken kararların üye tam sayısının salt çoğunluğu ile aranacağı kararlaştırılarak Türk Ticaret Kanunu'na nazaran nitelikli bir karar yeter sayısı arandığını görüyoruz. Ayrıca anılan KHK'de oylamada eşitlik olması halinde başkanın bulunduğu tarafın çoğunluğu sağlayacağı hükme bağlanarak (KİT KHK m. 10) anonim şirket niteliğine sahip kamu iktisadi teşebbüslerinde yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı açıkça tanınmıştır.

5. Mali Hakları

Yönetim kurulu üyelerine esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla tanınabilecek mali haklar, huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kardan alınacak paydır (TTK m. 394). Yönetim kurulu üyelerine tanınabilecek mali haklar madde lafzı itibarıyla sınırlı sayı ilkesine tabi olarak belirlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun

⁵⁹³ Tekinalp, *Banka*, s. 94; Şebnem Özbek Uygun, *Özel Statülü Bir Anonim Şirket Türü Olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019, 208.

⁵⁹⁴ Tekinalp, *Banka*, s. 94; Özbek Uygun, s. 242.

394'ncü maddesinin gerekçesinde de bu husus ifade edilmiştir⁵⁹⁵. Ancak yönetim kurulu üyelerine tanınabilecek mali hakların burada sayılanlarla sınırlı tutulmadığı öğretide ileri sürülmektedir⁵⁹⁶.

Öğretide, değişik gerekçelerle yönetim kurulu üyelerinin sahip olacağı mali hakların farklı belirlenebileceği ileri sürülmüştür⁵⁹⁷. Yönetim kurulu üyelerinin üstlenmiş oldukları farklı görevlerden ötürü bazı ek mali hakların sağlanması da mümkündür⁵⁹⁸. Yönetim kurulu başkanları, kanunda ve esas sözleşmede kendilerine tanınan birtakım farklı görev ve yetkiler sebebiyle yönetim kurulu üyelerine nazaran daha fazla mesai harcamakta ve yönetim kurulu adına bazı görevleri icra etmektedir. Bu görev ve yetkiler göz önüne alınarak yönetim kurulu başkanına üyelerle aynı nitelikteki haklarda miktar bakımından yüksek mali hak tanınabileceği⁵⁹⁹ gibi üyelere tanınmayan bazı mali hakların da başkana tanınabileceği kanaatindeyiz. Yönetim kurulu başkanına birtakım ek menfaatlerin tanınmasına uygulamada sıkça karşılaşılmaktadır⁶⁰⁰.

⁵⁹⁵ “Esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmesi gereken malî haklar hükümde sınırlı sayı ilkesi uyarınca gösterilmiştir. Anılan malî hakların birkaçının bir arada yerine getirilmesine bir engel yoktur.” (Yasama Dönemi: 23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 187).

⁵⁹⁶ Özer, s. 219-220; Manavgat (Kırca/Şehirali Çelik), s. 731.

⁵⁹⁷ Veliye Yanlı, “Yönetim Kurulu Üyelerine Sağlanacak Mali Haklar İle İlgili Bazı Değerlendirmeler”, **BATİDER**, Y. 2017, C. XXXIII, S. 4, s. 55. Haklı sebeplerle yapılabileceği hakkında Bkz. Manavgat (Kırca/Şehirali Çelik), s. 742. Kazanç payları bakımından Bkz. Özer, s. 245. ABD ve Avrupa ülkelerinde, yönetim kurulu başkanının mali haklarının konumu dikkate alınmak suretiyle belirlendiği hakkında Bkz. Pulaşlı, Şerh, s. 1410. Huzur hakkı bakımından yönetim kurulu başkanı konumu nedeniyle bir farklılık olmayacağı hakkında Bkz. Celep, s. 61.

⁵⁹⁸ Domaniç, s. 484-485; Akdağ Güney, s. 178.

⁵⁹⁹ Başkanın ek yükümlülükleri ve sorumlulukları nazara alındığında diğer üyelerden fazla bir ücret ödenmesinin ödüllendirici nitelik arz ettiği yönünde Bkz. Müller, Roland/ Lipp, Lorenz/Plüss, Adrian: Der Verwaltungsrat, Ein Handbuch für die Praxis, 4. Auflage, Zürich 2014, s. 94.

⁶⁰⁰ “Davalı vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesine gelince ise; Dava, davalı şirketin 29.7.2015 tarihli, 2014 yılı Olağan Genel Kurul toplantısında alınan 4, 5 ve 6 no'lu gündem maddelerinin iptali istemine ilişkindir. Dava konusu genel kurul toplantısının 5 no'lu gündem maddesiyle, yönetim kurulu başkan ve başkan yardımcılarının her birine yıllık/brüt 96.000,00 TL ve yönetim kurulu üyelerinin her birine yıllık brüt 6.000,00 TL, denetçiye yıllık brüt 6.000,00 TL ücret ödenmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 14.05.2019 Tarih ve 2017/4653 Esas ve 2019/3747 Karar sayılı kararı. Kazancı, (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

“Davalı şirketin 24.07.2012 tarihinde yapılan genel kuruluna müvekkilinin usulüne uygun şekilde çağrılmadığını ve alınan kararların kanuna ve dürüstlük kurallarına uygun olmadığını, müvekkilinin toplantıdan haberdar olmadığı için bilanço ve denetim raporunu inceleyemediğini, dolayısıyla azınlık haklarının kısıtlandığını, gündemin 3. ve 4. maddelerinde denetçi raporu, bilanço gelir gider tablosunun okunup onaylandığını, gündemin 5. ve 6. maddelerinde yönetim kurulu üyelerinin ve denetim kurulu üyelerinin ibrasına karar verildiğini, 7. maddesinde her bir toplantı başına yönetim kurulu başkanına 12.500, TL yönetim kurulu üyelerinin her birine de toplantı başına 5.000, TL olmak üzere huzur hakkı tayin edildiğini...” Yargıtay 11.Hukuk Dairesinin 11.06.2020 Tarih ve 2018/4407 Esas ve 2020/2827 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 12.05.2021).

“10.2015 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul toplantısına çağrının yasaya uygun yapılmadığı, esas sözleşme değişikliği için maddelerin eski metinlerinin yazılı olmadığını, ayrıca TTK 519. maddesine göre, yıllık kârın %5'i ödenmiş sermayenin %20'sine ulaşıncaya kadar yedek akçe ayrılması

B. Yükümlülükleri

1. Özen ve Sadakat Yükümlülüğü

Türk Ticaret Kanunu'nun 369. maddesinde yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 320. maddesinde de öngörülmüştü. Anılan madde hükmü yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü hakkında 818 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun adi şirkete ilişkin hükümlerine atıf yapmaktaydı. Ücret almayan yönetim kurulu üyelerinin subjektif bir kıstas olarak “*kendi işlerinde göstermiş oldukları*” ölçüde özen göstermesi gerekirken ücret alan yönetim kurulu üyelerinin göstereceği özen vekilin göstermesi gereken şekilde objektif olarak tespit edilmekteydi⁶⁰¹(eTBK m. 528). Ancak yönetim kurulu üyelerinin arasında ücret alma esasına göre özen yükümlülüğünün kapsamı bakımından yapılan bu ayırım, öğretide eleştirilmiş ve yönetim kurulu üyelerinin hepsinin özen yükümlülüğünde objektif ölçütlerin esas alınmasının gerektiği ileri sürülmüştü⁶⁰². Nihayet Türk Ticaret Kanunu'nun 369. maddesiyle, hem yönetim kurulu üyelerinin arasında ücret esasına göre yapılan ayırım ortadan kaldırılmış hem de yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünün kapsamının belirlenmesinde vekâlet ve hizmet sözleşmelerine ilişkin hükümlere başvurma ihtiyacı giderilmiştir⁶⁰³.

Yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünün, kanunda ve esas sözleşmede öngörülen görev ve yetkiler dışında yönetim kurulu üyesine yüklenmiş olan bir yan borç olduğu öğretide ifade edilmektedir⁶⁰⁴. Bu nedenle yönetim kurulu üyesinin

gerektiğini, ana sözleşmede değişiklik yapılması istenen 22. maddede ise ödenmiş sermaye payının % 20'sine ulaşma sınırının göz ardı edilerek pay sahiplerinin alacağı kâr paylarının sınırlanmasının amaçlandığını, TTK'ya aykırı bir hüküm ihdas edilerek daha yüksek bir oranda kanuni yedek akçe belirlenmesinin pay sahiplerinin haklarının zedelenmesine yol açacağını, gündemin 5. maddesinde de, yönetim kurulu başkanına aylık net 24.000.-TL, yönetim kurulu başkan vekillerine ise aylık net 16.000.-TL ödenmesine dair karar alındığını...” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 07.01.2020 Tarih ve 2018/2906 Esas ve 2020/94 Karar sayılı kararı. Kazan (Erişim Tarihi: 12.05.2021). Ayrıca Bkz. Huriye Kubilay, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Ücretlerinin Belirlenmesi”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXIV**, Aralık, 2010, s. 48 vd. Öğretide yönetim kurulu başkanı ile CEO'nun aynı kişi olduğu şirketlerde CEO'ya tanınan mali hakların daha fazla olduğu ileri sürülmüştür. Ayşegül Özdoğan Yılmaz, **Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yöneticilerin Mali Hakları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009, s. 66.

⁶⁰¹ Domaniç, s. 435-436; Paşlı, s. 294-295.

⁶⁰² Çamoğlu, Sorumluluk, s. 72; , s. Arslanlı, s. 153; İmregün, s. 180.

⁶⁰³ Ayan, s. 62; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 655; Akdağ Güney, s. 187; Kortunay, s. 197-198. “6762 sayılı Kanunun 320'nci maddesinde göndermeler sonucunda varılan nesnel (objektif) ve öznel (subjektif) özen ölçüleri açık değildir. 6762 sayılı Kanun sistemi çeşitli yorumlara ve tartışmalara yol açtığı için terk edilmiştir.” TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 170.

⁶⁰⁴ Ersin Çamoğlu, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010; Sevgi Bozkurt Yaşar, **Anonim Şirketlerde İşadamı Kararı İlkesinin**

herhangi bir zarar doğurmayan ancak özen yükümlülüğüne aykırı olan davranışı nedeniyle kendisine dava açılmayacaktır⁶⁰⁵. Özen yükümlülüğünün hem yönetim kurulu üyelerinin şirket adına karar alırken yahut bir işi yapıp yapmayacağına karar verirken esas alacağı bir ölçüt olduğu hem de yönetim kurulu üyeleri hakkında bir sorumluluk davası gündeme geldiğinde kusurlu olup olmadıklarının tespitinde rol oynadığı şeklinde iki fonksiyonunun bulunduğu öğretide ileri sürülmektedir⁶⁰⁶. Ancak yönetim kurulu üyelerine getirilen özen yükümlülüğü bu fonksiyonları taşımakla beraber esasında kanunun öngördüğü bağımsız bir borç niteliği taşıdığı da öğretide ifade edilmiştir⁶⁰⁷.

Yönetim kurulu üyelerinin üstlenmiş oldukları görevleri yerine getirirken göstermeleri gereken özen, “*tedbirli bir yöneticinin*” göstereceği özendir (TTK m. 369/1). Yönetim kurulu üyelerinin gösterecekleri özen ölçüsü belirlenirken 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde uygulanan “*basiretli işadamı*” ölçüsünün bilinçli olarak kullanılmadığı ve Yargıtay’ın da uyguladığı bu ölçütün,⁶⁰⁸ yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü hakkında kabul edilmesinin adaletsiz sonuçlar doğurabileceği gerekçede ifade edilmiştir⁶⁰⁹. Öğretide de yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu tespit edilirken “*basiretli işadamı*” ölçütünün kullanılmasının üyeleri ağır bir sorumluluk rejimine tabi tuttuğu, tacirlere özgü olan bu ölçütün yönetim kurulu üyelerine uygulanmaması gerektiği ve uygulanması halinde adil olmayan sonuçlara yol açtığı ileri sürülmüştür⁶¹⁰. Yönetim kurulu üyelerinin şirket işlerini yürütürken ve karar alırken kendilerinden beklenen özen nesnel bir ölçüt olarak “*tedbirli bir yöneticinin*” göstereceği özendir⁶¹¹.

Yönetim kurulu üyelerinin tedbirli bir yönetici gibi davranması gerektiği Türk Ticaret Kanunu’nun 369.maddesinde ifade edilmişse de tedbirli yöneticinin nasıl

(*Business Judgment Rule*) Uygulanması, Beta Yayınevi, İstanbul, 2015, s. 140-141; Güzin Üçışık/Aydın Çelik, *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 490.

⁶⁰⁵ Güzin/ Üçışık, s. 490; Bozkurt Yaşar, s. 141.

⁶⁰⁶ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 656; Bozkurt Yaşar, s. 140.

⁶⁰⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 420; Semih Sırı Özdemir, *İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgment Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 121.

⁶⁰⁸ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 17.12.1974 tarih ve 1974/3677 Esas ve 1974/3733 Karar sayılı kararı. (Özdemir, Türk Hukukunda Uygulanabilirliği, s. 121).

⁶⁰⁹ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı:2, SS. 96, s. 170.

⁶¹⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 421; Kortunay, s. 199; Bozkurt Yaşar, s. 167; Serhan Dinç, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 60-61.

⁶¹¹ Ayan, s. 67.

davranacağı ve hangi ilkelere uygun olarak hareket edeceğine dair kanunda bir hükme yer verilmemiştir. Tedbirli bir yönetici kavramına ilişkin tespit yapılırken “benzer işletmelerdeki yönetim kurulu üyesinden beklenen” özenin esas alınacağı hem gerekçe de hem de öğretide ileri sürülmüştür⁶¹². Benzer şirketten kastedilen yönetim kurulu üyesinin görev yaptığı şirketle şirketin büyüklüğü ve faaliyet konusu bakımından benzer niteliklere sahip olan şirkettir⁶¹³.

Türk Ticaret Kanunu’nun 369. maddesinin gerekçesinde, yönetim kurulu üyelerinin tedbirli bir yönetici gibi davranma ölçüsünde yönetim kurulu üyeleri tarafından iş adamı kararı⁶¹⁴ (business judgment rule) alınabileceği esasına dayandırılmaktadır⁶¹⁵. İş adamı kararı ilkesi⁶¹⁶, yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğüne uygun davranmasına rağmen şirketin zarara uğradığı durumlarda, bazı şartların varlığı halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumlu tutulamayacağı esasına dayanır⁶¹⁷. Gerçekten de, yönetim kurulu üyelerinin şirketi yönetirken her kararı kesin bir doğrulukla almış olması ve her türlü işlemin şirketin lehine sonuç doğurması beklenemez. Yönetim kurulu üyeleri de insan olarak hata yapabilirler ve yapmış oldukları işlem her zaman şirketin yahut pay sahiplerinin isteği yönünde olmaz⁶¹⁸. Bununla beraber, sorumluluk davasının açıldığı tarih itibarıyla işlemin yapıldığı

⁶¹² Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 324; Özdemir, s. 123; Kürşat Göktürk, “Amerikan, Alman, İsviçre ve Türk Hukukunda İşadamı Kararı İlkesi”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 2, S. 2, Y. 2011, s. 236; Güzin/Üçışık, s. 489; “Nesnellikte, diligentia quam in suis yeterli olamaz, bunun yerine benzer işletmelerde yönetim kurulu üyelerinden beklenebilen işin gerektirdiği özen esas alınır.” TBMM Yasama Dönemi: 23, Yıl: 2, SS. 96, s. 170.

⁶¹³ Sibel Hacımahmutoğlu, *Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü: Fonksiyonel Bir Yaklaşım*, *BATİDER*, Y. 2015, C. XXXI, S. 3, s. 29; s. 29; Güzin/ Üçışık, s. 490; Özdemir, s. 123; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 657.

⁶¹⁴ “Business Judgment Rule” 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 369. maddesinin gerekçesinde iş adamı kararı olarak ifade edilmiştir. TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 170. Öğretide kavram olarak çoğunlukla “iş adamı kararı” kullanılmıştır. Bkz. Hasan Pulaşlı, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu”, *BATİDER*, C. XXV, S. 1, Y. 2009, s. 57; Ayan, s. 62; Akdağ Güney, s. 189; Güzin/ Üçışık, s. 433. Göktürk, ilkenin etimolojik olarak ve Türk Ticaret Kanunu’nda kavram bütünlüğünün korunması açısından “ticari takdir ilkesi” olarak kullanılmasının uygun olduğunu belirtmiştir. Ancak, hem gerekçe de hem de öğretide kullanılması nedeniyle kavram karışıklığına yol açmamak adına “işadamı kararı” terimini kullanmıştır (Göktürk, s. 210). Bozkurt Yaşar da, bu ilkenin “ticari takdir kuralı” olarak ifade edilmesinin daha doğru olacağını belirtmekle beraber yaygın kullanım olması sebebiyle “işadamı kararı” ifadesini kullanmayı tercih etmiştir (Bozkurt Yaşar, s. 4). Özdemir ise, Hacımahmutoğlu tarafından kullanılan “ticari muhakeme kuralı” teriminin daha uygun olduğunu ancak terminoloji hususunda yapılan eleştirinin konunun kavranabilmesinin önüne geçmemesi ve kanunla aradaki ilişkinin daha doğru kurulabilmesi nedeniyle “iş adamı kararı” terimini kullanmıştır.

⁶¹⁵ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 170.

⁶¹⁶ İlkenin kökeni ve gelişimi için Bkz. Özdemir, s. 14 vd.

⁶¹⁷ Pulaşlı, *Şerh*, s. 1456.

⁶¹⁸ S. Samuel Arsht, “The Business Judgment Rule Revisited”, *Hofsta Law Review*, C. 8, 1979, s. 95.

zamana ilişkin riskler daha kesin olarak bilindiğinden sorumluluklara gidilmesi de adil olmayan bir şekilde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olmaktadır⁶¹⁹.

İş adamı kararı ilkesinin uygulanabilmesi için aranan şartlardan ilki bir kararın alınmış olmasıdır⁶²⁰. Karar alınan konuyla ilgili yönetim kurulu üyelerinin ekonomik bir bağı veya şirketle menfaat çatışması bulunmamalıdır⁶²¹. Buna örnek olarak şirketin yönetim kurulu üyesine ait bir malı satın alması gösterilmektedir⁶²². Ayrıca karar alınırken örneğin belirli pay sahiplerinin bir menfaatin etkisi altında kalınmaması ve kararın şirket menfaatine alınmış olması gerekir⁶²³.

Karar alınmadan önce konuyla ilgili bilgi edinilmiş olmalıdır⁶²⁴. Yönetim kurulu üyelerinin karar alırken konu hakkında tüm bilgilere sahip olması beklenmez⁶²⁵. Öğretide yönetim kurulu üyesinin karar almadan önce makul derecede bilgi almış olması gerektiği ifade edilmektedir⁶²⁶. Yönetim kurulu üyesinin bilgi edinmede göstereceği özen değerlendirilirken kararın önemi ve büyüklüğü, karar almak için sahip olunan zaman dikkate alınmalıdır⁶²⁷. Yönetim kurulu üyelerinin karar almasında esas yönetim kurulu toplantılarıdır. Yönetim kurulu üyeleri özen yükümlülüğünü yerine getirebilmek için toplantılara katılmalı ve toplantılardan önce görüşülecek konularla ilgili hazırlık yapmalıdır⁶²⁸. Yönetim kurulu üyelerinin karar aldıkları konularla ilgili uzmanlıklarının olmaması özen yükümlülüğünün tespiti bakımından önem arz etmez. Yönetim kurulu üyeleri kendilerinin bilgi sahibi olmadıkları ve yerinde karar vermeyecekleri konularda uzman yardımına başvurmalıdır⁶²⁹. Yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğüne uygun davranıp davranmadıkları tespit edilirken alınan kararın sonuçlarından daha çok karar alma

⁶¹⁹ Hasan Pulaşlı, “Yönetim Kurulunun İş Adamı Kararının Yargı Denetimine Tabi Tutulmaması Gerektiğine İlişkin Paradigma: “Geriye Bakış Hatası”(Rückschaufehler- Hindsight Bias), *Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 28.

⁶²⁰ Melvin A. Eisenberg, “The Duty of Care of Corporate Directors and Officers”, *University Of Pittsburgh Law Review*, S. 51, Y. 1990, s. 959; Göktürk, s. 214; Bozkurt Yaşar, s. 60; Pulaşlı, *Sorumluluk* s. 59.

⁶²¹ Eisenberg, s. 959; Göktürk, s. 215; Bozkurt Yaşar, s. 65; Pulaşlı, *Sorumluluk*, s. 62.

⁶²² Eisenberg, s. 959.

⁶²³ Göktürk, s. 216-217; Bozkurt Yaşar, s. 69.

⁶²⁴ Eisenberg, s. 959; Göktürk, s. 217

⁶²⁵ Bozkurt Yaşar, s. 64; Pulaşlı, *Sorumluluk*, s. 62.

⁶²⁶ Bozkurt Yaşar, s. 64; Pulaşlı, *Sorumluluk*, s. 62.

⁶²⁷ Eisenberg, s. 958.

⁶²⁸ Ayan, s. 69.

⁶²⁹ Hacımahmutoğlu, s. 35; Ayan, s. 68.

süreci ve bu süreç içerisinde isabetli bir karar alabilmek için yönetim kurulu üyelerinin göstereceği özen dikkate alınır⁶³⁰.

Ayrıca alınan karar şirket için en iyi tercih olmalıdır⁶³¹. Yönetim kurulu tarafından gerekli araştırma yapılmış, konuyla ilgili bilgi edinilmiş ve bu doğrultuda karar alınmış ise kararın uygulanması bir zarara sebep olmuşsa da özen yükümlülüğünün ihlalinin söz edilemez⁶³². Yönetim kurulu üyeleri tarafından alınan bir kararın iş adamı kararı ilkesinin korumasından yararlanabilmesi için alınmış olan kararın emredici hükümlere de aykırılık taşımaması gerekir⁶³³.

Yönetim kurulu üyelerinin görevi kabul etme hususunda göstermesi gereken özenle ilgili farklı görüşler mevcuttur. *Çamoğlu'na* göre Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim kurulu üyesi seçilebilmek için tam ehliyetli olmak dışında herhangi bir şart aranmaması karşısında gerekli niteliklere sahip olmayan bir kişinin yalnızca görevi kabul etmekten dolayı sorumluluğu doğmayacaktır⁶³⁴. *Pulaşlı* ise yönetim kurulu üyeliği görevini üstlenen kişinin gereken niteliklere sahip olmaması ve buna rağmen görevi kabul etmesi ile görevi yürütemeyeceğinin farkına sonradan varıp görevden ayrılmayan yönetim kurulu üyelerinin bir zarar meydana geldiğinde sorumlu olacağını ileri sürmektedir⁶³⁵. *Ayan'a* göre de yönetim kurulu üyeliği, gerekli niteliklere sahip ve zamanını şirket işlerine ayıran kişiler tarafından tercih edilmelidir⁶³⁶. Ancak görevi kabul etmek tek başına sorumluluk sebebi değildir⁶³⁷. *Bozkurt Yaşar* ise görevi kabul ederken gösterilecek olan özenin, sorumluluk doğurucu olayda kişinin kusurunu tespit ederken önem taşıyacağını ifade etmektedir⁶³⁸.

Özen yükümlülüğüne muhatap olan bir yönetici de yönetim kurulu başkanıdır⁶³⁹. Öğretide bir görüşe göre, yönetim kurulu başkanına esas sözleşmede

⁶³⁰ İsmail Kırca, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi- Özen Borcu", *BATİDER*, Y. 2004, C. XXII, S. 3, s. 94.

⁶³¹ Eisenberg, s. 960.

⁶³² Bilgili, s. 282.

⁶³³ Göktürk, s. 221; Bozkurt Doğan, s. 123; Pulaşlı, Sorumluluk, s. 62.

⁶³⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 423.

⁶³⁵ Pulaşlı, Sorumluluk, s. 57.

⁶³⁶ Ayan, s. 69.

⁶³⁷ Ayan, s. 69.

⁶³⁸ Bozkurt Yaşar, s. 143.

⁶³⁹ Eriş, s. 2532.

yahut iç yönerge ile kanunda öngörülenden farklı görevler tanınmamışsa özen ve sadakat yükümlülüğü üyelere nazaran ağır olmayacaktır⁶⁴⁰.

Yönetim kurulu başkanı şirket yönetiminin işleyebilmesinde önemli bir role sahiptir. Yönetim kurulu başkanının toplantıların tertip edilmesinde ve üyelerin bilgi alma haklarını kullanabilmesinde üstüne düşen görevleri yerine getirebilmesi için daha fazla mesai harcaması gerekir. Yönetim kurulunun toplanamaması, üyelere gerekli bilgilerin sağlanamaması, genel kurul toplantı çağrısı yapılırken hazır bulunanlar cetvelinin gerçeğe uygun hazırlanamaması ve şirket esas sözleşmesi yahut iç yönergesinde kendisine verilen yetkilerin yerine getirilmemesi yönetim kurulu başkanının bizatihi etkin sorumluluğu içerisinde. Yönetim kurulu başkanının özen yükümlülüğü üyelere kıyasla ağırlaşmaktadır⁶⁴¹ Yönetim kurulu başkanının seçiminde belirli niteliklere sahip olması istenmesine rağmen bu yeterliliğe sahip olup yeteneği olmamasına göre başkanlık görevini kabul eden kişinin kusurlu hareket ettiğini kabul etmek gerekir⁶⁴².

Yönetim kurulu başkanı yukarıda anlatıldığı üzere üyelere farklı olarak bazı görevleri yerine getirir. Yönetim kurulu başkanı, kendisine tanınan yetki ve görevleri özenle yerine getirmelidir. Başkanlık sıfatından doğan görev ve yetkiler dâhilinde yönetim kurulu başkanının yükümlülüğü ağırlaşmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını kullanmasına engel olan başkanın özen yükümlülüğüne aykırı hareket ettiği öğretide ileri sürülmüştür⁶⁴³.

Yönetim kurulu toplantılarındaki önemi göz önüne alındığında, başkanın görevlerini özenle yerine getirmemesinin şirket yönetiminde tıkanıklığa yol açması muhtemeldir. Yönetim kurulunun işleyişini sağlamakta zorlanacak yahut buna ek mesai harcayamayacak kişilerin yönetim kurulu başkanı olmaması yerindedir. Aksi takdirde yönetim kurulu başkanının kendisine verilen görevleri özenle yerine getirmemesi sorumluluğuna yol açabilecektir.

⁶⁴⁰ Ayan, s. 83.

⁶⁴¹ Hungerbühler, s. 206.

⁶⁴² Akdağ Güney, s. 317.

⁶⁴³ Hacımahmutoğlu, s. 49.

2. Görevi Aslen Yerine Getirme Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyeleri, toplantıya katılma, müzakereye iştirak etme ve oy kullanma gibi üyelik sıfatından doğan görevlerini şahsen yerine getirir⁶⁴⁴. Türk Ticaret Kanunu'nun 390. maddesinin ikinci fıkrasında, yönetim kurulu üyelerinin toplantıya vekil aracılığıyla katılım gösteremeyecekleri ve üyelerin birbirilerinin yerine oy kullanamayacağı açıkça öngörülmüştür. Yönetim kurulu üyelerinin görevini şahsen yerine getirmesine ilişkin yükümlülüğünün, kişilerin şahsına duyulan güven sonucunda yönetim kurulu üyesi olarak seçilmiş olmalarından kaynaklandığı öğretide ifade edilmiştir⁶⁴⁵.

Yönetim kurulu başkanı ile şirket arasında taraflarca aksi öngörülmedikçe bir vekâlet ilişkisi bulunacağına ve yönetim kurulu ile başkan arasındaki ilişkinin de bir çeşit vekâlet niteliği taşıdığına yukarıda değinilmişti⁶⁴⁶. Bu nedenle, yönetim kurulu başkanının da görevini bizzat yerine getirmesi gerekir. Başkanın, yönetim kurulu yahut genel kurul tarafından seçilmiş olmasının bir önemi bulunmaz.

Yönetim kurulu başkanına ait olan görev ve yetkiler ancak başkan bulunmadığı zamanlarda başkan vekili tarafından yerine getirilebilecektir (TTK m. 366/1). Nitekim yönetim kurulu toplantılarına çağrı yetkisinin, başkanın görevde bulunduğu zamanlarda başkan vekili tarafından yerine getirilemeyeceği yargı kararlarında da ifade edilmiştir⁶⁴⁷.

3. Sır Saklama Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyelerinin sır saklama yükümlülüğüne ve bu yükümlülüğe aykırı hareket ettikleri takdirde doğacak zararlardan sorumlu olacaklarına dair Türk Ticaret Kanunu'nda bir hükme yer verilmemiştir. Sır saklama yükümlülüğünün, üyelerin sadakat yükümlülüklerinden kaynaklandığı öğretide kabul edilmektedir⁶⁴⁸. Yönetim kurulu üyeleri, şirkete ait olan bilgileri üçüncü kişilere aktarmamalı, şirketin

⁶⁴⁴ Tekinalp, s. 279; Akdağ Güney, s. 181; Üçışık/Çelik, s. 488; Ayşe Selcen Kutgi Taşan, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri Ve Tabi Olduğu Yasaklar”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Y. 2018, S. 34, s. 145.

⁶⁴⁵ Üçışık/Çelik, s. 488; Akdağ Güney, s. 181; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 494; Kutgi Taşan, s. 145.

⁶⁴⁶ Bkz. İkinci Bölüm, III.

⁶⁴⁷ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 21.03.2018 Tarih ve 2016/9409 Esas ve 2018/2154 Karar sayılı kararı. Karar metni için Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları (2018), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 197-198.

⁶⁴⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 424; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1538; Üçışık/Çelik, s. 494; Akdağ Güney, s. 206; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 664; Kutgi Taşan, s. 162.

sır niteliğindeki bilgileri şirket dışındaki kişilerle paylaşılmamalı ve üçüncü kişilere servis edilmemelidir⁶⁴⁹.

Yönetim kurulunun her üyesi gibi başkan da sır saklama yükümlülüğü altındadır. Yönetim kurulu başkanı şirketle ilgili hususlarda her türlü bilgiye sahip olmakta ve hatta yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma taleplerini karşılayan kişi olarak şirket yönetiminde önemli bir görev taşımaktadır. Yönetim kurulu başkanı, sır saklama yükümlülüğüne uymalı ve şirkete ait olan sır niteliğindeki bilgileri ilgisi olmayan kişilerle paylaşmamalıdır. Yönetim kurulu başkanın şirket hakkındaki bilgileri dışarıya aktarması, sır niteliğindeki bilgiler hakkında şirket dışında paylaşımlarda bulunması ve şirket yönetimindeki şeffaflığı belirtmek adına dahi olsa sır niteliği taşıyan bilgileri açıklaması sır saklama yükümlülüğüne aykırılık teşkil eder⁶⁵⁰.

Yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin sona ermesinden sonra da sır saklama yükümlülüğü altında oldukları öğretilerinde kabul edilmektedir⁶⁵¹. Yönetim kurulu başkanının da görevi sona erdikten sonra sır saklama yükümlülüğü devam edeceğinden başkan, şirkete ve şirketin iç işleyişine dair sır niteliğindeki bilgileri, görev süresi sona erse de saklı tutmalıdır.

4. Menfaat Çatışmasından Kaçınma Yükümlülüğü

Şirket menfaatleri ile yönetim kurulu üyesinin menfaatleri arasında bir çatışma bulunduğu takdirde, yönetim kurulu üyesinin menfaat çatışmasından kaçınması ve çatışmanın varlığı halinde şirket adına alınacak kararlara iştirak etmemesi gerekir⁶⁵². Yönetim kurulu üyelerinin şirket dışı kişisel menfaatleriyle yahut altsoy, üstsoy, eşi yahut üçüncü dereceye kadar kan veya kayın hısımlarından birinin şirketle bir menfaat çatışması bulunuyorsa; yönetim kurulu üyesi menfaat çatışmasının bulunduğu konularda müzakereye katılamaz (TTK m. 393).

Yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılma yasağı, toplantıda görüşülecek konularda şirketle menfaat çatışması içerisinde olan üyenin tarafsız kalamayacağı ve diğer yönetim kurulu üyelerine etki edebileceği gerekçeleriyle bu tür durumları önlemeyi amaçlar⁶⁵³. Yönetim kurulu üyesinin şirketle menfaat çatışması içerisinde olduğu hallerde, müzakereye katılma yasağı gereğince oy hakkının da bulunmayacağı

⁶⁴⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 424-425; Üçışık/Çelik, s. 494; Pulaşlı, *Şerh*, s. 1538-1539.

⁶⁵⁰ Kutgi Taşan, s. 163.

⁶⁵¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 425.

⁶⁵² Akdağ Güney, s. 208.

⁶⁵³ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 495.

öğretide ifade edilmiştir⁶⁵⁴. Yönetim kurulu toplantısına katılamayan üye ve menfaat çatışmasına ilişkin açıklamalar, yönetim kurulu tarafından alınan karara yazılacaktır (TTK m. 393/3). Yönetim kurulu üyesinin menfaat çatışmasına rağmen toplantıya katılması ve oy kullanması durumunda şirket adına doğacak olan zarardan sorumlu olacağı açıkça öngörülmüştür (TTK m. 393/2)⁶⁵⁵.

Yönetim kurulu başkanı da bir yönetim kurulu üyesi olması sebebiyle şirketle menfaat çatışması içerisinde olduğu hallerde müzakereye ve oylamaya katılmamalıdır. Yönetim kurulu başkanın toplantıları idare etme görevi olduğundan yukarıda bahsetmiştik⁶⁵⁶. Yönetim kurulu başkanı, menfaat çatışmasının var olduğu hallerde yönetim kurulu toplantısını yönetmemeli ve yerine başkan vekilinin toplantıyı idare etmesini sağlamalıdır. Aksi takdirde, yönetim kurulu başkanı toplantı içerisinde üyeleri etkileyebilir ve kendi menfaatleri yolunda karar alınmasına sevk edebilir. Özellikle başkanın şirketle olan menfaat çatışması üyeler tarafından objektif olarak algılanabilecek nitelikte değilse, başkan müzakereye katılmaması gerektiğini kurula açıklamalıdır⁶⁵⁷. Zira yönetim kurulu başkanının menfaat çatışmasını bilmesine rağmen toplantıya katılmasına karşı çıkmayan yönetim kurulu üyeleri de zarar doğması halinde sorumludur (TTK m. 393).

5. Eşit Davranma Yükümlülüğü

Anonim şirketlerde pay sahipleri lehine eşit işlem ilkesi kabul edilmiştir (TTK m. 357). Eşit işlem ilkesinin, şirkette çoğunluk sağlayanların karşısında azlık niteliği oluşturan kişi yahut kişileri korumayı amaçladığı öğretide ifade edilmiştir⁶⁵⁸. Türk Ticaret Kanunu'nda eşit işlem ilkesi yalnızca pay sahiplerine yönelik olarak düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin arasında bir eşitliğin bulunduğu ve üyeler arasındaki eşitliğin korunması gerektiğine ilişkin bir hükme yer verilmemiştir. Öğretide, yönetim kurulu üyelerinin birbirlerine üstünlüklerinin bulunmadığı ve

⁶⁵⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 418; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 499.

⁶⁵⁵ Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarına ilişkin hükümler karşısında ayrıca bir sorumluluk öngörülmesi öğretide eleştirilmiştir: Akdağ Güney, s. 211.

⁶⁵⁶ Bkz. Üçüncü Bölüm, I, A, 4.

⁶⁵⁷ Şirket hisselerin devrini konu alan bir uyuşmazlıkta, şirketin pay senetlerini devralanın başkanın eşi olması nedeniyle yönetim kurulu başkanının toplantıya katılmaması gerektiği yargı kararında ifade edilmiştir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 15.10.1984 Tarih ve 4638 Esas ve 4740 Karar sayılı kararı. (Eriş, s. 2569).

⁶⁵⁸ Setenay Yağmur, *Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 23-24.

anonim şirkete hâkim olan bir ilke olarak eşit işlem ilkesinin yönetim kurulu üyelerine de uygulanması gerektiği ileri sürülmüştür⁶⁵⁹.

Yönetim kurulu üyeleri arasında bir eşitliğin bulunduğu ve yönetim kurulu başkanının eşitler arasında birinci konumda olduğu Türk Ticaret Kanunu'nun 392. maddesinin gerekçesinde ifade edilmiştir⁶⁶⁰. Yönetim kurulu başkanının konumu bazı görevleri gereğince özel olarak öngörülse de üyelerin arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmamaktadır. Anonim şirketi yönetme açısından başkanın üyelere kıyasla sahip olduğu haklar bulunmamaktadır⁶⁶¹. Yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkının tanınmadığına da yukarıda değinilmişti⁶⁶². Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanınması mümkün kılınsa bile, karar alma sürecinde oya tanınan üstünlük haricinde üyelik sıfatından doğan hakların kullanılması bakımından farklılık oluşturulamaz. Yönetim kurulu üyelerinin tümü toplantıya katılma, bilgi alma, müzakerelere katılma ve oy kullanma haklarına sahip olup kurul içerisinde bu tür haklara eşit şekilde sahiptirler⁶⁶³. Yönetim kurulu üyelerinin sahip oldukları kişisel nitelikteki bu haklar, kanunda öngörülen istisnai haller haricinde, kurul tarafından alınacak bir kararla ortadan kaldırılamaz ve üyenin haklarını kullanmasına engel olunamaz⁶⁶⁴. Aksi takdirde yönetim kurulu kararlarının batıl olacağı öğretide ifade edilmiştir⁶⁶⁵.

Yönetim kurulu üyelerinin haklarını kullanmasında başkan tarafından da bir ayrımcılık yapılamaz ve üyelerin sahip oldukları haklar bakımından eşitliğe aykırı davranışlarda bulunulamaz⁶⁶⁶. Örneğin, yönetim kurulu üyelerinin bazılarının bilgi almaları temin edilirken bazılarının bilgi alma talebi sürekli olarak reddedilemez⁶⁶⁷.

Başkandan toplantı talep edildiğinde, yönetim kurulu üyelerine göre farklı davranışlarda bulunulamaz. Yönetim kurulu başkanının üyelere karşı farklı tutumlar sergilemesi, anonim şirketin organsal düzenin aykırı düşer. Yönetim kurulu başkanı tarafından, kurul içerisinde kanunun öngörmediği bir ayrımcılık yaratılması mümkün

⁶⁵⁹ Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları*, s. 206.

⁶⁶⁰ TBMM Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, SS. 96, s. 187.

⁶⁶¹ Hungerbühler, s. 93.

⁶⁶² Bkz. Üçüncü Bölüm, II, A, 4.

⁶⁶³ Akdağ Güney, s. 169; Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları*, s. 206; Kortunay, s. 327.

⁶⁶⁴ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 484.

⁶⁶⁵ Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları*, s. 206.

⁶⁶⁶ Kıratlı, s. 248.

⁶⁶⁷ Pulaşlı, *Bilgi Alma*, s. 589; Bahar Sayın, *Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları*, s. 206.

değildir. Yönetim kurulu başkanı, haklarını kullanabilmeleri için üyelere eşit şekilde davranmalıdır. Aksi yönde davranışlar, şirketin zararını doğurduğu takdirde yönetim kurulu başkanının sorumluluğuna yol açabilecektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU BAŞKANININ SORUMLULUĞU

I. Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Sorumluluk

Yönetim kurulu başkanına ilişkin özel bir sorumluk haline Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemiştir. Yönetim kurulu içerisinde yer aldığı konum itibarıyla -yönetim ve temsil yetkilerinin kendisine devredilmesine ilişkin bir durum söz konusu olmadıkça- anonim şirket adına tek başına karar almaya yetkili olmayan ve şirketi tek başına temsil edemeyen yönetim kurulu başkanının özel bir sorumluluğunun bulunmaması da yerindedir. Ancak yönetim kurulu başkanının bir yönetim kurulu üyesi olması sebebiyle sorumluluğu bulunur (TTK m. 553/1).

Yönetim kurulu başkanının özel bir sorumluluğu düzenlenmemiş olsa da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu gündeme geldiğinde, sorumluluğun tespit edilebilmesi adına yönetim kurulu başkanının kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerine aykırılık bulunup bulunmadığı göz önüne alınacaktır. Yönetim kurulu başkanının, yönetim kurulunun toplantılarında ve yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkını kullanmasında sahip olduğu yetkiler ile yönetim kurulunu idare görevini yürütmesine aykırılıkların sorumluluğuna etkisinin incelenmesi gerekir.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, kanunda veya esas sözleşmede kendilerine düşen yükümlülükleri ihlal etmelerine dayanmaktadır⁶⁶⁸. Kendilerine yüklenen özen yükümü esas alındığında, şirket çıkarlarını gerçekleştirmek dışında farklı amaçlar gütmek gibi hallerin sorumluluğa sebep olacağı gibi görevlerini yerine getirmeyen yönetim kurulu üyelerinin de sorumlu olacağı öğretide ifade edilmiştir⁶⁶⁹.

Yönetim kurulunun sorumluluğu kusur sorumluluğu olup yönetim kurulu üyelerinin yükümlülüklerini kusurlarıyla ihmal etmeleri sorumlu olmalarına yol açar

⁶⁶⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 430; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 477.

⁶⁶⁹ Üçışık/Çelik, s. 512.

(TTK m. 553/1)⁶⁷⁰. Yönetim kurulu üyelerinin kusurlu davranışı bakımından bir ayırım yapılmadığından sadece kati değil ihmali davranışı da sorumluluğuna yol açar. Keza Kanun'da ihmalin derecesi bakımından bir ayırım söz konusu olmadığından davranış ister ağır ihmalden ister hafif ihmalden kaynaklansın üyenin sorumluluğu gündeme gelir⁶⁷¹. Bununla beraber sorumluluğun derecesi sorumluluk miktarı bakımından önem arz eder.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğundan bahsedilebilmesi için kusurlu davranış neticesinde bir zararın doğmuş olması gerekir⁶⁷². Ayrıca kusurlu davranış ile zarar arasında uygun illiyet bağının mevcudiyeti de sorumluluğun doğumu için şarttır bulunmalıdır⁶⁷³. Bu nedenle, yönetim kurulu üyelerinin kanunda yahut esas sözleşmede öngörülen yükümlülüklerini ihlal etmesi, karşılanması istenen zararı doğurabilecek nitelikte olması gerekir⁶⁷⁴.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, birden fazla kişinin zarara sebep olması halinde herkesin kendisine yüklenebileceği kadarıyla müteselsil sorumlu olacağına dayanan farklılaştırılmış teselsül sorumluluğu niteliğini taşır (TTK m. 557/1)⁶⁷⁵. Bu nedenle zarara kusuruyla sebep olan birden fazla yönetim kurulu üyesine yöneltilecek sorumluluğun belirlenmesinde farklılaştırılmış teselsül söz konusu olur⁶⁷⁶. Yönetim kurulu üyesinin tek başına sebep olduğu bir zararın varlığı halinde yalnızca zarara yol açan yönetim kurulu üyesi sorumlu tutulacaktır⁶⁷⁷.

Yönetim kuruluna karşı sorumluluk davası açılıp açılmayacağına karar vermeye yetkili organın kim olduğu hususunda öğretide tartışma bulunmaktadır⁶⁷⁸. Türk Ticaret Kanunu'nun m. 479/3-c hükmünden yola çıkarak yönetim kurulu

⁶⁷⁰ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 481; Akdağ Güney, s. 311.

⁶⁷¹ Hasan Pulaşlı, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu", **BATİDER**, Y. 2009, C. XXV, S. 1, s. 34; Akdağ Güney, s. 312.

⁶⁷² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 434; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 475.

⁶⁷³ Fikret Eren, **Sorumluluk Hukuku Bakımından Uygun İliyet Bağı Teorisi**, Ankara, 1975, s. 2.

⁶⁷⁴ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 481; Akdağ Güney, s. 306.

⁶⁷⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 434; Üçışık/Çelik, s. 519.

⁶⁷⁶ Üçışık/Çelik, s. 519.

⁶⁷⁷ Üçışık/Çelik, s. 519.

⁶⁷⁸ Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde genel kurulun karar alması açıkça öngörülmüştü ve yargı kararları da davalarda genel kurul kararını bir ön şart olarak aramaktaydı. Ancak söz konusu uygulama zamanla daha esnek hale getirilerek dava açılmasından sonra kararın alınması suretiyle davaya devam edilebileceği kabul edilmiştir. Bkz. İsmail Doğanay, "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin "Hukuki" Sorumlulukları", **BATİDER**, Y. 1994, C. XVII, S. 3, s. 65.

üyelerinin sorumluluğu için dava açılmasında mutlaka genel kurul kararını arayan görüşler mevcut olduğu gibi⁶⁷⁹, Türk Ticaret Kanunu'nun sorumluluk davasına ilişkin sevk edilen 553'üncü maddesinde açık bir düzenleme olmaması sebebi ile yönetim kurulunun genel kurul kararı olmaksızın şirket adına sorumluluk davası açabileceği de savunulmaktadır⁶⁸⁰. Bizim de katıldığımız son görüş uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna karar verilebilmesi için genel kurula özgü bir yetki tanınmadığı gibi şirket adına sorumluluk davasının açılmasına karar vermesi gereken organ da belirlenmemiştir⁶⁸¹. Bu nedenle yönetim kurulunun da yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açmak için karar vermeye yetkili olduğunu düşünmekteyiz. Ancak yönetim kurulunun dava açmaması halinde genel kurul ayrıca bu yönde bir karar alabilir⁶⁸².

Eski Türk Ticaret Kanunu döneminde, yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açıldığında anonim şirketi kimin temsil edeceğine ilişkin öğretide tartışma bulunmaktaydı⁶⁸³. Tartışmaların temelinde, yönetim kurulu üyelerine karşı açılan bir sorumluluk davasında denetçilerin anonim şirketi temsil etmesi yer almaktaydı (eTTK m.341). Türk Ticaret Kanunu'nda denetçiler anonim şirket adına dava açmaya yetkili kılınmadığından yönetim kurulu üyelerine karşı dava açılması durumunda şirkete kayyım atanması ve sorumluluk davasının kayyım tarafından yürütülmesi öğretide ileri sürülmüştür⁶⁸⁴. Sorumluluk davası yönetim kurulunun çoğunluğuna yahut tümüne karşı açılmaktaysa şirketin temsil edilebilmesi için kayyım atanması gerekir⁶⁸⁵.

⁶⁷⁹ Şener; Üçışık/Çelik, s. 549; Anlam Altay, "Yargıtay Kararları Işığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda Doğrudan Sorumluluk Dolayısıyla Sorumluluk Ayırımına Bağlanan Hukuki Sonuçlar", *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXXI*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 2018, s. 76-77.

⁶⁸⁰ Akdağ Güney; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 440; İsmail Kayar, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davalarında Genel Kurul Kararı?", *Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 76vd.; Kortunay, s. 266.

⁶⁸¹ Mehmet Helvacı, "Anonim Ortaklık Tarafından Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu", *Yürürlüğünün 5. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 155; Bozkurt Yaşar, s. 159.

⁶⁸² Helvacı, s. 166.

⁶⁸³ Tartışmalar için Bkz. İbrahim Arslan, "Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu ve Şirket Adına Açılacak Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili Sorunu", *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVI*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1999.

⁶⁸⁴ Çamoğlu; Kayar, s. 83; Üçışık/Çelik, s. 549.

⁶⁸⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 448.

Yönetim kurulu başkanına, yönetim kurulu üyelerinden farklı olarak yetki verilmediği ve farklı olarak sorumluluğunun öngörülmediği öğretide ifade edilmektedir⁶⁸⁶. Ancak bizim de katıldığımız görüşe göre, yönetim kurulu başkanının kendisine yüklenen görevler ve kurulun çalışmaları bakımından bu görevlerin önemi nedeniyle yönetim kurulu üyelerine nazaran göstermesi gereken özen ağırdır⁶⁸⁷.

Yönetim kurulu başkanının toplantı çağrı yetkisine sahip olması nedeniyle yetkisinin kullanımında özen yükümlülüğüne aykırı davranması sorumluluğuna yol açabilir⁶⁸⁸. Bu kapsamda yönetim kurulu başkanının sorumlu olabileceği bir hal olarak yönetim kurulu üyelerinin toplantıya çağrılmamış olması gösterilmiştir⁶⁸⁹. Yönetim kurulu başkanının üyelerin toplantı taleplerini reddetmesi ve bu suretle görevlerini yerine getirmemesinin de sorumluluğuna yola açacağı ileri sürülmüştür⁶⁹⁰. Ayrıca yönetim kurulu başkanının sıfatı gereğince sorumlu tutulacağını ve diğer yönetim kurulu üyelerinden beklenenden daha fazla özen gösterilmesi gerektiği de öğretide ifade edilmiştir⁶⁹¹.

Yönetim kurulu başkanının, kurulun diğer üyelerinden farklı birtakım görevlere sahip olması karşısında yönetim kurulu üyelerinden beklenenden daha fazlasının kendisinden beklenmesinin haklı olduğu kanaatindeyiz. Ancak sırf yönetim kurulu başkanı olmak sorumluluk bakımından farklı kriterlerin esas alınmasına sebep olmaz. Yönetim kurulu başkanı yukarıda da bahsettiğimiz üzere tek başına karar almaya yetkili değildir. Bu nedenle yönetim kurulu başkanının göreviyle ilgili hususlarda özen yükümlülüğü incelenmeli ve başkanlık sıfatından ötürü sahip olduğu görevlerde gereken özeni göstermemesinin sonucu olarak bir zarar doğup doğmadığı tespit edilmelidir. Yönetim kurulu başkanının kanunda ve esas sözleşmede kendisine tanınan yükümlülöklere aykırı bir davranışı tek başına sorumluğa sebep olmayacaktır. Yönetim kurulu başkanının sorumlu olabileceği hallerden bahsedilirken dikkat edilmesi gereken en önemli husus şirket zararının var olup olmadığıdır. Zira şirketin herhangi bir zararı söz konusu değilse yönetim kurulu başkanının hareketleri hukuka

⁶⁸⁶ Ömer Teoman, *Yaşayan Ticaret Hukuku (Hukuki Mütalaalar)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 249; Bulut, s. 34.

⁶⁸⁷ Hungerbühler, s. 206; Akdağ Güney, s. 317.

⁶⁸⁸ Kılıç, s. 94.

⁶⁸⁹ Kılıç, s. 94.

⁶⁹⁰ Akdağ Güney, s. 248; Çoştan, s. 166; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373.

⁶⁹¹ Doğan, *Toplantı*, s. 69.

aykırı nitelik taşısa da sorumluluğa sebep olmaz⁶⁹². Yönetim kurulu başkanının sorumluluğunun söz konusu olabileceği hallerin bir yapma hareketinden daha ziyade yapmama hareketi sonucunda oluşabileceği kanaatindeyiz. Bu nedenle yönetim kurulu başkanının sorumluluğu gündeme geldiğinde görevini yerine getirmiş olsaydı zararın doğmasının engellenebilir olmasına bakılmalıdır⁶⁹³.

Yönetim kurulunun görevlerini yerine getirebilmesi için kurul-organ niteliği gereğince bir arada çalışabilmesi, karar alınması gereken hususlarda üyelerin farklı görüşlerini birbiriyle müzakere edebilmesi ve bu süreçten sonra karar alması gerekir⁶⁹⁴. Yönetim kurulu toplantılarına sürekli olarak belirli üye ya da üyeleri davet etmeyen yönetim kurulu başkanı hakkında sorumluluk davası açılabilir ve açılan dava ile yönetim kurulu toplantısı yapılması temin edilemese de başkanın bu davranışlarını bırakmayı sağlayabileceği ileri sürülmüştür⁶⁹⁵.

Yönetim kurulu başkanının sorumluluğunun dolaylı olarak doğabileceği, bir başka deyişle başkanın birtakım davranışları nedeniyle yönetim kurulu üyelerine kusur isnat edilemeyeceğinden yönetim kurulu başkanının sorumluluk kapsamının genişleyebileceği hallere de değinmek gerekir. Yönetim kurulu toplantılarında üyelerin alınacak kararlara çekimser kalmasının, sorumluluğu diğer üyelere yüklemeye yeterli olmayacağı, yönetim kurulu üyesinin toplantıda muhalif olduğu kararlara olumsuz oy vermesi ve şerh düşmesi gerektiği öğretide ifade edilmiştir⁶⁹⁶. *Kortunay*, yönetim kurulu üyelerinin bu tür pasif davranışlarının gerekli bilgilerin kendisine verilmeden karar alınmaya çalışılması, müzakereye katılmasının güçleştirilmesi, şirketin menfaatine nasıl hareket etmesi ve oy kullanmasının belirli olmaması gibi haklı nedenlerin varlığı halinde yönetim kurulu üyesinin kusurunun bulunmadığı ve bu sebeple yönetim kurulu üyesinin sorumluluğuna gidilmemesi gerektiğini ileri sürmektedir⁶⁹⁷. Kanaatimizce, yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma hakkı kapsamında dava açma hakkı bulunduğundan yönetim kurulu üyesinin sırf bir

⁶⁹² Akdağ Güney, s. 293; Sevgi Bozkurt Yaşar, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davasına Açılmasına Karar Veremeye Yetkili Organ”, *BATİDER*, Y. 2018, C. XXXIV, S. 1, s. 140.

⁶⁹³ Akdağ Güney, s. 309.

⁶⁹⁴ Doğanay, *Sorumluluk*, s. 60-61.

⁶⁹⁵ Soykan, s. 174-175; Can, s. 69.

⁶⁹⁶ Pulaşlı, *Sorumluluk*, s. 38; Akdağ Güney, s. 325; Kortunay, s. 261

⁶⁹⁷ Kortunay, s. 261.

toplantıda bilgi alma hakkının engellenmesi nedeniyle toplantıya katılmayan yahut katılıp pasif davranışlarda bulunan üyenin sorumlu tutulamayacağı sonucuna doğrudan ulaşamaz. Yönetim kurulu üyesine somut bir konuda yetersiz bilgi sunulması söz konusuysa bilgi alma hakkının dava aracılığıyla ileri sürülmesi ve konuyla ilgili bilgiyi temin etmesi gerekir. Ancak yönetim kurulu üyesi tarafından yükümlülükler yerine getirilmeye çalışılsa da başkan tarafından bir yönetim kurulu üyesine sürekli olarak toplantılarda konuya ilişkin yeterince bilginin verilmemesi halinde başkanın sorumluluğu gündeme gelebilecektir.

II. Basın Kanunu’nda Düzenlenen Sorumluluk

Basın faaliyetleri yürütülürken kişilik haklarının ihlal edilebildiği görülmektedir. Toplum açısından büyük bir önem taşıyan basın özgürlüğü ile kişilerin sahip olduğu en temel hakları teşkil eden kişilik hakları bir menfaat çatışması içerisine girebilmektedir. Kanun koyucu bu durumu göz önünde bulundurarak, basın faaliyetlerinin yürütülmesinde kişilerin uğramış oldukları zararlarının giderilebilmesi amacıyla kişilik hakkının ihlalden doğan sorumluluğu, sorumluluğu olan kişileri, suç teşkil eden halleri ve ceza sorumluluğunun kimlere ait olacağını Basın Kanunu’nda düzenlemiştir.

5680 sayılı mülga Basın Kanunu’nun hukuk sorumluluğa ilişkin 16. maddesinin ilk halinde yönetim kurulu başkanının sorumluluğu hakkında herhangi bir hüküm mevcut değildi. Ancak 15.02.2002 tarihli 4756 sayılı Kanun’un 19. maddesinde yönetim kurulu başkanlarının da hukuk sorumluluğu kabul edilmişti. 5187 sayılı Basın Kanunu’nda da yönetim kurulu başkanın sorumluluğuna yer verilmiştir. Fakat anılan mevzuatlarda yönetim kurulu başkanının sorumluluğunun niteliğine ve şartlarına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

A. Basın Özgürlüğü ve Kişilik Haklarının İhlali

Basın, dar anlamda gazete ve dergi gibi belirli aralıklarla çıkarılan yayınları; geniş anlamıyla düşüncelerin yazı, resim yahut karikatür gibi şekillerle genellikle kağıt olmakla beraber üzerine baskı yapılabilecek sair malzeme üzerine herhangi bir sınıra

bağlı olmaksızın basılması ve arz edilmesi olarak tanımlanmaktadır⁶⁹⁸. Basın, kişilerin yaşamış oldukları toplum ve dünya hakkında bilgi sahibi olmasına yarayan, çevresinde gerçekleşen olaylar hakkında edindiği bilgilerle kişilerin kendilerini geliştirmelerine katkı sunan ve demokratik toplumlarda kişilerin sosyal ve siyasi meseleler hakkında gerekli bilgilere ulaşabilmesini sağlayan vazgeçilmez bir unsurdur⁶⁹⁹. Öğretide bir kısım yazarlar tarafından, basının devletin bir çeşit dördüncü erki olduğu da ifade edilmiştir⁷⁰⁰. Basının kişiler ve toplum açısından sahip olduğu önem yargı kararlarında da ifade edilmiştir⁷⁰¹.

Kişiler ve toplum açısından ayrı ayrı önem taşıyan basın özgürlüğü⁷⁰², Anayasanın 28. maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan madde hükmünde basınının özgür olduğu ve basının sansür aracılığıyla engellenemeyeceği ifade edilmiştir. Ancak basın özgürlüğü sınırsız bir özgürlük olmayıp basın özgürlüğüne Anayasa'nın 26. ve 27. maddelerinde öngörülen hükümler dâhilinde sınırlama getirilebileceği düzenlenmiştir (Anayasa m. 28). Anayasada basın özgürlüğü için getirilebilecek ve konumuz bakımından önem taşıyan sınırı, *“başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması”* oluşturmaktadır (Anayasa m.27). Görüldüğü üzere, basın özgürlüğü çok büyük bir önem taşısa da mutlak sınırsız bir özgürlük olmayıp sınırlanabileceği haller anayasada gösterilmiştir⁷⁰³.

. Her ne kadar basın özgürlüğü taşıdığı önem itibarıyla kişilerin özel menfaati yanında toplumsal bir genel menfaati taşısa da kişilik haklarının ihlal edilmesi

⁶⁹⁸ Türker Yalçınduran, “5187 Sayılı Basın Kanunu’na Göre Basın Özgürlüğü ve Manevi Tazminat”, **Prof. Dr. Zahir İmre’ye Armağan**, Der Yayınları, İstanbul, 2009, s. 411.

⁶⁹⁹ Safa Reisoğlu, “Basın Özgürlüğü ve Kişilik Haklarının Korunması”, **Turgut Akıntürk’e Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2008, s. 296.

⁷⁰⁰ Mustafa Özen, “Yürürlükten Kaldırılan 5680 Sayılı Basın Kanunu İle Yürürlükte Olan 5187 Sayılı Basın Kanununun Karşılaştırılması”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2006/3, s. 73; Ahmet Kılıçoğlu, “Basın Özgürlüğü ve Kişilik Hakları”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 1989, S. 2, s. 317.

⁷⁰¹ “*Basına sağlanan güvencenin amacı güvencenin amacı; toplumun sağlıklı, mutlu ve güvenlik içinde yaşayabilmesinin gerçekleştirmektir. Bu durum da halkın dünyada ve özellikle içinde yaşadığı toplumda meydana gelen ve toplumu ilgilendiren konularda bilgi sahibi olması ile olanaklıdır. Basın, olayları izleme, araştırma, değerlendirme, yayma ve böylece kişileri bilgilendirme, öğretme aydınlatma ve yönlendirmede yetkili ve aynı zamanda sorumludur. Basının bu sebeple ayrı bir konumu bulunmaktadır*” Yargıtay 4.Hukuk Dairesinin 05.06.2014 Tarih ve 2013/15692 Esas ve 2014/9327 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 03.03.2021).

⁷⁰² Basın özgürlüğünün bireysel ve toplumsal önemi hakkında Bkz. Reisoğlu, s. 295-269.

⁷⁰³ Basın özgürlüğüne getirilebilecek sınırlamalar hakkında detaylı bilgi için Bkz. Ali Akkurt, **Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 193 vd.

hallerinde menfaat çatışmasının giderilmesi gerektiği yargı kararlarında haklı olarak ifade edilmiştir⁷⁰⁴. Bunun için de basın özgürlüğünün kapsamının belirlenmesi ve hangi hallerde basın özgürlüğünün sınırının aşıldığının ve kişilik haklarının ihlali niteliğinde olduğunun tespiti gerekir. Bu konulara kısaca değinmenin yerinde olduğu kanaatindeyiz.

Kişilik hakları, kanunlarda tanımlanmadığı gibi içeriğine dair bir hükme de yer verilmemiştir. Gelişen ve sürekli bir değişimi içeren yaşam, kişilerin sahip olduğu kişilik haklarının kapsamının değişmesine neden olmaktadır⁷⁰⁵. Bu nedenle, kişilik haklarına ilişkin bir sınırın çizilmemiş olmasının kişilere sağlanan koruma açısından yerinde olduğu kabul görmektedir⁷⁰⁶. Kişilik hakları, kişinin maddi varlığı kapsamında vücut bütünlüğünü; manevi varlık olarak da kişinin şeref ve haysiyeti, resmi ve resmi üzerindeki hakları ile özel ve aile yaşamın gizliliği gibi unsurları içermektedir⁷⁰⁷. Sınırlaması yapılmadığı için gelişen şartlara uygun olarak kişilik hakkı niteliğinde görülebilecek haklar da bu kategoriye dahil edilebilir. Kişilik hakkının korunmasına ilişkin Türk Medeni Kanunu'nun 24. ve 25. maddesinin hükümleri çerçevesinde koruma talep edilebilecek olup kişilik hakkının varlığını tespit her somut olay hakkında hakim tarafından tespit edilecektir⁷⁰⁸.

Basın, niteliği itibarıyla yürütülmesi esnasında kişiler hakkında bazı bilgilerin toplanmasını gerektiren bir faaliyettir. Zira basın aracılığıyla kişilere ulaştırılacak bilgiler, çevrelerinde neler olduğuna dair yani doğrudan toplum içerisindeki münferit kişi ya da kişileri ilgilendiren meselelerdir. Hal böyle olunca, basın faaliyetiyle

⁷⁰⁴ “Basın özgürlüğüyle kişilik değerlerinin karşı karşıya geldiği durumlarda; hukuk düzeninin çatışan iki değeri aynı zamanda koruma altına alması düşünülemez. Bu iki değerden birinin diğerine üstün tutulması gerektiği, bunun sonucunda da, daha az üstün olan yararın daha çok üstün tutulması gereken yarar karşısında o olayda ve o an için korumasız kalmasının uygunluğu kabul edilecektir. Bunun için temel ölçüt kamu yararıdır. Gerek yazılı ve gerekse görsel basın bu işlevini yerine getirirken, özellikle yayının gerçek olmasını, kamu yararı bulunmasını, toplumsal ilginin varlığını, konunun güncelliğini gözetmeli, haberi verirken öze biçim arasındaki dengeyi de korumalıdır. Yine basın, objektif sınırlar içinde kalmak suretiyle yayın yapmalıdır. O anda ve görünürde var olup da sonradan gerçek olmadığı anlaşılan olayların yayından da basın sorumlu tutulmamalıdır.” Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 02.10.2014 Tarih ve 2014/11602 Esas ve 2014/12822 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

⁷⁰⁵ Zevkliler, s. 448; Doğan Bülent Belli, **Basın Yolu İle Kişilik Hakkına Saldırlardan Doğan Hukuki Sorumluluk**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 29; Dilara Yüzer, **1982 Anayasası'nda Basın Özgürlüğü Karşısında Kişilik Hakkı ve Korunması**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, s. 98.

⁷⁰⁶ Belli, s. 29.

⁷⁰⁷ İmre, s. 446; Yüzer, s. 100; Bulut, s. 6.

⁷⁰⁸ Velidedeoğlu, s. 116; Zevkliler, s. 448, Bulut, s. 8.

ilgilenen kişilerin faaliyetlerini yürütebilmesi ve basın özgürlüğünün amacının gerçekleşebilmesi için kişiler hakkında birtakım bilgiler toplanması gerekecek, bu bilgi ve haberler bazen naklen aktarılacak bazen ise yazan kişilerce yoruma veya eleştiriye tabi tutulacaktır⁷⁰⁹. Basın özgürlüğünün bu faaliyetleri kapsayacak şekilde, bilgi alma ve haberlerin toplanması, kişilerin yahut yazılan konuya ilişkin davranışların eleştirilmesi serbestisini içereceği öğretide kabul edilmektedir⁷¹⁰.

Basın özgürlüğün kişilik haklarına müdahale niteliğinde olup olmadığının tespit edilebilmesi için öğretide ve yargı kararlarında birtakım ölçütler geliştirilmiştir⁷¹¹. Buna göre, basın özgürlüğünün kişilik haklarının ihlaline neden olmaması için haber güncel olmalı⁷¹², kişilerin kamusal alanı olarak görülen alan dışında özel ve gizli alanlarına ilişkin bilgileri içermemeli⁷¹³, basın aracılığıyla haberi yapılan yahut basılmış eserdeki konu hakkında biçim ve esas yönlerinden birbirine uygunluk⁷¹⁴ sağlanmış olmalıdır⁷¹⁵. Basın özgürlüğü ile kişilik haklarının birbirine karşıt menfaatleri içermesi ve birbirlerine karşıtlık teşkil etmesi halinde, her somut olay kendi içerisinde değerlendirilmeli; kişilik hakkının kapsamı davanın konusu ve tarafların niteliği dikkate alınmalıdır. Zira kişilik hakkı kişinin toplum içerisinde idam ettiği hayata, kamunun ilgisine haklı olarak mahzar olup olmadığına -ki özellikle siyasetle ilgilenen kişilerin durumu farklılık oluşturmaktadır- göre farklılık

⁷⁰⁹ Haber, olay açıklamaları ile eleştiri ve düşünce açıklamaları arasındaki fark için Bkz. Yüzer, s. 119 vd.; Ömer Faruk Tüfek, *Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Bu İhlale Karşı Özel Hukuk, Ceza Hukuku ve İ.H.A.S. Koruması*, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 88-89.

⁷¹⁰ Sulhi Dönmezer/ Köksal Bayrakta, *Basın Hukuku*, 5. Bası, İstanbul, 2013, s. 41; Zafer Gören, *Anayasa Hukuku*, 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 572.

⁷¹¹ Basın aracılığıyla kişilik hakkının ihlal edilip edilmediğine ilişkin tespit içeren yargı kararları için Bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 05.06.204 tarih ve 2013/15692 Esas ve 2014/9327 Karar sayılı kararı; 27.01.2014 Tarih ve 2014/600 Esas ve 2014/969 Karar sayılı kararı; 12.01.2015 Tarih ve 2014/2885 Esas ve 2015/26 Karar sayılı kararı; 19.09.2014 Tarih ve 2014/ 10285 Esas ve 2014/11563 Karar sayılı kararı; 19.06.2018 Tarih ve 2017/4300 Esas ve 2018/4913 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 16.03.2021).

⁷¹² Yalçınduran, s. 427; Tüfek, s. 126; Ferhat Canbolat/ Günhan Gönül Koşar, “Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ölçütlerinin Değerlendirilmesi”, *TBB Dergisi*, Y. 2020, S. 151, s. 277; Oğuz Sadık Aydos, “Basın Yolu İle Kişilik Hakları İhlallerinde Manevi Tazminat”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2012, C. XVI, S. 2, s. 10; Haluk Burcuoğlu, “Basın Hukukunda Manevi Tazminatın Hukuki Niteliği ve İşlevi, Ceza-Tazminat Kavramı”, *Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000*, C. III, Ankara, 2000, s. 500; Yüzer, s. 124.

⁷¹³ Burcuoğlu, s. 503.

⁷¹⁴ Tüfek, s. 129; Canbolat/Gönül Koşar, s. 28; Yalçınduran, s. 429; Aydos, s. 11; Burcuoğlu, s. 504-505; Yüzer, s. 130.

⁷¹⁵ Kayıhan İçel/ Yener Ünver, *Kitle Haberleşme Hukuku*, 7. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2007, s. 313.

göstermektedir⁷¹⁶. Böylece her somut olayda birbirinden farklı hak ve özgürlükler arasında bir denge gözetilmek suretiyle basın faaliyeti esnasında kişilik hakkının ihlaline yol açılıp açılmadığı tespit edilebilecektir⁷¹⁷.

B. Kişilik Hakkının İhlali Nedeniyle Doğan Zararlardan Sorumluluk

Kişilik hakkına müdahale niteliğinde davranışlar sonucunda hakları ihlal edilen kişinin kendisini koruyabilmesi, kendisine yönelen mevcut bir saldırı riski halinde bu saldırının önlenmesi ve doğması halinde maddi-manevi zararlarının tazmin edilebilmesi için Türk Medeni Kanunu'nun 24. ve 25. maddelerinde genel düzenlemeler öngörülmüştür. Basın aracılığıyla yapılacak olan bu tür ihlallere yönelik ise Basın Kanunu'nun 13. maddesinde kimlerin sorumlu olacağına yer verilmiştir.

Basın Kanunu'na göre sorumluluğun söz konusu olabilmesi için, fiilin basılmış eser yoluyla işlenmiş olması gerekir (Basın Kanunu m.13/1). Basın Kanunu'nda basılmış eser *"Yayımlanmak üzere her türlü basım araçları ile basılan veya diğer araçlarla çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eserler ile haber ajansı yayınları"* olarak tanımlanmıştır (Basın Kanunu m. 2/1.a). Görüldüğü üzere, basılmış eser kavramına sadece belirli zaman aralığında çıkarılan yayınlar değil sınırsız nüshada basılan ve yayımlanan eserler de girmektedir⁷¹⁸.

Basılmış eserler yoluyla kişilik hakkı ihlal edilen kişilerin bu ihlalden ötürü maddi ya da manevi zararının doğması halinde kimlerin sorumlu olacağının belirlenmesi açısından süreli ve süresiz yayınlarda arasında ayrıma gidilmiştir. Süreli yayınlarda eser sahibi ile yayın sahibi ve varsa temsilcisi; süresiz yayınlarda ise eser sahibi ile yayımcı, yayımcı bulunmadığı takdirde basımcının müştereken ve

⁷¹⁶ Reisoğlu, s. 301; Belli, s. 106.

⁷¹⁷ "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarında belirtildiği üzere siyasetle uğraşan kişilerin kendilerine yönelik sert, ağır, hatta incitici eleştirilere katlanması gerekir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile güvence altına alınan ifade özgürlüğünün sadece "zararsız ve ilgilenmeye değmez olarak görülen bilgi ve fikirler değil, aynı zamanda rahatsız eden şaşırtan ve gücendiren" ifadeleri de kapsadığı kabul edilmiş ve bu ifadeler var olmadan "demokratik bir toplumdan" söz edilemeyeceği kabul edilmektedir. Davaya konu somut olayda; davacının Belediye Başkanı, davalı N. A.'un gazete sahibi olduğu, dava konusu edilen haberin görünür gerçeğe uygun ve güncel olduğu, yayınlanmasında toplumsal ilgi ve kamu yararı bulunduğu, haberin okuyucunun ilgisini çekmesi için çarpıcı bir başlığın kullanıldığı, kullanılan çarpıcı başlık ile davacının, hakkında açılan ceza davaları nedeniyle icraatlarının eleştirildiği, haberin bütününe davacının kişilik haklarına saldırı oluşturacak bir ifadenin bulunmadığı anlaşılmaktadır." Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 10.9.2014 Tarih ve 2014/10285 Esas Ve 2014/11563 Karar Sayılı Kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

⁷¹⁸ Öğretide geniş anlamda basın olarak ifade edilmektedir. Yalçınduran, s. 411; Belli, s. 52 vd; Canbolat/Gönül Koşar, s. 260; Aydos, s. 4.

müteselsilen sorumlu olacağı ifade edilmiştir (Basın Kanunu m. 13). Hemen sonrasında, süreli ya da süresiz yayınlarda yayın sahibinin ve yayın sahibinin bir anonim şirket olması halinde yönetim kurulu başkanının yukarıda bahsedilen hükme göre müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı düzenlenmiştir (Basın Kanunu m. 13/2).

4.1.1.4. Yönetim Kurulu Başkanının Sorumluluğu

Yönetim kurulu başkanının basın faaliyetlerinden doğan sorumluluğuna dair detaylı bir düzenlemeye yer verilmemiş yalnızca yönetim kurulu başkanının müşterek ve müteselsil sorumlu olacağının belirtilmesiyle yetinilmiştir (Basın Kanunu m. 13/2). Kişilik hakkının ihlaline yol açan davranışların doğrudan yönetim kurulu başkanına ait olmayabilir. Böyle durumlarda, müteselsilen sorumlu olan eser sahibi ve yayın sahibinin sorumluluklarına ve bu sorumlulukların kaynağına bakmak faydalıdır.

Eser sahibi, “*Süreli veya süresiz yayının içeriğini oluşturan yazıyı veya haberi yazanı, çevireni veya resmi ya da karikatürü yapan*” kişi olarak tanımlanmıştır (Basın Kanunu m. 2). Eser sahibi süreli bir yayının meydana gelmesini sağlayan kişidir. Eser sahibinin sorumluluğunun kusur sorumluluğu olduğu öğretide ileri sürülmüştür⁷¹⁹. Konuyla bağlantılı olması ve incelenmesinin gerekli olduğunu düşündüğümüz bir diğer sorumluluk ise yayın sahibine aittir. Zira yayın sahibi de eser sahibi ile beraber sorumlu tutulmuştur (Basın Kanunu m. 132/1). Yayın sahibinin Basın Kanunu’ndan doğan sorumluluğunun bir çeşit adam çalıştıran sorumluluğu olduğu fikri öğretide hâkimdir⁷²⁰. Farklı bir görüşe göre ise, yayım sahibinin sorumluluğu yardımcı kişinin fiilinden doğan sorumluluk kapsamındadır⁷²¹.

Yönetim kurulu başkanının sorumluluğunun kusura dayanmasıyla ilgili bir hükme Basın Kanunu’nda yer verilmemiştir. *Kılıçoğlu*, yönetim kurulu başkanının Basın Kanunu’ndan doğan sorumluluğunun kusursuz bir sorumluluk olduğu görüşündedir⁷²². *Belli*, yayın sahibinin tüzel kişi olması halinde, sorumluluğun nitelik

⁷¹⁹ Belli, s. 99; Aksi görüşte Yalçınduran, s. 431.

⁷²⁰ Reisoğlu, s. 316-317; İçel/ Ünver, s. 328; Çetin Özek, *Türk Basın Hukuku*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978, s. 277 vd.; Aydos, s. 15.

⁷²¹ Remzi Balkanlı, *Mukayeseli Basın ve Propaganda*, Resimli Posta Matbaası, Ankara, 1961, s. 170.

⁷²² Ahmet Kılıçoğlu, *Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırlardan Hukuksal Sorumluluk*, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2008, s. 476.

olarak yayın sahibi ile aynı olup yönetim kurulu başkanının da sorumlu olacağını ifade etmiştir⁷²³.

Yönetim kurulu başkanının sorumluluğunun öngörüldüğü 5187 sayılı Basın Kanunu'nun hazırlık sürecinde, sorumluluğun kişilik hakkı ihlallerine karşı koruma amacıyla getirildiği Adalet Komisyonu'nun raporunda belirtilmiştir⁷²⁴. Öğretide de bu husus ifade edilmiştir⁷²⁵. Buradan anlaşıldığı üzere, eser sahibi ve yayın sahibinin yanı sıra anonim şirket yönetim kurulu başkanının sorumluluğunun öngörülmesi, kişilik hakkı ihlali söz konusu olduğunda maddi ve manevi zararların giderilebilmesi için şirket adına faaliyet yürüten bir yöneticinin sorumlu tutulmasını amaçlamaktadır.

Öncelikle belirtilmelidir ki, bir anonim şirketin yürüttüğü faaliyet nedeniyle yönetim kurulu başkanının münferit olarak sorumluluğunun düzenlenmesi mevzuatta anonim şirket için öngörölmüş hükümler ve sorumluluk ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Yukarıda ifade edildiği üzere, anonim şirketin yönetimi ve temsili münferiden yönetim kurulu başkanına yahut yönetim kurulunun bir üyesine ait olmayıp kurul-organ niteliğindeki yönetim kuruluna aittir (TTK m. 365). Şu halde, yönetim kurulu başkanının şirketi tek başına yönetmesi söz konusu olmayıp; başkan, anonim şirketin yönetim organının işleyişinin yürütülmesine dair görev ve yetkilere sahip bir yönetim kurulu üyesidir. Ayrıca yönetim kurulunun temsil ve yönetim yetkilerine sahip olduğuna ilişkin hüküm emredici nitelikte olmayıp kanunun öngördüğü şekle uyularak yönetim veya temsil yetkisi devredilebilmektedir (TTK m.367, m.371).

⁷²³ Belli, s. 100.

⁷²⁴ “Mevcut yasanın 17 nci maddesinde yer alan şirketler ve devirlerle ilgili kural, yaşanan sorunların yarattığı bir ihtiyaçtan doğmuştur. Uygulamadaki devirler veya birleşmeler nedeniyle kişilik haklarının korumasız kalması nedeniyle Tasarının 13 üncü maddesine, birinci fıkra hükmünün süreli ve süreli olmayan yayınlarda yayın sahibi, marka veya lisans sahibi, kiralayan, işleten veya herhangi bir sıfatla yayımlayan, yayımcı gibi hareket eden gerçek veya tüzelkişiler hakkında da uygulanacağına, tüzel kişi şirketse, anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, diğer şirketlerde en üst yöneticinin, şirket ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağına dair ikinci fıkra, zararı doğuran fiilin işlenmesinden sonra yayının her ne surette olursa olsun devredilmesi, başka bir yayınlara birleştirilmesi veya sahibi olan gerçek veya tüzelkişinin herhangi bir surette değişmesi halinde, yayını devir alan, birleşen ve her ne surette olursa olsun yayın sahibi gibi hareket eden gerçek ve tüzelkişiler ve anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, diğer şirketlerde üst yöneticinin, bu fiil nedeniyle hükmedilecek tazminattan birinci ve ikinci fıkra da sayılanlarla birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağına ilişkin üçüncü fıkra ilave edilmiştir.” Adalet Komisyonu'nun 18.5.2004 Tarih ve 1/781 Esas ve 53 karar sayılı raporu. <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss456m.htm> (Erişim Tarihi: 15.03.2021).

⁷²⁵ Dönmezer/ Bayraktar, s. 448.

Anonim şirkete ilişkin düzenlemelerin yer aldığı Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri göz önünde tutulduğunda, yönetim yetkisi münhasıran kendisine ait olmayan; yönetim kurulunda üstün bir oy hakkına yahut üstün bir karar alma hakkına sahip olmayan; yönetim yetkisi devredildiği takdirde kişilik ihlalinin doğduğu faaliyetin yürütülmesinde yetkili dahi olmayan bir kişinin sorumlu tutulması söz konusudur. Yönetim kurulu başkanının sınırlı görev ve yetkileri ile yönetim yetkisinin devri söz konusu olduğunda şirketin yönetiminde aktif olarak rol almadığı göz önüne alındığında, kusursuz bir sorumluluk olarak basın yoluyla işlenen kişilik hakkı ihlallerinden sorumlu tutulması, anonim şirketin yönetim kuruluna ilişkin hükümleriyle bir uyum taşımamaktadır.

Yönetim kurulu başkanının sorumluluğunun düzenlendiği Basın Kanunu'nun 13. maddesinde yönetim kurulu başkanı eser ve yayın sahibi ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmuştur. Ancak sorumluluktan kurtulabileceğine yahut sorumlu olması halinde bu fiili işleyen kişilere rücu edebilmesine ilişkin hükümlere yer verilmemiştir. Ticaret hukuku ve sorumluluk hukukuna ilişkin özel bir kanun olarak görülecek Basın Kanunu'nda hüküm bulunmaması sebebiyle genel hükümlere bakmak gerekir.

Basılmış eserler yoluyla kişilik hakkının ihlal edilmesi ile kişilik hakkını ihlalden doğan maddi ve manevi zarar kaynaklı borçlar genellikle haksız fiile dayanmaktadır. Haksız fiile ilişkin hükümler Türk Borçlar Kanunu'nun 49. vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Yine borç ilişkisi ve müteselsil sorumluluğu öngörüldüğünden müteselsil borçluluk ve rücu konusunda da genel hüküm niteliğindeki Türk Borçlar Kanunu'na bakılması gerekir.

Eser sahibi yanında yayın sahibinin de sorumlu tutulmasının, adam çalıştırının sorumluluğunun kapsamında görüldüğüne yukarıda değinmiştik. Yayın sahibinin sorumluluğu adam çalıştırının sorumluluğu olarak kabul edildiği takdirde, yayın sahibinin kurtuluş kanıtı getirme imkânı bulunur (TBK m.66) . Aslında yönetim kurulu başkanının sorumluluğunun sebebi de yayın sahibinin sorumluluğundan başkaca nedenlere dayanmamaktadır. Fakat yönetim kurulu başkanı her ne kadar somut işveren

sıfatına sahip olsa da⁷²⁶ adam çalıştırmanın sorumluluğu kapsamında mütalaa etmek zorlama bir yoruma sebebiyet verir.

Kanaatimizce, anonim şirketin faaliyetlerinden doğacak sorumlulukların esasen Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmesi nedeniyle basın faaliyetlerinden doğan sorumluluğun da esasen buna göre düzenlenmesi gerekirdi. Ancak, yönetim kurulu başkanının kusursuz bir sorumluluğu öngörülmüş bulunmaktadır. Yargı mercileri tarafından da Basın Kanunu'nun 13. maddesine dayanılmak suretiyle haklı olarak yönetim kurulu başkanlarının sorumluluğuna gidilmektedir⁷²⁷.

⁷²⁶ Somut işveren, tüzel kişi işverenin emir ve talimat yetkilerini kullanan kişiler olup anonim şirkette somut işveren sıfatını yönetim kurulu haizdir. Sarper Süzek, *İş Hukuku*, 14. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2017, s. 149.

⁷²⁷ “Davacı...gazetesinin "10/6/2003" tarihli sayısında yayınlanan "Dehşet-İfade" başlıklı köşe yazısında kullanılan ifadeler nedeniyle kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu iddia ederek manevi tazminat istemiştir. Yayın tarihinde gazetenin imtiyaz sahibi davalı ... ve şirketin yönetim kurulu başkanı ise davalı ...'dur. 5680 sayılı Basın Kanunun 16. ve 17. maddelerinde 15/5/2002 tarihli ve 4756 sayılı kanunla yapılan değişikliğe göre "Basın yolu ile işlenen her türlü fiilden doğan zarardan mevketelerde sahibi ile mevkte olmayanların naşirinin şirket olması halinde şirket ile birlikte anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı müştereken ve müteselsilen mesuldür." O halde yayın tarihinde yürürlükte olan bu yasal düzenleme uyarınca davalı ... da tazminattan sorumludur. Anılan yön gözetilmeden ... hakkındaki davanın husumetten reddi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.”

Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 01.12.2005 Tarih ve 2004/16620 Esas ve 2005/12930 Karar sayılı kararı; “9/6/2004 tarihinde kabul edilerek, 26/6/2004 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5187 Sayılı Basın Kanunu'nun 13. maddesinde hukuki sorumluluğun kime ait olacağı düzenlenmiştir. Madde metninde maddi ve manevi zararlardan dolayı eser sahibi ile yayın sahibi varsa temsilcisi süresiz yayınlarda ise eser sahibi ile yayıncının sorumlu olacağı yayıncının belli olmaması halinde basıncının müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı belirlenip 2. fıkrada bu hükmün süreli veya süreli olmayan yayınlarda yayın sahibi, marka veya lisans sahibi, kirayalan işleten veya herhangi bir sıfatla yayımlayan yayımcı gibi hareket eden gerçek veya tüzel kişiler hakkında da uygulanacağı, tüzel kişinin şirket olması halinde anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanının şirket ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı belirtilmiştir. Somut olayda, davaya konu yayının yer aldığı gazete künyesinden, yayın sahibinin ... Gazetecilik A.Ş., Yönetim Kurulu Başkanı'nın ise ... olduğu anlaşılmaktadır. Şu halde yayın tarihinde yürürlükte bulunan 5187 Sayılı Basın Kanununa göre davalı ...'nda diğer davalılarla birlikte sorumluluğuna karar verilmesi gerekecektir. Mahkemece yürürlükten kaldırılan 5680 Sayılı Basın Kanununa göre husumet yokluğu sebebiyle davanın reddi, yasal düzenleme sebebiyle usul ve yasaya aykırı görüldüğünden hükmün bozulması gerekmiştir.”

Yargıtay 4. Hukuk dairesinin 10.07.2007 Tarih ve 2006/10322 Esas ve 2007/9340 Karar sayılı kararı; “5187 s. Basın Kanunu 13/2 maddesi "Bu hüküm, süreli veya süreli olmayan yayınlarda yayın sahibi, marka veya lisans sahibi, kiralayan, işleten veya herhangi bir sıfatla yayımlayan, yayımcı gibi hareket eden gerçek veya tüzel kişiler hakkında da uygulanır. Tüzel kişi şirkette, anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı, diğer şirketlerde en üst yönetici, şirket ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur" hükmünü içermektedir. Dosya arasında bulunan... Gazetecilik Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş. nin cevabi yazılarından davalı gazetenin yayın sahibinin... Gazetecilik San. Ve Tic. A.Ş. olduğu, davalı E... G...'in de söz konusu tüzel kişi anonim şirkette yönetim kurulu başkanı olduğunun bildirildiği anlaşılmaktadır.

Buna göre davalı E... G...'in yönetim kurulu başkanı sıfatı ile Basın Kanunu 13/2 maddesi hükmü gereğince davada pasif husumet ehliyeti bulunduğu gözetilmeksizin adı geçen davalı hakkındaki davanın husumetten reddi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.” Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 03.11.2008 Tarih ve 2008/2186 Esas ve 2008/13323 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 20.03.2021).

Yönetim kurulu başkanının sorumluluğu belirlenirken, sorumlu tutulacak kişinin basın faaliyetlerinin yürütüldüğü anonim şirkette eserin basıldığı tarihte yönetim kurulu başkanı olup olmadığına bakılmalıdır. Zira basın faaliyeti sonucunda kişilik hakkı ihlal edilen kişilere karşı sorumlular tespit edilirken eserin o tarihteki künyesine dikkate alınmaktadır⁷²⁸.

III. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’ndan Doğan Sorumluluk

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından, kanunda öngörülen sosyal risklerde sigortalılar adına üstlenilen edimlere karşılık, sigortalıdan ve işvereninden alınan bir miktar para prim olarak tanımlanmaktadır⁷²⁹. Sosyal sigorta primlerinin alınması karşılığında kişilerin sahip olduğu rizikolara karşı kanunda belirlenen korumalar sağlanmaktadır. Primler, sigorta hukukundan kaynaklanan prim hesaplamasının aksine kişiye ve özelliklere göre farklılıklar göstermeyip kazancın üzerinden alınan oranlara göre tespit edilir⁷³⁰.

Sosyal sigorta primleri, prim ödeme yükümlüsü tarafından ödenecek olup prim ödeme yükümlüleri Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 87. maddesinde sayılmıştır. Buna göre, hizmet sözleşmesi etrafında çalışan kişilerin prim borcunu ödeme yükümlüsü işverendir (SSGSK m. 4/1-a; 87). Ancak sigorta priminin ödenmesinden doğan sorumluluk yalnızca işverene değil, ödenmeyen primlerden doğan sorumluluk üst düzey yöneticilere de yüklenmiştir (SSGSK m. 12/2; 88). Ödenmeyen prim borçlarından doğan sorumluluk şu an yürürlükte bulunan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’ndan önce de mevzuatımızda yer almaktaydı. Bu nedenle önce ilk düzenleme ve hemen sonrasında ise şu anki mevzuat hükümleri çerçevesinde bir inceleme yapılacaktır.

⁷²⁸ Burcuoğlu, s. 513.

⁷²⁹ Fatih Uşan, *Türk Sosyal Güvenlik Hukukunun Temel Esasları*, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 129; Ali Güneren, “Üst Düzey Yönetici Veya Yetkililerin İşverenin Prim Borcundan Müteselsil Sorumluluğu ve Primlerin Ödenmemesinin Yaptırımı”, *Sicil İş Hukuku Dergisi*, Y. 2007, S. 6, a. 152; Tanımda yer alan prim ödeme yükümlüleri arasına devletin de eklenmesi gerektiği hakkında Bkz. Osman Sarı, “Sosyal Güvenlik Hukukunda Prim Kavramı ve Primlerin Hukuki Niteliği”, *Kazancı Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Y. 2015, S. 7, s. 55-56.

⁷³⁰ Uşan, s. 129-130. Sosyal Sigorta Primleri hakkında detaylı bilgi için Bkz. Berna Öztürk, *Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Primler*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.

A. 506 sayılı Kanun Döneminde Yönetim Kurulu Başkanının Sorumluluğu

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda şu hüküm yer almıştır: “*Sigorta primlerini haklı sebepleri olmaksızın, birinci fıkrada belirtilen süre içerisinde tahakkuk ve tediye etmeyen kamu kurum ve kuruluşların tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri mesul muhasip, sayman ile tüzelkişiliği haiz diğer işverenlerin üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri Kuruma karşı, işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.*” (SSK m. 80/12). Bu hükümle beraber, prim ödeme yükümlüsü tarafından ödenmeyen primlerden, niteliğine göre kamu ya da özel işverenlerin bazı yetkililerine sorumluluk atfedilmiştir.

Tüzel kişiliğe sahip olan işverenlerin üst düzeydeki yetkilileri işveren tarafından ödenmemiş prim borcundan ötürü sorumlu tutulmuştur. Ancak üst düzey yönetici ile kastedilen kişilerin kimler olduğuna dair bir hükme yer verilmediği gibi üst düzey yönetici anonim şirkete ilişkin hükümlerin yer aldığı düzenlemelerde kullanılan bir terim de değildir. Tüzel kişiliğe sahip şirketlere ilişkin hükümler esasen Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülmeyle beraber üst düzey yöneticilerin kimler olduğuna yahut üst düzey yönetici sayılabilmek için hangi yetkilere sahip olması gerektiğine ilişkin anılan Kanun'da da herhangi bir hüküm mevcut değildir. Söz konusu hükmün içeriği ve bu suretle üst düzey yetkili kavramından ne anlaşılması gerektiği öğretide ve yargı kararlarında tespit edilmeye çalışılmıştır.

Güneren, üst düzey yöneticinin şirketin işlerinde karar almayı ve tasarrufta bulunmayı tek başına yapabilecek kişi olduğunu ileri sürmüştür⁷³¹. Aynı görüşe yargı kararlarında da yer verilmiş bulunmaktadır⁷³². Prim ödeme yükümlüsünün anonim şirket olması halinde üst düzey yetkili sayılabilmek için yönetim organı olan yönetim kurulunun üyesi olmak gerekliliği ifade edilmiştir⁷³³. Bir anonim şirketin varlığı halinde yönetim kurulu üyeliğinin tek başına üst düzey yetkili sayılmak için yeterli

⁷³¹ Güneren, s. 156.

⁷³² “Yerleşmiş Yargıtay uygulamaları ile öğretide kabul edildiği üzere “üst düzey yönetici” kavramından anlaşılan şirketin mali ve idari konularında tek başına emir ve tasarruf yetkesine sahip özel şekilde kendisine yetki verilen kişidir. Türk Ticaret Kanunu'nun 317.maddesine göre Anonim şirketlerde şirketi yönetmek ve temsil etmek yönetim kuruluna aittir. Anonim şirkette primlerin ödenmesinde müteselsilen sorumlu üst yönetici ve yetkiliden söz edebilmek için primlerin tahakkuk ve ödenmesinde yetkili üst düzey yönetici olması, yönetim kurulu başkanı, başkan yardımcısı gibi ünvan taşınması veya temsil ve ilzam yetkisine sahip yönetim kurulu üyesi olması gerekir.” Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 05.05.2008 Tarih Ve 2007/9116 Esas Ve 2008/7119 Karar Sayılı Kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 21.02.2021)

⁷³³ Coşkun Saraç, *İşverenin Prim Ödeme Yükümlülüğü*, İlksan Matbaası, Ankara, 1998, s. 162.

olmadığı da ileri sürülmüştür⁷³⁴. Bu görüş sahiplerine göre, yönetim kurulu üyesinin şirketin üst düzey yönetici sıfatını taşıyabilmesi ve sorumlu tutulabilmesi için mali konularda karar alabilme yetkisine sahip olması gerekir⁷³⁵.

Öğretide, anonim şirket yönetim kurulu başkanı da üst düzey yönetici olarak kabul edilmiştir⁷³⁶. Yönetim kurulu başkanının şirket işlerinin yürütülmesinde ve gerekli kararların alınmasında inisiyatif sahibi olduğu gerekçesiyle yargı kararlarında sorumlu tutulmuştur⁷³⁷. Sosyal Sigortalar Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde üst düzey yönetici kavramından kendisine temsil ve ilzam yetkisi verilmiş olan yahut yönetim kurulu başkanı veya yardımcısı gibi sıfata sahip olan kişinin anlaşılması gerektiği yargı kararlarında belirtilmiştir⁷³⁸. Bu nedenle, yönetim kurulu başkanlarının ve başkan vekillerinin ödenmeyen prim borçlarından dolayı sorumluluğuna gidilmiştir⁷³⁹.

Şu hususu belirtmek gerekir ki, anonim şirketin yönetim ve temsil yetkisinin kural olarak kurul-organ olarak yönetim kuruluna verildiği göz önünde bulundurulduğunda, tek başına karar alma yetkisinden anlaşılması gerekenin yönetim kurulu içerisinde mali konularda yetkili olan kişi ve yönetim yetkisi kendisine devredilmiş olan murahhas üye yahut müdürler olması gerekirken yönetim kurulu başkanı ya da başkan

⁷³⁴ Zehra Ayan, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerimim Şirketin Sosyal Sigorta Borçlarından Doğan Sorumluluğu", *Osman Güven Çankaya'ya Armağan*, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 2010, s. 414-415; Resul Aslanköylü, *Sosyal Sigortalar Kanunu Yorumu ve İlgili Kanunlar*, 2. Bası, Yetkin Yayınları, C. II, Ankara, 2004, s. 1746; Güneren, s. 156.

⁷³⁵ Zehra Ayan, s. 415.

⁷³⁶ Aslanköylü, SSK Yorumu, 1745.

⁷³⁷ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 17.06.2002 Tarih ve 2002/4264 Esas ve 2002/5767 Karar sayılı kararı. (Kadir Arıcı, "Tüzel Kişi İşverenlerin Üst Düzey Yönetici veya Yetkililerinin Prim Ödemeden Doğan İşverenleri İle Birlikte Müştereken ve Müteselsilen Sorumluluğu", *Sicil İş Hukuku Dergisi*, Y. 2006, S. 1, s. 119).

⁷³⁸ "Gerçekten, davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasanın 80/11. maddesi hükmüne göre tüzel kişiliği haiz bir özel kuruluştaki görev yapan bir kişinin primlerin ödenmesinden işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olabilmesi için, primlerin tahakkuk ve ödemesinde yetkili üst düzey yöneticisi olması zorunludur. Öte yandan, Türk Ticaret Kanununun 317. maddesi uyarınca bir anonim şirketin temsil ve yönetimi aynı zamanda karar organı olarak yetkili yönetim kurulunca yerine getirilmektedir. Her iki hüküm birlikte değerlendirilmesi durumunda bu anonim şirket yönünden primlerin ödenmesinde, sorumlu üst düzey yöneticiden söz edebilmek için bu kimsenin yönetim kurulunda başkan veya başkan yardımcısı gibi unvan taşınması veya imza yetkisine sahip üye olması veya şirketin yönetiminde parasal konularda yetkili genel müdür, finansman veya muhasebe müdürü gibi üst düzeyde sorumluluk taşıyan görevli olması gerekir." Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 21.11.2002 Tarih ve 2002/9012 Esas ve 2002/9985 Karar sayılı kararı. Aynı yönde; Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 17.6.2003 Tarih ve 2003/4802 Esas ve 2003/5742 Karar sayılı kararı; 5.5.2008 Tarih ve 2007/9116 Esas ve 2008/7119 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 27.03.2021).

⁷³⁹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 17.6.2002 tarih ve 2002/4264 Esas ve 2002/5767 Karar sayılı kararı; 14.10.2003 Tarih ve 2003/7019 Esas ve 2003/8050 Karar sayılı kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 27.03.2021).

yardımcısı olan kişilerin üst düzey yönetici kabul edilmesi yerinde olmamıştır. Zira yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulundan bağımsız bir şekilde karar alma yetkisine sahip değildir. Böyle olunca, yönetim kurulu başkanı sıfatını taşıması sebebiyle kişinin üst düzey yönetici kabul edilmesi anonim şirkete ilişkin hükümlerin esas teşkil ettiği Türk Ticaret Kanunu’nun hükümleriyle bağdaşmamıştır.

B. 5510 Sayılı Kanun Döneminde Yönetim Kurulu Başkanının Sorumluluğu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 88. maddesinde sosyal sigorta primlerin ödenmemesi halinde sorumlu olacak kişiler belirlenmiş ve ödenmemiş sosyal sigorta primlerinden “*yönetim kurulu üyeleri dâhil olmak üzere üst düzey yöneticilerin*” sorumlu olacağı düzenlenmiştir (SSGSK m. 88/20). Sosyal Sigortalar Kanunu’nda yer alan hükme yönetim kurulu üyeleri ibaresi de eklenmiştir. Maddenin lafzı itibarıyla yönetim kurulu üyelerinin de dâhil edildiği ve bu nedenle kapsamın genişlediği düşünülebilir. Öğretide sorumlu olan kişilerin kapsamının genişletilmediği yalnızca kanuni temsilcilerin de sorumlu olacağının madde içerisinde belirtildiği ifade edilmiştir⁷⁴⁰.

Yönetim kurulu üyelerinin de sorumlu olacağı 88. maddede düzenlenmiş olsa da yalnızca yönetim kurulu üyesi olup mali konularda yetki sahibi olmayan kişilerin prim ödemede de herhangi bir yetkiye sahip değilse sorumlu olmayacakları öğretide haklı olarak ifade edilmiştir⁷⁴¹. Aksi görüşte olan *Yılmaz’a* göre, 88. maddenin lafzı karşısında yönetim kurulu üyesinin mali konularda yetkili olup olmadığı önem taşımaksızın sorumluluğu bulunmaktadır⁷⁴². Yönetim kurulu içerisinde görev alan kişilerin yalnızca belli bir konuma sahip olmaları nedeniyle sorumlu tutulmalarının sorumluluk hukuku ilkeleriyle bağdaşmadığı görüşü de öğretide ifade edilmiştir⁷⁴³.

Türk Ticaret Kanunu’nda “üst düzey yönetici” kavramına yer verilmemiştir. Bir kişinin üst düzey yetkili olarak kabul edilebilmesi için şirket adına bağlayıcı karar alma

⁷⁴⁰ A.Can, Tuncay/ Ömer, Ekmekçi, *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, 20. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2019, s. 237.

⁷⁴¹ Tuncay/Ekmekçi, s. 239; Ali, Güzel/ Ali Rıza, Okur/Nurşen, Caniklioğlu, *Sosyal Güvenlik Hukuku*, 18. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2020, s. 333; Öztürk, s. 273.

⁷⁴² Halil Yılmaz, “Sosyal Sigorta Prim Borçlarının Ödenmesi Sorumluluğunda Haklı Sebep, *Terazi Hukuk Dergisi*, Y. 2014, C. 9, S. 91, s. 61.

⁷⁴³ Ömer Ekmekçi, “Sosyal Sigortaların Genel Hükümleri ve Türleri Açısından Yargıtayın 2009 Yılı Kararlarının Değerlendirilmesi”, *Yargıtayın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi*, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 2011, s. 384-385.

yetkisine sahip olması gerekir.⁷⁴⁴ Ödenmeyen sigorta primi borçlarından doğan sorumluluğun yönetim kurulu başkanına özgülenmemesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz. *Aslanköylü* 'ye göre primle ilgili olarak bir kişi belirlenmiş olsa dahi üst düzey yönetici olarak yönetim kurulu başkanı ödenmeyen sigorta primlerinden sorumludur⁷⁴⁵.

Yönetim kurulu üyeleri arasında mali konularla yetkili kimseler varsa bu kişilerin, yönetim yetkisinin devredildiği hallerde ise şirketi yönetime yetkili kılınan kimselerin sorumlu olması gerekir. Yönetim kurulu başkanına mali konularda karar alma yetkisi tanınmadıkça diğer üyelere farklı bir sorumluluk atfedilmesinin makul bir gerekçesi bulunmamaktadır. Ödenmeyen prim borçlarından sorumlu tutulabilmek için bu başkan olmanın zorunlu olmadığı yeni tarihli yargı kararlarında ifade edilmiştir⁷⁴⁶.

Üst düzey yöneticinin sorumluluğu, bu nitelikte görev ve yetkinin devam ettiği süreçle sınırlıdır⁷⁴⁷. Yönetim kurulu başkanının sorumluluğu da şirkette üye sıfatıyla görev yaptığı süreyle sınırlı olacaktır.

IV. Kamu Borçlarından Doğan Sorumluluk

Kamu borçlarından doğan sorumluluğa esas olan düzenlemeler Vergi Usul Kanunu'nun 10. maddesinde ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunu'nun mükerrer 35. maddesinde yer almaktadır. Sorumluluğun niteliğine ve kapsamına ilişkin görüşlere değinmeden kanuni temsilci kavramı kapsamında yönetim kurulu başkanının herhangi bir ek sorumluluğu olup olmadığına değinmekle yetineceğiz.

Kamu borçlarından doğan sorumluluğa ilişkin iki düzenleme de kanuni temsilcilerin sorumluluğuna dayanmaktadır (VUK m. 10; AATUHK mükerrer m. 35). Bu nedenle anonim şirketin ödenmeyen kamu borçlarından doğan sorumluluk kanuni

⁷⁴⁴ Arıcı, s. 116.

⁷⁴⁵ Resul Aslanköylü, *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 1443.

⁷⁴⁶ “5510 Sayılı Kanun’un 88. maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten sonra oluşan prim borçları yönünden, işveren ile birlikte müteselsilen sorumluluk koşullarının oluşması için, tüzel kişiliğe haiz işyerlerinde yönetim kurulu üyesi olması yeterli olup ayrıca yetkili üst düzey yönetici, yönetim kurul başkanı veya başkan yardımcısı gibi unvan taşımaya veya temsil ve ilzam yetkisine sahip olmasına gerek yoktur.” Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 25.01.2017 Tarih Ve 2014/21-2313 Esas Ve 2017/152 Karar Sayılı Kararı. Kazancı (Erişim Tarihi: 20.02.2021).

⁷⁴⁷ Arıcı, s. 116.

temsilci sıfatını haiz kişilere aittir⁷⁴⁸. Anonim şirketi yönetime ve temsile yönetim kurulunun yetkili olduğu ve yönetim kurulu başkanına anonim şirketi temsil etme hakkının tanınmadığını belirtmiştik. Bu nedenle, yönetim kurulu başkanı şirketi temsil etmeye yetkili olduğu hallerde sorumlu olup sorumluluğun kaynağı yönetim kurulu üyeliği ya da murahhas üyeliktir. Yönetim kurulu başkanı olmak kamu borçlarından doğan sorumluluğa başlı başına sebep değildir. Öğretide, yönetim kurulu üyeleri arasında kamu borçlarından doğan yükümlülükleri yerine getirmekle görevli kişilerin sorumlu olması gerektiği ileri sürülmüştür⁷⁴⁹. Nitekim yargı kararlarında da anonim şirkette kanuni temsilci sıfatıyla sorumluluğun yönetim kurulu üyeleriyle yönetim ve temsil yetkilerinin devredildiği hallerde murahhaslara ait olacağı ifade edilmektedir⁷⁵⁰.

⁷⁴⁸ Üçışık/Çelik, s. 588-589; Çamoğlu, Sorumluluk, s. 273.

⁷⁴⁹ Çamoğlu, Sorumluluk, s. 274.

⁷⁵⁰ “Anonim şirketlerde ise böyle bir özel düzenleme yapılmadığından, şirketten tahsil edilemeyen kamu borçlarından, TTK’317. maddesi uyarınca şirketin yönetim kurulu üyelerinin tamamı, kanuni temsilci sıfatıyla ve müteselsilen sorumludur. Ancak TTK’nun 319. maddesine göre ana sözleşmeye hüküm konularak şirketin kanuni temsil yetkisi, yönetim kurulu üyelerinden birine veya birkaçına verilip, diğer yönetim kurulu üyeleri sorumluluktan kurtulabilmektedir. Böyle bir durumda kamu alacaklarından da sadece anılan yönetim kurulu üyeleri, kanuni temsilci sıfatıyla müteselsilen sorumlu tutulacaktır.” Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 14.06.2011 Tarih ve 2011/4753 Esas ve 2011/7389 Karar sayılı kararı. “Aktarılan Kanun hükümlerine göre, anonim şirketlerde, genel kural, yönetim kurulunun idare ve temsile yetkili olduğudur. Bununla birlikte, yönetim kuruluna ait idare ve temsil yetkisinin; ana sözleşme ile yönetim kurulu üyelerinden en az biri veya birden fazlasına devredilmesine veya müdüre bırakılmasına yetki verilmemiş olması durumunda, yönetim kurulu üyelerinin her birinin, ana sözleşme ile yetki verilmesi şartıyla, kendisine şirketi idare ve temsil yetkisi bırakılan yönetim kurulu üyelerinin (murahhas üyelerin), yine ana sözleşmede yetki verilmesi şartıyla kendisine şirketi idare ve temsil yetkisi bırakılan müdürlerin, ana sözleşmede idare ve temsil işlerinin murahhas üye veya müdüre bırakılması konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesine karşın bu yetkinin kullanılmaması durumunda da, yönetim kurulu başkan ve üyelerinin her birinin, 6183 sayılı Kanun’un mükerrer 35. maddesi uygulamasında kanuni temsilci sayılacağı anlaşılmaktadır.” Danıştay 13. Dairesinin 30.06.2020 Tarih ve 2015/5073 Esas ve 2020/1616 Karar sayılı kararı. Kazancı Erişim Tarihi: (05.05.2021).

SONUÇ

Anonim şirketlerde yönetim kurulunun görev dağılımı yaparak bir başkan ve en az bir başkan vekili seçmesi Türk Ticaret Kanunu'nun 366. maddesi gereğince zorunluluk teşkil eder. Çalışmamızda yönetim kurulu başkanına ilişkin şu tespitlere ulaşılmıştır:

- Yönetim kurulu başkanının seçiminde yetkili organ esasen yönetim kuruludur. Esas sözleşmede yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçilebileceği öngörülebilir. Fakat esas sözleşmeyle yetki verilmediği takdirde, başkanın yönetim kurulunca seçilememesi genel kurula yetki tanımaz. Benzer şekilde yetkili olduğu halde genel kurul tarafından seçim yapılmasa dahi, yönetim kurulunca başkan belirlenemez.
- Yönetim kurulu başkanının seçiminde, esas sözleşmede öngörülmek suretiyle genel kurula yetki tanınabilse de esas sözleşmeyle başkan belirlenemez. Esas sözleşmede yönetim kurulu başkanı belirlenmiş ve şirket adına tescil edilmiş olsa dahi yetkili organ tarafından bir başkan seçilmesi gerekir.
- Yönetim kurulu başkanının seçileceği açıkça öngörüldüğünden ona ait yetkilerin bir başka üye tarafından kullanılması örtülü bir başkan seçimi olarak kabul edilemez.
- Esas sözleşmede yönetim kurulu başkanının genel kurul tarafından seçileceği öngörülmüşse, başkanın seçiminde imtiyaz tanınabilir. Yönetim kurulu başkanının seçiminde imtiyazın; belirli pay gruplarına, özellik ve niteliği gereğince belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine yahut azlığa tanınması mümkündür.
- Yönetim kurulu başkanı seçilebilmek için üye olmak dışında herhangi bir koşula Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemiştir. Yönetim kurulu başkanı olabilmek için gereken niteliklere esas sözleşmede yer verilebilir.

- Yetkili olmayan organ tarafından başkanın seçilmesi ile başkan olarak üye olmayan bir kişinin seçilmesi halinde alınan kararlar butlanla maluldür. Yönetim kurulu başkanı seçilebilmek için esas sözleşmede aranan niteliklere aykırılık söz konusuysa genel kurul kararının iptali gündeme gelir.
- Yönetim kurulu başkanın her yıl seçileceği açıkça öngörülmüştür. Söz konusu hüküm, lafzı itibarıyla emredici nitelik taşır. Bu nedenle, başkanın görev süresi bir yıldır. Yönetim kurulu, her yıl başkan seçmelidir. Yorum kuralları gereğince, başkanın seçiminde genel kurula yetki tanındığı hallerde de başkanın görev süresi bir yıl ile sınırlıdır.
- Başkanın seçilmemesi yönetim kurulunun toplanamaması yahut işlevlerini yerine getirememesine sebep olursa anonim şirkette organ yokluğuna ilişkin hükümlere başvurulabilir.
- Yönetim kurulu üyeliği etkilenmeksizin başkanlıktan istifa ve azil mümkündür. Yönetim kurulu başkanının görevden alınmasına ilişkin bir hükme Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemiştir. Başkanın görevden alınmasında hangi organın yetkili olduğu, seçimdeki yetkiye göre tespit edilmelidir.
- Yönetim kurulu, başkanın bulunmadığı zamanlarda ona vekalet etmek üzere en az bir başkan vekili seçer. Başkan vekili, başkana ait yetkileri ancak başkan bulunmadığı zamanlarda kullanabilir. Başkana ait görevler vekile devredilemez. Ancak birden fazla başkan vekili seçilmişse, başkanın yokluğunda hangi yetkinin kim tarafından kullanılacağı kararlaştırılabilir.
- Şirket esas sözleşmesinde onursal başkanlık müessesine yer verilebilir. Bir seçim organı olması sebebiyle onursal başkan seçiminde genel kurulun yetkili olduğu kabul edilmelidir. Onursal başkan, anonim şirketi yönetim yetkisini haiz olmamakla beraber fiili olarak yönetim kurulu üyeliği söz konusu olabilir. Böyle bir durumda, onursal başkan Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen sorumluluk hükümlerine tabi olur.
- Yönetim kurulu toplantıları açısından başkanın önemli görevleri bulunur. Toplantıya çağrı, gündemin belirlenmesi ve toplantının idaresi yönetim kurulu başkanın görevidir. Yönetim kurulu toplantılarının üyeler ve şirket

nezdinde önemli olması sebebiyle başkan tarafından gereken özen göstermelidir. Yönetim kurulu başkanı, toplantılara katılma; görüş ve düşüncelerini açıklama; müzakerelere katılma açısından üyeler arasında dürüstlük ilkesine aykırı bir farklılık oluşturamaz.

- Yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı tanınmamıştır. Emredici hükümler ilkesi karşısında, esas sözleşmeyle de başkana üstün oy hakkı tanınamayacaktır. Ancak özel kanunlarda başkanın oyuna üstünlük tanınması mümkündür.
- Genel kurul toplantı başkanının pay sahibi olması zorunlu değildir. Bu nedenle, yönetim kurulu başkanı pay sahibi olmasa dahi genel kurul toplantı başkanı seçilebilir. Ancak anonim şirkette organsal yapının korunması açısından, yönetim kurulu başkanının genel kurula başkanlık etmemesi daha yerindedir.
- Genel kurul toplantısı için düzenlenen hazır bulunanlar listesi yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanır. Başkan bulunmadığı zamanlarda hazır bulunanlar listesi başkan vekili tarafından imzalanacaktır.
- Yönetim kurulu başkanı, üyelerin bilgi alma hakkı açısından önemli bir konuma sahiptir. Şirket içerisinde bilgi akışını sağlayacak kişi başkan olup yönetim kurulu üyelerinin görevlerini gereği gibi yerine getirebilmesi için bilgi alma hakkının kullanılabilmesinde görev başkana düşer.
- Yönetim kurulu başkanının görev ve yetkilerini içeren bir hükme Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmemiştir. Yönetim kurulunun idaresinde önemli görevleri üstlenen yönetim kurulu başkanının görev ve yetkilerine esas sözleşmede ve iç yönergede yer verilebilir.
- Yönetim kurulu başkanına diğer üyelerden farklı bazı mali haklar tanınabileceği gibi üyelere tanınan mali haklardan üyelere nazaran miktar olarak da farklılık oluşturulabilir.
- Yönetim kurulu başkanı, üyelere eşit davranma yükümlülüğü altındadır. Anonim şirketi yönetim yetkisi kurul-organ olarak yönetim kuruluna tanıdığından, başkan üyeler arasında eşitsizlik oluşturmamalıdır.
- Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu başkanına özel bir sorumluluk hali öngörülmemiştir. Ancak bir yönetim kurulu üyesi olarak başkanın da

kanunda ve esas sözleşmede öngörölen yükümlölüklerine aykırı davranışı, diğör şartların varlığı halinde sorumluluğunu doğurur. Yönetim kurulu başkanının, başkanlıktan ötürü sahip olduğı görev ve yetkileri kötüye kullanması yahut yükümlölüklerini yerine getirmemesi şirketin zararına yol açmışsa sorumluluğı doğar.

- Basın Kanunu'nda yönetim kurulu başkanının özel bir sorumluluk hali düzenlenmiştir. Anonim şirketlere ilişkin hükümler göz ardı edilerek başkanın sorumluluğunun kabul edilmiş olması yerinde değildir. Yönetim kurulu başkanının sorumluluğı belirlenirken anonim şirketlere ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nun hükümleriyle uyum sağlanması isabetli olacaktır.
- Sigorta primlerinin ödenmemesi halinde anonim şirketin yanı sıra üst düzey yöneticilerin de sorumlu olacağı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda düzenlenmiştir. Yönetim kurulu başkanı olmak ödenmeyen sigorta primlerinden sorumlu olmak için yeterli değildir. Kurul-organ niteliğindeki yönetim kurulunun her üyesi eşit miktarda şirket yönetimine katılır. Bu nedenle, öncelikle sigorta prim borçlarının ödenmesinde yetkili kişi tespit edilmelidir. Herhangi bir üye özel olarak yetkilendirilmedikçe, sorumluluğun yönetim kurulu üyelerinin tümüne atfedilmesi Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirkete ilişkin hükümleriyle uyum sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akdağ Güney, Necla, “Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerin Tazminat Hakları”, *AÜHFD*, Y. 2008, C. 57, S. 1, s. 1-34.

Akdağ Güney, Necla, “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2014, C. 18, S. 3-4, s. 115-135.

Akdağ Güney, Necla, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu*, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.

Akdağ Güney, Necla, *Anonim Şirketlerde Kuruluş*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014.

Akipek, Jale G./ Akıntürk, Turgut/ Ateş Karaman, Duygu, *Türk Medeni Hukuku-Başlangıç Hükümleri- Kişiler Hukuku*, C. 1, 8. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2011.

Akkurt, Ali, *Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.

Aksoy, Mehmet Ali, “Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, *Prof. Dr. Oğuz Kürşat Ünal’a Armağan*, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 45-76.

Aktan, Mert, “Genel Kurul – Yönetim Kurulu Arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi”, *Araştırma Görevlisi Tolga Gündoğan’a Armağan*, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2015, C. 5, S. 1, s. 245-270.

Aktaş, Betül, *İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Albayrak Doğan, Ayşe, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Toplantıları”, *Türk Ticaret Kanunu’nun 5. Yıl Sempozyumu*, Ankara, 2018, s. 269-279. (Toplantı).

Albayrak Doğan, Ayşe, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısına Çağrıya Yetkili Kurul/Kişiler”, *Yürürlüğünün 7. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu III*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 103-118.

Altay, Anlam, “Yargıtay Kararları Işığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda Doğrudan Sorumluluk Dolayısıyla Sorumluluk Ayrımına Bağlanan Hukuki Sonuçlar”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXXI*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 2018, s. 69-95.

Altay, Sıtkı Anlam, *Hukuki Açıdan Banka Anonim Ortaklığı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

Ansary, Tuğrul, *Anonim Şirketler Hukuku*, 6. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 1982.

Arıcı, Kadir, “Tüzel Kişi İşverenlerin Üst Düzey Yönetici veya Yetkililerinin Prim Ödemeden Doğan İşverenleri İle Birlikte Müstereken ve Müteselsilen Sorumluluğu”, *Sicil İş Hukuku Dergisi*, Y. 2006, S. 1, s. 113-121.

Arsht, S. Samuel, “The Business Judgment Rule Revisited”, *Hofsta Law Review*, C. 8, 1979.

Arslanlı, Halil, *Anonim Şirketler*, C. II-III (Organizasyon ve Tahviller), Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960.

Aslan, Adem, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Gündeme Bağlılık”, *Yürürlüğünün 7. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu III*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 119-140.

Aslanköylü, Resul, *Sosyal Sigortalar Kanunu Yorumu ve İlgili Kanunlar*, 2. Bası, Yetkin Yayınları, C. II, Ankara, 2004. (SSK Yorumu)

Aslanköylü, Resul, *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009.

Atalay, Oğuz, “Anonim Şirketlerde Bilgi Alma ve İnceleme Haklarının Mahkeme Aracılığıyla Kullanılması”, *Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez’e Armağan*, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2014, C. 16, Özel Sayı, s. 53-76.

Ayan, Özge, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

Ayan, Zehra, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerimim Şirketin Sosyal Sigorta Borçlarından Doğan Sorumluluğu”, **Osman Güven Çankaya’ya Armağan**, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 2010, s. 393-430.

Aydos, Oğuz Sadık, “Basın Yolu İle Kişilik Hakları İhlallerinde Manevi Tazminat”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2012, C. XVI, s. 1-36.

Ayhan, Rıza, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kuruluna Üye Seçilebilmek İçin Ehliyet Şartı”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 1988, C. 1, S. 1, s. 235-248.

Ayhan, Rıza/ Çağlar, Hayrettin/ Özdamar, Mehmet, **Şirketler Hukuku**, 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

Aytuğar, Bilge, **Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Azarkan, Necat, “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir ?” , **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2012-2013, C. 17-18, S. 26-27-28-29, s. 71-91.

Bağcı, Ahmet, **Yönetim Kurulu Üyelik Sıfatının Kazanılması ve Kaybedilmesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2019.

Bahar Sayın, Hediye, “ Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Toplantı Dışında Bilgi Alma Hakkının Konusu”, **TBB Dergisi**, Y. 2016, S. 124, s. 485-496. (Bilgi Alma)

Bahar Sayın, Hediye, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Haklarının Kurul Kararı ile İhlal Edilmesi ve İlgili Kararların Butlanı”, **Prof. Dr. Akar ÖCAL Armağanı**, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2016, C. 2, S. 3, s. 201-207. (Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları)

Bahar Sayın, Hediye, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Haklarının Kurul Kararı ile İhlal Edilmesi ve İlgili Kararların Butlanı”, **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2016, C. 2, S. 3, s. 201-210.

- Bahar Sayın, Hediye, *Pay Sahibi Haklarının Korunması Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.
(Butlan)
- Bahtiyar, Mehmet, *Anonim Ortaklık Anasözleşmesi*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2001.
(Anasözleşme)
- Bahtiyar, Mehmet, *Ortaklıklar Hukuku*, 13. Bası, Beta Yayınevi, Ankara, 2019.
- Bahtiyar, Mehmet/ Hamamcıoğlu, Esra, *Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2014.
- Balkanlı, Remzi, *Mukayeseli Basın ve Propaganda*, Resimli Posta Matbaası, Ankara, 1961.
- Baltalı, Candemir, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019
- Battal, Ahmet, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Belli, Doğan Bülent, *Basın Yolu İle Kişilik Hakkına Saldırılarından Doğan Hukuki Sorumluluk*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008.
- Bilge, Mehmet Emin, *Ticari Sırların Korunması*, 2. Bası, Asil Basım Yayın, Ankara, 2005.
- Bilgili, Fatih, “Avrupa Anonim Ortaklığı”, *Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004, s. 199-218.
- Bilgili, Fatih/ Demirkapı, Ertan, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 7. Bası, Dora Basım Yayım, Bursa, 2020.
- Bostancıoğlu, Metin, “Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Hisse Senetleri ve İmtiyazların Korunması”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu V*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1988, s. 1-34.
- Bozkurt Yaşar, Sevgi, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Aleyhine Şirket Adına Sorumluluk Davasına Açılmasına Karar Veremeye Yetkili Organ”, *BATİDER*, Y. 2018, C. XXXIV, S. 1, s. 137-168.

Bozkurt Yaşar, Sevgi, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Seçiminin Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, *LHD*, Y. 2017, C. 15, S. 175, s. 3393-3443.

Bozkurt Yaşar, Sevgi, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Seçiminin Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, *LHD*, Y. 2017, C. 15, S. 175, s. 3393-3443.

Bozkurt Yaşar, Sevgi, *Anonim Şirketlerde İşadamı Kararı İlkesinin (Business Judgment Rule) Uygulanması*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2015.

Brickley, James A./ Coles, Jeffrey L./ Jarell, Greg, “Leadership structure: Separating the CEO and Chairperson of the Board”, *Journal of Corporate Finance*, Y. 1997, S. 3, s. 189-220.

Bulut, Ali, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluk Davasında Taraflar*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2017.

Bulut, Harun, *Kişilik Hakları ve Kişilik Haklarına Saldırıdan Kaynaklanan Hukuk Davaları*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2006.

Burcuoğlu, Haluk, “Basın Hukukunda Manevi Tazminatın Hukuki Niteliği ve İşlevi, Ceza-Tazminat Kavramı”, *Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000*, C. III, Ankara, 2000, s. 491-523.

Bühler, Christoph B.; *Die Aktiengesellschaft, Generalversammlung und Verwaltungsrat. Mängel in der Organisation*, 3. Auflage, Art. 698-726 und 731b OR Reihe ZK - Zürcher Kommentar, 2018.

Can, Mehmet Çelebi, “Banka Yönetim Kurulu Üyesi Olarak Tüzel Kişi”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2016, C.XX, S. 1, s. 27-64.

Can, Musa, *Anonim Şirketlerde Zorunlu Organ Eksikliğinin Sonucu Olarak Fesih Davası (TTK m. 530)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Canbolat, Ferhat/ Gönül Koşar, Günhan, “Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ölçütlerinin Değerlendirilmesi”, **TBB Dergisi**, Y. 2020, S. 151, s. 259-302.

Caymaz Demiryas, Neşe, **Banka Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009.

Celep, Faruk, **Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Mali Hakları**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011.

Cenkci, Esra, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği”, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y.2011, C.1, S.1, s. 119-137.

Çağa, Barboros, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2005, C. II, S. I, s. 469-474.

Çakır, Rasim Can, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Y. 2014, C. 88, S. 5, s. 110-139.

Çamoğlu, Ersin, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsili, **Arslanlı Bilim Arşivi**. Erişim:<http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/ErsinCamoglu-Anonim-Ortaklik-Yonetim-Kurulunda-Belirli-Gruplarin-Temsili.pdf> (Erişim Tarihi: 20.05.2021)

Çamoğlu, Ersin, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.

Çelik, Hanifi, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğu**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2017.

Çeliktaş, İlyas, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri Konusunda Karşılaşılabilecek Sorunlar”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Y. 2012, C. 18, S. 2, s. 601-608.

Çoştan, Hülya, “Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kurulu Üyeliği”, **BATİDER**, Y. 2013, C. XXIX, S. 1, s. 117-137.

Çoştan, Hülya, “Yönetim Kurulunun Karar alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı”, **BATİDER**, Y. 2012, C. XXVIII, S. 3, s. 155-190.

Demir, Abdullah, **Hukuk Metodolojisi**, Astana Yayınları, Ankara, 2016.

Demir, H. Erdal, **Sermaye Piyasası Kurulu’nun Anonim Şirketlerdeki Yönetim Kuruluna İlişkin Kurumsal İlkeleri**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.

Develi, Emine, **Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyeliği**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

Dinç, Serhan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Doğan Yenisey, Kübra, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi”, **İÜHFİM**, Y. 2016, C. 74, Özel Sayı.

Doğan, Beşir Fatih, “Yönetim Kurulunun Devredilmez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri” **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Y. 2012, C. 18, S. 2, s. 609-640.

Doğan, Beşir Fatih, **Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri**, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011.

Doğan, Mehmed Emin, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantısı**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, 2018.

Doğanay, İsmail, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin “Hukuki” Sorumlulukları”, **BATİDER**, Y. 1994, C. XVII, S. 3, s. 57-65.

Doğanay, İsmail, “Anonim Şirketlerde (Yıl İçinde), Yönetim Kurulu Üyeliklerinden Birinin Boşalması Halinde Ne Yapılır?”, **Yaklaşım Dergisi**, Y. 1995, S. 26, s. 73-78.

Doğanay, İsmail, “Anonim Şirketlerde, Yönetim Kurullarının Toplantı ve Karar (Nisabı) Nedir ?” **Yaklaşım Dergisi**, Y. 1995, S. 25, s. 26-31.

Domaniç, Hayri, **Anonim Şirketler**, Bilimsel Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1978.

Dönmezer, Sulhi/ Bayraktar, Köksal, **Basın Hukuku**, 5. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2013.

Dural, H. Ali, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Kilitlemesi ve Hukuki Sonuçları**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2005.

Dural, H. Ali/ Ayoğlu, Tolga, “ Anonim Şirketler Hukukunda Organsızlık Nedeniyle Fesih Davalarında “Uzun Süre”” Koşulu (TTK m.530), **Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü 60. Yıl Armağanı**, Ankara, 2015, s. 437-457.

Dural, Mustafa/ Öğüz, Tufan, **Türk Özel Hukuku**, 21. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.

Eisenberg, Melvin A., “The Duty of Care of Corporate Directors and Officers”, **University of Pittsburgh Law Review**, S. 51, Y. 1990.

Eminoğlu, Cafer, “Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruna Temsilci Ataması”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2014, C. 18, S. 3-4, s. 277-297.

Eminoğlu, Cafer, “Anonim Şirket Pay Sahipleri Açısından “Eşit Şartlarda Eşit İşlem” İlkesi”, **TFM**, Y. 2015, C. 1, S. 1, s. 79-88.

Eminoğlu, Cafer, “Tek Pay Sahipli Anonim Şirkette Genel Kurul”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2015, C. 6, S. 1, s. 129-166.

Eminoğlu, Cafer, “TTK m. 360 Hükmüne Göre Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkının Tanınabileceği Gruplar, Hakkın Hukuki Niteliği ve İcrası”, **Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 335-352.

Eminoğlu, Cafer, **Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2014. (Kurumsal Yönetim)

Engin Günay, Gözde, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Y. 2013, C. 87, S. 6, s. 163-182.

Erbek, Cevdet, *Anonim Şirketlerde ve Bankalarda İdare Meclisi İle İlgili Bazı Meseleler*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1959.

Ercan, Tayfun, “Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Y. 2019, C. 14, S. 154, s. 1244-1248.

Ercoşkun Şenol, Kübra, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları”, *Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan*, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Y. 2013, C. 19, S. 2, s. 1693-1726.

Eriş, Gönen, *Anonim Şirketler Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1995.

Eriş, Gönen, *Ticari İşletme ve Şirketler*, C. 2, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

Eroğlu, Muzaffer/ Demir, Aybuke, “Anonim Şirkette Organlar Arası İşbölümü ve Genel Kurulun Devredilmez Yetkileri”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y.2014, C.2, S.2, s. 79-99.

Falcıoğlu, M. Özgür, “Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili”/ Ulusoy, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları, Bilge Yayınevi, Ankara, 2016, s. 205-243.

Forstmoser, Peter/ Meyer-Hayoz, Arthur/ Nobel, Peter, *Schweizerische Gesellschaftsrecht*, 10. Auflage, Bern, 2007.

Forstmoser, Peter/Meyer-Hayoz, Arthur/Nobel, Peter: *Schweizerische Aktienrecht*, Bern, 1996.

Göç Gürbüz, Diğdem, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu”, *LHD*, Y. 2012, C. 10, S. 110, s. 49-64.

Göktürk, Kürşat, “Amerikan, Alman, İsviçre ve Türk Hukukunda İşadamı Kararı İlkesi”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2011, C. 2, S. 2, s. 207-247. Y. 2011.

Gönen, Ramazan, *Tüzel Kişilerin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, 2015.

Gözler, Kemal, *Hukuka Giriş*, 17. Bası, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2020.

Gözübüyük, A. Şeref, **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları**, 36. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.

Günay, Erhan, **Yayın Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırı ve Basında Sorumluluk**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999.

Güneren, Ali, “Üst Düzey Yönetici Veya Yetkililerin İşverenin Prim Borcundan Müteselsil Sorumluluğu ve Primlerin Ödenmemesinin Yaptırımı”, **Sicil İş Hukuku Dergisi**, Y. 2007, S. 6, s. 151-161.

Gürbüz Usluel, Aslı E., “İcra Kurulu”, **TBB Dergisi**, Y. 2019, S. 142, s. 357-382.

Gürbüz Usluel, Aslı, **Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırların Korunması**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009.

Güriz, Adnan, **Hukuk Başlangıcı**, 14. Bası, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2012.

Gürpınar, Bünyamin, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik Toplantı Sistemi”, **Prof. Dr. Nuri Centel’e Armağan**, Y. 2013, C. 19, S. 2, s. 1101-1126.

Güzel, Ali / Okur, Ali Rıza/ Caniklioğlu, Nurşen, **Sosyal Güvenlik Hukuku**, 18. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2020.

Hacımahmutoğlu, Sibel, “Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü: Fonksiyonel Bir Yaklaşım”, **BATİDER**, Y. 2015, C. XXXI, S. 3, s. 23-56.

Hacımahmutoğlu, Sibel, **AT ve Türk Hukukunda Anonim Ortaklığın Karar Alma Sürecinde Yönetim Kurulunun Yapısı ve Çalışanların Katılımı**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008.

Helvacı, Mehmet, “Anonim Ortaklık Tarafından Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu”, **Yürürlüğünün 5. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 143-175.

Helvacı, Mehmet, “Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilmez Yetki ve Görevleri”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2014, C.9, S. 117-118, s. 119-132.

Hirş, E., *Ticaret Hukuku Dersleri*, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1948.

Hungerbühler, Iwo W, *Der Verwaltungstratspräsident*, Schulthess Verlag, Zürich, 1997.

Işık, Olcay, “Anonim Ortaklıkların Genel Yapısı ve 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu İle 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Yer Alan Düzenlemeler Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Kişisel Hakları”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2011, C. 19, S. 2, s. 167-197.

İbrahim Arslan, “Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu ve Şirket Adına Açılacak Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili Sorunu”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVI*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1999, s. 119-135.

İçel, Kayıhan/ Ünver, Yener, *Kitle Haberleşme Hukuku*, 7. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2007.

İmre, Zahit, *Medeni Hukuka Giriş*, 3. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1980.

İmregün, Oğuz, “Anonim Ortaklıklarda Özel Kategori Paylar”, *Prof. Dr. Turgut Kalpsüz’e Armağan*, Ankara, 2003, s. 181-200

İmregün, Oğuz, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Kararları”, *Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı*, C.1, İstanbul, 2011, s. 277-292.

İmregün, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar*, 3. Bası, Gün Matbaası, İstanbul, 1974.

İnan, Fatma, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Toplanması Ve Karar Alması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017.

İzmirli, Yedigir, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukuki Sonuçları*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001.

Jungmann, Carsten, “The Effectiveness of Corporate Governance in One-Tier and Two-Tier Board Systems Evidence from the UK and Germany”, *European Company and Financial Law Review*, 2006/4, s. 426-474.

Kahyaoğlu, Emin Cem, “Anonim Şirkette Yönetim Kurulunun Teşkili”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2014, C. 9, S. 117-118, s. 113-118.

Kalender, Emre, “İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Yönetim Kurulu Sekreteri ve Türk Hukuku Bakımından Bir Öneri”, *TFM*, Y. 2020, C. 6, S. 2, s. 253-263.

Kalender, Emre, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı (TTK m. 392)*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

Kapancı, K. Berk, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü”, *Prof. Dr. Belgin Erdoğan’a Armağan*, Der Yayınları, İstanbul, 2011.

Kara, Elif, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü”, *LHD*, Y. 2014, C. 12, S. 144, s. 83-125.

Karadoğan, Fırat, *Türk Ticaret Kanunu’na göre Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul, 2016.

Karaege, Özge, “Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364)”, *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 2014, S. 1, s. 69-110.

Karasu, Rauf, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu İle Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim İle İlgili Getirilen Yenilikler”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2013, C.4, S.2, s. 33-60. (Yenilikler)

Karasu, Rauf, “Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı”, *TFM*, Y. 2016, C. 2, S.1, s. 31-40. (Temsil Edilme Hakkı)

Karasu, Rauf, “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, S. 2015/1, s. 115-132.

Karasu, Rauf, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı” **BATİDER**, Y. 2005, C. XXIII, S. 2, s. 73-107.

Karasu, Rauf, **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015.

Karauz, Agah Kürşat, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanı”, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2013, C. 3, S. 2, s. 77-100.

Karayalçın, Yaşar, “Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu”, **BATİDER**, Y. 1970, C.5, S.3, s. 520-530.

Kaşak, Esra, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Kayar, İsmail, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davalarında Genel Kurul Kararı?”, **Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 67-86.

Kendigelen, Abuzer, “Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylara İlişkin Değişiklik Önerileri”, **Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan**, İstanbul, 2003, s. 321-333.

Kendigelen, Abuzer, **Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz**, Beta Yayınları, İstanbul, 1999.

Kendigelen, Abuzer, **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları (2019)**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Kendigelen, Abuzer, **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin Kararları (2014)**, On İki Levha Yayıncılık, 2018.

Kendigelen, Abuzer, **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin Kararları (2014)**, On İki Levha Yayıncılık, 2018.

Kendigelen, Abuzer, **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 3. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

Keskin, Harun, “Anonim Şirket Genel Kurulu İle Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış”, **BATİDER**, Y. 2018, C. XXXIV, S. 3, s. 241-274.

Keskin, Muhsin, “Anonim Ortaklıklar Hukukunda Yönetim Kurulu Toplantı Nisabı”, *LHD*, Y. 2004, s. 32, s. 3179-3182.

Kılıç Akyıldız, Gizem, “Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrılmaması ve Alınan Kararlara Etkisi”, *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 2299-2313.

Kılıç, Gizem, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplanma Ve Karar Alma Esasları”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2015.

Kılıçoğlu, Ahmet, “Basın Özgürlüğü ve Kişilik Hakları”, *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 1989, S. 2, s. 315-322.

Kılıçoğlu, Ahmet, *Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırlardan Hukuksal Sorumluluk*, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2008.

Kır, Okay, *Anonim Şirketler*, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2019.

Kıratlı, Metin, “TTK. M. 392’ye Göre Bilgi Alma Hakkının Kullanılmasında Yönetim Kurulu Başkanının Rolü”, *KHM*, C. 1, S. 2, 2021, s. 242-255. https://khm.info.tr/wp-content/uploads/2021/05/Kiratli_C1S2.pdf (Erişim: 26.05.2021)

Kırca, İsmail, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirket Yönetim Kurulu-Başlıca Yenilikler”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2012, C. 16, S. 3-4, s. 121-137. (Yenilikler)

Kırca, İsmail, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi- Özen Borcu”, *BATİDER*, Y. 2004, C. XXII, S. 3, s. 85-96..

Kırca, İsmail, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Seçimine İlişkin Kararın Hükümsüzlüğü”, Bilgi Toplumunda Hukuk, *Ünal Tekinalp’e Armağan*, C. I, Beta Yayınları, İstanbul, 2003, s. 495-506.

Kırca, İsmail, “Anonim Şirkette Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyeliği”, *BATİDER*, Y. 2012, C. 28, S. 2, s. 51-59. (Tüzel Kişi)

Kırca, İsmail/ Şehirali Çelik, Feyzan Hayal/ Manavgat, Çağlar, *Anonim Şirketler Hukuku*, C. 1, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 2013.

Kırca, İsmail/ Şehirali Çelik, Feyzan/ Manavgat, Çağlar, *Anonim Şirketler Hukuku*, C. 2, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2016.

Koç, Himmet, “Anonim Şirketlerde İç Yönerge ve İç Yönergenin Benzer Hukuki Kurumlarla Olan İlişkisi”, *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, Y. 2017, C. 1, S. 2, s. 163-186.

Koç, Himmet, *Anonim Şirketlerde İç Yönerge İle Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri*, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

Korkut, Ömer, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyesinin Şirkete Ait Belgelerin Kopyasını Alma Yetkisi”, *Atatürk’ün 125. Doğum Yılına Armağan*, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2006, C. X, S. 3-4, 2006, s. . 521-531.

Korkut, Ömer, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı*, Karahan Kitabevi, Ankara, 2012.

Kortunay, Ayhan, *Anonim Şirket Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Alma Hakkı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.

Köprülü, Bülent, *Medeni Hukukta Tüzel Kişiler*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1967.

Kubilay, Huriye, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Ücretlerinin Belirlenmesi”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXIV*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, 2010, s. 11-57.

Kutgi Taşan, Ayşe Selcen, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri ve Tabi Olduğu Yasaklar”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Y. 2018, C. 34, s. 143-180.

Küçükgüngör, M. Aslı, *Kurumsal Yönetim İlkeleri Bakımından Halka Açık Anonim Şirketlerde İcrada Görevli Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.

Moroğlu, Erdoğan, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararının Hükümsüzlüğü*, 8. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Müller, Roland, “Aufgaben, Kompetenzen und Verantwortung Des VR-Sekretärs”, *Expert Focus*, Y. 2015, S. 12, s. 1043-1048. (VR-Sekretärs)

Müller, Roland, **Protokollführung und Protokollauswertung bei Sitzungen**, 2. Auflage, Dike Verlag, 2015.

Müller, Roland/ Lipp, Lorenz/Plüss, Adrian: **Der Verwaltungsrat, Ein Handbuch für die Praxis**, 4. Auflage, Zürich 2014.

Nomer Ertan, Füsün, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Toplantı ve Kararları”, **Yürürlüğünün 6. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 45-70.

Odman Boztosun, N. Ayşe, **Hukuksal Açıdan Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeliği**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.

Oğuz, Ersin, **Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belli Grupların Temsil Edilme Hakkı**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Oran, Ozan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Orbay Ortaç, Nurdan/ Al Kılıç, Şengül, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması, **TFM**, Y. 2018, C. 4, S. 2, s. 211-238.

Osman Sarı, “Sosyal Güvenlik Hukukunda Prim Kavramı ve Primlerin Hukuki Niteliği, **Kazancı Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Y. 2015, S. 7, s. 49-77.

Özbek Uygun, Şebnem, **Özel Statülü Bir Anonim Şirket Türü Olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019.

Özdemir, İbrahim Akan, **Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, 2015.

Özdemir, Semih Sırrı, **İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgment Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Özdoğan Yılmaz, Ayşegül, **Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Yöneticilerin Mali Hakları**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009.

Özek, Çetin, **Türk Basın Hukuku**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978.

Özen, Mustafa, “Yürürlükten Kaldırılan 5680 Sayılı Basın Kanunu İle Yürürlükte Olan 5187 Sayılı Basın Kanununun Karşılaştırılması”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 2006, S. 3, s. 71-96.

Özer, Işık, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması”, **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006. (Genel Kurul)

Özer, Işık, **Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

Özkorkut, Korkut, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali**, Sermaye Piyasası Kurulu, Ankara, 1996.

Özsunay, Ergun, **Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler**, 4. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1978.

Öztürk, Berna, **Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Primler**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.

Paslı, Ali, **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi**, 2. Bası, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005.

Pekdinçer, Tamer, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Geçerliliği (Özellikle Batıl Yönetim Kurulu Kararları) (TTK m. 391)”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Y. 2012, C. 18, S. 2, s. 671-682.

Poroy, Reha/ Tekinalp, Ünal/ Çamoğlu, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku I**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

Postacı Özçelik, Ayşe Deniz, “Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Yönetim Kurulunun Yapılanma Biçimi”, **Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2015, C. 3, S. 6, s. 157-173.

Pulaşlı, Hasan, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 885-898. (Genel Kurul Kararları)

Pulaşlı, Hasan, “Anonim Şirketlerde İç Yönerge”, **LHD**, Y. 2013, C. 1, S. 125, s. 35-45. (*İç Yönerge*)

Pulaşlı, Hasan, “Eski Yönetim Kurulu Üyesinin Bilgi Alma Hakkı Var Mıdır?”, **BATİDER**, Y. 2004, C. XXII, S. 3, s. 53-64.

Pulaşlı, Hasan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu”, **BATİDER**, Y. 2009, C. XXV, S. 1, s. 27-63.

Pulaşlı, Hasan, “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Y. 2012, C. 18, S. 2, s. 587-600. (*Bilgi Alma*)

Pulaşlı, Hasan, “Yönetim Kurulunun İş Adamı Kararının Yargı Denetimine Tabi Tutulmaması Gerektiğine İlişkin Paradigma: “Geriye Bakış Hatası”(Rückschafehler-Hindsight Bias)”, **Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 25-34.

Pulaşlı, Hasan, **Corporate Governance Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model**, Sözkese Matbaacılık, Ankara, 2003.

Pulaşlı, Hasan, **Şirketler Hukuku** 6. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020. (*Şirketler*)

Pulaşlı, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi**, 3. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018. (*Şerh*)

Pulaşlı, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011.

Reisoğlu, Safa, “Basın Özgürlüğü ve Kişilik Haklarının Korunması”, **Turgut Akıntürk’e Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2008.

Saraç, Coşkun, **İşverenin Prim Ödeme Yükümlülüğü**, İlksan Matbaası, Ankara, 1998.

Sarıkaya, Merve, “Anonim Şirket Genel Kuruluna Katılmaya Yetkili Ve Katılmak Zorunda Olanlar İle Katılmamanın Hukuki Sonuçları”, **YBHD**, Y. 6, S. 2021/1, s. 415-460.

Serozan, Rona, **Tüzel Kişiler**, 2. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.

Sırakaya, Elif Yalçın, “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri Bağlamında Yönetim Kurulunun Üst Gözetim Yükümlülüğü”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIV, Y. 2020, S. 2, s. 195-220.

Soykan, İsmail Cem, “Türk Ticaret Kanunu’nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili”, *LHD*, Y. 2010, C. ..., S. 91,,, ,s. 2361-2412.

Soykan, İsmail Cem, *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012.

Süzek, Sarper *İş Hukuku*, 14. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2017.

Şehirali Çelik, Feyzan Hayal, *Anonim Şirketlerde Çıkar Çatışmaları Ekseninde Şirket Ele Geçirmelerine Karşı Önlemler*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2008.

Şener, Oruç Hami, *Ortaklıklar Hukuku*, 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Şener, Oruç Hami, *Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi*, Seçkin Yayıncılık, 2. Bası, Ankara, 2020.

Tandoğan, Haluk, “Hükmi Şahısların Anonim Şirket İdare Meclisinde Temsili”, *BATİDER*, C. I, S. 1, s. 2-35.

Taşkan, Y.Ziya, “Yönetim Kurulunun Toplanmadan Karar Alabilmesi”, *Yaklaşım Dergisi*, Y. 1998, S.66, s. 110-115.

Tekil, Fahiman, *Şirketler Hukuku*, C. 2, İstanbul, 1974.

Tekinalp, Ünal, “Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı”, *BATİDER*, C. XXV, S. 4, s. 5-16.

Tekinalp, Ünal, “İmtiyazlı Paylara İlişkin Bazı Sorunlar”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XIII*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1996, s. 1-23.

Tekinalp, Ünal, *Banka Hukukunun Esasları*, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009 (Banka).

Tekinalp, Ünal, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2015.

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması”, **Tüm Makalelerim**, C. I-II, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 509-520. (*Konuşma Süresinin Sınırlandırılması*)

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Ses Alma Aygıtlarının Kullanılması”, **Tüm Makalelerim**, C.I-II, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 309-317. (*Ses Alma*)

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli (TTK m. 376)”, **Tüm Makalelerim**, C. I-II, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 1015-1034. Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresinin Sona Ermesine İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi” **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXV**, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 2011, s. 9-27.

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresinin sona Ermesine İlişkin Yargı Kararlarının Değerlendirilmesi”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXV**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2011, s. 11-27.

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Müzakerelere Katılma Yasağına (TTK 332) Aykırılığın Yaptırımını Nedir?”, **BATİDER**, Y. 2010, C. XXVI, S. 5.

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Genel Kuruldan Çıkarılması” **Tüm Makalelerim**, C. I-II, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 65-78. (*Çıkarılma*)

Teoman, Ömer, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması”, **Tüm Makalelerim**, C. I-II, 2. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2012, s. 1103-1116. (*Toplantı Yapmaksızın Karar Alma*)

Teoman, Ömer, “Yürürlükteki Hukukumuz ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarına Katılmak Zorunda Olanlar”, **BATİDER**, Y. 2009, C. XXV, S. 4, s. 21-33.

Teoman, Ömer, *Yaşayan Ticaret Hukuku (Hukuki Mütalaalar)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Tuncay, A.Can/ Ekmekci, Ömer, *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, 20. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2019.

Turan, Gamze, “Anonim Şirketler Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 2007, S. 4, s. 125-138.

Turanlı, Hüsnü, “Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Y. 2013, C. XVII, , S. 1-2, s. 939-960.

Tüfek, Ömer Faruk, *Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Bu İhlale Karşı Özel Hukuk, Ceza Hukuku ve İ.H.A.S. Koruması*, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.

Türk, Hikmet Sami, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara, 1984, s. 175-205.

Türk, Mehmet Cemil, *Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Tüzün, Necat, *Anonim Şirketler*, Balkanoğlu Matbaası, Ankara, 1962.

Uşan, Fatih, *Türk Sosyal Güvenlik Hukukunun Temel Esasları*, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.

Uysal, Levent, “6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-I”, **TBB Dergisi**, Y. 2009, S. 80, s. 315-366.

Üçışık, Güzin / Çelik, Aydın, *Anonim Ortaklıklar Hukuku*, C. I, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

Üçışık, H. Güzin, “Türk Hukuku’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Sakatlığı Konusunda Getirilen Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Y. 2011, C. 3, S. 5, s. 57-65.

Ülgen, Hüseyin, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Başkanının Üstün Oyu”, *BATİDER*, Y. 1972, C. VI, s. 667-685.

Ünal, Ahmet Cemil, “CEO’nun Konumunun Mukayeseli Hukuk Açısından Değerlendirilmesi”, *LHD*, Y. 2014, C. 12, S. 133, s. 19-44.

Ünal, Ahmet Cemil, “Kurumsal Yönetim Teorisi, İlkeleri ve Uygulamaya Yansıması”, *Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Y. 2015, C. I, S. 1, s. 403-441.

Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet, *Türk Medeni Hukuku*, 3. Bası, Nurgök Matbaası, İstanbul, 1963.

Veziroğlu, Cem, *Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Yağmur, Setenay, *Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Yalçınduran, Türker, “5187 Sayılı Basın Kanunu’na göre Basın Özgürlüğü ve Manevi Tazminat”, *Prof. Dr. Zahit İmre’ye Armağan*, Der Yayınları, İstanbul, 2009.

Yanlı, Veliye, “İsviçre Anonim Ortaklıklar hukukunda “İş Bölümü İlkesi” Ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri”, *İÜHFM*, C. LV, S. 3, Y. 1997. (İş Bölümü)

Yanlı, Veliye, “Şirkete Verilen Zarar Sebebiyle Sorumluluk Bağlamında “Yönetici” Kavramı ve Genel Kurul Kararı Gerekliliği Sorunu”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Y. 2019, C. 14, Özel Sayı, s. 46-57.

Yanlı, Veliye, “Yönetim Kurulu Üyelerine Sağlanacak Mali Haklar İle İlgili Bazı Değerlendirmeler”, *BATİDER*, Y. 2017, C. 23, S. 4, s. 41-69.

Yasaman, Hamdi, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplantıya Çağırılması ve Toplantı Yeter Sayısı”, *Yaklaşım Dergisi*, Eylül 2002, S. 117, s. 22-25.

Yavuz, Mustafa, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği İçin Aranılan Şartlar”, *Mali Çözüm Dergisi*, S. 117, s. 147-154.

Yeşiltepe, Salih Önder, “Ticari Sır-İş Sırrı”, *Doç. Dr. Mehmet Somer’in Anısına Armağan*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2006, s. 404-422.

Yıldız, Şükrü, “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yetersayısı ve Yargıtay Kararları”, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVIII*, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, 2001, s. 69-101.

Yılmaz, Halil, “Sosyal Sigorta Prim Borçlarının Ödenmesi Sorumluluğunda Haklı Sebep”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Y. 2014, C. 9, S. 91.

Yiğit, İlhan, *Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005.

Yüce, Aydın Alber, *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı*, 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

Yüzer, Dilara, *1982 Anayasası’nda Basın Özgürlüğü Karşısında Kişilik Hakkı ve Korunması*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.

Zevkliler, Aydın, *Medeni Hukuk*, 6. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı :

Doğum Tarihi :

Yabancı Dil :

Eğitim Durumu :

Lisans :

Yüksek Lisans :

Çalıştığı Kurumlar ve Yıllar :

Yayınları (Diğer)

Araştırma Alanları :